

**T. C.  
ORDU ÜNİVERSİTESİ  
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ  
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI**

**MİLLÎ KÜTÜPHANE 06 MIL YZ A 949 NUMARALI  
ŞİİR MECMUASI  
[İNCELEME – METİN – MECMUALARIN  
SİSTEMATİK  
TASNİFİ PROJESİ(MESTAP)’NE  
GÖRE TASNİFİ]**

**ORHAN AKSU**

**DANIŞMAN  
PROF. DR. ABDULLAH EREN**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**ORDU 2022**

## ETİK BEYANI

Enstitü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmada; bütün bilgi ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, bu çalışmanın herhangi bir bölümünü bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir bilimsel çalışma olarak sunmadığımı beyan ederim.

..../..../.....

**Orhan AKSU**

**18530100015**

## ÖNSÖZ

Dîvân edebiyatı, yüksek zümre edebiyatı, havas edebiyatı, saray edebiyatı, enderun edebiyatı, sıklıkla duyulan klasik edebiyat, tarz-ı kadim gibi çeşitli isimlerle adlandırılan eski Türk edebiyatı, altı yüz yıllık bir geçmişe sahiptir. Klasik edebiyatın ana çizgilerine bakıldığı zaman Kur'an'dan Hadis'e, Kısâs-ı Enbiyâ'dan Firdevsi'nin Şehnâmesi'ne, Tasavvuf Edebiyatı'na kadar kaynak açısından zenginliğinden bahsetmek mümkündür. Bunun yanı sıra şairlerin şiirlerini bir araya getirdiği dîvânlar; bir dönemin edebiyat tarihleri olan tezkireler; türlü biyografik eserler vb. gibi kaynaklar klasik edebiyata dair bilgiler veren eserlerdir.

Bu çalışmaya konu olan *Mecmua-i Eş'âr* da bu kategoride değerlendirilecek diğer yardımcı kaynaklardandır. *Mecmuaların* derleyeni, eserin tertibi açısından kişisel kanaatini kullanmaktadır. İçerisinde yalnız şiir değil dua, ilaç tarifleri, önemli zatların duaları, doğum ve ölüm tarihleri gibi muhtelif alanlarda bilgiler de mevcuttur. Bu kaynaklar bizlere Klasik Türk Edebiyatı döneminde yaşayıp adından daha önce bahsedilmemiş şairler veya bilinen şairlerin daha önce ortaya çıkmayan şiirleri hakkında bilgiler sunmaktadır. Yeni şairler, yeni şiirler keşfetme noktasında *mecmualar* büyük bir önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın konusu *Ankara Milli Kütüphanede 06 Mil Yz A 949 Numarada Kayıtlı Mecmua-i Eş'âr*'dır. Mecmua çalışmalarının amaçlarından biri olduğu gibi bu çalışmanın amacı da bünyesinde çok çeşitli bilgiler barındıran mecmualardan yeni bilgiler ortaya koyabilmektir. Çalışmamız sonucunda yeni şiirler ve şairlere ulaştık. Girizgâh mahiyetinde olan Giriş bölümünden sonra çalışmamız üç bölüme ayrılmıştır. I. Bölümde, Klâsik Edebiyatta Mecmua'nın Yeri başlığı altında mecmua türünün genel özellikleriyle mecmuaların sınıflandırılmasına; II. Bölümde, çalışmamıza konu olan Mecmua-i Eş'âr'ın nüsha tavsifi, nazım şekilleri, kullanılan vezinler, şiir ve şair dizini, şairlerin yaşadıkları yüzyıllar, nazîre şiir tablosu ve metnin çeviri yazısında dikkat edilen hususlara; III. Bölümde, Metin başlığı altında transkribe edilmiş metne yer verilmiştir. Son olarak da MESTAP tablosu oluşturulmuş Ekler başlığında sunulmuştur.

Bu tezi hazırlama aşamasında bana yardımcı olan Prof. Dr. Abdullah EREN'e teşekkürlerimi bir borç bilirim. Bu çalışmam vasıtasıyla bu günlere erişmem noktasında emeklerini esirgemeyen hocalarıma da minnet ve şükranlarımı sunarım.

Orhan AKSU

Ordu, 2022

## İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
KISALTMALAR.....	ivii
TABLolar.....	viii
GİRİŞ.....	1
1. KLÂSİK TÜRK EDEBİYATINDA MECMUANIN YERİ.....	4
1.1. Mecmua Türünün Genel Özellikleri.....	4
1.2. Mecmuaların Sınıflandırılması.....	7
2. MİLLÎ KÜTÜPHANE 06 MİL YZ A 949 NUMARALI ŞİİR MECMUASI.....	15
2.1. Mecmuanın Nüsha Tavsifi.....	15
2.2. Mecmuadaki Nazım Şekilleri.....	16
2.3. Mecmuada Kullanılan Vezinler.....	17
2.4. Mecmuadaki Şiir ve Şair Dizini.....	18
2.5. Mecmuadaki Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıllar.....	19
2.6. Mecmuada Olup Dîvânları Olmayan Şairler ve Şiirleri.....	20
2.7. Nazîre Şiir Tablosu.....	21
2.8. Metnin Çeviri Yazısında Dikkat Edilen Hususlar.....	22
3. METİN.....	23
3.1. Transkripsiyon Alfabeti.....	23
3.2. Mecmua-i Eş'âr (Transkripsiyonlu Metin).....	24
SONUÇ.....	242
KAYNAKLAR.....	244
EKLER.....	249
Ek-1: Ankara Milli Kütüphanede 06 Mil Yz A 949 Numara İle Kayıtlı Mecmua-i Eş'ârın MESTAP'a Göre Tasnifi.....	249
ÖZGEÇMİŞ.....	249

**ÖZET**  
**MİLLÎ KÜTÜPHANE 06 MİL YZ A 949 NUMARALI ŞİİR**  
**MECMUASI [İnceleme – Metin – Mecmuaların Sistemik**  
**Tasnifi Projesi (Mestap)’ne Göre Tasnifi]**

Klâsik Türk Edebiyatı tarihinin asıl kaynakları için yardımcı kaynak mahiyetinde olan mecmualar birçok şiiri içinde barındırır. Bir şairin çağdaşı olan veya daha önceki yüzyıllarda yaşamış şairlerin meşhur şiirlerine yapılan nazîreler de bu şiir defterlerinde bulunur. Antoloji mahiyetinde olan mecmualar, o devrin zevk anlayışını, şairlerin düşünce yapılarını, topluma, sanata, tarihî vak’alara bakış açılarını göstermesi bakımından son derece önemlidir. Bir başka yönüyle şiir mecmuaları kendi dîvânlarını oluşturamayan veya günümüze ulaşana kadar geçirdiği tarihî seyir içerisinde muntazam muhafaza edilemediğinden dîvânları kaybolan şairler için de tek kaynak olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çalışmamızda *Ankara Millî Kütüphanede* yer alan *06 Mil Yz A 949* numaralı “*Mecmua-i Eş’âr*” adıyla kayıtlı şiir mecmuası, yeni şairler ve şiirler gibi yeni bilgiler edinmek gayretiyle incelenmiştir. Mevcut mecmuanın kimin tarafından ve hangi tarihte yazıldığına dair bilgi edinilememiştir. Yer yer Farsça şiirleri de bünyesinde barındıran mecmuada yalnız Türkçe şiirler üzerine çalışılmış, son aşamada da bu şiirler MESTAP’a göre tasnif edilip tabloya aktarılmıştır.

Tezimizde ilk etapta kısaca mecmuanın tanımını yapılarak mecmua türünün genel özellikleri, mecmuaların sınıflandırılmasından bahsedilmiştir. I. Bölüm başlığında verilen bu bilgilerden sonra II. Bölümde *Mecmua-i Eş’âr*’ın nüsha tavsîfi, nazım şekilleri, kullanılan vezinler, nazîre şiir tablosu, vb. gibi başlıklar oluşturularak araştırma/inceleme sonuçları somutlaştırılmaya çalışılmıştır.

***Anahtar Kelimeler:*** Mecmua, şiir, MESTAP, Mecmua-i Eş’âr

## ABSTRACT

### MECMUA OF POETRY REGISTERED WITH NUMBER 06 MIL YZ A 949 IN ANKARA NATIONAL LIBRARY

[Analysis – Text – Classification According to MESTAP]

Journals, which are auxiliary sources for the main sources of the history of Classical Turkish Literature, contain many poems. Nazîres to the famous poems of poets who are contemporary of a poet or lived in previous centuries are also found in these poetry notebooks. The magazines, which are anthologies, are extremely important in terms of showing the taste understanding of that period, the mentality of the poets, their perspectives on society, art and historical events. On the other hand, poetry journals appear as the only source for poets who could not create their own divans or whose divans were lost due to the fact that they could not be preserved properly in the historical course they went through until today.

In our study, the poetry journal registered with the name of "Mecmua-i Eş'âr" with the number 06 Mil Yz A 949 in the Ankara National Library was examined in an effort to acquire new information such as new poets and poems. It is not possible to obtain information about who wrote the current journal and on what date. In the magazine, which includes Persian poems from time to time, only Turkish poems were studied, and at the last stage, these poems were classified according to MESTAP and transferred to the table.

In our thesis, in the first stage, the general characteristics of the journal type and the classification of the journals are mentioned by briefly defining the journal. After this information given in the title of Chapter I, II. In the chapter, the description of Mecmua-i Eş'âr's copy, verse forms, meters used, nazîre poetry table, etc. It has been tried to concretize the research/examination results by creating titles such as

**Keywords:** Mecmua, poetry, MESTAP, Mecmua-i Eş'âr

## KISALTMALAR

<b>a.g.d.</b>	: Adı geen dergi
<b>a.g.i.a.</b>	: Adı geen internet adresi
<b>a.g.e.</b>	: Adı geen eser
<b>C.</b>	: Cilt
<b>e.t.</b>	: Erişim Tarihi
<b>G.</b>	: Gazel
<b>h.zl.</b>	: Hazırlayan
<b>s.</b>	: Sayfa
<b>S.</b>	: Sayı
<b>TDK</b>	: Türk Dil Kurumu
<b>vb.</b>	: Ve benzeri
<b>vd.</b>	: Ve diğerleri
<b>vs.</b>	: Vesaire
<b>Yay.</b>	: Yayımları, Yayınları
<b>yy.</b>	: Yüzyıl

## Eser Adı Kısaltmaları

<b>A. D.</b>	: l (Edirneli Hüseyin Efendi) Dvnı
<b>A.H.D.</b>	: Azm-zde Hlet Dvnı
<b>A.H.S.</b>	: Azm-zde Hlet Sk-nmesi



B.R.D.	: Bağdatlı Rûhî Dîvânı
BA.D.	: Bahâyî Dîvânı
B.Ş.H.	: Bolulu Şeyh Himmet Dîvânı
C.D.	: Cevrî Dîvânı
H.A.Ç	: Bursalı Haylî Ahmed Çelebi ve Şiirleri
H.G.D.	: Haletî-i Gülşenî Dîvânı
K.F.D.	: Kâf-zâde Fâ'izî Dîvânı
M.A.D.	: Mantıkî Ahmed Efendi Dîvânı
N.A.D.	: Nev'î-zâde 'Atâyî Dîvânı
N.D.	: Nev'î Dîvânı
R. D.	: Riyâzî Dîvânı
S.D.	: Sabrî Mehmed Şerîf Dîvânı
S.Ş.D.	: Sabrî-i Şâkir Dîvânı
Ş.Y.D.	: Şeyhülislam Yahyâ Dîvânı
T.A.Ç.	: Tıflî Ahmed Çelebi Dîvânı
V.D.	: Veysî Dîvânı

## **TABLÖLAR**

<b>Tablo 1 :</b> Mecmuadaki Nazım Şekilleri.....	18
<b>Tablo 2 :</b> Mecmuada Kullanılan Vezinler.....	18
<b>Tablo 3 :</b> Mecmuadaki Şiir ve Şair Dizini.....	19
<b>Tablo 4 :</b> Mecmuadaki Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıllar.....	20
<b>Tablo 5 :</b> Mecmuada Olup Dîvânlarda Olmayan Şâirler-Şiirler.....	21
<b>Tablo 6 :</b> Nazîre Şiir Tablosu.....	22

## GİRİŞ

Dîvân edebiyatının tarihi açısından istifade edilebilecek önemli birer kaynak sayılan mecmualar, tarihî vesika değeri taşımaları açısından da bir öneme sahiptirler. Öyle ki daha önce varlığından söz edilmemiş bir şaire rast gelme ihtimali olduğu gibi günümüzde adına aşına olunan şairlerin var olup da bilinemeyen şiirlerine bu vesileyle ulaşmak da mümkündür. Bunun yanı sıra devlet büyüklerinin, tarihî ve edebî açıdan önemli zatların biyografik bilgilerini içinde bulundurması yönüyle sadece bir metin neşri değil biyografik çalışma olarak da ayrı bir öneme sahiptir. “Osmanlı ilim, kültür ve edebiyatında çok yaygın ve önemli bir telif türü haline gelmiş olan mecmualar genel özellikleri ve muhtevaları dikkate alınarak “mecmuatü’l-eş‘âr, mecmua-i ed‘iye, mecmuatü’l-münşeât” vb. şekillerde adlandırılmıştır.”<sup>1</sup>

Mecmua geleneği Hz. Peygamber döneminde onun bir konu karşısındaki tutum ve davranışlarını, hadisleri kayda geçmekle başlamıştır. İlk zamanlarda bu içeriğe sahip olan mecmualar sahife, cüz ve kitap gibi kavramlarla adlandırılmıştır. Daha sonra muhteva yönüyle değişerek günümüzdeki karşılığını bulmuş, genel manada şiirlerin toplandığı kitaplar haline gelmiştir. İşte bu süreç boyunca sosyal hayatı o günden bu zamana yansıtan mecmualar gerek o dönemin toplumsal hayatına gerek kültürel bakış açısına dair bilgileri bizlere sunmaktadır. Bu çeşitlilik günümüzde birçok çevre tarafından ilgi odağı olmuş, yalnız edebî alanda değil muhtelif kesimler tarafından da ilgiye lâyık görülmüştür. “Mecmua başlangıçta, birçok bakımdan benzediği cönk gibi âyetler, hadisler, fetvalar, dualar, hutbeler, şiirler, ilâhiler, şarkılar, mektuplar, latifeler, lugaz ve muammalarla ilâç tariflerinin ve faydalı bilgilerin (fevâid), notların, tarihî belge ve kayıtların (tevârih) derlendiği bir not defteri halinde ortaya çıkmış, zamanla gelişip düzenli bir tertip ve şekle kavuşarak türlerine göre bazı farklılıklar gösteren bir kitap veya telif çeşidi özelliği kazanmıştır.”<sup>2</sup>

---

<sup>1</sup> TDV İslam Ansiklopedisi, “mecmua” maddesi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/mecmua> (11.01.2021)

<sup>2</sup> TDV İslam Ansiklopedisi, “mecmua” maddesi, a.g.i.a., (11.01.2021)

Edebiyat tarihi boyunca ortaya koyulan edebi çalışmalar o dönemin şartlarına göre muhafaza edilerek daha sonraki döneme aktarılmıştır. Bilindiği üzere toplumun ileri gelen kesimleri olan şairler o toplumun adeta sözcüsü mahiyetindedir. Toplumda karşılaşılan her türlü aksaklığı, eksikliği, muzdarip oldukları konuları vs. bu kanalla gerekli mercilere aktarmaktadırlar. O dönemin edebi mahsullerinden bu tür bilgilere rastlamaktayız. Çünkü tarihsel bir vesika, edebiyat veya tarihi seyri değiştirebilecek bir bilgi edinebileceğimiz potansiyele sahip ürünlerdir mecmualar. İşte bu amaç doğrultusunda varlığını günümüze kadar getiren mecmualardan bir tanesini çalışma konusu olarak seçtik. Kilitli bir hazine olan bu mecmuayı açmayı kendimize ödev edindik. Mecmuanın tespiti ve okunması doğrultusunda birtakım yardımcı kaynaklardan istifade ettik. Bu amaçla internet üzerinden erişim yoluyla daha önce üzerine çalışma yapılmamış bir mecmua belirledik. Bu noktada onlarca kütüphane sitesi, onlarca mecmua örneği inceledik. Bazı eserler sayfalarının yırtılması, suya maruz kalarak mürekkebin akması vb. gibi ciddi tahribatlar görmüşken bazıları itinayla muhafaza edilmiştir. Bu şekilde de olsa günümüze ulaşmış, arşivlerde koruma altına alınmıştır. Uzun araştırmalar sonucunda söz konusu mecmua üzerine daha önce çalışma yapılmadığını gördük ve kaynağı temin ettik. Ardından gerekli bilimsel çalışma takip noktalarıyla bunun bilgisini paylaştık. Saha araştırmalarımızdan sonra Mecmua-i Eş'âr üzerine çalışmamızı başlattık. Mecmua okuması süresince muhtelif kaynaklardan yardım almak suretiyle çalışmamızı nihayete erdirdik. Son olarak amaçlarımızdan biri olan MESTAP - Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi- 'a göre tablomuzu oluşturarak çalışmamızı tamamladık.

Mecmuaların sistemik bir düzende kayıt altına alınması noktasında en bilineni MESTAP'tır. Tarafımızdan hazırlanan çalışma da bu sistem baz alınarak hazırlanmış, son kısımda tablolaştırma yapılmak suretiyle bu projeye uygun hale getirilmiştir. Bu çerçevede incelenen mecmuadaki mahlaslar, nazım şekilleri, kullanılan vezinler, vs. gibi başlıklara ait tespitler yapılmış ve bu tabloda ilgili yere kaydedilmiştir. Projenin amacı, "sistemik bir çalışmayla tüm mecmuaların

içeriğinin dökümünü yapmak ve araştırmacıların kullanımına sunmak”<sup>3</sup> olduğu üzere biz de çalışmamızda bu düşüncüyü esas tuttuk, bu amaca hizmet etmesi noktasında azami hassasiyetimizi gösterdik. Yapılan çalışmanın bilimsel sahada atılan bir adım, istifade edilebilecek bir ürün olması açısından emeklerin en anlamlı karşılığı olacağı temennisindeyiz.

---

<sup>3</sup> Köksal, M. Fatih, *Şiir mecmualarının önemi ve “Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi” (MESTAP)*, Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII. Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, Hzl. Hatice Aynur vd., Turkuaz Yayınları İstanbul, 2012.

## I. BÖLÜM

### 1. KLÂSİK TÜRK EDEBİYATINDA MECMUANIN YERİ

#### 1.1. MECMUA TÜRÜNÜN GENEL ÖZELLİKLERİ

“Sözlükte ‘toplanmış, bir araya getirilmiş’ anlamlarına gelir. Terim olarak, seçilmiş şiir, münşe’at, güfte...vb. eserlerin toplanarak bir araya getirildiği eserlerin genel adıdır.”<sup>4</sup> Bundan başka “Sözlükte “dağınık şeyleri bir araya getirmek, toplamak” anlamındaki cem’ masdarından türeyen mecmû’dan (bir araya getirilmiş, toplanmış) gelmektedir. Mecmuanın yanı sıra mecâmî’, mecmâ’, câmi’ gibi aynı kökten türemiş kelimelerle -yalnız Osmanlı Türkçesi’nde- cüzdan, defter ve cerîde isimleri de aynı mânâda kullanılmıştır. Ancak bu isimlerden herhangi birini taşımadığı halde mecmua özelliğine sahip pek çok eser bulunmaktadır.”<sup>5</sup> şeklinde de tanımlanır.

“Mecmuaların içeriğinde birçok farklı türde ve biçimde eser bulunduğu gibi, tek bir tür ve şekle münhasır mecmualar da bulunmaktadır. Yaptığımız taramalarda pek çok farklı konu etrafında teşekkül etmiş mecmualara rastladık. Örneğin, şiir mecmuaları (mecmua-i eş’âr), risale mecmuaları (mecmuatü’r-resâ’il), hadis mecmuaları (mecmuatü’l-ehâdis), fetva mecmuaları (mecmua-i fetâvâ), dua mecmuaları (mecmua-i ed’iye), tarih manzumelerini içeren mecmualar (mecmua-i tevârîh), fevâid mecmuaları (mecmua-i fevâ’id), hutbe mecmuaları (mecmuatü’l-huteb), tıpla ilgili mecmualar (mecmua-i tıb, mecmua-i mücerrebât, mecmua-i mu’âlece), gizli ilimlerden bahseden mecmualar (mecmuatü’l-havâs, mecmua-i cifr ve reml, mecmua-i ilm-i nücûm, mecmua-i tılısmât, mecmua-i melâhîm, mecmua-i vefk), letaif mecmuaları (mecmuatü’lletâ’if), zikir ve evrâd mecmuaları (mecmua-i zikr ü evrâd), hikâye mecmuaları (mecmua-i hikâyât), münşe’ât mecmuaları (mecmua-i münşe’ât), müzikle ilgili mecmualar (mecmua-i beste ve semâ’î, mecmua-i mûsikî, mecmua-i ilâhiyyât, mecmua-i sâz u söz), mektup mecmuaları (mecmua-i mekâtib), müsvedde mecmuaları (mecmua-i müsevvedât), ilâm mecmuaları (mecmua-i sukûk), söz, deyiş mecmuaları (mecmua-i makâlât), hadis ve tefsir benzeri

<sup>4</sup> Mermer, A., Koç Keskin, N., *Eski Türk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*, Akçağ Yay., Ankara, 2011. 2. Baskı. s. 66.

<sup>5</sup> TDV İslam Ansiklopedisi, “mecmua” maddesi, a.g.i.a. (11.01.2021)

kaynaklardan edinilen dinî bilgilerin yer aldığı mecmualar (mecmua-i menkûlât) bunlardan bazılarıdır.

Özellikle klâsik şiirimize ait türler ve nazım şekillerine mahsus manzumelerin toplandığı mecmualar da bulunmaktadır: Kaside mecmuaları (mecmuatü'l-kasâ'id), naat mecmuaları (mecmuatü'n-nu'ût), gazel mecmuaları (mecmua-i gazeliyât), nazire mecmuaları (mecmuatü'n-nezâ'ir), rubai mecmuaları (mecmua-i rubâ'iyât), terkîb-i bend mecmuaları (mecmua-i terkîb-i bend), tercî-i bend mecmuaları (mecmua-i tercî-i bend), sadece müstakil beyitler bulunan mecmualar (mecmua-i ebyât), birden çok şairin dîvânlarını barındıran mecmualar (mecmuatü'd-devâvîn) gibi. Ayrıca bazı mecmuaların derleyicilerinin adıyla anıldığı (Münşe'ât-ı Ferîdûn, Pervâne Bey Mecmuası vb.), bazılarının özel adları olduğu (Câmi'u'n-nezâ'ir vb.) görülmektedir.”<sup>6</sup>

“Mecmualar, edebiyat tarihinde büyük bir boşluğu doldurur. Bazen edebiyat tarihinin asıl kaynaklarına yardımcı olur, bazen yegâne kaynak olarak işlev üstlenir. Mecmuaların edebiyat araştırmacısına sağladığı bazı imkânları şu şekilde sıralamak mümkündür: Mecmualar, içinde barındırdığı şiir ve şairle dönemin okuyucu zevkini ve şairin okunurluğunu, popüleritesini verir. Ali Şîr Nevâyî'nin şiirleri XV. yüzyıldan XX. yüzyıla kadar mecmualarda yer alıyorsa bu durum hem okuyucu zevkini hem de şairin uzun süreli etkisini gösterir.”<sup>7</sup>

Mecmuaların çoğunda müstensih ve istinsah tarihine dair bilgiler bulmak zordur. Bizim çalışmamız da bu ifadeye bir örnek teşkil etmektedir. Çünkü mecmuaya ait ne bir başlık var, ne hangi kalemden çıktığına dair bir bilgi ne de istinsah tarihine dair bir not. Bu tür mecmualar derleyicinin zevkine göre tertip edildiği için belli bir tertip bulunmaz. Bu sebeple mecmuaların derlendiği tarihi belirlemek zordur. Ancak mecmuayı derleyen kişinin mecmuanın kenarına yazdığı bazı notlardan ya da mecmuanın fizikî görünüşünden hareketle tahminde bulunmak mümkündür.<sup>8</sup>

<sup>6</sup> Gıynaş, K. Ali, *Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası*, Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Konya, 2011. S.25, s.245-260.

<sup>7</sup> Aydemir, Yaşar, *Metin Neşrinde Mecmuanın Rolü ve Karşılaşılan Problemler*, Tuskish Studies/Türkoloji Araştırmaları, Volume 2/3, Summer 2007. s. 122-137.

<sup>8</sup> Köksal, M. F., *a.g.e.*, s. 409-431.

Bu özellikleriyle edebiyat tarihinde araştırmalara kaynaklık eden mecmuaların özelliklerini Köksal şu şekilde sıralamıştır:

- a) “Kaynaklarda adı geçmeyen ya da unutulmuş şairlerin şiirlerine mecmualarda rastlamak mümkündür.
- b) Mecmualarda, zaman zaman şairlerin hayatıyla ilgili önemli bilgileri de yakalama imkânı vardır. Bu, ölüm tarihi bilinmeyen bir şairin ölümü için düşölmüş bir tarih manzumesi şeklinde olabileceği gibi, araştırmacılar için çok önemli olabilecek derkenara düşölmüş bir bilgi notu veya şiir başlığı şeklinde de olabilir.
- c) Mecmualar, -bir kısmı kendisi de şair olan- şiir sever kişiler tarafından tertip edilen eserlerdir. Bu itibarla derleyeni belli kişiler tarafından toplanan mecmualarda o şairin zevklerini fark ederken, dönemin genel beğenisiyle ilgili önemli ipuçları da yakalamak mümkündür. Bir şairin o dönem mecmularında çok şiirinin bulunması o devirde çok beğenildiğini, çok kullanılan aruz kalıpları ve kafiye yapıları devrin aruz ve zevkini bize bildiren önemli işaretlerdir.
- d) şairlerin dıvânlarındaki şiirlerinin farklı şekillerine (fazla veya eksik beyitler, nüsha farkları vs.) tesadüf edebiliriz.
- e) Bilinen şairlerin bilinmeyen dıvânlarında bulunmayan şiirlerine rastlamak mümkündür.
- f) Bilinmeyen veya kullanılmayan nazım şekilleri, bilinen nazım şekillerinin örneği görölmeyen kafiye tipleri, farklı bend yapıları; yeni türler, edebiyatımızda kullanımına rastlamadığımız aruz kalıpları vb. örneklerle de mecmualarda karşılaşabiliriz.
- g) Bazı şiir mecmualarında, başka şairlerin de şiirleri bulunmakla beraber, özellikle bir şairin şiirlerinin yoğun olduğu göröölür. Derleyeninin şair olduğu bir şiir mecmuası edebiyat tarihi araştırmalarına katkısı bakımından kuşkusuz daha kıymetli sayılır.
- h) şiir mecmualarında genel olarak dönemin zevklerini, edebî tercihlerini vs. anlamak kabil olduğu gibi ferdî temayöllerin de izini sürmek mümkündür. Nazîre mecmuası olmasa da kimi mecmualarda nazîre



şairler bulunduğundan şairler arasındaki etkileşimi, teselsül bağlarını takip etmek de mümkün olur.

- i) Mecmualar dışındaki eserlerin fevaid ve hikâye yapraklarında da zaman zaman rastlamak mümkünse de özellikle mecmualarda çok sık rastladığımız edebiyat dışı kimi konular da ayrıca ele alınması gereken önemli noktalardır. Şöyle ki hemen her mecmuanın boş kalmış sayfalarında, yazılı sayfaların derkenarlarında çeşitli dualar, otlarla ilâç yapım tarifleri, tılsım, vefk, reml, tefe'ül gibi gizli ilimler (havâs) denilen itikatlara dair notlar, tarih kıt'aları, müstakil matla' ve müfredler, bazı münşeât örnekleri, kimi resmî kayıtların örnekleri çokça rastlanan kayıtlardır. Bütün bunlar edebiyat araştırmacıları kadar hatta onlardan da fazla sosyoloji, tarih, kültürel antropoloji, dinler tarih, halk bilim gibi farklı bilim dallarından kişilerin de ilgi alanına giren çok önemli ama ihmal edilmiş bilgi kırıntılarından. Bunların bileşkesi Türk milletinin kültür kodlarını ortaya koyacaktır. Bütün mecmuaların bir de bu gözle ele alınması çok çok önemlidir.
- j) Bütün bunlarla beraber, özelde şiir mecmualarının, genelde de bütün mecmuaların yukarıda sayılan fayda ve önemleri tek tek ve birbirinden bağımsız olarak incelendiğinde çok fazla bir anlam ifade etmezler. Meselâ Bâkî'nin dîvânında bulunmayan şiirlerini inceleyecek olsak bir tek mecmuayı taramamız ne ifade eder? Yahut bir mecmuada falan şairin şu kadar filan şairin bu kadar şiirinin bulunmasının bir anlamı var mıdır? Bu olsa olsa bize o derleyicinin şiir zevkini yansıtan bir işareti verir. Ama aynı dönemde derlenmiş yüzlerce mecmuanın taranmasından ortaya çıkacak manzara devrin müşterek anlayış ve zevkini ortaya dökecektir.”<sup>9</sup>

## 1.2. MECMUALARIN SINIFLANDIRILMASI

Kaynak yönüyle küçümsenmeyecek derecede bir değere sahip olan mecmualar belli bir kayıt süresi geçirmiştir. Yıllar sonra geçmişe ışık tutan “vesikalar”, “defterler” hüviyetine bürünen mecmualar muhteviyat yönüyle farklılık göstermektedir. Bu bağlamda yeni bir sorun ve yeni bir konu gündeme

---

<sup>9</sup> Köksal, M. F., *a.g.e.*, s. 417-421.

çıkılmaktadır: Mecmuaların Sınıflandırılması. Elzemiyet arzeden bu sorunun çözülmesi adına alanında uzman kişiler tarafından tasnif denemeleri yapılmıştır. Çalışmamızın amaçlarından olması hasebiyle bu konu üzerine yapılan çalışmalara değinmek zorunluluğu hissettik. En yaygın olarak bilinen isim Agâh Sırrı Levend'dir. Türk Edebiyatı Tarihi adlı eserinde mecmuaları “öğretici eserler” başlığı içerisinde ele alır. Levend'in tasnifi şu şekildedir:

- i. “Nazîre mecmuaları,
- ii. Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmuaları,
- iii. Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar,
- iv. Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar,
- v. Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar.”<sup>10</sup>

Bir diğer tasnif denemesi Günay Kut'a aittir. Günay Kut'un tasnifi ise şu şekildedir:

1. “Nazîre mecmuaları,
2. Seçme şiir mecmuaları (Mecmua-i eş'ar, mecmua-i devavin),
3. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya getirilmesiyle oluşan mecmualar (Mecmua-i edviye, mecmua-i ed'iyeye, mecmua-i tevarih, mecmua-i muammeyat, mecmua-i münşeât, mecmuatü'r-resail gibi),
4. Karışık mecmualar. Bu tür mecmualar nazım-nesir karışık olabileceği gibi Arapça, Türkçe ve Farsça gibi değişik dillerde de yazılmış olabilir.
5. Tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmualar.”<sup>11</sup>

---

<sup>10</sup> Levend, A. S., *Türk Edebiyatı Tarihi Giriş*, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara, 1973, s. 166-167.

<sup>11</sup> Kut, G., “*Mecmu'a*”, *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi* (Devirler, İsimler, Eserler, Terimler), C 6, Dergâh Yay., İstanbul, 1986, s. 170-172.

Mecmualar üzerine yaptığı araştırmaları ile Mehmet Gürbüz doktora tezinde ve “Şiir Mecmuaları zerine Bir Tasnif Denemesi” adlı yazısında mecmuaların ve daha özelde şiir mecmuaları ana baŐlıklarıyla Şu Şekilde tasnif etmiştir:

1. “Şiirlerin Őekil zelliklerine göre oluŐturulan şiir mecmuaları (Gazel mecmuaları, kaside mecmuaları, müstezad mecmuaları, matla mecmuaları, beyit mecmuaları, mısra mecmuaları gibi),
2. Şiirlerin konularına göre oluŐturulan (tematik) şiir mecmuaları (Tarih mecmuaları, na’t mecmuaları, muamma mecmuaları, lugaz mecmuaları, medhiye mecmuaları, Őehrengiz mecmuaları gibi),
3. Nazire mecmuaları,
4. Şairlerin aidiyeti/mensubiyeti esasına göre hazırlanan mecmualar (Aynı zümreye mensup Şairlerin şiirlerini toplayan mecmualar, aynı coğrafyada ya da aynı Őehirde yetiŐmiŐ veya aynı milliyete mensup Şairlerin şiirlerini toplayan mecmualar),
5. Bir mensubiyet iliŐkisi gözetmeksizin belirli Şairlerin dvnlarını/Şiirlerini bir araya getirmeyi amaŐlayan mecmualar.”<sup>12</sup>

Bir diğer tasnif denemesi Atabey KılıÇ’a aittir. Atabey KılıÇ “Mecmua Tasnifine Dair” adlı yazısında mecmuaları Şu Şekilde sınıflandırmıŐtır:

- 1) “Cilt ve tertip hususiyetleri bakımından mecmualar,
  - 1.1. Tertip durumuna göre mecmualar (Mürettep mecmualar, mürettep olmayan mecmualar),
  - 1.2. Mrettip durumuna göre mecmualar (Mrettibi bilinen mecmualar, mrettibi bilinmeyen mecmualar),
  - 1.3. Aynı zümreye mensup Şahsiyetlerin eserlerinin toplandığı mecmualar,
- 2) Őekil bakımından,

---

<sup>12</sup> Gürbüz, M., “Şiir Mecmuaları zerine Bir Tasnif Denemesi”, Eski Türk Edebiyatı alıŐmaları VII: Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, Turkuaz Yayınları, İstanbul, 2012, s. 97-113.

2.1. Manzum metinler mecmuaları (Kaside mecmuaları, gazel mecmuaları, nazire mecmuaları, muamma mecmuaları, güfte mecmuaları gibi),

2.2. Mensur metinler mecmuaları (Lugaz mecmuaları, fetva mecmuaları gibi),

2.3. Karışık manzum ve mensur eserler mecmuaları (Fevâ'id ve eş'âr mecmuaları gibi),

### 3) Dil bakımından

3.1. Arapça mecmualar,

3.2. Farsça mecmualar,

3.3. Türkçe mecmualar,

3.4. Çok dilli mecmualar,

### 4) Muhteva bakımından

4.1. Din,

4.2. Tasavvuf,

4.3. İlm-i nücum / fal ve remil,

4.4. Hikâye / latife,

4.5. Hezel ve hiciv,

4.6. Edviye,

4.7. Musiki,

4.8. Hat ve kitâbet,

5) Şahısların tertip ettiği veya şahıslar için tertip edilen mecmualar.”<sup>13</sup>

### **Güfte Mecmuaları**

“Farsça *güften* (demek, söylemek) masdarından türemiş olup “söylenmiş söz” anlamındadır. Türk mûsikîsinde “kâr, beste, semâî, şarkı, türkü, ilâhi, nefes

---

<sup>13</sup> Kılıç, Atabey, “*Mecmua Tasnifine Dair*”, Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, Turkuaz Yayınları, İstanbul, 2012, s. 75-96.

gibi dinî ve din dışı formlarda bestelenen eserlerin sözü” mânasında kullanılır. Günümüzde bu anlamda “şarkı sözü” tabiri daha yaygındır. Güfte kelimesi ayrıca “bestelenmek üzere yazılmış şiir” anlamına da gelir. Ancak tekbir, tesbih, salâ gibi dinî formların sözlerine *metin* denilmektedir. Güfte kaleme alan kişiye de *güftekâr* adı verilir.”<sup>14</sup>

“Güfte mecmuası kitapları, mûsikî meşki sırasında hoca ve talebesine, icrâ esnasında icrâcıya hafızasına destek olması, XIX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ise bestekârların eserlerini yayınlama ve tanıtmaya gibi gayelerle hazırlanan kitaplardır.”<sup>15</sup>

“Matbaa kullanımının öncesinde güfte mecmuaları el yazması halinde çoğaltıldıklarından dolayı her mûsikîşinasın kolayca elde edebileceği kitaplar olamamışlardır. XIX. yy’ın sonlarına doğru ise el yazma eserlerin basılmaya başlamalarıyla birlikte bu mecmualara da daha çok mûsikîşinasın ulaşması mümkün olmuştur.”<sup>16</sup>

### Şiir Mecmuaları

Asırlar boyunca varlığı devam edegelen Dîvân Edebiyatı geleneği, bu dönem içerisinde tespit edilmiş ve edilmeyi bekleyen çok sayıda kıymetli mahsulleri kültür dünyasına katmıştır. Bu döneme ait olan ve tespit edilmeyi bekleyen çok sayıda hazine niteliğinde eserler hâlâ mevcuttur. *Mecmualar* her geçen gün yeni bir ışık yakmasıyla Dîvân Edebiyatı adına güncelliğini korumaktadır. Öyle zengin bir menba’dır ki üzerine çalışma yapılarak yeni şiir ve şairlere, yeni bilgi ve tarihi seyri değiştirecek nitelikte vesikalara ulaşılması şiir mecmualarına hatta genel manada mecmualara olan ilgi ve alakayı arttırmaktadır.

*Mecmualar* gün yüzüne çıkan şiir ve şairle o dönemin okuyucu zevkini ve okunurluk derecesini göstermektedir. İlim dünyasınca kapısı açılan her mecmuanın içine girildiği zaman Fuzûlî’den, Bâkî’den, Yahyâ’dan, Şeyh Galib’den vb. şairlerden mutlak surette bir şiir veya en azından beyit görmek bunun bir ispatı niteliğindedir. Öyle ki hususî olarak şairler üzerine teşekkül etmiş

<sup>14</sup> TDV İslam Ansiklopedisi, “güfte” maddesi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/gufte> (16.01.2021)

<sup>15</sup> Behar, C. (2006). *Aşk Olmayınca Meşk Olmaz*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları. s.39.

<sup>16</sup> Wright, O. (1992). *Words Without Songs*, London:SOAS, s.1.

kaynaklar olan ve edebî tarihe birinci derecede kaynaklık eden tezkîrelere kıyasla mecmualar bizlere daha yeni isimler sunmaktadır.

Eski Türk Edebiyatı'nda mecmualar Mecmua-i Eş'âr ya da Mecmuatü'l-eş'âr şeklinde karşımıza çıkar. Mecmua-i Eş'âr ya da Mecmuatü'l-eş'âr'ın türlerinden olan Şiir Mecmuaları mûsikiyle birleştirildiğinde Güfte Mecmualarını teşekkül etmesi itibariyle daha şümulü olduğunu söylemek mümkündür. “Şiir mecmualarının çoğunda ferağ / ketebe / istinsah kaydı bulunmaz. Sebebi derleyen kişinin tabiri caizse tamamen zevklerine göre tuttıkları defterler kabilinden olmasıdır. Aynı nedenle mecmuaların derlendiği tarihin tespiti de çok kolay değildir. Ancak tarihin tespitinde mecmuada şiiri bulunan şairlerin yaşadıkları dönemden, mecmuanın fizikî durumundan (kâğıt, cilt vs.) hareketle en azından tahminde bulunmak mümkündür. Mecmua derleyicisinin düştüğü kimi tarih notları da (varsa) bu hususta işimizi kolaylaştırabilir.”<sup>17</sup>

*Mecmua* dünyasında yapılan çalışmalar sonucunda yeni bilgiler edindiğimiz gibi yeni problemler ve şüpheli yaklaşımlar da beraberinde ortaya çıkmaktadır. Bunlardan biri şaire ait bir şiirin dîvânlarda veya başka kaynaklarda karşımıza çıkmadığı gibi sonradan mecmualarda karşılaşma ihtimalinin yüksek olması. Bilindiği üzere dîvânlar edebi açıdan değerlendirildiğinde “şiir koleksiyonu”durlar. “Dîvân nüshalarında olmayıp da mecmualarda bulunan şiirlerin neden nüshalara girmediği bir problem olarak karşımızda durmaktadır. Şiirin dîvâna alınmaması şairin bir tasarrufu da olabilir. Bu ihtimali de göz önüne alarak şiirlerin nüshalara girmemesinin muhtemel sebeplerini aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz. Bu sıralamaya her zaman başka ilaveler de yapmak mümkündür:

- Dîvân neşirlerinde yer almadığı halde mecmualarda bulunan bir şiir, metin tenkiti yapılan çalışmalarda görülemeyen nüshalardan kaynaklanmış olabilir.

- Şair, dîvânını tertip ettikten sonra şiir yazmış, yazdığı bu şiir tertip ettiği dîvân nüshasına girmemiş olabilir. Ömrü vefa etmediği ya da başka sebeplerle tekrar tertibe girişemediği için bu şiir dışarıda kalmıştır.

---

<sup>17</sup> Köksal, M. F., *a.g.e.*, s.409.

- Dîvân şiiri büyük oranda meşk etme, egzersiz yapma üzerine kuruludur (Kurnaz, 2003). Meşk edilen bu şiir bir anlamda karalamadır ve şair dîvânına girmesini istememiş olabilir.

- Şair, meşk ettiği çalışmaların hepsini değil en güzelini dîvân tertibine almak istemiş olabilir. Bazı çift matla'lı gazel örnekleri buna delil teşkil edebilir.

- Şair, bazı şiirlerini estetik açıdan yetersiz gördüğü veya çalışmasını tamamlama noktasında eksik kaldığını düşündüğü için dîvân tertibine almamış olabilir.

- Şair, dîvânını kendisi tertip etmemiş, sonradan bir başkası tarafından tertip edilmiş, böylelikle bazı şiirleri tertip dışında kalmış olabilir.

- Bazı şairlerin müsveddeleri ölümünden sonra yayılmış olabilir.

- Bazı şairlerin, özellikle çok okunan şiirlerinin dilden dile dolaşması sonucu, bir anlamda miri malı olarak görülen ve zamanla aslından uzaklaşan ikinci bir manzume olarak ortaya çıkmış olabilir.

- Özellikle mesaj yüklü tasavvufi şiirler, çoğunlukla müridin eğitimi amaçlı kullanılmasından dolayı şifahi kültürde yer etmiş, arkasından da yazıya geçirilmiş olabilir.

- Kimi şiirler, bazı şairlerin, çoğunlukla da mutasavvıf şairlerin şiirlerine ilaveler yapılması, hatta Ahmed Yesevî'nin hikmetlerinde olduğu gibi onun adına şiirler söylenmesi sonucu tertibe girmemiş olabilir.

- Bir başka önemli husus da mecmua tertip eden kişiden kaynaklanabilir. Mecmuayı tertip eden kişi profesyonel olabileceği gibi amatörce bu işle uğraşır da olabilir. Bu durum beraberinde birtakım yanlışları da getirir: Bir şaire ait şiiri başkasına ait göstermek gibi. Bu çerçevede mecmuaların verdiği bilgilerin mutlak doğru olmayabileceği hususu gözden uzak tutulmamalıdır.”<sup>18</sup>

---

<sup>18</sup> Aydemir, Y., (2007). Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler, *Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları*, Volume 2/3, Summer, s.122-137.

Edebiyat geleneği içerisinde her geçen gün yapılan yeni çalışmalardan anlaşıldığı üzere mecmuaya has oluşturulmuş bir kalıp ve sistematik düzen yoktur. Bir edebi tr gibi belirli kural ve kaideler çerçevesinde teşekkül eden ürünler olmadığı aşıkrdır. Her mrettibin kendi inisiyatifine göre şekil alan ürünler olması onları bir noktada karmaşık hale getirirse de onlara atfedilen kıymet herkesin bir kabulüdür. Belirli bir kalıp içine koyulmaması bu “şiiir defterleri”ni zgn kılmaktadır. Onların dar bir alana hapsedilmemesi adına büyük bir kazanım olmuştur. Bunun aksine tertipli ve düzenli mecmualara da rastlamak mümkündür. Kimi mecmualar mrettibi tarafından özenle ve düzenle oluşturulmaktadır. Gerek yazı yönüyle gerekse varakların kullanımı yönüyle net, anlaşılır mecmualara rastlanmıştır. Bu itibarla düşünüldüğünde bir mecmuanın özenle oluşturulması o kaynaktan daha sağlıklı bilgiler edinmeye yardımcı olacaktır.



## II. BÖLÜM

### 2.MİLLÎ KÜTÜPHANE 06 MİL YZ A 949 NUMARALI ŞİİR MECMUASI

#### 2.1. MECMUANIN NÜSHA TAVSİFİ

Ankara Milli Kütüphanede yer alan 06 Mil Yz A 949 numaralı şiir mecmuası -Mecmua-i Eş'ar- adıyla kayıtlıdır. Tespit edilen bu mecmuaya dair nüsha tavsifi şu şekildedir:

Mecmua-i Eş'ar'ın sayfa ölçüleri 222x127 mm olup yaprak sayısı itibariyle 91 varaktan müteşekkildir. Mecmuanın dili Türkçedir. Milli Kütüphane – Ankara / Milli Yazmalar Koleksiyonu'nda yer alan eserin yazı türü *Talik*'tir. 91 varaktan oluşan mecmuada her sayfada yer alan satır sayısı muhtelifdir. Müstensih ve istihzah tarihine dair mevcut bir bilgi yoktur. “1a” numaralı varakta “İsma'il” isminin yazılı olduğu bir mühür mevcuttur. Fakat bu bilgiyi destekleyici bir not olmadığı için müstensihine dair bir ifade demek doğru değildir. Bu mecmuada kullanılan kâğıt türü kantar ve ay yıldız filigranlı özelliklerine sahiptir. Bunun yanında dış yapı yönüyle kahverengi meşin şemseli ciltlidir. Değişik satır sayılarına sahip olan sayfa kenarları haşiyelidir. Kimisinde derkenar başlığıyla birlikte şiirler de yer almaktadır. Ağırlıklı Türkçe olmak şartıyla mecmua içerisinde Farsî şairlerden Farsça şiirlerin olduğu da bilinmektedir. Mecmua içindeki şairlerden de anlaşıldığı üzere adı geçen şairler IV. Murat dönemi şairleridir. Tarih açısından bakıldığında bu dönem Osmanlı İmparatorluğu'nun duraklama döneminde toparlandığı bir dönem olarak kabul edilmektedir.

Toplamda 96 pozdan oluşan Mecmuada 2 poz kapak sayfalarının dış görünümü olarak görülmekte, 2 varakın 1'er tarafları da kapak pozlarının iç kısımlarını göstermektedir. Bu çerçevede 1. poz kapak dış görünüm olması hasebiyle 2. pozdan “1a” olarak başlanmıştır. Bunun haricinde geri kalan 93 varak içerisinde de 3 tane boş sayfa mevcuttur. Harici sayfaların tamamı doludur. Bu dolu sayfalardan “6b” de dahil olmak üzere “6b-7a-7b-8a-8b” numaralı sayfalar mensurdur. “9a”dan itibaren şiir olarak devam etmiştir. “21b” boş sayfa olarak kalmış, “22a”dan şiirler devam etmiştir. “81b”de mensur bir parça yer almaktadır. “85b-86a-86b” numaralı sayfalarda bazı zatlar için ölüm tarihleri

kayda geçmiştir. Ölüm tarihi verilen isim vazife veya lakabıyla birlikte yazılmış altına “sene” kaydı bir çizgi suretinde yazılarak altına tarih atılmıştır.

Mecmuadaki şiirler bazı sayfalarda 2 sütun bazı sayfalarda 3 sütun olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca kimi sayfalarda derkenar mevcuttur. Sütuna sığmayan son 1 ya da 2 beyit sütunun kenarına paralel olarak dikine yazılmıştır. Mahlaslar ve başlıklar kırmızı kalemle altı çizilerek belirtilmiştir. Mecmuanın son sayfalarına doğru şahıs isimleri yazılmış ve altı çizilerek ölüm tarihleri yazılmıştır. Yine son sayfalara doğru yer yer yazı karakteri değişiklik göstermektedir. Kasîde ve sâkî-nâme gibi türlerin başlık kısımları kırmızı kalemle yazılmıştır. Yarım kalan sayfalarda boş kalan kısımlara şiiri sığdırmak maksadıyla şiir satır yönünde sağdan sola değil yatay şekilde yukarıdan aşağıya yönlü yazılmıştır. Aynı sayfada yer alan birden fazla şiir veya farklı beyitler bazen belirtilirken bazen araya belirtici bir not veya başlık yazılmadan devam edilmiştir. Satıra sığmayan son kelimeler hemen satır sonunda mısra'nın üstüne kaydırılmıştır. Mısra' veya beyit üzerinde yapılan düzeltmeler eskisinin üzerine çizgi çekilmek suretiyle aynı satır hizasında sayfanın boş alanına yazılmıştır. Bazı sayfalarda yine gazelleri birbirinden ayırmak adına bir satır boşluk bırakılmıştır. Yer yer şiirlerin beyitlerinin ilk satırları sağ üst, ikinci mısraları sol alt olacak şekilde mevcut olan şiirlere rastlamaktayız. Son varak da önlü arkalı olmak suretiyle boş bırakılmıştır.

## 2.2. MECMUADAKİ NAZİM ŞEKİLLERİ

Mecmuada en fazla kullanılan nazım şekli 119 tane tespit edilen gazeldir. Bunların çoğu Şeyhülislam Yahyâ'ya aittir. Arada büyük bir fark olmakla birlikte gazelden sonra en fazla kullanılan nazım şekli 32 adetle müfred olmuştur. Toplamda 181 adet şiir vardır. Fakat Tablo-1'de yer alan mısra'(1) şiir numaralandırmasına dahil edilmemiştir.

**Tablo-1 : Mecmuadaki Nazım Şekilleri**

NAZİM ŞEKİLLERİ	ŞİİR SAYISI
Murabba'	1
Mısra'	1

Mesnevî	1
Matla'	1
Terkîb-Bend	3
Kıt'a	4
Kasîde	9
Semâ'î	11
Müfred	32
Gazel	119

### 2.3. MECMUADA KULLANILAN VEZİNLER

Mecmuada yer alan şiirlerde 15 adet aruz kalıbı, 8 defa 8'li 3 defa da 7'li hece kalıbı olmak üzere 11 tane de hece kalıbı tespit edilmiştir. Hecez Bahri'nin en sık kullanılan aruz kalıplarından olan *mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün* kalıbı ile Remel Bahri'nin *fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün* kalıpları yoğunlukta kullanılmıştır. Daha detaylı olması açısından çalışmalar Tablo-2 ile aşağıda sunulmuştur.

**Tablo-2 : Mecmuada Kullanılan Vezinler**

ARUZ KALIBI	ŞİİR NUMARASI	ŞİİR SAYISI
Fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün	11	1
Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün	167	1
Mef'ûlü/mefâ'ilün/fe'ûlün	46	1
Fe'ûlün/ fe'ûlün/ fe'ûlün/ fe'ûl	82	1
Müfte'ilün/fâ'ilün/ müfte'ilün/fâ'ilün	123	1
Müfte'ilün/mefâ'ilün/ müfte'ilün/mefâ'ilün	125	1
Müstef'ilün/fe'ûlün/ müstef'ilün/fe'ûlün	131	1
Müfte'ilün/müfte'ilün/fâ'ilün	28, 77	2
Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/fe'ûlün	1, 60, 81, 111, 146, 156, 166	7
Mef'ûlü/fâ'ilâtü/ mefâ'ilü/fâ'ilün	44, 70, 87, 101, 109, 119, 130, 134, 140, 148, 149, 178	12

Mefâ'îlün/fe'îlâtün/ mefâ'îlün/ fe'îlün	4, 6, 7, 55, 58, 67, 74, 97, 99, 102, 104, 124, 136	13
Fe'îlâtün/ fe'îlâtün/ fe'îlâtün/ fe'îlün	5, 9, 12, 18, 22, 24, 29, 41, 43, 45, 51, 61, 64, 65, 72, 79, 95, 121, 133, 154, 159, 160	22
Mef'ûlü/mefâ'îlü/ mefâ'îlü/fe'ûlün	13, 17, 26, 34, 47, 50, 52, 54, 57, 63, 66, 68, 69, 76, 88, 91 94, 103, 105, 108, 141, 157, 162, 176	24
Mefâ'îlün/mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün	2, 3, 16, 19, 21, 23, 25, 27, 32, 36, 37, 39, 40, 48, 49, 53, 59, 71, 78, 83, 84, 85, 86, 90, 92, 93, 100, 110, 126, 129, 135, 137, 142, 145, 150, 151, 163, 164, 177, 181	40
Fâ'îlâtün/ fâ'îlâtün/ fâ'îlâtün/ fâ'îlün	8, 10, 14, 15, 20, 30, 31, 33, 35, 38, 42, 56, 62, 73, 75, 80, 89, 96, 98, 106, 107, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 120, 122, 127, 128, 132, 138, 139, 143, 144, 147, 155, 158, 170, 179, 180	43

HECE ÖLÇÜSÜ	ŞİİR NUMARASI	ŞİİR SAYISI
7'li	172, 173, 174	3
8'li	152, 153, 161, 165, 168, 169, 171, 175	8

## 2.4.MECMUADAKİ ŞİİR VE ŞAİR DİZİNİ

Mecmuada toplam 181 şiir tespit edilmiştir. En fazla şiire sahip olanların başında Şeyhülislam Yahyâ ve ardından daha önce az sayıda şiirlerine rastladığımız Fenâyî Halvetî gelmektedir. Şairlere ait şiirler ve sayıları Tablo-3'te verilmiştir.

**Tablo – 3 : Mecmuadaki Şiir ve Şair Dizini**

ŞAİRİN MAHLASI	ŞİİR NUMARALARI	ŞİİR SAYISI
'Atâyî	3, 4	2
Âlî	45	1
Baba Nısfî	162	1
Bağdatlı Rûhî	105	1
Bahâyî	2, 19, 83	3
Cevrî	18, 39, 41, 42, 43, 70, 157, 158	8
Fâ'izî	35, 44, 54, 55, 62, 101, 102, 103, 104	9
Fasîhî	7	1
Fenâyî Halvetî	152, 153, 161, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 173, 174, 175	13
Hâfız	63, 64, 65, 66, 67, 81, 107, 154, 155, 176	10
Hâletî	5, 9, 82	3
Haylî	71, 72, 178, 179, 180, 181	6
Himmetî	1	1

Makâmî	69	1
Mantkî	80	1
Nev'î	6, 10, 11, 12, 13, 14, 24, 25, 31, 36, 96, 98, 149	13
Riyâzî	20, 56, 57, 58, 61, 73, 74, 75, 106	9
Sa'id	27	1
Sabrî	16, 50, 51, 76, 150	5
Şairi Bilinmeyen Şiirler	8, 15, 23, 26, 28, 29, 30, 40, 49, 52, 53, 59, 60, 77, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 97, 99, 100, 148, 151, 159, 160, 164, 172, 177	37
Tâlib	163	1
Tıflî	38	1
Veysî	37	1
Yahyâ	17, 21, 22, 32, 33, 34, 46, 47, 48, 68, 78, 79, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147	51
Zuhûrî	156	1

## 2.5.MECMUADAKİ ŞAİRLERİN YAŞADIKLARI YÜZYILLAR

Mecmuada 17. yüzyıl şairleri yoğunluktadır. IV. Murat dönemi şairleri ve diğer dönemlere ait şairlerin mensup oldukları yüzyıllar Tablo – 4'te gösterilmiştir.

**Tablo – 4:** Mecmuadaki Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıllar

ŞAİRİN MAHLASI	YAŞADIĞI YÜZYIL
'Atâyî	17.yy
Âlî	17.yy
Baba Nısfî	?
Bağdatlı Rûhî	16.yy
Bahâyî	17.yy
Cevrî	17.yy
Fâ'izî	17.yy
Fasîhî	17.yy

Fenâyî Halvetî	17.yy
Hâfız	?
Hâletî	17.yy
Haylî	17.yy
Himmetî	17.yy
Makâmî	?
Mantıkî	17.yy
Nev'î	16.yy
Riyâzî	17.yy
Sa'id	17.yy
Sabrî	17.yy
Tâlib	17.yy
Tıflî	17.yy
Veysî	17.yy
Yahyâ	17.yy
Zuhûrî	17.yy

## 2.6.MECMUADA OLUP DÎVÂNLARI OLMAYAN ŞAİRLER VE ŞİİRLERİ

**Tablo-5:** Mecmuada Olup Dîvânlarda Olmayan Şairler-Şiirler

ŞAİRİN MAHLASI	ŞİİR NUMARASI	ŞİİR SAYISI
Baba Nısfî	159	1
Fenâyî Halvetî	149, 150, 158, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172	14
Hâfız	63, 64, 65, 66, 67, 81, 104, 151, 173	9
Haylî	72, 176	2
Makâmî	69	1

Sa'îd	27	1
Tâlib	160	1
Zuhûrî	153	1

## 2.7.NAZÎRE ŞİİR TABLOSU

Mecmuada 2 adet nazire şiir mevcuttur. 1 tanesinde mahlas yazmakla birlikte diğesinde mahlas yer almadığı gibi şiir de tamam değildir.

**Tablo-6 : Nazîre Şiir Tablosu**

ŞİİRİNE NAZİRE YAPILAN ŞAİR	NAZİRE YAPAN	ŞİİR NUMARASI
Bahâyî	'Atâyî	3
Yahyâ	Makâmî	69

## 2.8.METNİN ÇEVİRİ YAZISINDA DİKKAT EDİLEN HUSUSLAR

- a. Mecmuada tespit edildiği tarih itibariyle sıralandırmak adına kurşun kalemle daha önceden numaralandırma yöntemi kullanılmış olduğunu gördük.
- b. Biz çalışmamız için tekrardan “1a”dan itibaren yeniden numaralandırdık.
- c. Şiirleri sıralarken değişiklik yapmaksızın nüsha sıralaması takip edilmiştir.
- d. Mecmuada yer alan sayfa numaraları metinde [1a] şeklinde köşeli parantez içinde gösterilmiştir.
- e. Şiirlerin aruz kalıpları Latin rakamlarıyla yapılan sıralamanın hemen altına, yani şiirin başına, yazılmıştır.
- f. Nüshalarda yer alan şiirlerin başlıkları MESTAP Tablosunda “Açıklama” sütununda belirtilmiştir.
- g. Metin oluşturulurken bilimsel metin neşri çalışmalarında kullanılan transkripsiyon alfabesi kullanılmıştır.
- h. Mecmuada yer alan şiirlerden daha önce tespit edilenlere ulaşarak mukayese yapılmış, bu mukayesede görülen farklılıklar dipnotlar vasıtasıyla aktarılmıştır.
- i. Vezinlerdeki eksikler veya bozukluklar düzeltildikten sonra kalıp eksik kalıyorsa “*vezin kusurludur.*” şeklinde dipnot verilmiştir.
- j. Mecmuada olmayan fakat karşılaştırmada denk geldiğimiz şiir başlıklarını [...] köşeli parantezle belirterek dipnotta bu başlığa yer verilmiştir.
- k. Vezin gereği yapılan hece düşmeli olması durumuna göre yer yer iki kelime arasına kesme işareti konulmuştur: n’ola, k’ola, n’idem, vb.
- l. Vâv-ı ma’dûle’ler, “v” şeklinde gösterilmiştir. Ör. h<sup>v</sup>âb, h<sup>v</sup>âce, h<sup>v</sup>âhiş, vb.
- m. Zarf-fiil eki olan “-p/-Ip” yazımı haricinde “-b” değişimi tercih edilmiştir.
- n. Mecmuanın transkripsiyonlu metni oluşturulurken “Times Turkish Transcription” yazı tipi kullanılmıştır.
- o. Şiirlerde yer alan Arapça ve Farsça edatlar kelimedden “-“ ile ayrılmıştır.
- p. Allah kelimesi, muzafun ileyh olduğu durumlarda apostrofla (‘) ayrılmıştır. Ör. Bi-hamdi’llah.
- q. Arapça ve Farsça mısra veya kelimeler mecmuadaki şekliyle aktarılmıştır.



### III. BÖLÜM

#### 3.METİN

##### 3.1.TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ء	'	ص	ş
آ	a, ā	ض	d, z
ب	b	ط	t
پ	p	ظ	z
ت	t	ع	'
ث	s	غ	ğ
ج	c	ف	f
چ	ç	ق	k
ح	h	ك	k, g, ñ
خ	h	ل	l
د	d	م	m
ذ	z	ن	n
ر	r	و	v, o, ö, u, ü, ū
ز	z	ه	h, a, e
ژ	j	ی	y, ı, i, ĩ, ā
س	s		
ش	ş		

- Farsçadaki “vav-ı ma‘dûle” harfî, “ v ” işaretiyle gösterilmiştir. Ör. h<sup>v</sup>āb, h<sup>v</sup>āce, h<sup>v</sup>āhiş, vb.

### 3.2.MECMUA-İ EŞ'ÂR (TRANSKRİPSİYONLU METİN)

#### 1

[1a] Mefâ 'îlün/mefâ 'îlün/fe 'ülün

1. İlahî zulmet-i cürm ile taldım  
Nedâmet eyledim estağfirullâh  
Uyup şeytâna nefsime kul oldum  
Nedâmet eyledim estağfirullâh

Eger kılmaz ise yâ Rab<sup>19</sup> çâre  
Yürekde oñur mı böyle yâre<sup>20</sup>  
Kuluñ kapuñı koyup kande vara  
Eyzân

Benim 'işyânımuñ pâyânı yokdur  
Bilürüm rahmetüñ deryâsı çokdur  
'Uşâta bâb-ı gufrânuñ açukdur  
Eyzân

4. Günehden her ne kim yâ Rab kıldım<sup>21</sup>  
Peşimân oluben cürmimi bildim<sup>22</sup>  
Âh diyerek **Himmeti** kapuña geldim<sup>23</sup>

---

<sup>19</sup> ise yâ Rab : iseñ yâ Rabb, B.Ş.H., s.117.

<sup>20</sup> Yürekde oñur mı böyle yâre : Yürekde oñulur mı böyle yâre, B.Ş.H., s.117.  
Mısrada vezin kusurludur.

<sup>21</sup> yâ Rab kıldım : yâ Rabbi kıldı, B.Ş.H., s.117.

<sup>22</sup> cürmimi bildim : cürmini bildi, B.Ş.H., s.117.

Nedāmet eyledim estağfirullāh

2

[1b] Mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün

1. Dil-i mecrūhuma raḥm eyle ḳalsun dām-ı zūlfüñde  
Şikeste-bāl olan murğı idüp āzād n’eylersin<sup>24</sup>

Şehīd-i tīg-i ‘aşḳ-ı yārdur ser-cümle-i ‘ālem  
Urup şemşīre dest ey ğamze-i cellād n’eylersin

Ṭağıtduñ<sup>25</sup> ḥvāb-ı nāz-ı yāri ey feryād n’eylersin  
İdüp fitneyle dünyāyı ḥarāb-ābād n’eylersin<sup>26</sup>

Varup ğīsū vü zūlf-i yāri biribirine ḳatduñ  
Yine bir fitne taḥrīk eyledüñ ey bād n’eylersin

5. İdersin gerçı her derde ṭabībüm bir devā ammā  
Cünün-ı ehl-i ‘aşḳ olunca māder-zād n’eylersin

Güzel taşvīr idersin naḳş-ı ḥāl ü ḥaṭṭı<sup>27</sup> ammā

---

<sup>23</sup> Āh diyerek **Himmetī** ḳapuña geldim : diyerek Himmetī ḳapuña geldi, B.Ş.H., s.117.  
Mısrada vezin kusurludur.

<sup>24</sup> Dīvānda 2. sırada yer alan beyit mecmuada ilk beyit olarak yazılmıştır.

<sup>25</sup> “uçurduñ” yazmakta iken üstü çizilerek “ıāğıtduñ” olarak deĝiştirilmiştir. BA.D., s.89.

<sup>26</sup> Gazelin matla’ı mecmuada 3. beyit olarak yazılmıştır.

<sup>27</sup> naḳş-ı ḥāl ü ḥaṭṭı : ḥaṭṭ u ḥāl-i dilberi, BA.D., s.89.

Füsün u şīveye<sup>28</sup> geldükde ey Behzād n'eylersin

**Bahāyī**-veş degilsin kâbil-i feyz-i şafā sen de  
Tekellüf ber-ṭaraf ey hāṭır-ı nā-şād n'eylersin

### 3

**Mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün**

*Nev 'ī-zāde Efendi*

1. Çıkar eflāke nāleñ ey dil-i nā-şād n'eylersin  
Nevā-yı perde-bīrūn itdük ey feryād n'eylersin

Yazarsun peykerüm zībām kilik-i mū-sekāmuñla  
Ya bād-ı āha seyl-i eşke ey Behzād n'eylersin

Amān yokdur dil-i hūnīne çün cellād-ı ğamzeñden  
İdüp boynum bismil cānımı āzād n'eylersin

Recā-yı vaşl ile kār itdi tīşen seng-i hārāya  
Doğunduñ hāṭır-ı Şīrīne ey Ferhād n'eylersin

5. Cilā-yı bahta muhtāc oldı dil ey şafḥa-i ümmīd  
Kālem-ġır olmayınca levḥ-i isti'dād n'eylersin

---

<sup>28</sup> şīveye : fitneye, BA.D., s.89.

**[2a] Mefā‘ilün/fe‘ilātün/mefā‘ilün/fe‘ilün**[...]<sup>29</sup>

1. Seher-geh gonca-şifat kıldı ‘ālemi dil-şād  
Nesīm-i müşg-dem-i müjde-i mübārek-bād

Açıldı hātır-ı ümmīd uyandı çeşm-i emel  
Yayıldı nefha-i gül-berg-i arzū-yı fu’ād

Şeneldi feyz-i bahār-ı şafā ile ‘ālem  
Tonandı sūr-ı sürūr eyleyüp bilād u ‘ibād

Ne sūr-ı naqd-nişārı şu‘ā‘-ı şubh-ı zafer  
Ne şubh-ı pertev-i nūrı cevāhir-i es‘ād

5. Fūrūg-ı pençe-i mihrinden ebr-i gam şad-çāk  
Nesīm-i şubh-deminden gubār-ı dil ber-bād

Fezā-yı çār-cihet tūde tūde gevher-i kām  
Metā‘-ı zevk ü şafā tā-be-saḳf-ı seb‘-i Şeddād

Gül-i şabāh-ı emel burc-ı nuşrete çeşbān  
‘Amūd-ı şubh-ı emānī sarāy-ı şevke ‘imād

<sup>29</sup> [Der-sitāyış-i Sultān Murād Hān ‘Aleyhi’r-rahme ve’l-gufrān] başlığı altında N.A.D.’nda verilmiş bir kasīdedir.

Miṣāl-i keyf-i dübālā sūrūr pey-der-pey  
Çü mihr ü mäh-1 şeb-ārā fūrüg-1 neşve ziyād

Zihī sūrūr dem-ā-dem ‘arūsī-i ‘ālem  
Kırān-1 neyyir-i a ‘zam vişāl-i ehl-i vedād

10. Raḥīk-i kām leb-ā-leb ferāğ-1 dil-i sāķī  
Ḥarīf-i ‘ayş ‘amel-dār-1 ārzū-yı fu’ād

Zimām-1 kār be-kef ‘arşa-i zafer-i pehnā  
Semend-i şevk revān tevsen-i recā münkād

Cebīn-i tevsen-i<sup>30</sup> tahta zafer şabā el-ḥayr<sup>31</sup>  
Niğīn-i ḥātem-i mülke fütūḥ naķş-1 sevād

‘Aceb mi şevk-i derūn-1 dil olsa rüz-efzūn  
Ki irdi şubḥ-1 şafādan ḥalī‘a-i imdād

İrişdi gūş-1 sūrūşa şarīr-i bāb-1 fütūḥ  
Açıldı dest-i zaferle kilīd-i genc-i murād

<sup>30</sup> tevsen-i : tûsen-i, N.A.D., s.97.

<sup>31</sup> şabā el-ḥayr : sabāhü'l-hayr, N.A.D., s.97

15. Taḳallüb eyleyicek Ka‘beteyn-i bīm ü ümīd

Yed-i mü‘eyyide-taḳrīrden görüldi küşād

Pür oldı gülğule-i şevḳden bu ne perde<sup>32</sup>

‘Irāḳdan ‘aceb āvāze eyledi üstād

Şabā getürmese bu müjde-i revān-bahşı

Niçün nişār olınurdu yolında müşg-i ziyād

Ne müjde ‘atşe<sup>33</sup>-i mezkūm u naḳşe-i maşdüür

Ne müjde āh-ı belā-keş teneffüs-i nā-şād

Ne müjde rāḫat-ı rūḫ u devā-yı ḫaste-dilān

Ne müjde ḳuvvet-i ḳalb ü ḳıvām-ı ḫayy u cemād<sup>34</sup>

20. Ne müjde ḫātīme-i intizār-ı ‘āşık-ı zār

Ne müjde nāmiye<sup>35</sup>-i re’fet ü ḫazān-ı ‘inād

Zuhūr-ı dīn ile mülk-i ‘Acem tezellülde<sup>36</sup>

Mişāl-i zelzele-i ḫāḳ u mu’ciz-i mīlād

---

<sup>32</sup> şevḳden bu ne perde : şevḳ ile devā’ir-i dehr, N.A.D., s.96.

<sup>33</sup> ‘atşe : ‘arse, N.A.D., s.97.

<sup>34</sup> ḫayy u cemād : ḫayy-ı cemād, N.A.D., s.97.

<sup>35</sup> “ḳuvvet” yazmakta iken üstü çizilerek “nāmiye” olarak değiştirilmiştir. N.A.D., s.97.

<sup>36</sup> Tezellülde : tezelzülde, N.A.D., s.97.

Yine nevā-yı ‘Acem arb uřūline uydı  
‘Aceb mi goklere iriřse nāle vū feryād

Fütūh-ı mülk-i ‘Acem mağdem-i řeh-i ‘ālem  
Bize řafā-yı dem-ā-dem ‘adūya zağm-ı ziyād

[2b] Ne řāh-ı dāver-i rūy-ı zemīn be-istıklāl  
Ne řāh-ı hūšrev-i devr-i zamān be-istibdād

25. Sütūde gevher-i yektā-yı ma‘den-i ibdā‘  
Dür-i ‘azīz vücūd-ı řadefe-i īcād

Nücūm ‘asker ü gerdūn hıyām u řubh livā  
Hilāl haņer ü hurřīd tīg ü şu‘le nicād

Siper-řikāf peşen kağramān-ı pençe-şiken  
Kemer-rübā-yı Tehemten küşende-i Kiřvād

Sipihr-kevkebe Dārā-nihād Cem-efser  
Bülend-mertebe vālā-nijād kisrā-dād

Cem-i hueste-siyer pādiřāh-ı her kişver  
Serīr-bağř-ı Sikender hağāc-gīr-i Kūbād



30. Şu 'ā'-ı cevher-i 'ālem güzīde-i ādem  
Cihān-güşā-yı mu'azzam re'īs-i ehl-i cihād

Cenāb-ı Hāzret-i Sulṭān Murād-ı kişver-gīr  
Ki oldı rāyet-i manşūrı tāk-ı dīne 'imād

O şeh ki levḫa-i şeh-nāme-i sa'ādetidür  
Sipīhr-i aḫḫar u ḫūrşīd-i bāhirü'l-es'ād

O şeh ki rādde-i defter-i mehābetidür  
Şufūf-ı asker öninde selāsil-i pūlād

O şeh ki bende-i dīrīn-i bāb-ı devletidür  
Gerek nebīre-i Rüstem gerekse pūr-ı Kubād

35. Muḫīṭ-i merkez-i ḫadri devā'ir-i eflāk  
Ḫudūd-ı ḫıṭṭa-ı mülki nihāyet-i eb'ād

Ḫuṭūṭ-ı cebhe-i iḫbāli ḫayṭ-ı şubḫ-ı zafer  
Suṭūr-ı şafḫa-i iclāli şāh-rāh-ı sedād

Şu 'ā'-ı kevkeb-i ḫadri revāk-ı çarḫa cilā  
Zilāl-i kevkebe-i 'azmi rü-yı 'arḫa mihād

Ġubār-ı hāk-i rehinden recā karīrū'l-‘ayn  
Nesīm-i bār-gehinden ümīd gülşeni şād

Yed-i mü'eyyedi hırşīde şunsa tāb vire  
Niteki bāzū-yı nīrūmla pençe-i pūlād

40. Olur zemīn ü zamān vaqt-i lütf u kahrından  
Mişāl-i kīse-i naqqād ü kāse-i faşşād

Tirāşedür dil ü dest-i güher-feşānından  
Harāc-ı hıttā-i Bahreyn ü tuhfē-i Bağdād

Eger kim şemme-i luţfi toķınsa bir hāke  
Gül-i güşāde zuhūr ide tā be-yevm-i tenād

Ne'üzü bi'llāh eger nāgehānī bir yirde  
Birisi sebķ-i lisān ile itse tīġini yād

[3a] Nümā-yı kaţ' ide ol<sup>37</sup> yirde bil ki dil kesile  
Eşer kılup o nefes zīr zīr ola ecsād

45. Eger ki nāme-i tehdīdi varsa bir mülke

---

<sup>37</sup> ol : bir, N.A.D., s.99.

Miřāl-i Zāl ola eřfāl-i pīr-i māder-zād

Olursa zerre-i re'y-i münīri Pertev-sūz  
Züħalde ҡalmaya hergiz niřān-ı hāl-i sevād

Dimāğ-ı dehre ki lezzet-resān ola ni'amı  
İde bu günbed-i mīnāyı şişe-i ҡannād

Nücūm-veř ura deryā yüzinde<sup>38</sup> gevher-mevc  
İletse ҡulzūme ebr-i kefi peyāmını bād

İde tarab-gede-i ҡahķahayı beyt-i hūzen  
Eger ki<sup>39</sup> çūpe-i te'dībin<sup>40</sup> ańdıra<sup>41</sup> üstād

50. řükūh-ı kevkeb-i<sup>42</sup> iķbāl-i itse devlet ile  
Reh-i mücerrede seyr-i menāzil-i es'ād

Rikābınuñ ola sa'deyn peyk-i zer-tacı  
Mevākibinde kevākib ola eķall-i 'ibād

Şebāt-ı pāy-i semendi<sup>43</sup> görince meydānda

---

<sup>38</sup> yüzinde : yüzine, N.A.D., s.99.

<sup>39</sup> eger ki : egerçi, N.A.D., s.99.

<sup>40</sup> te'dībin : ta'vīni, N.A.D., s.99.

<sup>41</sup> ańdıra : ańdurur, N.A.D., s.99.

<sup>42</sup> kevkeb : devlet, N.A.D., s.99.

Bilindi kim nice olurmış cibâlden<sup>44</sup> evtād

Taḥammül eylemeye<sup>45</sup> tâbiş-i mehâbetine

Mişâl-i lücce-i yah-beste burc-ı seb‘-i şidād<sup>46</sup>

Müseccel oldu zamân-ı zafer-kırânında

Zemîn-i mülk-i ‘Acem’de ḥaşād-ı ehl-i fesād

55. Metā‘-ı cāmı kesād üzre idi a‘dānuñ

Hele varup kapu açdı ḥadeng-i saht-güşād

‘Aceb mi āh-ı derūnı şerer-feşān olsa

Ṭoḫındı seng-i dil-i ḥaşma ḥançer-i pülād

Revāne itdi Revān ḥayl-i seyli gerdān<sup>47</sup>

Ḳuşatdı her yaña ḥandekler eyledi icād

‘Azāb için küre-i āteş itdi a‘dāya

Şu dem ki ṭop-ı hevāyīden oldu ḥışmı ziyād

Ṭoḫındı şadme-i şāhī yıkıldı ḳalb-i ‘adū

---

<sup>43</sup> semendi : semendin, N.A.D., s.99.

<sup>44</sup> cibâlden : cibâlınden, N.A.D., s.99.

<sup>45</sup> eylemeye : eylemege, N.A.D, s.99.

<sup>46</sup> Mişâl-i lücce-i yah-beste burc-ı seb‘-i şidād : Mişâl-i berf ola yah-beste burc-ı seb‘-i şedād, N.A.D, s.99.

<sup>47</sup> gerdān : girdārın, N.A.D, s.100.

Bozıldı leşker-i düşmen alındı ehl-i fesād

60. İrişdi ƙal‘aya çün ƙop-ı şavlet-i ƙahrı  
‘Aceb degül yaƙasın yırtup eylese<sup>48</sup> feryād

Meger ki maƙdem-i şāhīden eyledi müjde  
Yolında her nesi var ise eyledi ber-bād

Degül tezelzül-i bārū segirdi hep bedeni  
Zafer nişāneleri itdi ƙal‘ayı dil-şād

Ƙadīmī bendesi olmağıla virildi<sup>49</sup> hemān  
Tevāzu‘ itdi yir öpdi o burc-ı hāk-nihād<sup>50</sup>

Dinildi fetħine tevfiƙ-i Hāƙƙ ile tārīh  
Revānı döge döge aldılar be-vefƙ-i murād

sene 1045

65. Fütūh-ı hāzret-i şāh-ı cihāna fāl ƙutup  
‘İrāƙdan idelüm nağme-i mübārek-bād

[3b] Ƙalem geçürmez iken sözde hiç ƙāfiyeyi  
Añılmasun mı ya Sultān Murād ile Bağdād

<sup>48</sup> eylese : eglese, N.A.D, s.100.

<sup>49</sup> olmağıla virildi : olmaklığa dirildi, N.A.D, s.100.

<sup>50</sup> Tevāzu‘ itdi yir öpdi o burc-ı hāk-nihād : Tevāzı‘ itdi pervāz-ı burc-ı hāk-i nihād, N.A.D, s.100.

Bu fetḥ-i bâba ki mâh-ı şaferde oldu zafer  
Tamâm-ı sâle dek eyler fütûḥ-ı istifrâd<sup>51</sup>

Cem-iḳtidâr şehâ Ḥüsrevâ cihân-gîrâ  
Eyâ ḥuceste-zılâl Cenâb-ı Rabb-i ‘ibâd

Sen ol güzîde-ḥalefsin ki dürr-i medḥüñden  
Güher-tırâz kıla cân kulağını ecdâd

70. Sen ol Tehemten-i şâḥib-ḳırân-ı ma‘rekesin  
Ki bozılır yed-i ḳahruñla şüret-i Bihzâd

Sen ol Sikender-i devr-i zamânesin ki olur  
Peyâm-ı ma‘deletüñle Revân-ı Kısra zâd<sup>52</sup>

‘Ulüvv-i şānuña nisbet menâḳıb-ı eslâf  
Olur nümüne-nümâ-yı<sup>53</sup> merâtib-i a‘dâd

Cihân-nümâ-yı celâlüñde cām-ı manzaradır  
Olan Sikender âyînesine piş-nihâd

---

<sup>51</sup> istifrâd : istitrad, N.A.D, s.100.

<sup>52</sup> zâd : şâd, N.A.D, s. 100.

<sup>53</sup> nümâ-yı : tamâm-ı, N.A.D, s. 101.

Benān-ı dest-i güher-bārda retīme-şıfat  
Gören o mühr-i Süleymānı nigīn eyler yād

75. Kıbāb-ı mülk-i ‘Acem şavletüñle efgende  
Harābe-zār-ı sitem re’fetüñle emn-i ‘ibād<sup>54</sup>

Hücūm-ı pençe-i qahruñ açar demür kapuyı  
Mişāl-i hamle-i Haydardur pençe-i pülād

‘Acemlere<sup>55</sup> qomayup feth-i cedd-i a’lāñı  
Revān-ı Hazret-i Sulţān Murādı kılduñ yād

Siyāh-ı mühre-i dāğ-ı derūnıdur haşmuñ  
Eger ki şeqdere-i miñnet içre görse güşād

‘Adū Revān ile Toprak Hişārın aldurdı  
‘Aceb mi cān u tenin nār-ı ğayret itse remād

80. Cüzūr-ı tēc-ı serin toğradı Kızılbaşuñ  
Revāfızuñ kökini kesdi tiğ-i berq-nihād

Ğuzāt-ı gürz-i girān ile başına kaqđı

<sup>54</sup> re’fetüñle emn-i ibād : re’fetüñle efgende, N.A.D, s. 101.

<sup>55</sup> ‘Acemlere : ‘Acemde de, N.A.D, s. 101.

O turfa t̄acını çün miḥ-i āteş-i cellād

Şafīr-i<sup>56</sup> şeh-per-i nāvek nevā-yı na'ra-i merd

Miṣāl-i nağme-i s̄az u sūrūd-ı katl-i cerād

Emān ile şu ki buldı necāt ḳahruñdan

Yıḳıḳ gönüllerini lütfuñ eyledi ābād

Revānı cān gibi ḥıfz eyledüñ bedenlerle<sup>57</sup>

Ḳıyāmet oldu 'aceb mi teceddüd-i ecsād

85. Şikāf-ı ḥandeḳi zaḥm urdı püşt-i māhiye<sup>58</sup>

Ṭoḳındı burc-ı beden rüy-ı māha şaldı sevād

Miṣāl-i sürme-i dīde ḳala kenārında

Eger o ḥandeḳe topraḳ süreydi şarşar-ı 'Ād

Eger ki her birine ḳonsa āteş-i Nemrūd

Hezār lağm ile bir ḥıştı olmaya ber-bād

Miṣāl-i ḥadde-i ḥaddād safḥa-i bābı

Burūc-ı küngüresi resm-i şedde-i Şeddād

---

<sup>56</sup> Şafīr-i : sarīr, N.A.D, s. 101.

<sup>57</sup> bedenlerle : bedenlerde, N.A.D, s. 102.

<sup>58</sup> māhiye : mâ'ıye, N.A.D, s. 102.



Kef-i kifāyetüñe geldi minnetullāha  
Nigīn-mülk-i Süleymān kilīd-i best ü güşād

90. Kānı o mülhid-i sūfī-nijād-ı Īrānī  
Nesebde naqd-i ziyād<sup>59</sup> hasebde İbn-i Ziyād

Çerāğı gerçi yaqar Şeyh Erdebilīden  
Velīkin pertev-i nūrı şerār-i şerr ü fesād

Şereng-i ni‘ met-i millet semūm-ı gülşen-i dīn  
‘Acīn-i zındıka vü Rafz-māye-i ilhād

Ne fā’ide ide şāh-ı velāyete nisbet  
Ki nā-ḫalef olucaḫ dīvdür hemān evlād<sup>60</sup>

Neseb gibi ḫasebi de naşīb-i a‘ dādır  
Mesāsı devlet ü dīne teḫābül ile tezād

95. Unutdı mı kılıcın Ḥān Selīm-i ḫahhāruñ  
Ki bŷy-ı ḫŷn getirür daḫı ol ḫarafdan bād

---

<sup>59</sup> ziyād : zebād : N.A.D, s. 102.

<sup>60</sup> Ki nā-ḫalef olucaḫ dīvdür hemān evlād : Çü nā-ḫalefdür olur dīvden beter evlād, N.A.D, s. 102.

Ne t̄ac aldı ne od t̄aclı ar̄ab oldu  
Ne t̄iĝ aldı hele aldır̄anı its̄ün ȳad

T̄ar̄ıķ-i terk-i tecerr̄ud t̄utup fir̄ar itdi  
Maş̄afa tevbe id̄üp oldu f̄a'iz-i irş̄ad

Bir iki def'a varup<sup>61</sup> mevkib-i S̄uleym̄an̄ı  
Sipihre ıķdı fiĝ̄an-ı em̄an u n̄ale-i d̄ad

Zam̄an-ı devlet-i Sulţ̄an Mur̄ad-ı S̄al̄ış̄de  
Ne stilleler yidi bilmez mi k̄ur-ı m̄ader-z̄ad

100. Alındı kiş̄veri m̄anend-i ş̄aḡş-ı Tebr̄iz̄ı  
Gör̄ünmedi gözine h̄iç hem-ser ü evl̄ad

T̄uyalum eyleye ş̄ah-ı vel̄ayete nisbet  
Çü n̄a-ḡalefd̄ür olur d̄ivden beter evl̄ad<sup>62</sup>

[4a] Rev̄a budur gözed̄üp r̄ah u resm-i āb̄ayı  
Şeh-i 'Acem t̄uta pend ü naş̄ıḡat-ı ecd̄ad

alender̄ane alar ande varsa ȳuf borusın

<sup>61</sup> def'a varup : kez t̄oķınup, N.A.D, s. 103.

<sup>62</sup> Beyit; N.A.D.; -

Ne sūd eylese biñ kerre nāy ile feryād

İşıklığı koyup añsun cenāb-ı şeyhini  
Ki oldı her birisi mürşid-i ʔarīk-i sedād

105. Başıñı hırķaya ʔeksün görünmesün tācı  
Ki tīr-i ʔahra hedefdür nişāne-i ilhād

Ĝurūr tācını terk eylemezse hāzırdur  
Tabānçe-i kefi ‘Oşmāniyān-ı şīr-nihād

Hemīşe ʔabza-i tīg-i belā be-dest-i ʔader  
Ĝadeng-i tīr-i ʔazādur kemān-ı isti‘dād

‘Aṫāyi bende-i dīrīnedür cihān-dārā  
Ĝapuñ ʔulı olalı oldı Ĝuşşadan āzād

Medīḫa-senc-i şehān şā‘ir oĝlı şā‘irdür  
Rażī‘-i şedy-i edeb bīkr-i fikr ile hem-zād

110. Dem-i sūḫanda benüm nev‘inüñ ser-efrāzı  
Cemī‘-i fende hüner-ver-i yegāne vü üstād

Benāt-ı ‘ālem-i dil dürr-i nazmuma meftün

Hudūd-ı kişver-i cān tīg-i<sup>63</sup> ṭab‘uma münkād

Añılsa nāmım<sup>64</sup> oğurlar ‘aleyke ‘aynullāh

Cevād-ı ṭab‘uma dirler tebārekallāh icād<sup>65</sup>

Kümeyt-i hāme ile rişte-i kalem-dānem

Cünūd-ı fikr-ile<sup>66</sup> āmāde şāfināt-ı ciyād<sup>67</sup>

Semend-i hāme n’ola meyl-i ittirād itse

Urınca rā’iz-i ṭab‘um dem-i nizāl ü tırād

115. Zülāl-i kilik-i terüm vāridāt-ı ğaybīdür

Ḳarīḥada ne cümūd u ne ihtimāl-i naḳḳād

‘Aceb midür müteḥayyir olursa heft-evreng

Cevāb-ı ḥamsede<sup>68</sup> çoğ nükte eyledüm ĩrād

Velī ne çāre ki gerdün zebün-küş ü ğaddār

Varup anuñ ṭarafın ṭıtdı ṭālī‘-i nā-şād

---

<sup>63</sup> tīg-i : - , N.A.D. s.103.

<sup>64</sup> nāmım : ādem, N.A.D., s.104.

<sup>65</sup> icād : ücād, N.A.D., s.104.

<sup>66</sup> fikriyle : firkate, N.A.D., s.104.

<sup>67</sup> ciyād : cinād, N.A.D., s.104.

<sup>68</sup> ḥamsede : hamsese, N.A.D., s.104.


Nice karar ideyin zū-fünūn-ı 'ālem iken  
Zamāne eyledi yek-fenn-i nāle vü feryād

Nice tağılmaya 'aqlum ki gerdiş-i nā-sāz  
'Ukūd-ı nazmumu neşr itdi neşrümü ber-bād

120. Hezār hamle haṭā geçmiş iken ortada  
Sipihri-i zāl ider yine<sup>69</sup> ṭāli'ümle 'inād

Sipihri sehl idi bahtum gibi zebūn itmek  
Olaydı himmet-i şehden ṭalāyi-i imdād

Du'āya başlayalum kim zamān-ı nuşretdür  
Fütūh biribirine lā-büd eyler istiṭrād

Hemīşe tā ki müretteb dem-i bahārīden  
Güşāde ide çemende -i<sup>70</sup> gonceyi bād

Müdām nağme-i bezmüñ nevā-yı fetḥ ü zafer  
Nesīm-i gülşen-i 'azmüñ dem-i mübārek-bād

125. Hemīşe tā ki gülistānda ola şehr-āyīn

---

<sup>69</sup> yine : yini, N.A.D., s.104.

<sup>70</sup>  : tilāl, N.A.D., s.104.

İrince peyk<sup>71</sup>-i seherden peyām-ı fetḥ ü güşād

Nefīr-i ḥ<sup>v</sup>āb ola sāz-ı sürūr-ı baḥt-ı ‘adū

Şarīr-i bāb-ı fütūḥ ola nağme-i senc-i ‘ibād

‘Aded-i ebyāt 125

5<sup>72</sup>

**[4b] Fe‘ilātün[fā‘ilātün]/fe‘ilātün/fe‘ilātün/fe‘ilün**

1. Saña dirlerse eger ‘āşıkı giryân eyle

Dostum sözlerini diñleme iḥsân eyle

Dilerin bulmaya cānā yanacak bir düşmān

Saña dirmiş ki beni bir gice mihmān eyle

Fikr ü nevāyı eyle la‘l-i leb şevķinden

Ḳalbüñi maḥzen-i gencīne-i ‘irfān eyle

---

<sup>71</sup> peyk : perk, N.A.D., s.104.

<sup>72</sup> Sana dirlerse eger ‘āşıkı giryân eyle  
Dôstum sözlerini dinleme iḥsân eyle  
Yed-i beyzâ-yı melâhatle olundun bey‘at  
Halkı var pādşehüm bende-i fermân eyle  
Hāk-i kúyun olayın dôstum ol şart ile kim  
Cür‘a-i cām-ı gamun üstüme rîzân eyle  
Ey dem-â-dem gözeden kabr-i şehîd-i ‘ışkı  
Hûn-ı efserdesin al sübha-i mercân eyle  
Râzunı kimseye keşf itme sakın Hâletiyâ  
Gonce-i lâle gibi dâgunı pinhân eyle, A.H.D., s.519.

4. Kimseye rāzuñı<sup>73</sup> keşf itme şaķın **Hāletiyā**  
Ġonce-i lāle gibi dāġuñı pinhān eyle<sup>74</sup>

## 6

### Mefā‘ilün/fe‘ilātün/mefā‘ilün/fe‘ilün

1. Ne bār-ı ķahr ile ġam çek ne luķfa maġrūr ol<sup>75</sup>  
Ne vuşlat eyle taleb yārdan ne mehcūr ol

Ķanā‘at eyle tama‘ kılma<sup>76</sup> şevket-i cāha

Ne mīr-i mesned-i ‘izzet ne ‘abd-i me‘mūr ol

Geçinme kelleñe ser kāsesini<sup>77</sup> şınar āķır

Cihān içinde gerek Cem gerekse Faġfūr ol

Niķāb-ı şūret-i esrārı açma nādāna

Libās-ı ‘aşķ-ile<sup>78</sup> Ka‘be gibi mestūr ol

5. Ćü yok beķāsı bu fānī cihānuñ ey Nev‘ī  
Ne derd-i hecr ile ġam çek ne luķfa maġrūr<sup>79</sup> ol

<sup>73</sup> Kimseye rāzuñı : rāzunı kimseye, A.H.D., s.519.

<sup>74</sup> 2. ve 3. beyitler, A.H.D. : -

<sup>75</sup> maġrūr : mesrur, N.D., s. 399.

<sup>76</sup> kılma : kılma, N.D., s. 400.

<sup>77</sup> ser kāsesini : ser kāsesi, N.D., s. 400.

<sup>78</sup> ‘aşķ-ile : ‘iffet ile, N.D., s. 400.

<sup>79</sup> ne luķfa maġrur ol : ne vasla mesrūr ol, N.D., s. 400.

7

**Mefā‘ilün/fe‘ilātün/mefā‘ilün/fe‘ilün**

1. Dilā mürīd-i der-i pīr-i mey-fürüş olalum  
Kabāları deġiřüp<sup>80</sup> cāme hırka-pūř olalum

Žuhūr ider yine yer yer çemende nergis ü gül  
Hemān ṭalī‘a-i nev-rūza çeřm ü gūř olalum

Hemīře devr-i müsā‘id hemīře cām olmaz  
Piyāle elde iken ṭurma bāde-nūř olalum

Çemen çemen gezelim cūy-veř nesīm-āsā  
Hevā müsā‘ade itdükçe pūr-ħurūř olalum

5. Bu dehre nevbet-i feryād ‘andelībūndür  
**Fařīhiyā** bir iki gün řo biz ħamūř olalum

8

**Fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilün**

1. Ger řafā-yı řalb olmasa görölmez rūy-ı dil  
şarşar-ı ġamla mükedder olmadadır pāy-ı řevķ

Reh-güzere bend-i nefes olsun řürāħī-i řarāb

---

<sup>80</sup> “çikarub” yazarken üstü çizilerek “deġiřüb” olarak deġiřtirilmiřtir.



Nağmesi olmaz ter olmazsa gelū-yı nāy-ı şevk

## 9

**Fe ‘ilātün[fā ‘ilātün]/fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilün**

1. Sākinān-ı harem-i kūşe-i mey-ḥānelerüz

Hīç kalem yok bize dīvānelerüz<sup>81</sup>

İrişür feyzi dem-ā-dem bize ehlu’llāhuñ

Dāhil-i meclis ü hem-kāse-i merdānelerüz

Biz ḥelāl-ile ḥarāmı bilürüz fark iderüz

Şanma ālūde-i keyfiyyet şehdānelerüz<sup>82</sup>

Rāh-ı<sup>83</sup> ‘aşk içre bugün maḥv-ı vücūd eylemişüz<sup>84</sup>

Yaqmışuz bāl ü perī ‘aşkla pervānelerüz

5. Başmışuz **Hāletī** seccāde-i taḥkīka kadem

Fark ider<sup>85</sup> bātılı ḥaḳdan biz oḳur ferdānelerüz<sup>86</sup>

## 10

---

<sup>81</sup> dīvānelerüz : divāne-i mestānelerüz, H.G.D., s.100.

Mısrada vezin kusurludur.

<sup>82</sup> şehdānelerüz : şeydānelerüz, H.G.D., s.100.

<sup>83</sup> Rāh-ı : reh-i, H.G.D., s.100.

<sup>84</sup> eylemişüz : itmiş, H.G.D., s.100.

<sup>85</sup> ider : idevüz, H.G.D., s.100.

<sup>86</sup> oḳur ferdānelerüz : o efzānelerüz, H.G.D., s.100.

**[5a] Fā' ilātün/fā' ilātün/fā' ilātün/fā' ilün**

1. Nefs ü cāndan<sup>87</sup> ayrı düşdüm cennet-i kūyından āh  
Baña da Ādem gibi gendümden olmuş<sup>88</sup> günāh

Yār bir dīdār bir manzūr u nāzır şad hezār

Bir tecellī bīñ şuver yüz memleket bir pādişāh

**11**

**Fe' ilātün[fā' ilātün]/mefā' ilün/fe' ilün**

1. Servi gülşende çün görür kı' im  
Bir nefes gonca dağı şāim olur

Şubḥ-dem gül kıilup kabāsını çāk

Neş'e-i 'aşk-ile mülāyim olur

**12**

**Fe' ilātün[fā' ilātün]/fe' ilātün/fe' ilātün/fe' ilün**

1. Ğayr için nār-ı ḥasedle tutuşup ḥiddet iden  
Ma' nīde derdinüñ ol çāre kıılır<sup>89</sup>

[Şu güneş âteş-i tâbende ki kassâr gibi]<sup>90</sup>

<sup>87</sup> o candan : ucından, N.D., s.579.

<sup>88</sup> olmuş : oldu hep, N.D., s.579.

<sup>89</sup> Ma' nīde derdinüñ ol çāre kıılır : Ma' nīde derdine maḥşūdınıñ ol çāre kıılır, N.D., s.578.  
Mısrada vezin kusurludur.

Ėayrınıñ şevbin ağardur yüzini kara kılar

### 13

**Mef'ülü/mefā'ülü/mefā'ülü/fe'ülün**

1. Bir kez dağı ölüp dirilüp cennet-i küyuñ  
Murğ-ı dil-i maħzūnuma me'vā kılabilsen

Bir kerre dağı pāyüñe yüz sürmege varup  
Pāyüm sürerek pāye-i 'ulyā kılabilsen

3. Tıtdı müjemüñ süzenini jeng-i ferāğat<sup>91</sup>  
Ėākister-i küyunda mücellā kılabilsen

### 14

**Fā'ilätün/fā'ilätün/fā'ilätün/fā'ilün**

1. Şanma küyuñda gezer āvāre diller serserī  
Ol kebüter-bāz için cān oynadur 'aşıkları

Ėātırından iltifāt itmek geğerken Ėākine<sup>92</sup>

Ol şeh-i 'ālī-cenābum n'eylesün düşmez yiri

Nüş idüp Ėaţtuñ zenaĖdānuñda la'lün bādesin

---

<sup>90</sup> - : Şu güneş âteş-i tâbende ki kassâr gibi, N.D., s.578.

<sup>91</sup> jeng-i ferāğat : yaşum ile jeng, N.D., s.586.

<sup>92</sup> geğerken Ėākine : geçer ben Ėākine, N.D., s.526.

Şöyle mest olmuş düşer şandum elinden sāğarı

Halk-ı 'ālem cümleten merg-i rakībe muntazır

Gözlerinden ğayrı yok yüzi qarānuñ ağları

5. Çeşminüñ halhāl ider<sup>93</sup> mercān-ı eşkin gūş-vār  
Nev'ī-i zāruñ kebüter-bāz olaldan dilberi

## 15

**Fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilün**

1. Şevk-i vaşluñla elinde sāğar-ı gül-fāmı var  
Çok fesād itmiş rakīb-i kāfirüñ bir nāmı var

## 16

**[5b] Mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün**

1. Yine ebr-i bahārī sāye şaldı gülsitān üzre  
Döküldi<sup>94</sup> zülf-i müşkīn<sup>95</sup> şanki ruhsār-ı bütān üzre

Benefşe zāhir olunca çemen-zār içre şandum kim

Göründi hāl-i müşkīn sīne-i sīmīn-berān üzre

Degül şāh üzre ğonca nīzelerde kanlu yaşlardur

<sup>93</sup> Çeşminiñ halhāl ider : Cismini halhal ider, N.D., s.526.

<sup>94</sup> Döküldi : dökildi, S.D., s.251 ; döküldi zülfi meşgin sanki ruhsār-ı tebān üzre, S.Ş.D., s.117.

<sup>95</sup> müşkīn : müşgīn, S.D., s.251.

Şitâbı leşker-i gül bozdı şahın-ı bostân<sup>96</sup> üzre

Hücûm-ı cünd-i deydin bâğ-ı bekler şubha dek bülbül

N'ola her şeb şadâ eylerse burc-ı âşiyân<sup>97</sup> üzre

5. Temâşâ kıl habâbın cüy-ı pür-nîlûferûñ yir yir

Cevâhirdür görünür şanki tîğ-i zer-nişân üzre

Döner peykâna yir yir sâ'id-i pür-dâğ-ı 'âşıkda

Düşünce kaçre kaçre jâle şâh-ı erguvân üzre

Düşen ezhâr-ı bādâmı temâşâ kıl gül üstinde

Çonılmış penbedür güyâ ki dâğ-ı hûn-feşân üzre

Şakâ'ik<sup>98</sup> içre gül oldı miyân-ı sebze de zâhir

Şafağdan mâh-ı tâbân gibi şahın-ı âsmân üzre

Çemenlerde leţâfet şol kadar kim çarh-ı ahdarla

Lisân-ı hâl ile her biri bahş-i imtihân üzre

10. Nesîm ol deñlü nâzûk geşt ider gül-zâr<sup>99</sup> kim itmez

---

<sup>96</sup> bostân : gülsitân, S.D., s.251.

<sup>97</sup> âşiyân : âşyân, S.D., s.251.

<sup>98</sup> Şakâ'ik : Şakâyık, S.D., s.252.

<sup>99</sup> gül-zâr : gülzârı, S.D., s.252.

O cevlānı<sup>100</sup> Burāk gülşen-i cennet cinān üzre

Zemīnūñ reng-i gūn-ā-gūn-ile seyr eyleyen her gün

Kalur elbette hayrān naqş-ı naqqāş-ı zamān üzre

Zamāne ‘aķıbet nā-būd ider gül Yūsufin diyü

Fiğān itmekdedür kumrı ser-i serv-i çemān üzre<sup>101</sup>

Şafā-yı bād-ı nev-rūziyle bülbül başlayup şavta

Nevā itdi şabādan naqş-ı bāğ u gülsitān üzre

Degül gül sürhı-i şebnem üfürmekle şabā cām<sup>102</sup>

Döküldi kaçre kaçre bāde şahn-ı bostān üzre

15. Gül-i bādāmda gerd-i nesīm-i gülşeni seyr it

Çekilmiş sürmedür şan çeşm-i hūn-rīz-i bütān üzre

Şabā nergislerūñ çeşmin mukaḥḥal kıldı var ise

Yüz urdı ḥāk-i pāy-ı<sup>103</sup> dāver-i devr-i zamān üzre

O dānā-yı felek-dergāh kim per-gār-ı fermānın

---

<sup>100</sup> cevlānı : refṭarı, S.D., s.252.

<sup>101</sup> Fiğān itmekdedür kameri ser serv-i çemān üzre : Fiğān itmekde kumrılar ser-i serv-i çemān üzre, S.D., s.252.

<sup>102</sup> Degül gül sürhı şebnem o ferāmiñle şabā cām : degül gül-berg üfürmekle şabā cām-ı gül-i sürhı, S.D., s.253.

<sup>103</sup> ḥāk-i pāy-ı : ḥāk-pāy-ı, S.D., s.253.

Yed-i bahtı urur her laḫza fark-ı Ferḫadān üzre

O şadr-ı ‘arş-ı kevkeb<sup>104</sup> kim felek dest-i ‘aṭāsından<sup>105</sup>

Ḥabāb-ı kemterīndür ber-muḫīṭ-i bī-kerān üzre

Şerīf-i Ka‘be-i dīn kıble-i iḫbāl-i ‘ālem kim

Vücūdı pertev-i luṭf-ı İlähīdür cihān üzre

20. Zihī ebr-i kerem kim reşḫa-i nāçiz-i iḫsānı

Güherden kūh ider peydā fezā-yı lā-mekān üzre

## 17

[6a] Mef‘ülü/mefā‘ilü/mefā‘ilü/fe‘ülün

*Ḥazret-i Şeyḫü’l-İslām*

1. Mümkün mi ide ‘aşıḫ maḫbūbı ferāmūş<sup>106</sup>

Hīç ola mı Yūsuf ide Ya‘ḫūbı ferāmūş

Derc itmiş idi nāmesine va‘de-i vaşlın

Yār itdi mi gönderdügi mektūbı ferāmūş

İtdürdi o leblerden olan ḫüsni-i ḫübānuñ<sup>107</sup>

<sup>104</sup> ‘arş-ı kevkeb : ‘arş-kevkeb, S.D., s.253.

<sup>105</sup> ‘aṭāsından : ‘aṭāsında, S.D., s.253.

<sup>106</sup> Mısrada vezin kusurludur.

<sup>107</sup> ḫübānuñ : hitābun, Ş.Y.D., s.182.

Ġamzeñden olan fitne vü āşüb ferāmūş

Ümmīd idersin ki gele meclise bī-bāk

İtdüñ meger dil-ber-i maħbūbı<sup>108</sup> ferāmūş<sup>109</sup>

5. Yādımdadur ol ġonce-femüñ sözleri **Yaħyā**

Ṭab‘ ehli ider mi süħan-ħübı ferāmūş<sup>110</sup>

## 18

**Fe‘ilātün[fā‘ilātün]/fe‘ilātün/fe‘ilātün/fe‘ilün**

1. Yalıñuz cān u dili çeşm-i giriftār idemez

Ġamze yār olmasa ol fitneyi der-kār idemez

Ṭurfe ‘ayyār-ı tenük<sup>111</sup> ħavşaladur ġamze-i yār

Fāş ider nağd-i dili çalduġın inkār idemez

Mest iken çeşmi yine eyleyüp imsāk-ı vefā

Va‘de-i nīm-nigāh itdüġin ikrār idemez

Bu teġāfül ki var ol ġamze-i bī-pervāda

Rāz-ı dilden anı Cibrīl ħaber-dār idemez

<sup>108</sup> maħbūbı : maħcūbı, Ş.Y.D., s.182.

<sup>109</sup> Mısrada vezin kusurludur.

<sup>110</sup> Mısrada vezin kusurludur.

<sup>111</sup> tenük : tenüñ, C.D., s.216.



5. Ma‘nīye rūḥ virür feyz-i kelām-ı **Cevrī**  
Degme mu‘ciz- nefes ol kuvveti izhār idemez

[6b] Mensur kısım

[7a] Mensur kısım

[7b] Mensur kısım

[8a] Mensur kısım

[8b] Mensur kısım

## 19

[9a] **Mefā‘ilün/mefā‘ilün/mefā‘ilün/mefā‘ilün**

1. Degildür girye vü endühdan ‘aşık cüdā bir dem  
Gerek çün dīde dūr olsun gerek mānend-i dil maḥrem

Ṭururken cām-ı miḥnet-süz-ı ‘ālem kim kabūl eyler

Ele girmiş ṭotalum sāğar-ı gītī-nümā-yı Cem

Hevāsı rūḥ-perver ābı āzer ḥāki la‘l-i ter

Der-i ḥammāre gel bulmaḥ dilerseñ başka bir ‘ālem

4. Ḥarābāt ehlini mümkin mi inkār eylemek ādem<sup>112</sup>

---

<sup>112</sup> “Ḥarābāt ehlini görürken cām-ı miḥnet-süz” yazmakta iken üstü çizilerek “Ḥarābāt ehlini mümkin mi inkār eylemek ādem” olarak değiştirilmiştir.

Görürken ābdan pīrāhen içre āteş-i nābı

20

**Fā‘ilatün/fā‘ilatün/fā‘ilatün/fā‘ilün**

1. Nefħa-i meyle varur dil ħāne-i ħammāra dek  
Bülbüli bŷy-1 gül iltür gŷşe-i gülzāra dek

Zulmet-i cehl içre ħalmıř zāhid-i nādān velī  
Söyledür olsan gider çak ‘ālem-i envāra dek

Gŷy-1 dil ser-geşte-i çevgān-1 ‘aşk olmiş gider  
Söyledür olsan gider çak ‘ālem-i envāra dek

Gŷy-1 dil ser-geşte-i çevgān-1 ‘aşk olmiş gider  
Turmayup çak varmayınca āsitān-1 yāre dek

5. Kŷha gitmiş Kŷh-ken řahrāda ħalmıř Ķays-1 zār  
Oldılar hem-rāh egerçi dāmen-i kŷhsāra dek

Cezbe-i ‘aşk idi kārı eyleyen ancak hemān  
Kim alup gitdi ser-i Manřūr-1 pāy-1 dāra dek

şimdi sevdā-gerler andan bağlasun sermāyeyi  
Bŷy-1 nazmum vardı ħāk-i meşhed-i ‘Ařāra dek

Ey **Riyāzī** kıala řād-āb olmadan naħl-i murād  
Feyz-i nevrūzī iriřdi gerçi gūlden ħāra dek

## 21

**Mefā ‘ilūn/mefā ‘ilūn/mefā ‘ilūn/mefā ‘ilūn**

1. Nizār olmiř tenūñ görmekle Leylā saña rām olmaz  
Hümā řaydına tār-ı ‘ankebūt ey Kıays dām olmaz

Zamān-ı ‘işreti fevt itmek olmaz fırşat eldeyken  
Hemīře meclis āmāde hemīře elde cām olmaz

Kemīne bende<sup>113</sup> olmaķ ‘āřıķa baht u sa‘ādetdür  
Saña ey pādiřāh-ı ħüsn kim kemter gūlām olmaz

Nihāyet bulmaz ol yār-i gūzīnūñ ħüsn-i evřāfi  
Ĥadīs-i ħaĥtı bitse kıřřa-i zūlfi tamām olmaz

5. Zebān-ı sūkkerīninden o řūħuñ va‘de-i vařlın  
İşidüp didi **Yahyā** böyle bir řīrīn-zebān<sup>114</sup> olmaz

## 22

---

<sup>113</sup> bende : benden, ř.Y.D., s.165.

<sup>114</sup> řīrīn-zebān : řīrīn-kełām, ř.Y.D., s.165.

**Fe ‘ilātün[fā ‘ilātün]/fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilün**

1. Hādeye o<sup>115</sup> dehen-i tengde çün yok imkân  
Bir tebessüm de mi mümkün degül ey ğonce-dehân

Ġayr ezhār gül ü lāleye hem-reng olmaz<sup>116</sup>

Sāġar-ı ‘iṣreti çün anlara ṣunmuş devrân

Bülbüle ‘aşk-ı gülünñ ‘ākıbetin gösterdi

Gāh tīr itdi ṣabā ṣāḡ-ı güli gāh<sup>117</sup> kemân

Ṣimdilik bülbül ü gül nāz u niyāz<sup>118</sup> kıomasun

Bu ṣafā demlerini bulmayalar nice zamân

5. Bu gelür ḡāṭıra ol yār ile ḡālünñ **Yaḡyā**  
Bir kitāb eylesün nāmı ola pīr ü cevân

**23**

**Mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün**

1. Nigāhı çeṣm-i dildāruñ ‘acā’ib rind oġrudur  
Ḥadeng-i ġamzesi anuñ aña nisbetle toġrudur

---

<sup>115</sup> o : ol, Ṣ.Y.D., s.319.

<sup>116</sup> olmaz : olmaz, Ṣ.Y.D., s.319.

<sup>117</sup> gāh : gāhi, Ṣ.Y.D., s.319

<sup>118</sup> niyāz : niyāzı, Ṣ.Y.D., s.319.

**[9b] Fe‘ilātün[fā‘ilātün]/fe‘ilātün/fe‘ilātün/fe‘ilün**

1. Māye-i naḳd-i ḥayāt olsa eger dīdārı  
Ölümümdür benüm aḡyār ile görmek yārı

Dilde peykānı yiter dāḡ-ı cefālar ne belā

Elem-i ḥār olıcaḡ n’eyleyeyin gülzārı

Ḳoçdururmuş bilin ol serv-i revān cān virene

Gel miyāncı olalum eyle gönül bāzārı

Yine<sup>119</sup> döndürdi ḡam-ı noḡta-i ḥāl-i leb-i yār

O ten-i zār u nizār ile görüñ pergārı

5. Ey ṭabīb-i dil ü cān ḡo lebüñ olmasun<sup>120</sup> Nev‘ī

Men‘ iderler mi şudan ḥiç öliceḡ bīmārı

**Mefā‘ilün/mefā‘ilün/mefā‘ilün/mefā‘ilün**

1. Tenin şad çāk idüp cān ḡaşdın itmiş Ḳays-ı rüsvāyı

O vādīlerde bulmuş vech-i Leylādan<sup>121</sup> tecellāyı

<sup>119</sup> Yine : neye, N.D., s.544.

<sup>120</sup> olmasun : öpsün, N.D., s.544.

<sup>121</sup> Leylādan : Leylīden, N.D., s.545.

Verā-yı ‘aql imiş ʔavr-ı maḥabbet yoḥsa ey ḡāfil  
Nice idrāk ider Mecnūn kemāl-i ḥüsn-i Leylāyı

Şu āteşden yanar dāḡ-ı derūnı ehl-i derdūñ<sup>122</sup> kim  
Kül eyler nārınuñ bir lem‘ası biñ ʔūr-ı Mūsāyı

Ruḥuñ kim da‘vī-i ḥüsn eyledi ey şāhid-i zībā  
Yiridür müdde‘iler terk iderse zühd ü taḡvāyı

5. Dil-i Nev‘ī alınmışdur yine bir veç-i<sup>123</sup> zībāya  
Kul ḥaṭṭı<sup>124</sup> ehl-i şüret erbāb-ı<sup>125</sup> ma‘nāyı<sup>126</sup>

[10a] Farsça şiirler mevcuttur.

[10b] Farsça şiirler mevcuttur.

## 26

[11a] Mefülü/mefā‘ilü/mefā‘ilü/fe‘ülün

1. Olmuş ʔatalım mīve-i ümmīd-i resīde  
Mürḡān-ı belā ḡor mı anı itmeḡe ḡande

## 27

---

<sup>122</sup> ehl-i derdūñ : ehl-i ‘ışkuñ, N.D., s.545.

<sup>123</sup> veç-i : nakş-ı, N.D., s.545.

<sup>124</sup> Kūl ḥaṭṭı : Kul eyler hattı, N.D., s.545.

<sup>125</sup> şüret erbāb-ı : suret ü erbāb-ı, N.D., s.545.

<sup>126</sup> Mısrada vezin kusurludur.


**Mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün**

*Ebū Sa 'īd*

1. Dil-i pür-hün-ı lāle dağdağada hāl-i ruhsāruñ  
Gül-i pür-āteş itse vechi yok mı tāb-ı dīdāruñ

Cihānuñ luṭfını var ise cām-ı Cemde görmışdür  
Gözünde olmasa 'ālem 'aceb mi rind-i mey-hū'āruñ


Ne itdüñ neyle egletdüñ cihānı muṭribā sen de  
Fiğān u nāleden ğayrı senüñ de yok mı bir kārūñ

Bağılsa hū'āb-ı ğaflet ādeme bir dem göz açdurmaz  
Nice encüm-şümār olsun **Sa 'īd**  bīdāruñ

5. Olur dermānı derdiyle ṭabībā mihnet-i 'aşkuñ  
Şoñu āsān olur lā-būd efendi kār-ı düşvāruñ

28

**Müfte 'ilün/müfte 'ilün/fā 'ilün**

1. Zāhir olunca ḥaṭar-ı ḥār-ı yār  
Dilde o gün oldı  āşikār

Bir nice efsūn-ile bend eyleyüp

Zülf-i girih-g̃irine ol ğamze-k̃ār

Çeşm-i pür-āşüb dahı mest-i nāz

‘Ārız-ı zībāsına gelmiş ğubār

Zülf-i dil-āṽizine olup fitne-ĥ̃iz

‘Āşık-ı bī-çāreye irişdi k̃ār

5. Eyle gönül eyle s̃ineye nazar

Şun‘-ı Hudā gör ki neler itdi var

## 29

**Fe‘ilātün[fā‘ilātün]/fe‘ilātün/fe‘ilātün/fe‘ilün**

1. Çāre def‘-i telh-i ğuşşaya şahbādan olur

Sār-ı şevķi bize ol āb-ı muşaffā gösterür

## 30

**Fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilün**

1. ‘Ārızın üzre ger dilber zülf dāmını ğurup

Murğ-ı dil şayd itmek-içün ĥālını beñ gösterür

**Mısra‘**

Āyine-i dilde görür oldı o ğün



31

[11b] Fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilün

1. Nāz iderseñ yaraşur mümtāz-ı dilbersin hele  
Öldürürseñ ğam degül sulţān-ı kişversin hele

Hānde kılsañ vechi var gül-berg-i tersin dostum  
‘İşveler kılsañ düşer bir nāz-perversin hele

Gülmez iseñ şīveden bir ğonce-i maħcūbsın  
Söylemezseñ nāzdan rūḥ-ı muşavversin hele

Rāḥat-ı cānsın otursañ ṭursañ āşüb-ı cihān  
Şalınup seyr eyleseñ naḥl-i şanevbersin hele

5. Nev‘iyā aġyār ile şoḥbet yaraşmaz yāre hīç  
Saña meyl itse ne söz merd-i süḥanversin hele

32

Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün

1. Süveydā-yı dil ol ġīsū-yı ‘anber-sāya düşmişdür  
Ḥayāl-i ḥāl-i müşġinünle bir sevdāya düşmişdür

Firākuñda ruḥun fikr eyledükçe dildeki şevķüm

Derūn-ı sīnede tāb-ı māhdur<sup>127</sup> deryāya düşmişdür

Ezelden nāz u istiğnā virilmiş nāzenīnāne

Niyāz-ı derdmendān ‘āşık-ı şeydāya düşmişdür

İder ruhsārını gül gül açar mey gül gibi yārūn<sup>128</sup>

Meger kim ‘aks-i rüyı sāğar-ı şahbāya düşmişdür

5. Hezārān kân-ı gevherden idüpdür kıdrini ‘ālī

Hayāl-i la‘l-i nābuñ kim dil-i **Yahyā**ya düşmişdür

Cenāb-ı Hāzret-i Sultān Murāduñ gevher-i nazmı

Dilünden düşmesün haqqā ki ‘ālī pāya düşmişdür

O serv-i ser-firāz-ı gülsitān-ı ‘izz<sup>129</sup> ü devlet kim

Mübārek sāyesi a‘lāya vü ednāya düşmişdür

### 33

[12a] **Fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilün**

1. ‘Iyd-ı ehl-i gülşenüñ nev-rūzdu kim her nihāl

Bir iki cāmeyle eyler gül gibi arz-ı cemāl

<sup>127</sup> Derūn-ı sīnede tāb-ı māhdur : māhdur der-i yāre düşmişdür, Ş.Y.D., s. 149.

<sup>128</sup> mey gül gibi yārīñ : gül gibi mey yāri, Ş.Y.D., s. 149.

<sup>129</sup> ‘izz : dīn, Ş.Y.D., s. 149.

Gül çıkar devletle ʿizzetle zümür-rüd tahtına

Eyler erkân-ı çemen pây-ı serîre rûy-mâl

Devr ider ol ʿıydgâhda cā-be-cā dülâblar

Ya ʿni devr-i şevkden<sup>130</sup> dillerde olmasun [melâl]<sup>131</sup>

Mehd-i şâh üzre binüp etfâl-i gönce şād-kām

Anları taḥrîkde der-kār olur bād-ı şimâl

5. Mihter-i üstâdıdur ol ʿıydgâhuñ ʿandelîb

Rûz u şeb pür-şevkdür **Yahyâ** aña gelmez kelâl<sup>132</sup>

### 34

**Mefʿülü/mefâʿilü/mefâʿilü/feʿülün**

1. Bülbüller öter revnâḳ-ı gülzâr yerinde

Ammâ ki bulunmaz bu dil-i zâr yerinde

Biñ cān ile almaḳ ne idi vaşl-ı metâʿın

Naḳdine aldırmasa bāzâr yerinde<sup>133</sup>

Dil taḥtıdur ol mâh u şekk<sup>134</sup> ḡayr ḳonulmaz

<sup>130</sup> şevkden : şevkdür, Ş.Y.D., s. 251.

<sup>131</sup> İncelenen eserden aktarılmıştır.

<sup>132</sup> kelâl : melal, Ş.Y.D., s. 251.

<sup>133</sup> Mısradaki vezin kusurludur.

Ruḥṣat mı olur kimseye ḥünkār yerinde

Bülbül şaḳınur sūz-ı dilinden güli yoḥsa

Bir āh idicek ḳalmaya bir ḥār yerinde

5. Kūyında bulup yāri raḳībi bile sūrdük

**Yaḥyā** hele bulundı bize yār yerinde

### 35

**Fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilün**

1. Zerre isek āşinā-yı mihr-i raḥşānuz hele

Ḥāk isek de ḥāk-i rāh-ı kūy-ı cānānuz hele

Biz bu bāḡuñ gerçi bir kemter giyāhıyuz velī

Behre-dār-ı reşḥa-i bārān-ı iḥsānuz hele

Cām-ı lebriz-i murād olmazsa da gelmez kesel

Cür 'a-nūş-ı meclis-i erbāb-ı 'irfānuz hele

Bir murādın virmede biñ nāz iderken dehr-i dūn

Yine pür-āmāl olan nādāna ḥayrānuz hele

5. İltifāt-ı dilbere neydi gurūruñ **Fā 'izī**

---

<sup>134</sup> māh u şekk : pādīşehün, Ş.Y.D., s. 393.

İtdigüñ evzâ‘ dan gāyet perişānuz hele

36

[12b] Mefā‘īlün/mefā‘īlün/mefā‘īlün/mefā‘īlün

*Kaşīde-i Nev‘ī*<sup>135</sup>

1. Seḥāb-ı cūd u faẓluñ bāğ-ı dehri ideli ḥurrem  
Nesīm-i bŷy-ı ḥalkuñla<sup>136</sup> bahār memleket ḥurrem

Şu‘ā‘-ı cevher-i re‘yüñ fūrŷğ-ı efser-i şāhī  
Sūḥanda<sup>137</sup> ḥüsn-i tedbīrŷñ nizām-ı ‘ālem ü ādem

Kaşuñ kânŷn-ı ḥikmet gösterür itse işārātı  
Sūḥanda ḥall<sup>138</sup> olur lŷ‘lŷ‘ dişŷñden ‘uğde-i mübhem

Zamīrŷñ vākıf-ı sırr-ı verā-yı ‘ālem-i şŷret  
Lisānuñ ḥāmil-i dürr-i edā-yı ma‘ni-i mŷlhem

5. Ne zātuñ gibi gösterdi felek mir‘ātı bir şŷret  
Ne ṭab‘uñ gibi bir āyīne gördi şŷret-i ‘ālem

Sūḥan-dān ü hŷner-bīn ü hŷner-mend ü sūḥan-perver

<sup>135</sup> Bu bölüm N.D. adlı çalışmada *Berāy-ı Hāce-i Sultān Murād Sa‘deddīn Efendi* başlığı altında verilmiştir. s.105.

<sup>136</sup> ḥalkuñla : hulkuñla, N.D., s.105.

<sup>137</sup> Sūḥanda : le‘āl-i, N.D., s.105.

<sup>138</sup> ḥall : hail, N.D., s.105.

Re'īs-i ehl-i faẓl üstād-ı sulṭān ḥ'āce-i ekrem<sup>139</sup>

Sa'ādet-vaşf Sa'd-nām<sup>140</sup> u devlet-kām u 'ālī-baht  
Muḥammed-ḥulḳ u Yūsuf-rūy u Āşaf-rāy<sup>141</sup> u 'İsī-dem

Fünün-ḥikmet ü faẓl-kemālūñ<sup>142</sup> Faḥr-ı Rāzīdür  
Şihāb u Enverī kim zerredür sen neyyir-i a'zam

Mesīḥ-āsā leb-i la'lüñle lü'lü'-yı süḥan hem-zād  
Kemāl-i 'alem<sup>143</sup> ü fiṭnat nuṭfe-i ensābuña tev'em

10. Meşāmı yarılıp ṭurmaz ru'āfi ḥāmenūñ hergiz  
Havāyı eyledi enfās-ı luṭfuñ şöyle müşkīn dem

Du'ā-yı devletüñde şānuma rif'at müsellemdir<sup>144</sup>  
N'ola kılsam suṭūr-ı şafḥa-i eş'ārdan süllem<sup>145</sup>

Çenār āsā Cenāb-ı Ḥaḳḳa el ḳaldırdığım bu kim  
Çıḳar bālāya çün keffe terāzū<sup>146</sup> olsa bī-dirhem

<sup>139</sup> ḥ'āce-i ekrem : ḥāce-i ekrem, N.D., s.105.

<sup>140</sup> Sa'd-nām : Sa'dī-nām, N.D., s.105.

<sup>141</sup> Āşaf-rāy : Āşaf-re'y, N.D., s.105.

<sup>142</sup> Fünün-ḥikmet ü faẓl-kemālūñ : Fünün u hikmet ü faẓl u kemālūñ, N.D., s.106.

<sup>143</sup> 'alem : mim, N.D., s.106.

<sup>144</sup> müsellemdir : müsellemdik, N.D., s.106.

<sup>145</sup> Mısrada vezin kusurludur.

<sup>146</sup> keffe terāzū : keff-i terāzû, N.D., s.106.

Görinür yāresi<sup>147</sup> yok ehl-i derdün çāresi müşkil

Derün-ı sīnede dāğ-ı hamiyyet zaḥm bī-dirhem

Kime ‘arz ide senden ğayrı tūl-i kışşasın Nev‘ī

Kime şerḥ ide rāz-ı sīnesin ol bī-dil ü pür-ğam

15. Hiṭāb-ı ‘ilm ü ḥikmet istimā‘ından aşamm dünyā

Kemāl ü ma‘rifet nuṭkında ‘ālem ‘āciz ü ebkem

Cihān mest-i teğāfūl şahne mey-ḥūr<sup>148</sup> muḥtesib mağrūr

‘Arūs-ı ‘ayş ü rāḥat hem-nişīn-i merd-i nā-maḥrem

Müneccim bī-başar keḥḥāl a‘meş mürte‘iş ḥaccām

Ṭabīb-i ḥasteden ümmīd ider bīmārlar em sem

Nedendür bī-sebep sā‘irlere bu luṭf-ı isti‘dād

Nedendür ya benüm bu ḳahra istiḥḳākümü bilsem

Henüz irişmedüm bezm-i murāda oldı ‘ömr āḥır

Yaşım tār u ḳadüm ceng eyledi ḳānūn-ı el-aḳdem

---

<sup>147</sup> yāresi : yarası, N.D., s.106.

<sup>148</sup> mey-ḥūr : mey-ḥār, N.D., s.106.

20. Dirîgâ olmadı faşl-ı mümeyyiz fażl u uzmanum<sup>149</sup>

Benî-nev'imde oldum gerçi 'ilm ü fażl-la mu'allem

[13a] Benüm nāmemle hāmem yügrügidür şimdi meydānuñ

Birinde peyker-i ablaķ birinde şīve-i edhem

Muḥayyel sözlerüm çeşm-i 'avāma şüret-i edall<sup>150</sup>

Ruķūm-ı saṭr-ı eş'arum ḥasūda hey'et-i erkām

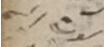
'Azîzān-ı zamāna 'işmet-i Meryem Yūsuf<sup>151</sup> müfid olmaz<sup>152</sup>

Tefāvüt eylemez nuṭķ-ı Mesīhā 'iffet-i Meryem

Riyā vü zerķ ile meşhūr olursın ḥalk-ı 'ālemde

Ṭotalım 'aşķ-la Manşūr-ı vaķt ol zühd-le Meryem<sup>153</sup>

25. Dilā şayd-ı merām efsün-ı eş'ar-ile rām olmaz

Yürü<sup>154</sup> terk eyle bu efsāneyi sakit <sup>155</sup>

Du'āsın ḥazret-i 'izzet-me'ābuñ dilde ķıl tekrār

<sup>149</sup> uzmanum : 'irlanum, N.D., s.107.


<sup>150</sup> edall : aḥyel, N.D., s.107.

<sup>151</sup> 'işmet-i Meryem Yūsuf : 'işmet-i Yūsuf, N.D., s.107.

<sup>152</sup> Mısrada vezin kusurludur.

<sup>153</sup> Meryem : Edhem, N.D., s.107.

<sup>154</sup> yürü : yürü, N.D., s.107.

<sup>155</sup>  : var sâkit ol epsem, N.D., s.107.



Ki itsün Hâk esâs-ı devleti oldukça müstahkem

Şabâ-yı şöhretin fâyiḥ ziyâ-ı şevketin lâyiḥ

Nehâr-ı kevkebin ferruḥ bahâr-ı ṭâli‘in ḥurrem

### 37

**Mefâ‘ilün/mefâ‘ilün/mefâ‘ilün/mefâ‘ilün**

1. Gider ḥ‘âb-ı tegâfûl dîdelerden devr olur bir gün  
Bu meclis böyle kalmaz mestler maḥmûr olur bir gün

Bu vaz‘-ı nâ-pesendüñ rûzgâr eyler mükâfâtın

Muḳaddem itdügi küstâhlık ma‘zûr olur bir gün

Nice yıl kûşe-gîr-i tengnâ-yı ḥâk olan kimse

‘Aceb bilsem bu dünyâda niye maḡrûr olur bir gün

O la‘lin ḳubbe-i ‘âlî olan eyvân zer-ender-zer

Başında bâz-güne âteşin tennûr olur bir gün

5. Ne deñlü mûr iseñ de pây-mâl itmek revâ görmek<sup>156</sup>  
Süleymânlar zebûn-ı dâr-gîr-i mûr olur bir gün

Gelür bu bezme bir sâḳî alursın dost-kânı sen

Bu mâtem-ḥâne ey **Veysi** sarây-ı sûr olur bir gün

Zülâl-i nazm-ı rāḥat-baḥşuna aldanmasun düşmen

---

<sup>156</sup> itmek revâ görmek : olur kıyâs itmek, V.D., s. 212.

Mezāk-ı cānına telḥ-āb-ı şerr ü şūr olur bir gün

38

**Fā ‘ilatün/fā ‘ilatün/fā ‘ilatün/fā ‘ilün**

1. Söyledükçe leblerüñ hem ḡonce hem güldür baña  
Kākül-i ḥamdur ḥamuñ bir saçlı sünbüldür baña

Kim bakar cām-ı Ceme āyine-i İskendere

Dür-bīn-i ‘ālem-i dil sāḡar-ı müldür baña

Fıkr-i zülfüñdür dil-i<sup>157</sup> seyyāḥ-ı mülk-i Çīn iden

‘İllet-i<sup>158</sup> āvāregī sevdā-yı kāküldür baña

Çün sebük-bārānı rāh-ı ‘aşkuñ oldum pey-revi

Şimdi esbāb-ı sefer terk-i tecemmüldür baña

5. Vaşf-ı rüy-ı yāri tahrīr eyledükçe bāḡda  
Ṭıflıyā kıl-k-i şarīr-engīz-i bülbüldür bana

39

**[13b] Mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün**

1. Şafā itmem cihānuñ her günü Nevrüz u ‘ıyd olsa  
Benüm eski derdim tāzeler şevk-i cedīd o[lsa]<sup>159</sup>

<sup>157</sup> dil-i : beni, T.A.Ç., s.174.

<sup>158</sup> ‘illet-i : bā ‘iṣ-i, T.A.Ç., s.174.

Benüm ol rûze-dâr-ı nâ-ümîdi kim nigâh itmem

Hilâl-i 'ıydı çarhuñ günde biñ âh<sup>160</sup> bedîd olsa

Şalâ-yı ruḥşat-ı 'ıyş ü şafâyı itmem istimâ<sup>161</sup>

Alır<sup>162</sup> gūş-ı hilâl-i 'ıyd pür-güft ü şinîd olsa

Olurdum âfitâb-ı şubḥ-ı 'ıyda zerre-veş mâ'il

Eger feyzinden anuñ kevkeb-i bahtum sa'îd olsa

5. Tehî cām-ı hilâl-i 'ıyd görmekten n'olur **Cevrî**

Baña peymâne-i leb-rîz-i şahbâ-yı ümîd olsa

#### 40

**Mefâ'îlün/mefâ'îlün/mefâ'îlün/mefâ'îlün**

1. Gözünde mevc-i ḥün-ı dil degül tuğyân-ı âteşdür

Bu cism-i süznâkim keştî-i tūfân-ı âteşdür

Degül gül âşiyân-ı bülbül-i şeydâ tutuşmuşdur

Hezâruñ itdügi feryâdlar efgân-ı âteşdür

---

<sup>159</sup> Mecmuada olmadığı için mevcut çalışmadan aktarılmıştır.

Mısrada vezin kusurludur.

<sup>160</sup> biñ âh : biñ kerre, C.D., s.259.

<sup>161</sup> itmem istimâ' : istimâ' itmem, C.D., s.259.

<sup>162</sup> Alır : eger, C.D., s.259.

Seni bu şürete koyan gülüñ 'aşkıdur ey bülbül  
Yine düşse anı kül itmek yine şān-ı āteşdür

41

**Fe' ilātün[fā' ilātün]/fe' ilātün/fe' ilātün/fe' ilün**

1. Çarha baş egmem eger pāy-gehüm zillet ise  
Bahta yalvarmam eger vāsıta-i 'izzet ise

İltifāt eylemezin devlete de zerre kadar  
Zümre-i ehl-i dile şīve iden devlet ise

Ne kadar alçağ isem himmete de nāz iderin  
Esfeli pāye-i a' lāya çeken himmet ise

İ'tibār eyler isem şöhrete güm-nām olayın  
Merdüm-i bī-hünere şān viren şöhet ise

5. İmtinān üzre der-i aḥbāb yine ey **Cevrī**  
Ne kadar luḫ u mürüvvetleri bī-minnet ise

42

**Fā' ilātün/fā' ilātün/fā' ilātün/fā' ilün**

1. Būy-ı zülfüñ kim şabā 'uṣṣāka dest-āvīz ider  
Feyz-i te' şīri nesīm-i āhı 'anber-rīz ider

Fitne kalkar k̄āmetüñ kopsa yerinden nāz-ıla

Bir hırāmañ dehri pür-āşüb-ı rüstā-ḥīz ider

Türk-çeşmüñ himmet itse leşker-i müjgānınuñ

Her şikeste tīrini dünyāya bir Cengīz ider

Ġamze-i kāfir-nihāduñ bezl-i maḳdūr eylese

Her nigāhı peyk<sup>163</sup> Hülāgü deñlü şūr-engīz ider

5. Tab‘-ı Cevrī ğamze vü çeşmüñle<sup>164</sup> itse güft ü gū

Nükte-i nuṭṭ u beyānın böyle sihr-āmīz ider

### 43

[14a] Fe‘ilātün[fā‘ilātün]/fe‘ilātün/fe‘ilātün/fe‘ilün

1. Ol ki şad fehm ü ḥıred bir sözünñ mülzemidür

Ene efşah ḥaber-i mu‘ciz-i nuṭṭ u demidür

Ol ki bir nüktesi biñ cān u dili mest eyler

Ma‘nī-i rāz-ı ilāhī süḥan-ı mülhemidür

Ḥabbezā nādire-perdāz-ı ḥaḳāyık ki anuñ

<sup>163</sup> Her nigāhı peyk : Her nigāhın bir, C.D., s.199.

<sup>164</sup> ğamze ü çeşmüñle : ğamze-i çeşmüñle, C.D., s.200.

Bezm-i taḥkīkinüñ erbāb-ı beyān ebkemidür

Ḥabbezā menba‘-ı ḥikmet ki zülāl-i süḥanı

Ka‘be-i ma‘rifetüñ āb-ı ruḥ-ı zemzemidür

5. Leb-i nuṭḫı ki odur cām-ı raḥīk-ı tevḥīd<sup>165</sup> <sup>166</sup>

Nüş iden cür‘asını ‘ālem-i feyzuñ Cemidür

Dil-i pāki ki odur cām-ı raḥīk-ı tevḥīd

Nüş iden cür‘asını ‘ālem-i feyzuñ Cemidür

Leb-i nuṭḫı ki odur çeşme-i rāz-ı taḥkīk

Teşne-i āb-ı ḥayātı dil-i Ḥızruñ femidür

Nükte-i cān ki şalar ḥayrete Rūḥu’l-Ḳudsī

Mebḥaş-i ḥikmetinüñ mes‘ele-i mübhemidür


Buḫ‘a-i ‘ilme<sup>167</sup> olsa n’ola medresesi<sup>168</sup>

Dil-i dānāsı ḥarīm-i ḥikemüñ maḥremidür

10. Yaraşur aña Süleymān-ı ḥaḳīkat dir isem

<sup>165</sup> cām-ı raḥīk-ı tevḥīd : çeşme-i rāz-ı taḥkīk, C.D., s.61.

<sup>166</sup> Mecmū‘ada bu mısranın üstü çizilmiştir fakat yenisi yazılmadığı için olduğu gibi aktarılmıştır.

<sup>167</sup> ‘ilme: , C.D., s.61.

<sup>168</sup> Mısrada vezin kusurludur.

Halka-i çarh benân-ı dilinüñ hâtemidür

Noқта-i vahdete merkez dil-i feyyâzıdır

Bu gül-i gülşen-i tahkîkdur ol şeb-nemidür

Kaşr-ı bālâ-yı haqîkat ki ‘ukül-i ‘aşere

Ġurfe-i esfel-i kem-pāyesinüñ eslemidür<sup>169</sup>

Hıred ol kaşra ‘urüc eylemege kâdir ise

Anda seyr eylesün ol zât kimüñ hem-demidür

Nā’il<sup>170</sup> olsa bu kadar rütbe-i ‘ulyāya n’ola

Ki o maḥbūb-ı ilāhî rusülün ekremidür

15. Pādişāh-ı dü-cihān Aḥmed-i Mürsel ki anuñ

Midḥat-ı zâtı dilün maşlahat-ı elzemidür

Eyleyen mertebesin ‘arş-ı berinün ‘ālî

Eşer-i ḥurrem-i ‘izz-i şeref-i maḥdemidür

Felegün Leyle-i Kadri Şeb-i Mi ‘râcıdur

‘Ālemün ‘ıyd-ı hümâyünı dem-i ḥurremidür

<sup>169</sup> eslemidür : süllemidür, C.D., s.61.

<sup>170</sup> nā’il : nâyil, C.D., s.61.

Eyledi mühr-i nübüvvetle cihānı teshīr  
Enbiyā zümresinüñ anuñ için hātamidür

Enbiyā cümle tufeylidür anuñ ma‘nīde<sup>171</sup>  
Şoñra geldiye n’ola cümleñ ol aķdemidür<sup>172</sup>

[14b] Ma‘nī-i nüshā-i zātı ki odur sırr-ı hafī  
Nükte-i hikmet-i rūh u kalemüñ müdgamıdur

Dili ol kişver-i pür-vüs‘at-ı kudretdür kim<sup>173</sup>  
‘Ālem-i ğayb ü hüviyyet<sup>174</sup> hep anuñ munzamıdur

Şer‘-i<sup>175</sup> müstaḥkemi kim dinmiş aña ḥabl-i metīn  
‘Aķl-ı Mecnūn-revişüñ silsile-i muḥkemidür

Ḥaşre dek dīninüñ erkānı n’ola kā’im ise  
Ki anuñ nuşret-i Ḥaķ pāye-i müstaḥkemidür

Ḥızr oķur ‘ilm-i ledünni dil-i dānāsından  
Ol muḥaķķaķ rusülün ekmelidür a‘lemidür

---

<sup>171</sup> Mısrada vezin kusurludur.

<sup>172</sup> Mısrada vezin kusurludur.

<sup>173</sup> Mısrada vezin kusurludur.

<sup>174</sup> ‘Ālim-i ğayb ü hüviyyet : ‘Ālim-i ğayb-i hüviyyet, C.D., s.62.

<sup>175</sup> şer‘i : şer‘i-i, C.D., s.62.



25. N'ola cārī ise mülk ü melekūta hūkmī  
Dü-cihānuñ o şeh-i a' delidür aḥkemidür  
‘Arş-ı ferş<sup>176</sup> olsa n'ola bārgēh-i kudretde  
Mesned-i ‘izzetüñ ol pādişāh-ı a' zāmıdur  
Eşref-i ḥalk-ı cihān olsa vücūdı ne [‘aceb]<sup>177</sup>  
‘Ālemüñ zübde-i mecmū‘-ı benī Ādemidür  
Yok nazīri anuñ efrād-ı beşerde ancak  
‘Aḳl-ı kül cevher-i pākīzesinüñ tev'emidür  
Vaşf-ı<sup>178</sup> memdūḥ-ı ilāhī nice mümkin **Cevrī**  
Naḳl-ı feyz-i şeref-i medḥin iderseñ demidür
30. Müsta'ıd<sup>179</sup> oldı anuñla nefehāt-ı rūḥa  
Bıkr-ı fikrüm ki ḥarīm-i dilimüñ Meryemidür  
Eşer-i mu'ciz-i feyziyle o bıkrüñ ḥālā  
Sūḥanüm nādire-ferzend-i Mesīḥā-demidür

---

<sup>176</sup> ‘Arş-ı ferş : ‘Arş u ferş, C.D., s.62.

<sup>177</sup> Mecmū‘ada yazılmadıḡı için incelenen eserden aktarılmıştır.

<sup>178</sup> vaşf-ı : vaşf, C.D., s.62.

<sup>179</sup> Müsta'ıd : Müsta'ıdd, C.D., s.62.

Şevk-ı medhiyle dilüm āyinedür kim anda  
Görinen ‘ālem-i<sup>180</sup> ‘aşkuñ şuver-i ‘ālemidür

İtse ta‘rīfine ħunyā-ger-i ṭab‘um āgāz  
Çarĥı raqşa getüren nağme-i zīr ü bemedür

Odur ol nağme-i dil-keş ki melekler anuñ  
Kimi mesti kimi ħayrānı kimi sersemidür

35. Dilüm ol mey-gededür neşve-i medhiyle k’anuñ  
Mest-i peymāne-i reşki feleküñ Edhemidür

O şehüñ faqr ile faħr itdügini gūş ideli  
Reddüm ehl-i keremüñ ni‘met-i bīş ü kemedür

Ṭa‘n ider Mālik-i Dīnāra ğınā-yı qalbüm  
Gerçi bu tekye-gehüñ müflis-i bī-dirhemidür

Dāğ urur sīne-i Zü’n-Nūna nizām-ı ħālüm<sup>181</sup>  
Ki derūnum<sup>182</sup> güher-i ‘aşk u maħabbet yemidür

---

<sup>180</sup> ‘ālem-i : ma’nî-i, C.D., s.62.

<sup>181</sup> ħālüm : ‘ālem, C.D., sf.63.

<sup>182</sup> derūnum : derūnun C.D., sf.63.

Rāzıyam fākadan ammā beni āzürde iden  
Sehv ile eyledüğüm cürm ü haṭānuñ ğamıdur

40. Yine memdūhumı fikr eyleyicek şād olurun  
Ki dil-i pür-keremi ‘āṭıfetüñ maḳsemidür

Derd-i ‘iṣyānuma dermānı ol eyler zīrā  
Nazar-ı merḫameti zaḫm-ı dilüñ merhemidür

Raḫm ider ḫāline mecrūḫlaruñ ve’l-ḫāşıl  
Ol ṭabīb-i dil-i ‘ālem rusülüñ erḫamıdur

#### 44

[15a] Mef‘ülü/fa‘ilätü/mefā‘ilü/fa‘ilün

1. Yā Rab ya baña ḳayd-ı cihāndan ferāğ vir  
Ya ğuşşa-i cihāne döyer bir dimāğ vir

Muḫtāc-ı merde şem‘-i ḫired eyleme beni  
Envār-ı ‘aşḳuñ ile soyunmaz çerāğ vir

Yok ğayretüñle ḫāristān ‘alāyıkı<sup>183</sup>

Deşṭ-i ümīde ḫālet-i gül-zār u bāğ vir

<sup>183</sup> Yok ğayretüñle ḫāristān ‘alāyıkı : Yaḳ nār-ı ḫasretüñle bu ḫār-ı ‘alayıkı, K.F.D., s.187.  
Mısrada vezin kusurludur.

Ben neyleyin şarāb-ı cedel-ḥīzi sākiyā  
Ser-māye-i maḥabbet olur bir ayağ vir

5. Çıksun ҡo ḥalka ḥalka duḡānuñ feleklere  
Şemşir-i āha Fā' iziyā tırma zāğ vir

[15b] Farsça şiirler mevcuttur.

#### 45


[16a] Fe 'ilātün[fā 'ilātün]/fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilün

[...] <sup>184</sup>

1. Bārekallāh zihī dāver-i zībende-maḡām  
Ki vücūdiyle bulur devlet-i pāyende-ḡiyām

Dāver-i dād-ger-i ḡāhire-ḡudret kim ider  
Rūz-ı baḡt-ı sitemi nüṣḡa-i ḡam-nāme-i şām

Ol ki olmiş ezeliḡevher-i isti 'dādı  
Perveriş-yāfte-i feyz-i Ḥudā-yı 'allām

Ol ki itmiş  feyz-i keremin

<sup>184</sup> Bu bölüm mevcut çalışmada “*Der-medḡ-i merḡūm Şadrāzam Dilāver Paşa aleyhi 'r-raḡme*” başlığı altında verilmiştir.

Şun ' -ı Feyyāz-ı ezel maḵsem-i erzāk-ı enām<sup>185</sup>

5. Kār-fermā-yı 'adālet ki zamānında olur

'Adem-ābād-ı fenā fitneye cāy-ı ārām

Mesned-ārā-yı sa 'ādet ki kıllur kesb-i şeref

Ḥizmet-bār-ı kühen eylemeden heft-ecrām

Āsmān-mertebe destūr-ı mükerrerem ki Ḥudā

Eyledi ḥāk-i der-i devletin iksīr-i merām

Şadr-ı Cem-cāḥ-ı şehen-şāh-ı mu 'azzam ki Ḥudā<sup>186</sup>

Her ne eylerse arada olur aḥkāmına rām

Keh-keşān Edhem-i iclāline zencīre-i zer

Māh-ı nev-eblaḳ-ı cāhına zer-endüde<sup>187</sup> sitām

10. Ḥvān-ı in 'āmına bir kāse-i firūze felek

Bezm-i iḥsānına ḥurşīd-i muraşşa ' bir cām

Nice ta 'bīr ideyin luḫfını seyr it meşelā

Ki murād eylese ol Āşaf-ı Cemşīd-maḳām<sup>188</sup>

<sup>185</sup> Bu beyit şiirde mevcut değildir. A.D., s.30.

<sup>186</sup> ḥudā : każā, A. D., s. 30.

<sup>187</sup> zer-endüde : zer-endüd,

Köhne evrâķ-ı perîşân-ı kitâb-ı ümmîd  
Ola hem-vâre be-hem beste-i şîrâze-i kâm

Dâverâ dâd-gerâ âşaf-ı şâhib-nazara  
Ey sühandân-şinâsâ-yı<sup>189</sup> sühan-gû-yı be-nâm

Ķomadı gerçi ki bir nice zamân olmış idi  
Ķam-ı cân-gâh-ı cefâ-yı felek nâ-fercâm

15. Ne zebânumda mecâl-i eşer-i bast-ı maķâl  
Ne dilümde heves-i nazm-ı dil-âvîz-i kelâm

Baķmayup hîç velî ģadr-ı kuşûr-ı sühane  
Eyledi himmet-i endîşe o deñlü iķdâm

K'eyleyem bir nice ebyât ile aķvâlümden  
O cihân-bân-ı kerem-kâr-ı zamâne i'lâm

Yoķsa medħ eylemek ol şadr-ı 'azimü's-şânı  
Hiç mümkin mi benüm gibi faķîr-i nâ-kâm

---

<sup>188</sup> maķâm : ģulâm, A. D., s. 31.

<sup>189</sup> sühandân u şinâsâ-yı : şinâsâ-yı sühandân-ı, A. D., s. 31.

Ki daħı vaşf-ı humāyūn-ı cihāngīrinden  
Yazmadın biñde birin kilk-i debīr-i evhām

20. Ola encām-peẓīrinde midād-ı şeb-i tār  
Tola erkām ile rūy-ı şafāhāt-ı eyyām

İtmemiş olsa beni yāri giriftār-ı elem  
Bir sitem-pīşeyi merhāmet ü hūn-āşam

Tek ü pū eyler idi olmasa medħinde biraz  
Pāy-ı endīşe eger beste-i kayd-ı ālām

Umaruz kim ola eyyām-ı hūmāyūnuñda  
Ey cihān dāver-i ferruħ pey-i ferħunde peyām<sup>190</sup>

Şem‘-i iķbāl ile kāşāne-i tālī‘-i rūşen  
Bāde-i şevķ ile ruħsār-ı tabi‘at gül-fām

25. Eyle şimden girü āheng-i du‘ā ey **Ālī**  
Ki du‘ā vācib olur olsa kaşāide itmām

Ola tā cilve geh-i Hūsrev-i seyyāre sipāh  
Heft evrenği zer-endūde-i zer-beft-i hıyām

---

<sup>190</sup> peyām : maķām, A. D., s. 32.

Bula zāt ile şeref şadr-ı mu‘allā dā‘im

Ola ‘adl ile cihān emn ü amān üzre müdām

[16b] Farsça şiirler mevcuttur.

46

[17a] **Mef‘ülü/mefā‘ilün/fe‘ülün**

1. Bī-rüy u riyā ki ḥāk-i pāyum  
Yüz sürmege pāyuña sezāyum

Cāna n’ola pāy-mālūñ olsam

Dilbeste-i zülf-i müşg-sāyum

Zāhir beni sen tehī mi şandun

Mānend-i ḥabāb-ı pür hevāyum

Çekmem mey ü cām minnetin ben

Mest-i mey-i la‘l-i dil-rübāyum

5. **Yaḥyā** n’ola vaşf-ı la‘lin itsem

Bir tūṭī-i sükkerin-edāyum

Sultān Oşmān-ı kām-yāba



Da 'ī-i ḥaḳīr-i bī-riyāyum

Baş egmez isem de āsmāna  
Şāhum işigülde çehre-sāyum

47

**Mef'ülü/mefā'ülü/mefā'ülü/fe'ülün**

1. 'Anber ḥaṭın ögdüm ṭama'-ı ḥāma düşürdüm  
Murğ-ı dili<sup>191</sup> kırtulmayacaḳ dāma düşürdüm

Gördüm ki düşer güllere gül-zārda şeb-nem  
Ben göñlümi ol 'arız-ı gül-fāma düşürdüm

Gül şevḳine bülbüller ider nāle vü feryād  
Şūrīdeligi ben de bu hengāme düşürdüm

Kūyında yitirdüm dili ḡāyet elemüm var  
Güyā ṭolı esrār ile bir nāme düşürdüm

5. **Yaḥyā** dili ol zülf-i girih-ḡire ki virdim  
Gird-āb-ı ḡam u lücce-i ālāma düşürdüm

48

---

<sup>191</sup> Mürğ-i dili : dil mürgini, Ş.Y.D., s.264.

[17b] Mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün

1. Dem-ā-dem<sup>192</sup> alışupdur nükhet-i hūbıyla şahbānuñ

Meşām-ı bülbül-i şeydāya bŷy-i verd-i ra'nānuñ

Egerçi sāde-rŷ<sup>193</sup> hŷsnine ikrārımız vardur

Ne mŷmkin luşfını inkār o<sup>194</sup> hařt-ı 'anber-āsānuñ

Řoluñ boynına şalmaşdan cenāb-ı yār 'ālīdür

Elŷñ irse yeter dāmānına ol serv-i bālānuñ

Eger mŷmkin olursa dest-bŷsı bir bahāneyle

Elinden alı gör řeftālŷsin ol naħl-i zībānuñ

5. Egerçi řoynuña girmek naşıb olmadı bizlere<sup>195</sup>

Derŷn-ı sīnesinden řıřmaduñ bir kerre<sup>196</sup> **Yaħyānuñ**

49

[18a] Mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün

1. Tenin şad-çāk idŷp cān şaşdın itmiş Şays-ı şeydāyı

O vādīlerde bulmış vech-i Leylādan tecellī

<sup>192</sup> Dem-ā-dem : dimāgum, ř.Y.D., s.228.

<sup>193</sup> sāde-rŷ : sāde-rŷlar, ř.Y.D., s.228.

<sup>194</sup> o : - , ř.Y.D., s.228.

<sup>195</sup> bizlere : bir kerre, ř.Y.D., s.228.

<sup>196</sup> bir kerre : bir an, ř.Y.D., s.228.

Verā-yı ‘aql mı tūr-ı maḥabbet yoḥsa ey ḡāfil

50

**Mef‘ülü/mefā‘ilü/mefā‘ilü/fe‘ülün**

1. Meyḥāne benüm şaḥn-ı gülistān senüñ olsun

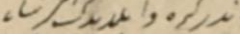
Sāḡar benüm olsun gül-i ḥandān senüñ olsun

Bülbül didi kim fāḥteye<sup>197</sup> sözi uzatma

Gülle naḥl benüm serv-i ḥırāmān<sup>198</sup> senüñ olsun

Esbāb-ı belā üzre nizā‘ eyleme ey dil

Ol ḡamze benüm zülf-i perīşān senüñ olsun

Mihr üzre <sup>199</sup> ey şāh

Ḥall eyle anı mülk-i dil ü cān senüñ olsun

5. Ḡam kūşesi besdür bize ey tālib-i dünyā

Yerden göge dek bu kühen eyvān senüñ olsun

Zehr-āb-ı ḡamı māye-i şevḡ itdi baña ‘aşḡ

Şimden girü sākī mey-i raḥşān senüñ olsu[n]<sup>200</sup>

<sup>197</sup> fāḥteye : fātiheye, S.D., s.172.

<sup>198</sup> Gülle naḥl benüm serv-i ḥırāmān : Gül nahlı benüm serv ü ḥırāmān, S.D., s.172.

<sup>199</sup>  : girih var nedür, S.D., s.172.

Yıllarla karar it dil-i **Şabrī**de dilerseñ  
Ey şāh-ı gam ol kūşe-i vīrān senüñ olsun

## 51

**Fe‘ilātün[fa‘ilātün]/fe‘ilātün/fe‘ilātün/fe‘ilün**

1. Şīve-i çeşm-i füsün-sāzına meftün oldum  
Şöyle nāz eyledi kim nāzına meftün oldum

Nā-şinīde-i sühan nāzına hayrān kaldum  
Tarz-ı nuḡk-ı sitem āgāzına meftün oldum

Hüb-ı tarḡ eyledi dilden hıred-i ḡod-rāyı  
Fitne-i gamze-i gammāzına meftün oldum

Kaşdı aḡyāre iken seng-i cefā urdı dile  
Dest-i luḡf-ı ḡalaḡ-endāzına meftün oldum

5. Eyley āşüfte-i zülfi benānuñ ey **Şabrī**  
Ġamze-i şī‘abda perdāzına meftün oldum

## 52

**Mef‘ülü/mefā‘ilü/mefā‘ilü/fe‘ülün**

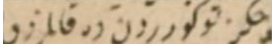
---

<sup>200</sup> Kelimenin son harfi yazılmamıştır.

1. Germ olmayıcağ nağmeleri sâz u niyâzuñ  
Gelmez gözine bâdesi peymâne-i nâzuñ

53

**Mefâ'îlün/mefâ'îlün/mefâ'îlün/mefâ'îlün**

1. 'Aceb dilber neye virdi metâ'-1 kûyın ägyäre  
Begenmez  ځalmaz o bâzäre

54

**[18b] Mef'ülü/mefâ'îlü/mefâ'îlü/fe'ülün**

*Ġazel-i Fâ'izî*

1. Her şubḥ gelür bir yire erbâb-1<sup>201</sup> ḥarâbât  
Güyâ ki ider meşveret erkân-1 ḥarâbât

Ḥaqqâ ki Süleymânlık ise ancağ olur bu

Cem gitdi bozılmaz daḥı dîvân-1 ḥarâbât

Cemden beri meclis mi ځalurdı bize ey dil

Ger baş-1 zamân itmese perrân-1 ḥarâbât

Ancağ biz anuñ bir ځuru cāmına yetişdük

Cemşîd zamânında imiş şân-1 ḥarâbât

<sup>201</sup> erbâb-1 : rindân-1, K.F.D., s.169.

5. Ol şāh-ı cihān **Fā' iziyā** bezme gelürmiş  
Cür'ayla şulansun yine meydān-ı ħarābāt

55

**Mefā'ilün/fe'ilātün/mefā'ilün/fe'ilün**

1. Egerçi ħürmen-i 'uşşāka nāz āteşdür  
Metā'-ı nāzda<sup>202</sup> ammā niyāz āteşdür

Nesīm-i ruḥşata aldanma kūy-ı dilberde

Şaḫın şaḫın hevā-yı<sup>203</sup> ħicāz āteşdür<sup>204</sup>

Ne Kūhken döyer ey dil buña ne ħod Mecnūn

Reh-i belāda neşīb ü firāz āteşdür

Ya şu'le-ḫīz olur elbette ya şerār-engīz

Olur mı ħiç nihān dilde rāz āteşdür<sup>205</sup>

5. Hevā-yı **Fā' iziyā** 'aşka ide gör maḡlūb  
Ḥaḫīḫāt āb-ı ħayāt ü mecāz āteşdür

<sup>202</sup> nazda : nāzede, K.F.D., s.180.

<sup>203</sup> şaḫın hevā-yı : şaḫın ki hevā-yı, K.F.D., s.181.

<sup>204</sup> Mısrada vezin kusurludur.

<sup>205</sup> Mısrada vezin kusurludur.

**[19a] Fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilün**

1. ‘Āşıkuñ bir eski<sup>206</sup> yār-i mihr-bānıdur göñül

Maḥrem-i sırr-ı nihāni yār-i cānıdur göñül

Hep hevā-yı ‘aşk ile güñün geçürmekdür işi

Keşti-i baḥr-i belānuñ bād-bānıdur göñül

Nār-ı sūzān-ı maḥabbetle kebāb oldı ciger

Āteş üzre tamlayan bir kaṭre kanıdur göñül

Dā’imā tağlar kadar cevriñ çekerler dilberüñ

Derd-i ‘aşkuñ ger çekem bir nā-tüvānıdur göñül

5. Cism-i zārı tışe-i ‘aşk-ile itmiş çāk çāk

Açmada vādileri Ferhād-ı şānıdır göñül

‘Āşıkı iltür ser-i kūy-ı nigāra ‘ākıbet

Kimse bilmez anı bir rāz-ı nihānıdır göñül

Ey **Riyāzī** çeşm-i cāna rüşenalık baḥş ider

Kühl-i rüşendür süveydā sürmedānıdur göñül

<sup>206</sup> bir eski : dirine, R.D., s.449.

**Mef'ülü/mefā'ülü/mefā'ülü/fe'ülün**

1. Mey girse ele içmege peymāne bulunmaz  
Bulunsa şunar bir gözi mestāne bulunmaz

Bir hırmen-i pür-erzen iken her gül-i gülşen  
Bī-çāre hezāra yine bir dāne bulunmaz

Kim olsa deli kūy-ı harābatda bu felek  
Her genc-i harāb içre o dīvāne bulunmaz

Kendin yitirür zāyi' olur niteki Ferhād  
'Āşkuñla rüşen-küh u beyābāne bulunmaz

5. Yok çāre cevāb almağa yārūñ deheninden  
Bir söz idi ol gonce-i handān bulunmaz

Olmaya dehānuñ gibi bir gevher-i nā-yāb  
Kim 'aşığına naqd-ı dil ü cāne bulunmaz

Nazmuñda bulurlar yine ma'nāyı **Riyāzī**  
Her bir şadef içre dürr-i yek-dāne bulunmaz



**Mefā 'ilün/fe 'ilātün/mefā 'ilün/fe 'ilün**

1. Bahār irişdi yine ebr-i kaçre-bār gerek  
'Arūs-ı gül çemene gelmege nisār gerek

EsİR-i künc-i ğamze nālemizle eglenürüz

Ne bāğ-ı ğüşesi ne nāle-i hezār gerek

Firāk-ı 'ārız u ebrūsı aldı 'aqlumı hep

Cünūnuma ne meh-i nev ne nev-bahār gerek

Cefā vü cevri ni arturdı kıldı 'aşkumı fāş

Hüner-i zuhūrına<sup>207</sup> elbette i 'tibār gerek

5. **Riyāzī** şimdi ayak seyrine çemenlerde  
Gözünde neşve-i mey elde dest-i yār gerek

**59**

**Mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün**

1. Tağıtımış zülf-i müşkīnini çīn çīn üzre<sup>208</sup>  
Yine bir leşker-i pür-fitne düşmiş mülk-i Çīn üzre

**60**

<sup>207</sup> Hüner-i zuhūrına : Hüner zuhurına, R.D., s.448

<sup>208</sup> Mısrada vezin kusurludur.

## Mefā 'ilün/mefā 'ilün/fe 'ülün

1. Lebi üstünde hālī ol nigāruñ  
Beñ olmışdur şikārı mürğ-i cāna

İder zülfini mu 'anber ol perī-veş



## 61

### [19b] Fe 'ilātün[fa 'ilātün]/fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilün

1. Ser-be-ser tutsa cihānı yine<sup>209</sup> bārān-ı kerem  
Düşmeye ehl-i dilin hisşesine<sup>210</sup> bir şebnem

Dil-i pür-zahmımıza yine çıkar yok andan<sup>211</sup>

Hokka-i çarh-ı felek olsa leb-ā-leb merhem

Yalıñuz bu dil-i şeydā nice söyleşsün kim

Ġuşşa-ber Ġuşşa sitem-ber sitem ü Ġam-ber Ġam

Ġayra da itse anı çarh-ı kec-endāz yine<sup>212</sup>

ṬoĠrılıp cāna gelür nāvek-i ser-tīz-i sitem

5. Çeşm-i mestün nice hūnı imiş itmez 'işret

<sup>209</sup> cihānı yine : eger 'alemi, R.D., s.474.

<sup>210</sup> ehl-i dilin hisşesine : hisse-i erbab-ı dile, R.D., s.474.

<sup>211</sup> Dil-i pür-zahmımıza yine çıkar yok andan : Bir çıkar yok dil-i pür-zahmına bi-çarelerün, R.D., s.474.

<sup>212</sup> Ġayra da itse anı çarh-ı kec-endāz yine : Ġayra gönderse anı çarh-ı kec-endaz-ı felek, R.D., s.474.

Bezm-i 'ıyşında kebāb olmayıcağ murğ-ı<sup>213</sup> harem

Merkezüñden hele ayrılma **Riyāzī** zinhār

Başma pergār-şifat dā'ireden taşra kadem

## 62

**Fā'ilatün/fā'ilatün/fā'ilatün/fā'ilün**

1. Bir tarafından baht tırılmaz dā'imā yüz döndürür  
Bir tarafından rast gelsem dil-rübā yüz döndürür

Devr-i girdāb-ı belādur<sup>214</sup> çenber-i gerdün-ı dūn

Bunda ey dil āşinādan āşinā yüz döndürür

Şüret-i mihrin görüp aldanma gerdūna<sup>215</sup> dilā

Ber-ķarār olmaz bu çerḫ-i bī-vefā yüz döndürür

Varsa gülzāre peyām-ı maķdemiñüz bād-ı şubḫ

Her gül-i şad-bergi bāguñ dil-berā yüz döndürür

5. Türk tāz u nāz u 'işveñden irişmekle ğubār<sup>216</sup>  
Şanma senden **Fā'izī**-i mübtelā yüz döndürür

---

<sup>213</sup> olmayıcağ murğ-ı : olmasa murgan-ı, R.D., s.474.



<sup>214</sup> belādur : cefādur, K.F.D., s.185.

<sup>215</sup> gerdūna : gerdūnuñ, K.F.D., s.185.


<sup>216</sup> Türk-tāz u nāz u 'işveñden irişmekle ğubār : Türk-tāz-ı 'işve ü nāzuñdan irirmekle ğubār, K.F.D., s.185.

## [20a] Mef'ülü/mefā'ülü/mefā'ülü/fe'ülün


1. Hengām-ı vefa cāy-ı dil-i mihnetimizdür

Her  cefa-ḥū  ni' metimizdür

Ḥaḳḳā biziz ol tālib-i vaḥdet ki cihānda  
Cāndan da berī olsa göñül kesretimizdür

Dest-āzer olan gūşīş-ile ḥalḳ-ı cihāna  
Kīmyā ki  ḥāk-i reh-i devletimizdür

Āteşler uran dūzaha her-bār biliñ ki  
Ednā şerer-i sīne-i germiyyetimizdür

5. Mey-ḥāne-i vaḥdetde olan sır ki   
Ḥayret-zede-i neşve-i keyfiyyetimizdür

**Ḥāfız** bizüz ol mest ki her sāğar-ı ḥurşīd  
Peymāne-i ser-ḥalḳa-i cem'iyetimizdür

Sensiz bu dilüñ eyledügi bāde-i cān-gāh  
Ḥūn-ābe-i seyl-āb-ı ğam-ı firkatimizdür

64

**Fe‘ilātün[fa‘ilātün]/fe‘ilātün/fe‘ilātün/fe‘ilün**

1. Bahre haclet irişür dīde-i giryānumdan  
Dūzaħa řerm gelür sīne-i sūzānumdan

Pā-bürehne benüm ol şalib-i Leylā her-bār  
Nice Mecnūn dökülür gūře-i dāmānumdan

ħas u ħāřāk zihī mey elde benüm varum idi  
Rūzgār idi cüdā gör ser ü sāmānumdan

řanmañuz řām olucaķ zā’il olurmiş ħurřīd  
Yirlere geçdi görüp ‘arız-ı cānānumdan

5. Benüm ol sākin-i mey-hāne-i ‘ıyşi **ħāfız**  
Mürdeler rūħ bulur na‘ra-i mestānumdan

65

**[20b] Fe‘ilātün[fa‘ilātün]/fe‘ilātün/fe‘ilātün/fe‘ilün**

1. Riřte-i dām-ı belā olmasa tār-ı gīsū  
Murğ-ı diller içün eylerdi figānı her sū

N’ola ger baħt-ı siyāħ olsa periřān göñlüm

Nice yıllar sırr-ı zülfüñ ile tutmuşdur hū

Reh-güzārında görüp şanma vezān oldu nesīm

Āh-ı serd-i dil-i ‘āşık yoluñ eyler tek-ü-pū

Mey-i ‘aşkın-la derūnuñ ide gör mālā-māl

Yasdanur zānū-yı sākīye pür olunca sebū

5. Bir nigāh eylemedi **Hāfıza** olmuş pinhān  
Gösterürmiş tūtalum şāhid-i maqşūd aña rū

Sūzen-i çāk-i sitemdür ki dizilmiş bir bir

Şanmañuz sīnemüz üzre görinenler ola mū

## 66

**Mef‘ülü/mefā‘ilü/mefā‘ilü/fe‘ülün**

1. Ol serv-i sehī nāz ile geşt-i çemen eyler  
Ferşini sabā berg-i gül ü yāsemen eyler

Bülbül nice cān virse meye şevkle çemende

Gül bergini bī-çāreye sarmış kefen eyler

Zülfüñdür o gāret-ger-i şabr-ı dil-i ‘āşık

Her lahzada biñ Bāyezīdi berhemem eyler

Cānı nice maḥrem tıtmam ḥāne-i dilde<sup>217</sup>

Geh pāy-ı ḥayālūñ ki dilimde vatan eyler

5. Zülfün ki nice Leylāyı Mecnūn ide çeşmüñ

Her ğamzede biñ Şīrīni Kūh-ken eyler<sup>218</sup>

Reşk-āver-i her perde-i çeşm-i dil ü cāndur

Ol zevk-i nihānīyi hemān pīrehan eyler

**Hāfız** ser-i zülfini dutupdur zekan üzre

Diller ki çeh-i ğamdudur aña resen eyler

## 67

[21a] Mefā‘ilün/fe‘ilātün/mefā‘ilün/fe‘ilün

1. Fiğān ki gelmedi kām-ı meşāma bŷy-ı şarāb

Fiğān ki aqmadı bāğ-ı dilümde cŷy-ı şarāb

Derŷn derŷn gezer arar hemīşe neşve-i ‘aşk

Sezādur itmese her dilde cŷst-cŷy-ı şarāb

Görince neşve-i la‘lŷñ ḥumundan itdi ḥurŷş

---

<sup>217</sup> Mısrada vezin kusurludur.

<sup>218</sup> Mısrada vezin kusurludur.

Döküldi ayığa düşdi her āb-rū-yı şarāb

Çenārın olsa ‘aceb mi ki şāhı ser-efrāz

Çü kıldı kendüye hem-ser anı kedū-yı şarāb

5. Hemīşe hūn ile bir kez olur şikest **Hāfız**

Derūn-ı ‘āşıkā taqlīd ider sebū-yı şarāb

Ağız bir eyledi sākī şürāhī sāgar ile

Bezim bezim n’ola olursa güft ü gūy-ı şarāb

## 68

**Mef‘ülü/mefā‘ilü/mefā‘ilü/fe‘ülün**

1. Yer yer irişüp<sup>219</sup> hūb-nefes tāze güzeller

Dünyāya şalar hūsn ile āvāze<sup>220</sup> güzeller

Ben başlarum<sup>221</sup> ol dil-ber-i tannāze<sup>222</sup> niyāza

‘Āşıklarına başlayıcak nāza güzeller

Şahrāları seyr it nice gülzāre<sup>223</sup> iderler

İrince bahāra çıkıcağ yaza güzeller

<sup>219</sup> irişüp : yetişüb, Ş.Y.D., s.138.

<sup>220</sup> āvāze : āgāze, Ş.Y.D., s.138.

<sup>221</sup> başlarum : başların, Ş.Y.D., s.138.

<sup>222</sup> tannāze : tannāza, Ş.Y.D., s.138.

<sup>223</sup> gülzāre : gülzār, Ş.Y.D., s.138.



Olsa ne kadar hüsni ü melâhatla ser-efrâz  
Öykünmeye sen dil-ber-i mümtâza güzeller

5. Kûlda degil ammâ yine **Yahyâ** nice benzer<sup>224</sup>  
Dil murğını şayd itmege<sup>225</sup> şeh-bâza güzeller

[21b] Boş sayfa

## 69

[22a] **Mef' ulü/mefâ' ilü/ mefâ' ilü/fe' ulün**

1. 'Uşşâkıni öldürmek için tâze güzeller  
İrhâ-i 'inân eylediler tâze güzeller

Dünyâyı kırar zemzemesiyle kaçan ey dil  
Nâz-ile dilâ başlasa ağâze güzeller

Dil-i murğanı şayd itmem ki çare mi vardur  
Şâhîn gibi kim başlaya pervâze güzeller

Hüsni-ile cihân içre olup dil-ber-i mümtâz  
Baş egdiler ol ser ü ser-efrâze güzeller

<sup>224</sup> Kûlda degil ammâ yine **Yahyâ** nice benzer : Yahyâ kola gelmezse de ammâ nice benzer, Ş.Y.D., s.138.

<sup>225</sup> itmege : itmede, Ş.Y.D., s.138.

5. 'Uşşāka nevā eyleyerek niçe **Maḳāmī**  
Gülzāra varup başladı şeh-nāze güzeller

70

**Mef'ülü/fā'ilātü/mefā'ilü/fā'ilün**

1. Āsān o deñlü gamzesine fenn-i sāḫiri  
Kim bir kemīne şan'atıdur siḫr-i Sāmiri

Biñ dil ḳaparsa çeşmi n'ola bir nigāh ile  
Oldur fūnūn-ı 'ışvenüñ üstād-ı māhiri

Āğāz idince nāz ile emşāl-i 'ışveye  
Söyler nigāh-ı nükte-güzārı nevādiri

Rūḫ-ı kelāmı gösterelüm<sup>226</sup> 'āleme lebi  
Söylemez oldı nuḫ-ı Mesḫūñ me'āşiri

5. Ser-geşte olsa ḫalkā-i zülfinde dil n'ola  
Zīrā anuñ ne evveli vardur ne āḫiri

Dünyā görürdi fitne-i ḫāl-i 'izārını  
Dāmān-ı zülfi olmasa her gāh satırı

<sup>226</sup> gösterelüm : göstereli, C.D., s.277.

**Cevrî** müsellem oldu baña sözde tarz-ı hâş

Olsam zamānenüñ n'ola üstād<sup>227</sup> şā'iri

**71**

**[22b] Mefā'îlün/mefā'îlün/mefā'îlün/mefā'îlün**

1. Bizümle 'azm-i rezm-i feth-i Bağdād eyleyen gelsün

Ğazā ecrin şehādet rütbesin yād eyleyen gelsün

Dönüş yokdur 'adūdan almayınca dād-ı Bağdādı

Bu niyyetle İmāmuñ rūhını şād eyleyen gelsün

Bize rüz-ı ğazāda nev-hevesler yār u ğār olmaz

Ezelden kendü zātuñ cenge mu'tād eyleyen gelsün

Ceres-veş dil ucuyla söyleyen pes-māndeler kılsun

Derūn-ı sīneden ney gibi feryād eyleyen gelsün

5. O şāhuñ türbesin yıkmış 'adū-yı seng-dil hayfā

Ruḡām-ı himmet ile anı ābād eyleyen gelsün

Muḡaşşal çār-yār-ı bā-şafā 'aşkına ey **Ḥaylî**

Bu yolda kār u bārın cümle berbād eyleyen gelsün<sup>228</sup>

---

<sup>227</sup> üstād : mümtâz, C.D., s.277.

**Fe‘ilātün[fā‘ilātün]/fe‘ilātün/fe‘ilātün/fe‘ilün***Haylī Efendi*

1. Ey bizümle fetḥ-i Bağdāda ‘azīmet kılmayan  
Nādim ol kim hacdan efdāl bir ğazā dirler buña

Şarf-ı māl itmekden eylersün eger ki ictināb

Bunda şarf it ki rāh-ı Hudā dirler buña<sup>229</sup>

Hāk-i rāhın n’ola kühl-i dīde-i cān eylesem

Tütiyā-yı çeşm-i a’yān-ı şafā dirler buña

<sup>228</sup> Bizümle ‘azm-i rezm-i fetḥ-i Bağdād eyleyen gelsün

Ġazā ecrin şehādet rütbesin yād eyleyen gelsün

Şalādur bu ğazāyı kendüye farz eyleyen merde

Bu niyyetle İmāmuñ rūḥını şād eyleyen gelsün

Dönüş yokdur ‘adūdan almayınca dād-ı Bağdād’ı

Döküp hūn-ı seri ‘ālemde bir ad eyleyen gelsün

Ceresveş dil ucıyla söyleyen pes-māndeler kılsun

Derūn-ı sīneden ney gibi feryād eyleyen gelsün

Bize rüz-ı ğazāda nev-hevesler yār-ı ğār olmaz

Ezelden kendi zātıñ cenge mu‘tād eyleyen gelsün

Muḥaşşal çār-yār-ı bā-şafā ‘aşkına ey **Haylī**

Bu yolda kār u bārın cümle berbād eyleyen gelsün - H.A.Ç., s.380.

<sup>229</sup> Mısrada vezin kusurludur.

Merd olanlar bunda ya ğāzī olurlar ya şehīd  
Meşhed-i pāk-i ‘Āliyyü’l-Mürtezā dirler buña

5. Hākine yüz süreyim ger kıbleden dönsün yüzüm  
Merkad-i āl-i Resūl-i müctebā dirler buña

Bu ğazāyı ğayre teşbīh itme ey **Haylī** şaķın  
İntikām-ı çār-yār-ı bā-şafā dirler buña

### 73

[23a] **Fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilün**

*Ġazel-i Riyāzī*

1. Seng-i cevruñle şikeste cām-ı rahşānım mıdur  
Ellere alınmayan kalb-i perişānum mıdur

Vardı çaķ dāmānuma çāk-i girībānum benüm  
Kimse bilmez kim girībānım mı dāmānum mıdur

Eylemiş yek-rengi-i ‘aşķ ile şöyle ittiḥād  
Bilmezem<sup>230</sup> sīnemdeki cānum mı cānānum mıdur

Ķābil-i maḥv olmayan çīn-i cebīnüm mi yāḥūd

<sup>230</sup> Bilmezüm : bilmezin, R.D., s.349.

Hatt-ı pîşānî-i baht-ı nâ-be-sāmānum mîdur

5. Ey **Riyāzî** raġbet-i germ ile yārũn içdügi  
Sāġar-ı şahbā mı bilmem bir avuç kanum mîdur

74

**Mefā‘ilün/fe‘ilātün/mefā‘ilün/fe‘ilün**

*Velehü*

1. Sitem-gerim şayılur cevr ile cefā<sup>231</sup> bir olur  
Tarîk-ı ‘aşk u maġabbetde müdde‘ā bir olur  
  
Gerekse sāġar-ı Cemdür gerek<sup>232</sup> şikeste sifāl  
Revāc-gāh-ı temennāda hep behā bir olur  
  
Dil hezāra girer özge reng ile ġonce<sup>233</sup>  
Şaġın iki ġöñül ey ġār-ı pür-cefā bir olur  
  
Senũnle söyleşürüz ey ġidiv-i Cem-mesned<sup>234</sup>  
O<sup>235</sup> bār-gāhda kim şāh ile gedā bir olur

5. **Riyāzî** tab‘-ı baġşuñā<sup>236</sup> nazir olmaz<sup>237</sup>

<sup>231</sup> cefā : vefa, R.D., s.335.

<sup>232</sup> gerek : gerekse, R.D., s.335.

<sup>233</sup> Mısrada vezin kusurludur.

<sup>234</sup> Mısrada vezin kusurludur.

<sup>235</sup> O : şu, R.D., s.335.

Ḳadeḥ biñ olsa da cām-ı cihan-nümā bir olur

75

**Fā‘ilatün/fā‘ilatün/fā‘ilatün/fā‘ilün**

*Velehü*

1. Nāzenīn ‘işveye ser-mest-i nāz olmaḵ düşer  
‘Āşıḳa üftāde-i ḥāk-i niyāz olmaḵ düşer

Zīr-i pā-yı şem‘e düşmekdür düşen pervāneye  
Şem‘-i bezm-efrüz-ı ḥüsne ser-firāz olmaḵ düşer

Ehl-i ‘aşḳ olur piristü-yı ser-i ḥāk-i niyāz  
Dilbere şeh-bāz evc-i imtiyāz olmaḵ düşer

‘Āşıḳa dildārelık üftādelikdür el viren  
Dil-rübāya dest-gīr ü dil-nevāz olmaḵ düşer

5. Ey **Riyāzī** herkese bir yüzden olur feyz-i ‘aşḳ  
‘Āşıḳa derd ehl-i yāre çare-sāz olmaḵ düşer

76

**[23b] Mef‘ülü/mefā‘ilü/mefā‘ilü/fe‘ülün**

---

<sup>236</sup> ṭab‘-ı baḥşuña : ṭab‘-ı safa-baḥşuna, R.D., s.335.

<sup>237</sup> Mısrada vezin kusurludur.

1. Ol seng-dile<sup>238</sup> sūz-ı dilūmden haber eyle

Ey āh-ı hāzīnūm eṣer eyle eṣer eyle

Şeh-nāme-i ‘ayş-ı<sup>239</sup> Ceme evrāk-şümār ol

Sākī-i ser-engüşt şürāhīyi ter eyle

Bir başka şafā vir yine kaşr-ı gama ey ‘aşk

Her dīdemi fevvāre-i hūn-ı ciger eyle

Der-h‘āb<sup>240</sup> mı bīdār mısın nāzı қо ey baht

Ya kim nigeḥ ol baña ya hūsn-i nazar eyle

5. Toḥm-ı emelūm şūre-sitān-ı gama düşdi

Yā Rab nem-i luṭfuñla anı sebz-i ter eyle

Görsün nic’olur çāşnī-i cām-ı maḥabbet

Bu ‘aql ḥod-ārāyı da benden beter eyle

Sen gevher-i kām-ı dil ü ben<sup>241</sup> baḥr-ı temennā

Gel ḡayra kinār olma derūnumda yer eyle

---

<sup>238</sup> seng-dile : seng-i dile, S.D., s. 178.

<sup>239</sup> ‘ayş-ı : ‘iş, S.D., s.178.

<sup>240</sup> Der-h‘āb : der hāb, S.D., s.178.

<sup>241</sup> dil ü ben : dil – ben, S.D., s.178.



Endiŕe-i kufl-1 der-ümîd o **Ŗabri**  
Miftâhını vâ-beste-i âh-1 seher eyle

77

**Müfte ‘ilün/müfte ‘ilün/fâ ‘ilün**

1. Zâhir olunca ha-1 ruhsâr-1 yâr  
Oldı ğamuñ dilde Ŗehâ o ğün âŖikâr

Bir nice efsûn-ile bend eyleyüp  
Zülf-i girih-ĝirine ol ğamze-kâr

78

**[24a] Mefâ ‘ilün/mefâ ‘ilün/mefâ ‘ilün/mefâ ‘ilün**

1. Bir âŖüb-1 cihân bir fitne-i devrâna dil virdüm  
Vefâ itmezse de böyle sitem-kâr olmaya dirdüm

ururken câme-i ten rûha râhat var mı ‘âlemde  
otalum kim Ŗoyundum ays-1 Ŗeydâ Ŗekline girdüm

İrem dirdüm viŖâli bâĝına ol Ŗâh-1 hûbânuñ  
HalâŖ oldum hele ben anı daı<sup>242</sup> yâre aŖŖırdum<sup>243</sup>

---

<sup>242</sup> daı : zülf-i, Ŗ. Y. D., s.259.

<sup>243</sup> aŖŖırdum : taŖŖırdum, Ŗ. Y. D., s.259.

Dil-i āvāre ber-ķayd olmiş idi baña demlerle  
Ĥalāř oldum hele ben anı daĥı<sup>244</sup> yāre taşırdum<sup>245</sup>

5. Ėıdā-yı rūĥdur cānān ile cān řoĥbetin itmek  
İreydüm ben de **Yaĥyā** ni‘ met-i vaşla ne ġam yirdüm

## 79

**Fe‘ilātün[fā‘ilātün]/fe‘ilātün/fe‘ilātün/fe‘ilün**

1. Gerçi baġlandı dil ol turra-i müşg-efřāne  
Pāre pāre ideyor kendüyi ammā řāna  
Evvel-i bezmdür ey gonce kızişsun meclis<sup>246</sup>  
Gül gibi çāk-ı girībān irişür dāmāna  
Ėamzeler mest-i mey-i nāz o şeh mest-i řarāb  
Biz de ‘aşık gele bir ‘aşık idelüm mestāna  
Dir imişsin yoluma cān vire mi ‘aşık-ı zār  
Gönder ey kaşı kemān tīri ne minnet cāna
5. Nice beñzer bu ĥazef-pāreleri **Yaĥyānuñ**  
Dürr-i pākīze-i nazm-ı şeh-i ‘ālī-řāna

<sup>244</sup> dāĥı : zülf-i, ř.Y.D., s.259.

<sup>245</sup> taşırdum : taşırdum, ř.Y.D., s.259.

<sup>246</sup> Mısrada vezin kusurludur.

Ƙuvvet-i tab‘la şad şükr ilhāk itdi<sup>247</sup>

Sühan iklîmini de memleket-i Osmāna

80

[24b] Fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilün

1. Şem‘-i bezm arturmasın pervānenüñ germiyyetin

Rüzgār eyler perişān Ƙorkaruñ<sup>248</sup> cem‘iyyetin

Şerbet-i telh-i cefādan hişşe-dār olduƘ yeter

Bilsek ey sākī mey-i luţfuñ daħı keyfiyyetin

Cān mezākın şöyle ta‘bīr itdi zehr-i ğuşşa kim<sup>249</sup>

Ʀuymaz oldu ħasta-dil āb-ı ħayātuñ lezzetin

Ğuşuna feryād kār itmezse çerh-i zālimumñ

Dīde-i bahtuñ biraz uçursa ħ‘āb-ı rāħatuñ

5. Sāyesin dervīş-i bī-berg ü nevādan dūr iden

Şaħlasun ārāyīş-i tābūta naħl-i devletin

Biz ki ceyb-i ħırƘaya çekdüƘ seri şimden girü

<sup>247</sup> Mısrada vezin kusurludur.

<sup>248</sup> Ƙorkaruñ : Ƙorkaram, M.A.D., s.135.

<sup>249</sup> Cān mezākın şöyle ta‘bīr itdi zehr-i ğuşşa kim : Şöyle telh itdi mezāk-ı cānı zehr-i ğuşşa kim, M.A.D., s.135.

Başına çalsun felek zıll-ı hümā-yı devletin<sup>250</sup>

**Manṭıķī** bŷy-ı ḥaḳīḳāt-den eṣer yoḳ kimsede

Aldılar gŷyā ki bīḥ-i ādemŷn<sup>251</sup> ḥāṣiyyetin

## 81


[25a] Mefā‘ilŷn/mefā‘ilŷn/fe‘ulŷn

*Tārīḥ-i Ḥāfiż Berāy-ı Naḥl-i Sŷr-ı Pādişāh-ı ‘Ālemiyān*

1. Ta‘āla’llāh<sup>252</sup> zihī ‘ālem-penāhi

Edāma’llāh<sup>253</sup> eyā zıll-ı ilāhī

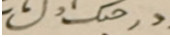
Zamān-ı ‘adl ŷ inşāfında nefşüñ

Meger ‘aşık ider dilber 

Nice cevr eylesŷn ‘ahdinde zālīm

Ṭutar lerze derŷnunda gŷnāhı

Maşāff-ı ḥarbinŷñ ednā peyāmı

İder  tāb-ı şāhı

5. Olaydı Rŷstem ŷ Dārā gŷlām

<sup>250</sup> devletin : himmetin, M.A.D., s.135.

<sup>251</sup> ādemīñ : ‘ālemŷñ, M.A.D., s.136.

<sup>252</sup> “Allah ne yŷcedir.”

<sup>253</sup> “Allah daimi eylesin.”

Bulurdu 'izzet-i şāh ile cāhı

Yine āmīziş-i bārān-ı 'adlī  
Şeker-ṭa'm eyledi ṭab'-ı miyāhı

Pür oldu emr-i ma'rūf ile 'ālem  
Cihāndan nā-bedīd oldu menāhī

Yine fermān-ı 'ālī-şāne ile  
Bu naḥl oldu müzeyyen şubḥ-gāhī

Zer-ender-zer ne naḥl-i āsmān-ser  
İder şermende nūr-ı mihr ü māhı

10. Ne naḥl-i pür-ziyā reftāra gelse  
İderdi hışt-rīz her seng-rāhı

Ne naḥl-i pür-ziyā ednā fūrūḡı  
İder reşk-i sema' her ḳa'r-ı çāhı

Ne naḥl-i pür-ziyādur pertevinden  
Şanurlar rişte-i zerdür giyāhı

Gören dir asmānda pertevini

Giyinmiş mihr-i hāver zer külāhı

Ḳarār itdügi yerlerde şanurlar

Ḳurulmuş āfitābuñ hayme-gāhı

15. Bu raḥşān ile ḳalursa baḥtum

Nice teşḥīş ider mihr-ile māhı

İder baḥşı hūm-ile lāle şimdi

Derūnundan sefid olmuş siyāhı

Degüldür 'aks-i meh deryāda seyr it

İnüp raḳş eyledi māhiyle māhı

Muraşşa' lāciverdī sāye-bānı

Hemīşe nüh felek encüm sipāhı

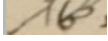
Temāşā eyleseydi bir kez Ādem

Olur mı naḥl-i cennet iştibāhı

20. Ne mümkindür temāşāsı baḳılmaz


Hemān ḥıre alur nūr-ı niğāhı

Gelüp nev-rüz-ı sulṫānı şükūfe

Hemîşe nûş ider bu 

Olup ser-sebz  haşr olunca

Bulunmaz arasañ hiç zerd-gâhı

Ĥudāya  ĥāk-i rāhı

Ola şāhān-ı ‘ālem buse gāhı

Nice Ĥassān-ı ‘ālem gelse dehre

Yine medĥ idemezlerdi kemāhı

25. Eger Ĥākānı yāĥūd ‘Örfı olsa

İder ta‘rîfine şad ‘ögr ĥ‘āhi

Temāşasında **Ĥāfız** didi tārîĥ

Zihı ey naĥl-i zıbā pādişāhı

sene 1056

82

[25b] **Fe‘ülün/fe‘ülün/fe‘ülün/fe‘ül**

*İftitāĥ-ı Süĥan be-Tevĥıd-i Bārı ‘Azze İsmihü*

1. Gel ey sākı kilik olup tız-kām

Tehı-sāz-ı ĥumm-ı devāt ol müdām

Beni<sup>254</sup> şāf-ı vaḥdetden it neşād<sup>255</sup>-dār

Sürūd-ı dilüm hūda kılsun qarār

Ḥudāyā beni eyle ‘aşkuñla mest

Yeter virdi ḥükmin dil-i ḥod-perest

Ġamuñ neşāsiyle sırım kıl bülend

Ḳoma gerden-i cānumı bī-kemend

5. Mey-i şevkle kıl dilüm Cem-cenāb

Gözüm eyle bir kīl-i yāḳut-ı nāb

Sirişküm eger olmasa<sup>256</sup> sāz-kār

Reg-i cānum it tāk-veş ḳatre-bār

Dimāğum fesād-ı riyādan şaḳın

Dem-i vā-pesinüm ḥaḳādan şaḳın

Olursam eger sehv-ile tevbe-kār

İçür bāde-i ‘aşkı bī-iḥtiyār

---

<sup>254</sup> beni : mey, A.H.S., s. 81.

<sup>255</sup> Neşād : neşve, A.H.S., s. 81.

<sup>256</sup> Olmasa : olmaya, A.H.S., s. 81.



Beni eyle mest-i mey-i ihtisās

Bu ‘aql u bu idrākden kıl hālās

10. Derūnum añā kıl hum-ı māye-dār

Çoma kim<sup>257</sup> nemek-rīz ola rūzgār

Sirişkümle pā-der-gil it dem-be-dem

K’olam kū-yı ‘aşkuñda s̄ābit-ķadem

İdüp bezm-i şevķüñde sāgar be-dest

Dilüm kıлма hayrān-ı lezzet-perest

Derūn-ı hum-ı dildeki şāf rāz

Beni eylesün dehrden bī-niyāz

*Maķāle-i Yeküm der-Ĥiṭāb-ı Sākī ve Bi-şüru ‘ der-Ĥasb-i Ĥāl-i Ĥiṣ*<sup>258</sup>

Getür sākī ol āb-ı cān-perveri

K’ola teşne dil tāb-ı ğamdan beri

[26a] Reh-i ğamda oldı tenüm tīre ĥāk

Añā kıl mey-i rüşeni cān-ı pāk

<sup>257</sup> kim : ger, A.H.S., s. 81.

<sup>258</sup> Bu bölüm başlığı A.H.S., s.81’de [Maķāle-i Yeküm der-Ĥiṭāb-ı Sākī ve Şüru ‘-ı der-Ĥasb-i Ĥāl-i Ĥiṣ] şeklinde yazılmıştır.

Niçe bir göründükçe ceyš-i belā  
Olursun ırāqlardan<sup>259</sup> āteş-nümā

Ėamum Şu'lesi üzre dökmezseñ āb  
Derūnumda dil hāli olur hārāb

Eger olmasañ ceste mānend-i berķ  
Vücūdum olur seyl-i endūha ġarķ

Görürsem eger zevraķuñ ser-nigūn  
Dil ü dīdem olur iki baħr-i hūn

20. Baña bādeden mümkin olmaz ferāġ  
Şi'ār u diőār olmadan dāġ dāġ

Gül-i cāmdan kim olam nā-ümmīd<sup>260</sup>  
Olur üstüme tīġ-keş berg-i bīd

Virürse eger cemre-i cür'a tāb  
Bu ben hākī ķor lerze-i ıztırāb

---

<sup>259</sup> Olursun ırāqlardan : ırāqlardan olursun, A.H.S., s. 81.

<sup>260</sup> Mısrada vezin kusurludur.

Görüp za‘fum ey sākī-i mihrībān  
Eger nūş u meyden virürseñ tüvān

Ġam-ı ‘āleme<sup>261</sup> gösterüp<sup>262</sup> dest-bürd  
İdem kūh-ı pūlādı müştümle ħurd

25. ‘Anā ceyşine eyleyem her zamān  
Hücūm-ı Peşen ħamle-i Ķahramān

Ķaçan kim idem na‘re-i dil-şikāf  
Ola Ķīnūñ āhūsı pīçide-nāf

Ruĥum olmasa bādeden bāde-gūn  
Közine beni yañdurur dehr-i dūn

Vücūdumda miĥnet Ķomaz tāb ĥiç  
Virür küşti-gīr belā pāy ĥiç

Ġam-ı dehre anuñla virdüm gezend  
Ol itdi beni Rüstem-i dīv-bend

30. Beni gül-i endīşe-i hevl-nāk

---

<sup>261</sup> ‘āleme : ĥālūme, A.H.S., s. 82.

<sup>262</sup> gösterüp : gösterem, A.H.S., s. 82.

Eger ol yetişmezse eyler helāk

Çü mähī olur albüm ansız apan

Hayātum ol āb iledür her zamān

[26b] Ol olmazsa dehlīz-i dārü'l-urūr  
Olur başıma teng çün çeşm-i mūr

Benüm bāde-i nābsız<sup>263</sup> şol peleng<sup>264</sup>

Ki ebri oyup çar-ile ide cenk

İdüp bādeden ısmet-i nūr u tāb

Süheylüm meh eyle mehüm āfitāb

35. Beni eyle rıtl-ı girān-la mest  
Çü nev-devletān himmetüñ ılma pest

Derūnumda zam-ı ama yok isāb

Gerek şüst ü şū yine um um şarāb

*Maāle-i Düvvüm der-ıāb-ı Sāī vü a'arruz-ı be-Şıfat Bāde vü Cām der-ımn-ı  
An ıāb*

<sup>263</sup> bade-i nā-saz : neşve-i cāmıla, A.H.S., s. 82.

<sup>264</sup> Mısrada vezin kusurludur.

Bu bezm oldu mīnū-yı kāse-vār<sup>265</sup>

Ḥırām eyle ey sākī tāvus-vār<sup>266</sup>

Gehī baḥt-ı şayyād olup sāz-gār<sup>267</sup>

Ayağ-ile gelmez mi dāma şikār

Gören cām u rūyuñ dü-peyker şanur

Nihāl üzre iki gül-i ter şanur

40. Eger olsa destünde cām u şarāb

Döner bir felekle meh ü āfītāb

Ḳamı sākīyā<sup>268</sup> ol kale ḥoş-nümün

K'aña nār u nūr ola hep tār u pūd

N'içün çıkmaz ol māh-ı nā-kāste

Derūn-ı 'ālemün ide<sup>269</sup> ārāste

Bulunmaz mı ol merhem-i Cem-pesend

Ki dāğ-ı dil andan olur bī-gezend

---

<sup>265</sup> kāse-vār : Kāvūs-vār, A.H.S., s.82.

<sup>266</sup> Beyitte vezin kusurludur.

<sup>267</sup> Mısrada vezin kusurludur.

<sup>268</sup> sākīyā : sākī, A.H.S. s. 82.

<sup>269</sup> ide : iden, A.H.S. s. 82.

Anuñla olur peşşeler p̄il-zūr  
Şalar ş̄ire-pençe eger içse mūr

[27a] Anuñla saht-bāzū-yı merd<sup>270</sup>

O kuvvetle gögsin döger ehl-i derd

Eger olmasaydı mey-i cān-fezā

Ser-i mār-ı endūha kim ıordı pā

Ƙılur<sup>271</sup> za‘f Ƙaysı tedārik-pez̄ir

İder Kūh-ken-ile anı pençe-ḡir

Teh-i pāda ıalsaydı bir reste<sup>272</sup> mūr

Olur cūr‘asın çekse S̄imurg-ı zūr

Anuñla gelür cism-i rindāna tāb

Düşer h̄ake şan pertev-i āfitāb

50. Eger olmasa bāde-i erguvān

Ƙalur mıydı bir kimse beñzinde ıan

---

<sup>270</sup> Anuñla saht-bāzū-yı merd : Anuñla *olur* saht-bāzū-yı merd, A.H.S. s. 82.

Mısrada vezin kusurludur.

<sup>271</sup> ıılur : ıılup, A.H.S., s.82.

<sup>272</sup> reste : h̄aste, A.H.S., s.83.

Olur neş' esinden<sup>273</sup> anuñ lā-cerem  
Külāh-ı nemed reşk-i dīhīm-i Cem

Felek zer-gerī la'lin itmiş müzāb  
Bozulduğda zer-tāc-ı Efrasiyāb

Çanı sāķī ol gevher-i dil-fürüz  
O ser-māye-i h'vāce-i nīm-rüz<sup>274</sup>

Zihī la'lı-sīr-āb rindān<sup>275</sup>-ı sīr-dār<sup>276</sup>  
Kātur tīg-ı hūn-rīz-i ğam der-niyām

55. Çanı sāķi ol cām-ı raḥşān çanı  
Hilāl olmamış bedr-i tābān çanı

Düşer reşk sipihre eger 'aks-i cām  
Olur āfitāb-ı seher māh-ı şām

Eger dinse aña tütulmuş güneş  
Ne mümkin gele tab'-ı rindāna hoş

---

<sup>273</sup> neş' esinden : neşvesinden, A.H.S., s.83.

<sup>274</sup> nīm-rüz : nīm-süz, A.H.S., s.83.

<sup>275</sup> rindān : kim kām , A.H.S., s.83.

<sup>276</sup> sīr-dār : deger, A.H.S., s.83.

Anı mihr ü māha idersen kıyās<sup>277</sup>

Olur şoñra maħcüb encüm-şitāb<sup>278</sup>

Dise añā bī-çāre-i kân-fürüş<sup>279</sup>

İder tevbe biñ kerre cevher-fürüş

60. Eger kirm-i şeb-tāba virseydi tāb

Olur āteşinden semender kebāb

Ol olmazsa artar ğam-ı cān kezā

Olur beççe-i mārlar ejdehā

[...] <sup>280</sup>

Mey-i āteşin<sup>281</sup> anuñ tişesi<sup>282</sup>

[27b] Dimāğı ider dürdi pür-büy-ı müşk

Olur şu ‘lesi şūşe-i zer<sup>283</sup>

Eger rüşen itmezse kandīl-i cām

<sup>277</sup> anı mihr ü māha *idersen* kıyās : anı mihr ü māha *kim itse* kıyās, A.H.S., s.83.

<sup>278</sup> encüm-şitāb : encüm-şinās, A.H.S., s.83.

<sup>279</sup> dise añā bī-çāre-i kân-fürüş : dise añā bīcāde-i kân-ı cüş, A.H.S., s.83.

<sup>280</sup> - : ded ü dāmdur hep emel-pişesi; bu mısra Mecmū ‘ada boştur, A.H.S., s.83’te olduĝu gibi dipnota aktarılmıştır.

<sup>281</sup> āteşin : āteşindür, A.H.S., s.83.

<sup>282</sup> Mısrada vezin kusurludur.

<sup>283</sup> olur şu ‘lesi şūşe-i zer : olur şu ‘lesi şūşe-i zer-*i huşk*, A.H.S., s.83.

Mısrada vezin kusurludur.



Olur revnaḡ-ı deyr-i dil nā-tamām

65. Kesel def'ine sāḡiyā çāre ḡıl

Cihān fikretin dilden āvāre ḡıl

Virüp sāz-ı ḡamyāzeze zīr ü bem

Edebden ḡurūc itmesün mest-i ḡam

Olan çār-mīḡ-i ḡabī' atde zār<sup>284</sup>

İrüşmezse ol olamaz rest-ḡār

Şunup sāḡar ey sāḡi-i nūş-ḡand

Der-i çāre-sāzīden it ref' -i bend

Ne sāḡar ki rindān-ı şehnāme-ḡvān

Anı meclis-i cümle ḡormiş hemān<sup>285</sup>

70. Bulunmaz senüñ gibi bir merd-kār

K'ola ḡaşm-ı cān-ı ḡam-ı rüzḡār

Meyüñ nār iken bezl ider bezme nūr

Olur ḡāmetüñ ḡayret-i naḡl-i ḡūr

---

<sup>284</sup> Mısrada vezin kusurludur.

<sup>285</sup> A. H. S. adlı çalışmada bu beyit mevcut değildir.

Çü mäh-ı sipihr olmasañ tiz-rev  
Nigāhuñdan itsek şafā nev-be-nev

Alursa<sup>286</sup> ele cām-ı āyine-tāb  
Olur rind İskender-i Cem-cenāb

Anı<sup>287</sup> nūş iden merd-i şūrīde-kār  
Şanur oldı Cemşīde murād-ı<sup>vār</sup><sup>288</sup>

75. Odur eyleyen cān gözün pür-cilā  
Olur tākünüñ ğurresi tütüyā

Virür hastegān-ı ğama intihāz  
Anuñla gider dīdelerden beyāz

Şürāhisi aĝzında pūşīde sīb  
Olur ğabğab-ı mār-veş<sup>289</sup> dil-firīb

Çapāğındaki resm-i şekl-i peleng  
İder her zamān ebr-i miḥnetle ceng

---

<sup>286</sup> alursa : alursañ, A.H.S., s.83.

<sup>287</sup> anı : añı, A.H.S., s.83.

<sup>288</sup> murād-ı<sup>vār</sup> : mirās-ı<sup>vār</sup>, A.H.S., s.83.

<sup>289</sup> mār-veş : ğūr-veş, A.H.S., s.83.

Yazılısaydı anda eger naqş-ı şîr  
Olur şîr-i gerdünla pençe-gîr<sup>290</sup>

80. Şulansa şebûsıyla ger şûre hâk  
Çıkar tãrem-i çerhe dek anda tãk

[28a] Olup tıynetî tıynet-i merd-mãn<sup>291</sup>  
Çeker tãzelikde mey-i erguvãn

Ƙanı sãķi ol bikr-i ğaddar ‘izãr  
Ki evvel Cem olmış aña ḥvãste-kãr

Anuñ dest-i peymãnıdur naqđ<sup>292</sup>-ı hũş  
Olur rũ-nümãsı dil-i pür-ħurũş

Daħı bezme gelmez mi ol dil-sitãn  
O ked-bãnũ ḥãne-ħĩz-i muĝãn

85. Ƙanı öyle nũşãbe-i Cem-tebãr  
Ki mĩnã-nişĩn ola Belķıs-vãr

---

<sup>290</sup> Mısrada vezin kusurludur.

<sup>291</sup> olup tıynetî tıynet merd-mãn : olur tıynı çün tıynet-i serv ü bãn, A.H.S., s.84.

<sup>292</sup> naqđ : naqş, A.H.S., s.84.

Ƙanı ol ‘arūs-ı ŧeb-i ‘izz u nāz  
Ki gül-gūn tutuđla olur cilve-sāz

Anuñ gibi kim görđi bir duğteri  
Meh-i rūze oldıđça ola perī

Dil ü dīn ü ‘ağl üstine Ƙan ider  
Niçe sāliki ŧeyh-i ŧan‘ān ider

Anı ŧol gedā kim çeker sīneye  
Geçer pāy-ı iđbāli gencīneye

90. Diler cān u dil tāb-ı mey her zamān  
Yanar rūz u ŧeb ŧem‘-i zindāniyān

Ne mey kim vücūduñda gösterüp cūŧ<sup>293</sup>  
Ne reg Ƙor ne pey itmedük pür-đurūŧ

Ne mey cür‘asın çekse<sup>294</sup> bir tīre-đāk  
Olur ma‘den-i cevher-i cān-ı pāk

Ne mey genc-i ŧevđi Ƙaçan Ƙılsa bāz

---

<sup>293</sup> gösterüp cūŧ : gösterse cūŧ, A.H.S., s. 84.

<sup>294</sup> ekse : ise, A.H.S., s. 84.

İder luṭf-ı eflākden bī-niyāz

Ḳamı sāḳiyā ol gül-i bezm-i gerd  
Ki olur tāze peyker<sup>295</sup> iḫen sāl-ḥurd

95. Ḳamı öyle gül-gün-ı ūeb-rīz-i tāz  
Bula mağz u tenden nişīb ü firāz

Diseñ ehl-i bezme tükendi ūarāb  
O nā-ḥoş ḥaberdan olur zehre-āb

Ḳoma kim ola rind-i ḥāṭır-figār  
Zebūn-ı ğalaṭ-kāri-i rūzgār

[28b] Sirişk-i ğamuñ āḥiri ḥūn olur  
Şonuñda ciger laḥtı bīrūn olur

Çü nīreng-i eyyāma yok i‘tibār  
O ūengerf sūde gerekdür be-kār

[...] <sup>296</sup>

---

<sup>295</sup> peyker : pıñar, A.H.S., s. 84.

<sup>296</sup> [Maḳāle-i Siyum der-İstimālet-i Sāḳī ve İzhār-ı Ḥüsn Taleb-i der-Şūret-i Kasem] başlığı Mecmū‘ada boş bırakıldığından incelenen çalışmadan aktarımı yapılmıştır. A.H.S., s.84.

100. Getür sâkı bir bıkı-i tâbende-rüy  
K'ola anda hūmdan<sup>297</sup> nādīde-şūy<sup>298</sup>

Ƙıla ıab' -ı pīr-i ğamı pūr-hurūş  
İde rind rüyına bađduđça cūş

Ƙadem-rence Ƙıl bezme gel sâkıyā  
Ƙatı nāzūk ancađ mađal sâkıyā

Hırām eyleseñ sen serv<sup>299</sup>-i sehī  
Olur mürdeden zağme<sup>300</sup>-i ğam tehī

İdüp gülbün-i Ƙaddün efrāhte  
Biraz eyle bülbüllerüñ fāhte

105. Fürüg-ı mey şem' -i kâşāne Ƙıl  
Aña hayl-i rindānı pervāne Ƙıl

Eger bezme itmezse rindān şitāb  
Yeter çeşm-i mestüñ harīf-i şarāb

---

<sup>297</sup> anda hūmdan : hāne-i Cemde, A.H.S., s.84.

<sup>298</sup> nādīde-şūy : nādīde-rüy, A.H.S., s.84.

<sup>299</sup> sen serv : sen çü ser, A.H.S., s.84.

<sup>300</sup> zağme : dağme, A.H.S., s.84.

Be-nāz-ı ʔabībān-ı bīmār-ı ‘aşk  
Be-derd-i maḥabbet be-tīmār-ı ‘aşk

Be-ref‘-i serā-perde-i ‘izz ü nāz  
Be-rūmāli-i secde-gāh-ı niyāz

Be-çāk-i girībān-ı mestān-ı şevk  
Be-cūş-ı dil-i zīr-destān-ı şevk

110. Be-şeydāyi-i bülbül-i ārzū  
Be-reng ü be-büy-ı gül-i ārzū<sup>301</sup>

Be-fevvāre-i zaḥm-ı tīr-i belā  
Be-çengāl-i ḥünin-i şīr-i belā

Be-endūh-ı şad-sāle-i pīr-ı ‘aşk  
Be-teslīm-i bī-bāk-i naḥcīr-ı ‘aşk

Be-āb-ı ḥarāret-keş-i tīg-ı nāz  
Be-tāb u teb-i firķat-i cān-güdāz

Be-gül-güne-i şāhid-i bāde-nūş  
Be-yek-rengi-i<sup>302</sup> ‘āşık-ı pür-ḥurūş

---

<sup>301</sup> Beyitte vezin kusurludur.

- [29a] Be-bī-bākī-i ğamze-i tīr-dūz  
Be-bī-raḥmi-i ḥasret-i sīne-sūz
- Be-ser-gūṣi-i ṣūḥ-ı ‘āṣıq-perest  
Be-āmīziṣ-i naḥl-i bālā vü pest
- Be-kūh-ı maḥabbet be-deṣt-i cünün  
Be-rīg-i beyābān-ı bī-reh-nümün
- Be-mağz-ı mey ālüde-i bāde-ḥ<sup>v</sup>ār  
Be-gül-ṣekker-i feylesofān-ı kār
- Be-ḥün-pāṣi-i çeṣm-i firḳat-keṣān  
Be-ḥün-rīzi-i ğamze-i meh-veṣān
120. Be-ceyṣ-i ğam u miḥnet-i rüzgār  
Be-serdāri-i ḥasret-i Kird-gār
- Be-redd-i dil-i ‘āṣıq-ı sīne-küb  
Be-ferāṣi<sup>303</sup>-i bāde-i sīne-rüb

---

<sup>302</sup> yek-rengi-i : bī-rengi-i, A.H.S., s.84.

<sup>303</sup> ferāṣi : ğavvāṣi, A.H.S., s.85.



Be-ḥam-ḳaddi vü pīr-i mey-ḥāne-dār<sup>304</sup>

Be-evzā‘-ı mest-i tevāzu‘-güzār

Bāde-i<sup>305</sup> derūn-perver-i ehl-i derd

Be-şeb-dīzi-i dūd-ı gesī<sup>306</sup>-neverd

Be-zūr-ı taḥammül-rübā-yı sitem<sup>307</sup>

Be-nīrū-yı<sup>308</sup> şabr-ı gelū-gīr-i ğam

125. Be-pür-gūyi-i mücrim-i ‘özr-sāz

Be-piçide-güftār-gūyā-yı rāz

Be-ser-tīzi-i tīşe-i ser-şiken

Be-maḥlūli-i manşib-ı Kūh-ken

Be-ḥār-ı teh-i pāy-ı Mecnūn-ı ‘aşḳ

Be-ḥūn-ḥvāri-i rīg-i hāmūn-ı ‘aşḳ

Be-dil-dāri-i mūy-ı ḥoş-būy-ı yār

Be-sevdā-ger-i çīn-i gīsū-yı yār

---

<sup>304</sup> Be-ḥam-ḳaddi ü pīr-i mey-ḥāne-dār : Be-ḥam-ḳaddi-i pīr-i mey-ḥāne-vār, A.H.S., s.85.

<sup>305</sup> bade-i : be-āh-ı, A.H.S., s.85.

<sup>306</sup> gesī : gītī, A.H.S., s.85.

<sup>307</sup> Be-zūr-ı taḥammül-rübā-yı sitem : Be-zūr-ı taḥammül be-bār-ı sitem, A.H.S., s.85.

<sup>308</sup> be-nīrū-yı : be-telḥī-i, A.H.S., s.85.

Be-müjgān-ı hūn-beste-i ehl-i rāz

Be-cārüb-ı der-gāh-ı şāhān-ı nāz

130. Be-üstādi-i ğamze-i puhte-kār

Be-şākirdi-i fitne-i rūzgār

Be-şayyādi-i 'işve-i dām-sāz

Be-pādāmi-i kebk-i ḥandān-ı nāz

Be-tīr-i nigāh-ı tegāfūl-medār

Be-zaḥm-ı dil-i 'āşık-ı sine-dār

[29b] Be-rīş-i<sup>309</sup> nemek düşmen-i tīr-i ğam

Be-dest-i maḥabbet be-şemşīr-i ğam

Be-deryā-yı miḥnet be-girdāb-ı 'aşk

Be-şevk-i tesellā be-sīm-āb-ı 'aşk

135. Be-şaf-dāri-i nīze-dārān-ı yār<sup>310</sup>

Be-dem-dāri-i ğamze-i tīĝ-dār

Be-bī-hūde-güyā-yı tāmātiyān

---

<sup>309</sup> be-rīş-i : be-zaḥm-ı, A.H.S., s.85.

<sup>310</sup> yār : mār, A.H.S., s.85.

Be-gūş-ı girān-ı ḥarābātīyān

Be-efsürde-ṭab'ī-i zühhād-ı serd

Be-āteş-fürüzī-i erbāb-ı derd

Be-bī-mağzi-i sākin-i ḥānḳāh

Be-teslīm-i rindān-ı güm-kerde-rāh

Be-āh-ı peşīmāni-i bāde-ḥ'ār

Be-mağrūri-i şūfi-i süst-kār

140. Be-āzādi-i ḥāṭır-ı bāde-nüş

Be-bī-derdi-i zāhid-i ḥırḳa-püş

Be-bed-kārī-i vā'ız-i 'unf-kış

Be-ḥūn-bāri-i 'ārif-i sīne-rış

Be-ḥırmān-ı dil-beste-i luṭf-ı yār

Be-ye's-i dil-i sâ'il-ı<sup>311</sup> beste-kār

Be-ser-sāḳī-i<sup>312</sup> reşki-i<sup>313</sup> iltifāt

Be-dil-düzdi-i 'işve-i bī-şebāt

---

<sup>311</sup> sâ'il-i : sāyil-i, A.H.S., s.86.

<sup>312</sup> sāḳī-i : sāḳi-i, A.H.S., s.86.

<sup>313</sup> reşki-i : reşki-i, A.H.S., s.86.

Be-maḳbūli-i ŧāhid-i ḥoŧ-edā

Be-merdūdi-i da'vi-i bī-güvā

145. Eger kim tıtarŧañ bu sevgende-nūŧ<sup>314</sup>

Olursun ŧenā-kār-ı deryā-yı nūŧ<sup>315</sup>

Eger eylemezseñ añā i'tibār

İder rindler nā-gehī bed-tebār

[...] <sup>316</sup>

Dimiŧ mürŧid-i ḥān-ḳāh-ı muḡān

ŧu dem k'itdi<sup>317</sup> ŧarḧ-ı ḧarīḳın beyān

Çü Nāhīd ü ḥurŧīd-i ḡitī-fürüz

Getürmek gerek meclise sāz u söz

Eger meclis olursa bī-nāy u çeng

Olur daḥmede cā-yı Cemŧīd teng

---

<sup>314</sup> nūŧ : ḡūŧ, A.H.S., s.86.

<sup>315</sup> nūŧ : ḥūŧ, A.H.S., s.86.

<sup>316</sup> [*Maḳāle-i Çehāriim der-ŧıfat-ı Muḡannī ve Muḧrib ve İstid'ā-yı Sürüd ve Zaḥme-i Rüd*] başlıḡı Mecmū'ada boŧ bırakıldıḡından incelenen çalıŧmadan aktarımı yapılmıŧtır. A.H.S., s.86.

<sup>317</sup> k'itdi : k'eytdi, A.H.S., s.86.

150. Ne mümkin ki revnağ bula kār-āb  
Eger olmasa bang-i rūd u rebāb

[30a] Münāsib mi ey muṭrib-i dil-firīb  
Aña<sup>318</sup> böyle gül-zār-ı bī-‘andelīb

Muğannī sürüduñ gerekdür bülend  
Ki andan ola ‘ulviyān behre-mend

Muḥālifden<sup>319</sup> olsa felek nağme-sāz  
Saña ilticā eyler erbāb-ı rāz

Yine kâh-ı dehri pür-āvāze kı  
Bu tāk-ı kühen nağşını tāze kı

155. Cihān her zamān ḥāric-āhenkdür  
Anuñ şavtı hep nağş-ı nirengdür

Bilirsün bu şeş-ḥānenüñ dem-be-dem  
İderler bemün zīr zīrünü bem

Gehī dest-i devrān gelū-gīr olur

---

<sup>318</sup> aña : kıala, A.H.S., s.86.

<sup>319</sup> muḥālifden : muḥālifdür, A.H.S., s.86.

Ser-efrāzlık sū`-i tedbīr olur

Nevā-yı tenezzülden ol perde-sāz

Yiter evc-gāh-ı te`azzüzde nāz<sup>320</sup>

Çü yirden gögi eylemez fark mest

Kıl āvāzeñi sen de bālā ü pest

160. Senüñ gibi bulmaz harīfān-ı rāz

Der-i hāne-i feyze bir perde-sāz

Eger itmeseñ perdeñi zīr ü bem

Bilinmezdi sırr-ı vücūd u `adem

Gehī perde-dersin gehī perde-dār

Senüñ kabz u baştuñdır āhır medār

Olur ehl-i zühde sürüduñ hicāb

Bulur rind her perdeden fetḥ-i bāb

Sürüduñla olsañ sen ey merd-kār

Ḥudī-ḥvān-ı nüh-üştür-i rüzgār

---

<sup>320</sup> te`azzüzde nāz : ta`allülde sāz, A.H.S., s.86.

165. Olup dīdeden az zamān içre nihān<sup>321</sup>

İder ehl-i dil tā kıyāmet huzūr

Eger eyleseñ nağme-i dil-sitān

Olur revzen-i gūşe cānlar devān

Sürūdundañ itseñ eger kim<sup>322</sup> ferāğ

Olur rinde her cām bir tāze dāğ

Olursañ şabādan eger nağme-sāz

Urulur<sup>323</sup> pişānī-i rūd-bāz<sup>324</sup>

[30b] [Eger eyleseñ]<sup>325</sup> İşfahāndan sürūd

İder rüdlar nāle-i Zinde rūd

170. Olur halk ‘āşık kulağdan saña

Virilmiş ‘aceb hāl Hağğdan saña

Virüp sāzına Zühre geh geh qarār

Olur perde-i çengle gūş-vār<sup>326</sup>

---

<sup>321</sup> nihān : dūr, A.H.S., s.86. Mecmū‘ada kelime bu şekilde yazılmıştır. Kalıpta hece fazlalığı oluşturduğu için bu mısradaki vezin kusurludur.

<sup>322</sup> kim : ki, A.H.S., s.86.

<sup>323</sup> urulur : olur çin-i, A.H.S., s.86.

<sup>324</sup> Mısradaki vezin kusurludur.

<sup>325</sup> Bu kısım Mecmū‘ada silik çıktığı için okunamamıştır. Mevcut çalışmadan aktarılmıştır. A.H.S., s.86.

Ḳanı öyle bir pîr-i ferhunde-dem  
Vire bezm-i Cemden haber dem-be-dem

Hemân târ-ı zülfine beñzer o rûd  
Atılmamış ola aña dağı bûd

Eger rişte-i ‘ankebût olsa târ  
Olursın yine nağmede râst-kâr

175. Dönüp çüb-ı huşke<sup>327</sup> belâdan tenüm  
Ġam-ı dehre<sup>328</sup> ham kıldı kıddüm benüm

Bem ü zîr-i şabrum alup<sup>329</sup> bî-direng  
Vücüdüm hemân oldu bir köhne çeng

Vir evtâr-ı çenge dem-â-dem hurûş  
Çü çeng itmeden dehr-i mālîde-güş<sup>330</sup>

Pes-i defde itme cemâlûñ<sup>331</sup> nihân

---

<sup>326</sup> olur perde-i çenge güş-vâr : olur nağme-i çengüñe güş-dâr, A.H.S., s.86. Mısrada vezin kusurludur.

<sup>327</sup> huşke : çenge, A.H.S., s.87.

<sup>328</sup> dehre : dehr, A.H.S., s.87.

<sup>329</sup> alup : olup, A.H.S., s.87.

<sup>330</sup> dehr-i mālîde-güş : dehr mālîde-güş, A.H.S., s.87.

<sup>331</sup> cemâlûñ : vücuduñ, A.H.S., s.87.



Ol āyīneye n'eyler āyīne-dān

Ne hācet āña virmek āteşle tāb

Yeter kıurb-ı ruhsār çün āfītāb

180. Anuñ virmek isterse hākkın felek

Zer-i mağribīsın bırakmak gerek

Şadā virse nā-geh dehānuñda nāy

Olur cümle bezm ehli engüşt-hāy<sup>332</sup>

Olursañ anuñla ne var nağme-sāz

İder cāha derd ehli ifşā-yı rāz

Қanı öyle bir nīze-i<sup>333</sup> dil-sitān<sup>334</sup>

Cigerde қala ay<sup>335</sup> her zamān<sup>336</sup>

' Aceb ney degül mi ki қandīl-i cām

Ol olmazsa olmaz fūrūzān tamām

185. Şeker-rīzden ol biraz nağme-ger

<sup>332</sup> Daha önce “ifşā-yı rāz” yazarken üstü çizilerek “engüşt-hāy” olarak değiştirilmiştir.

<sup>333</sup> nīze-i : tīr-zen-i, A.H.S., s.87.

<sup>334</sup> dil-sitān : cān-sitān, A.H.S., s.87.

<sup>335</sup> āy : āheni, A.H.S., s.87.

<sup>336</sup> Mısrada vezin kusurludur.

Neyüñ eyle tedric-le ney-şeker

Senüñ gibi tiz-dest yok vaqt-i kār<sup>337</sup>

Şunulmuş saña nağme-i āb-dār

[31a] Kānı sākiyā ol meh-i bī-kuşūr

Viren gizli her gice hurşide nūr

Yine bezme virürdi  <sup>338</sup>

Du‘ā eylesün saña her şeyh ü şāb

Huşūşā ki ol pīr-i ferhunde-pey

K’elinde döner āb-ı hayvāna mey


[...] <sup>339</sup>

190. Bilünmek gerek kadr-i pīr-i muğān

Cemüñ mühr-dārı idi ol <sup>340</sup> bir zamān

Hüm-ı ser be-mührin eger itse bāz

<sup>337</sup> Senüñ gibi ter-dest yok vaqt-i kār : Senüñ gibi yok tiz-res-i vaqt-i kār, A.H.S., s.87.

<sup>338</sup>  : cāmuñla tāb, A.H.S., s.87.

<sup>339</sup> [Maḳāle-i Pencüm der-Şıfat-ı Pīr-i Muğān ve Taleb-kārī-i Telaṭṭuf be-Ṭarīḳ-i Hıṭāb] başlığı Mecmū‘ada boş bırakıldığından incelenen çalışmadan aktarımı yapılmıştır. A.H.S., s.87.

<sup>340</sup> ol : - , A.H.S., s.87.

Alur<sup>341</sup> rûze-i reşk çün 'ıyd-ı nâz

Zamân-ile<sup>342</sup> itmiş anı rûzgâr

Ser-i h̄vân-ı Kāvūsda āb-dār

İder bezl<sup>343</sup>-i Cemşîd çok āb-ı rûy

Harâbâtına olmağa kâse-şüy

Dağı öyle bir pîr-i ferhunde-dem

Bu hum-hâneye başmamışdur kadem

195. Virür rinde dest-i yılandır hâ<sup>344</sup>

İder anı bir dem çeker ejdehâ

Qanı öyle pîr-i mübârek-kadem

'Aşâ-keşleri görmeye rûy-ı gam

İder ilticâ aña encâm-ı kâr

Gören [dest-bürd-i]<sup>345</sup> gam-ı rûzgâr

Gelür aña elbette feryâd-h̄vâh

---

<sup>341</sup> alur : olur, A.H.S., s.87.

<sup>342</sup> Zamân-ile : Zamâneyle, A.H.S., s.87.

<sup>343</sup> bezl : bezm, A.H.S., s.87.

<sup>344</sup> yelân der hâ : belâdan rehâ, A.H.S., s.87.

<sup>345</sup> Bu kısım Mecmû'ada olmadığı için mevcut çalışmadan aktarılmıştır. A.H.S., s.87.

Olan reh-zen-i dehr elinden tebāh

Elinden alınsa eger cām-ı mey

Virür albe tefrīh-i dīhīm ü mey<sup>346</sup>

200. Eger olmasa<sup>347</sup> sāğarın dem-be-dem

Olurdu ferāmū ānūn-ı Cem

Dil ehline feyz itdügi āb-ı rūy

Zūhal al‘atından olur jeng-ūy

anı öyle iksīri-i kār-dān

Elinden<sup>348</sup> amer ems olur her zamān

Zihī pīr-i nūrānī-i ubh-īz

K‘olur hāk-i meyhāneye cūr‘a-rīz

[31b] Vaiyyet ılırken dīmī ana Cem

Mey-ile ula der-gehüm dem-be-dem

205. Du‘ā-yı adehle o dikmezse tāk

Mey itmez derūn-ānesin tāb-nāk

---

<sup>346</sup> mey : key, A.H.S., s.87.

<sup>347</sup> olmasa : unmasa, A.H.S., s.87.

<sup>348</sup> elinden : elinde, A.H.S., s.88.

Dilerseñ ki ola genc-i ikbāl bāz  
Gerekdür aña dem-be-dem keşf-i rāz

Eyā pīr-i pūr-dān-ı kār-āzmāy  
Olupdur serüñ sāye-endāz pāy

Velī eyleseñ na‘re perrāne ser  
Düşer hāke murğ-ı hevā ser-be-ser

Olup kāmētüñ pāyine<sup>349</sup> zih ‘aşā  
Elüñden çıkan nāvek itmez hāṭā<sup>350</sup>

210. Eger itmeseñ dem-be-dem hāy u hūy  
Olur mıydı ğam ceşşi gerdinde rüy<sup>351</sup>

Seni eylemiş halk cān-perveri  
Virüp almada devr-i Cemden beri

Ğam-ı dehr senden ser-efgendedür  
Çü zühhād bilmez kapuñ kandanur

---

<sup>349</sup> pāyine : yāyına, A.H.S., s. 88.

<sup>350</sup> “Elüñden çıkan nāvek itmez hāṭā  
Olup kāmētüñ yāyına zih ‘aşā”, A.H.S., s. 88.

<sup>351</sup> “Olur mıydı ğam ceşşi gerdinde rüy  
Eger itmeseñ dem-be-dem hāy u hūy”, A.H.S., s. 88.

İden sensin ey melce-i<sup>352</sup> şeyḥ ü şāb

Ḥarābātuñ āteş-gehin tāze-tāb

İrā'etdedür ḥayl-i mestān saña

İder reşk āzer-perestān saña

215. İşitmiş degül gūş-ı huşyār u mest

Senüñ gibi dehā-yı ḥikmet-perest

Ṭutan kimdür ey pīr-i rūşen-zamīr

Felāṭunı ḥikmetde saña nazīr

İdersin suṭurlāb-ı la'īnle kār

Anuñ ḥammı birdür senüñ şad hezār

Sen olsuñ ki ey pīr-i ferḥunde-pey

Elüñden alursa<sup>353</sup> eger cām-ı mey

Olur na're-zen [mest-i şūrīde-kār]<sup>354</sup>

Şikāfende-i zehre-i rūzgār

---

<sup>352</sup> melce-i : melce'-i, A.H.S., s. 88.

<sup>353</sup> alursa : kim alsa, A.H.S., s. 88.

<sup>354</sup> Bu kısım Mecmū'ada olmadığı için mevcut çalışmadan aktarılmıştır. A.H.S., s.88.

220. Kuşūr itmiş ey pīr-i pākīze<sup>355</sup>-zāt

Diyen saña saḳḳā-yı āb-ı ḥayāt

[32a] [Reh-i ğamda sākiyā ol mey-i bī-kuşūr<sup>356</sup>

Viren gizli her gice ḥūrşīde nūr]<sup>357</sup>

İder saña herkes sebūsın dırāz

Ḳapuñdan kim oldu tehī-dest nāz<sup>358</sup>

Şunup dest-i rinde mey-i erguvān

İdersün şenāñ ile raṭbū'l-lisān

Ḥudā itmesün şeb-çerāġuñ şikest

Seni görmesün ğamda rindān-ı mest

225. Ḳanı sāḳī ol bāde-i ğam-neverd

Ki ola pīr-i mey-ḥāne-veş sāl-ḥurd

Şaçılsa ider cūr'a<sup>359</sup> bī-direng

Siyeh ḥākī<sup>360</sup> çün şandal-ı sūrḥ-reng

---

<sup>355</sup> pākīze : ferḥunde, A.H.S., s. 88.

<sup>356</sup> Mısrada vezin kusurludur.

<sup>357</sup> Bu beyit Azmizāde Hāletī'nin Sākī-nāmesi (A.H.S.) adlı çalışmada mevcut değildir. Çalışmamızda ise 32. beyit olarak yer almaktadır.

<sup>358</sup> nāz : bāz, A.H.S., s.88.

<sup>359</sup> cūr'a : cūr'ası, A.H.S., s.88.

Bu mısrada vezin kusurludur.

[....]<sup>361</sup>

Seyāhat-ger-i gīti-i bī-medār

Eger görmek isterse ğamsuz diyār<sup>362</sup>

Harābāta olmak gerek neverd<sup>363</sup>

Ne lāzım çü bād ola bī-hūde-gerd

Virür rahş-ı iqbāl-i Cemden nişān

Kapusındaki na'leler<sup>364</sup> her zamān

230. Eger qopmasa gāhī andan hūrūş

Olur mıydı eflāk pūlād-pūş

İden anda destārını rehn-i mey

Olur muntazır tāk ile tāk key

Gelür [dīv-i zerrine]<sup>365</sup> keşf-i kiyān

---

<sup>360</sup> hākī : hākī, A.H.S., s.88.

<sup>361</sup> [Maḳāle-i Şeşüm der-Şıfat-ı Harābāt] başlığı A.H.S. adlı çalışmada 6 no.lu bölüm olarak belirlenmiştir, fakat çalışmamızda bu başlık yer almamakta buna mukabil olarak bir satır boşlukla belirtilmektedir., A.H.S., s.88.

<sup>362</sup> ğamsuz diyār : 'ömr-i dirāz, A.H.S., s.88.

<sup>363</sup> neverd : reh-neverd, A.H.S., s.88.

Bu mısradaki vezin kusurludur.

<sup>364</sup> na'leler : na'ller, A.H.S., s.88.

<sup>365</sup> Bu kısım Mecmū'ada olmadığı için mevcut çalışmadan aktarılmıştır. A.H.S., s.89.



Gedāsı tehī-pāy olur her zamān

Ƙılan<sup>366</sup> aña bir kerre vaż' -ı ƙadem

Revā baht-ı<sup>367</sup> Kāvusdan ursa dem

Harābāta vaƙf itmese cāmını

Añar mıydı kimse Cemüñ nāmını

235. Ne kandur ki yāƙūtı seyyāl olur

Gören anı elbette meyyāl olur

Ƙanı öyle bir şūƙ-ı cevher-fürüş

Degül anda rā'ic meger naƙd-i hüş

[32b] Şunulsa<sup>368</sup> sebūsıyla bāğ-ı ümīd

Döker hañçer-i bergini cūya bīd

Şu kim humma itmeye<sup>369</sup> istinād<sup>370</sup>

Ne mümkin göre rüy-ı cām-ı murād

Ne hum kim gil-i çeşme-sār-ı hayāt

---

<sup>366</sup> Ƙılan : Ƙ'iden, A.H.S., s.89.

<sup>367</sup> baht : taht, A.H.S., s.89.

<sup>368</sup> şunulsa : şulansa, A.H.S., s.89.

<sup>369</sup> itmeye : itmese, A.H.S., s.89.

<sup>370</sup> Mısrada vezin kusurludur.

Bilür añā hışt olmağı iltifāt

240. H̄um-ı reng-i zer-veş ider her zamān

Ruĥ-ı za‘ferān-rengi ĉün erguvān

Yasāğ olsa ĉün genc-i pinhān olur

İcāzetle ser-ĉeřme-i cān olur

ĉekilse eger ceyš-i Kāvus key

Cem olsa eger sākī-i cām-ı mey

H̄ayālümden olmaz cüdā bir zamān

şikeste-sifāl-i ĥarābātiyān

řütür-mest-i kīn-cüy-ı gerdün-ı dūn

Kefin itdi rū-pūř-ı deryā-yı ĥūn

245. Ne var ‘ankebūtān-ı deyr-i muğan

İdüp<sup>371</sup> ağızuna tārdan rīsmān

Urulsa añā<sup>372</sup> şad şütür-vār-ı ġam

Amān virse dūř-ı dile bār-ı ġam

---

<sup>371</sup> idüp : urup, A.H.S., s.89.

<sup>372</sup> añā : eger, A.H.S., s.89.

Ḳanı sākiyā<sup>373</sup> ol āteş-i tîz-tâb

İden dîde-i bahtı müştâk-ı h<sup>v</sup>âb

Çekerse eger cür‘asın [serv ü bân]<sup>374</sup>

[Ser-i hûn olur olmasa ergüvân]<sup>375</sup>

### 83

[33a] **Mefâ ‘ilün/mefâ ‘ilün/mefâ ‘ilün/mefâ ‘ilün**

1. Görürken ābdan pîrâhen içre āteş-i nâbı  
Harâbât ehlini mümkün mi inkâr eylemek âdem

### 84

**Mefâ ‘ilün/mefâ ‘ilün/mefâ ‘ilün/mefâ ‘ilün**

1. Koçup ince belin kaçdı içe vaşluñ zülâlinden  
Murâdı neydü ki belli raķîbüñ kıyl ü kâlinden

### 85

**Mefâ ‘ilün/mefâ ‘ilün/mefâ ‘ilün/mefâ ‘ilün**

1. Bizümle hançer-i ser-tîzinüñ kârı ‘inâd itmek  
İki yüzli ile mümkün degülmiş ittiḥâd itmek

---

<sup>373</sup> sākiyā : sāki, A.H.S., s.89.

<sup>374</sup> Bu kısım Mecmū‘ada olmadığı için mevcut çalışmadan aktarılmıştır. A.H.S., s.89.

<sup>375</sup> Bu kısım Mecmū‘ada olmadığı için mevcut çalışmadan aktarılmıştır. A.H.S., s.89.

86

**Mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün**

1. Dime t̄ir-i müjem zaḥmıyla bīmār oldı mecrūḥum  
Oḡuñ geçdi bedenden aña mecrūḥum benim rūḥum

87

**Mef 'ülü/fā 'ilätü/mefā 'ilü/fā 'ilün**

1. Qarşuñda gice ağız aḡup itdim 'arz-ı ḡāl  
Eksik gedik ḡuluñdur efendi senüñ hilāl

88

**Mef 'ülü/mefā 'ilü/mefā 'ilü/fe 'ülün**

1. Māh-ı nevi beñzetdiler ebrūsına anuñ  
'Uşşāḡ daḡı bilmedi ḡadriñ Ramazānuñ

89

**Fā 'ilätün/fā 'ilätün/fā 'ilätün/fā 'ilün**

1. Nāye āheng itdi muḡrib devr idüp cām-ı şarāb  
Mevlevīler gibi girdiler semā 'a her ḡabāb

90

**Mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün**

1. Cebīnüm üzre ḡaşum dāmen-i kūh-sār-ı muhteddür  
Yeşim ol kūh-u miḡnetden ḡıḡar 'ayn-ı miḡnetdür

91

**Mef'ülü/mefā'ilü/mefā'ilü/fe'ülün**

1. Karşuñda aşılmiş tırursa ne ola ağıyār  
Cāna ne belā olsa çeker 'āşık-ı ğam-ı<sup>v</sup>ār

92

**Mefā'ilün/mefā'ilün/mefā'ilün/mefā'ilün**

1. Ruh-ı renginüñ ey gül 'arızidür i'tibār olmaz  
Şağın mağrūr-ı hüsn olma güzellig ber-ğarār olmaz

93

**Mefā'ilün/mefā'ilün/mefā'ilün/mefā'ilün**

1. Koyup destārını giydi 'arağ-çin-i lewendāne  
Hābāb-ı mey gibi sākī baş girdi meydāna<sup>376</sup>

94

**Mef'ülü/mefā'ilü/mefā'ilü/fe'ülün**

1. Rūy-ı 'arūs bāğ olup herze-dār-ı berğ  
İtdi bize cefā yüzini āşikāre berğ

95

**Fe'ilātün[fā'ilātün]/fe'ilātün/fe'ilātün/fe'ilün**

---

<sup>376</sup> Mısrada vezin kusurludur.

1. Nāz iderse yaraşur ‘aşıkına nāz-ı seher  
Şimdi şehrūñ o şanem dilber-i mümtāzı

**96**

**Fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilün**

1. Bir cüvāna ‘aşıq-ı zār<sup>377</sup> olmak ister gönlümüz  
Pirlik vaqtinde bīmār olmak ister gönlümüz

**97**

**Mefā‘ilün/fe‘ilātün/mefā‘ilün/fe‘ilün**

1. Kenār seyri ne hoşdur dem-i bahār olıcağ  
Yanuñca bir şalınur serv-i gül-‘izār olıcağ

**98**

**Fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilün**

1. Her tarafından şu‘le-sāz oldu nihāl-i ergüvān  
Bāğa āteş düşdi şandı eyledi bülbül fiğān

**99**

**Mefā‘ilün/fe‘ilātün/mefā‘ilün/fe‘ilün**

1. İderse ‘ābid-i mescid hevā-yı hūr u kuşūr  
EsİR-i mey-gedeyüz biz kuşūrumuz ma‘zūr

---

<sup>377</sup> zār : zar, N.D., s.336.

100

**Mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün**

1. Muqavves kâmetüm cebr-i fenānuñ eyleyüp 'İsā  
Bi-ḥamdi'llāh ki gördük 'İsā ile Kāb-ı Kāvseyñ

[33b-51a] Farsça şiirler mevcuttur.

101

**[51b] Mef' ulü/fā 'ilātü/mefā 'ilü/fā 'ilün**

*Fā' izī*

1. Ey Fā' izī nedür bu kadar şiddet ü şegaf  
Eyler misüñ vücūduñı dünyā içün telef  
  
Ey Fā' izī bu kūrī-i hırş u tama' nedür  
Elmās görinür gözüñe pāre-i ḥazef  
  
Yetmez mi saña tārik-i ser-tāc-ı iftiḥār  
Maḥşül-i gam degül mi bunuñ ḥāşılı esef  
  
Ey Fā' izī bu devlet ü cāhı ne añladuñ  
Mensüb-ı<sup>378</sup> ğubār-ı der server-i Necef
5. Yetmez mi saña zīver-i destār-ı iştihār

<sup>378</sup> Mensüb-ı : mensübi-i, K.F.D., s.93.

Ol berk-i sebz-i bāğçe-i nisbet şeref<sup>379</sup>

Yetmez mi saña tārik-i ser-tāc-ı iftiḥār

Mensūb-ı ğubār-ı der server-i Necef

Yetmez mi saña manşıb-ı Keyḥüsrevāne kim

Ƙılduñ eşigi taşını ol dāverüñ<sup>380</sup> kenef

Ya ‘sūb-ı müslimīn esed-i pīşe-gāh-ı kīn

Gūyā-yı “*lev-keşef*”<sup>381</sup> ḥükm-āmūz-ı “*men ‘aref*”<sup>382</sup>

‘Unvān-ı feyz ü rābıta-i nüṣḥa-i Hüdā

Ser-meşķ-i faẓl u ser-sūḥan ḥikmet ü ṭarf<sup>383</sup>

10. Sulṭān-ı faķr-mesned ü dervīş-i Cem serīr

Ebr-i muḥīṭ cūş-ı muḥīṭ seḥāb-ı kef<sup>384</sup>

Ƙurbet-penāh şıḥr-ı Nebī Ḥāzret-i ‘Alī

Oldur vaşıyy-i faḥr-ı<sup>385</sup> rusül mefḥar-ı selef

<sup>379</sup> Mısrada vezin kusurludur.

<sup>380</sup> dāverüñ : serverüñ, K.F.D., s.94.

<sup>381</sup> “Lev keşef” : “... Bu *lev-keşef* ibaresi Hz. Ali’ye izâfeten söylenmiş “*lev keşef el-ğıtai ma ezdet yakinen*” yani “Eğer perdem kalksa bile yine benim yakınim artmaz, değışmez” anlamında biz söze işaret olmak üzere eski metinlerde çokça geçiyor. ...”, SOLMAZ, s.25.

<sup>382</sup> “men ‘aref” : “Kendini bilen Rabbini bilir” anlamına gelen, “men arefe nefsehü fekad arefe Rabbehü” sözünün kısaltılmış halidir. Kubbealtı Lügati. <http://lugatim.com/s/men> (e.t. : 14.11.2021)

<sup>383</sup> ṭarf : zuref, K.F.D., s.94.

Mısrada vezin kusurludur.

<sup>384</sup> seḥāb-ı kef : seḥāb-kef, K.F.D., s.94.



Mūsā-yı Tūr-ı feyż ki kemter cevābıdur  
Der-ḥ<sup>v</sup>āst-i niyāzına āvāz-ı “lā-taḥaf”<sup>386</sup>

Şāh-ı ricāl ü merd-i neberd ü cidāl kim  
Oldur cevāb-dih sipeh-i ḥaşm çekse şaf

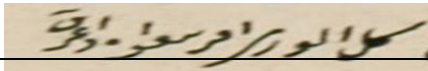
Gösterse māhe āyine-i luṭfı rūy-ı dil  
Ḥurşīde feyż-i nūr ide alnındağı kelef

15. Deryāya düşse bir şereri nār-ı kahrınıñ  
Baḥr üzre mevc urur ‘alevler<sup>387</sup> mişāl-i kef

Olmazsa feyzi ‘ilminüñ olmaz ifādesi  
Sen ol gerekse ‘ālim-i Rey fāzıl-ı Necef

Vaḳtinde<sup>388</sup> ‘ilminüñ iremez ğavrına ‘adū  
Hiç bir midür şināveri-i māhī vü keşef

Kimdür o şāha nisbet-i taḳşīr eyleyen



<sup>385</sup> faḥr-ı : şāh-ı, K.F.D., s.94.

<sup>386</sup> “lā-taḥaf : Korkma!” Kur’an-ı Kerīm, Hud/70, Tâ-hâ/68, Ankebut/33.

<sup>387</sup> urur ‘alevler : ura ‘alevler, K.F.D., s.94.

<sup>388</sup> Vaḳtinde : diḳkatde, K.F.D., s.94.

[52a] Tursun o aşmı ‘arşa-i afletde ber-arār  
avs-ı azā idüpdür anı tīrine hedef

20. İfrāz olınsa perde-i eflāk-le n’ola  
‘Arş oldı adri cāmi‘ine cā-yı mu‘tekif

Bir gevher ile almaz idi āhī kāsesi  
Der-yūzesin düşürse dür-i cūdına řadef

Dünyā-yı dūna eylese<sup>389</sup> ne ola iltifāt  
Hīç şire āřt olmaa řālih midür ‘alef

Gerdūn-ı enberīye müşābih diyü n’ola  
Rū-girde-i arem-geh-i tavāsı olsa def

Ey sākı sülāfe-i kevşer teraum it<sup>390</sup>  
Dest-i hevāda cāna hücüm itdi tāb u tef

25. Bir himmet eyle ki bu muaylān-geh ‘ana  
Pūyā-yı rūuma ola rāat-geh-i kenef

---

<sup>389</sup> eylese : eylemese, K.F.D., s.94.

<sup>390</sup> Mısrada vezin kusurludur.

Bir s̄ine vir ki kem şererinden fenā bulup  
Şad h̄ār-zār-ı deşt-i emel ola ber-ţaraf

Bir neşve vir ki meşreb-i Cemşīdi vaşf iden  
Şerminden artıķ eylemeye naķl-i m̄a-selef

Bir h̄āl vir ki lezzet-i faķr u fenāsına  
Cāh ehli ola müşterī-i naķd-i cān be-kef

Her lahza cins-i fażl u tefārīķ-i feyżden  
Olsun revāne ravzaña şad ķārvān<sup>391</sup> tuhaf<sup>392</sup>

30. Degr̄s̄un hemīşe ķısmet-i ķassām-ı şun 'dan  
Budur du 'ā-yı bende vü āzāde her ţaraf

A 'dā-yı ķadr-ı cāhuña dūzaħda key derek  
Aħbāb-ı ħayr-ħ<sup>v</sup>āhuña cennetde key ğuref

Çün **Fā'izī**yi silsileñe eyledüñ ķabül  
Ümmīd odur ki olmaya ferzend-i nā-ħalef

---

<sup>391</sup> kār-vān : kār-bān, K.F.D., s.94.

<sup>392</sup> tuhaf : tūhaf, K.F.D., s.96.

**[52b] Mefā‘ilün/fe‘ilātün/mefā‘ilün/fe‘ilün**

1. Pür itdi berf-le ebrū-yı<sup>393</sup> hevā-yı ebr-i şitā  
Göründi gerd-i sipāh-ı sipeh-büd-i sermā

O şehre döndi ki rīk-i revān ide vīrān  
Getürdi berf sürüp gülşen üzre bād-ı şitā

Fezā-yı bāğı gören şehri Şām zan eyler  
Ki serd-i berf-le olmuş mināre-i beyzā

Konuldu rīşe-i sebz üzre şāne-i<sup>394</sup> sīmin  
Kenār-ı servde yaḡ-pāreler degül peydā

5. Başınca şahne-i dey bezm-i bāğı yaḡ şanma  
Şikeste şīşe ile tıldı meclis-i ḡabrā

Mecāl<sup>395</sup> yokdur ayak başmaḡa gülistāna  
Pür itdi şahn-ı çemenzārı ḡurde-i mīnā

O şāh-rāhe dönüpdür ki pādişāh geçe  
Pür oldı tūde-i berf-le reh-güzār-ı fezā

<sup>393</sup> berfle ebrū-yı : berfile rū-yı, K.F.D., s.96.

<sup>394</sup> şāne-i : şāne-i, K.F.D., s.96.

<sup>395</sup> Mecāl : mecālī, K.F.D., s.96.

Yem-i çemende yine rîkler zuhûr itdi  
Megerki cezrini gösterdi lücce-i hażrā

Şovuklayup ayađı toñdı cūy-ı gülzāruñ  
Anuñ-çün eyleyemez geşt-i gülşen ü şahrā

10. Bu demde şîr-i ğarîn döndi şîr-i berfîne  
Olinca üstüne bārende berf ser-tā-pā

Toñardı her kişi kāşānesinde olmasa ger  
Mişāl-i şem‘-i fūrüzende sāğar-ı şahbā

Kenār-ı bām-ı sipihr üzre toñdı yaĥ-pāre  
Gören ufuğda şanur anı ğurre-i ğarrā

Yaĥ üzre vaz‘ olınan kūze-veş sipihr-i berîn  
Nücūmdan n’ola eylerse kaçreler peydā

Atıldı penbe gibi kūh kış kıyāmetdür  
Gören şanur şavurur berfi şarşar-ı sermā

15. Ne ğam fenāya varup ‘ālem olsa kış tūfān  
Bize sefîne-i Nūh-ı necātdur me’vā

‘Ale’l-ḥuṣūṣ mihīn-şıbt-ı Ḥazret-i Nebevī  
Emān-ı fitne-i ümmet şalāḥ-ı ehl-i şekā

Fürūğ-ı bāşıra-pīrā-yı nergis-i mā-zāğ  
Cemāl-i çehre-i dīn nūr-ı cephe-i taḫvā

[53a] Muḥammed-āyet ü Mūsā-ḳabes Mesīḥ-nefes  
Ḥalīl-fitrat ü İdrīs-fehm ü Hızr-liḳā

Emīn-i ḫilye-i peygamberī imām Ḥasan  
K’odur şebāhet-i ceddiyle menḳıbet-pīrā

20. O püşt ü pā-zen-i evreng-i mülk-i ḫān kim  
Gedā-yı himmetidür şad Sikender ü Dārā

Cebīn-küşāde-i himmet ki baḳmadı hergiz  
Şu deñlü ‘arz ide gördi metā’ını dünyā

Şemīm-i luḫfi mu‘aṭṭar-ken dimāğ-ı ümīd  
Nesīm-i ḫulḳı çemen tāze-dār-ı bāğ-ı recā<sup>396</sup>

Zemīn bisāṭ-ı celālinde bir ğubār-ı ḫaḳīr

<sup>396</sup> “cenān” yazmakta iken üstü çizilerek “recā” olarak deĝiştirilmiştir. K.F.D., s.98.

Felek simâṭ-ı nevâlinde tere-i ḥazrâ

Zebân-ı nâdire-sâzı kilîd-i genc-i murâd

Beyân-ı nükte-ṭırâzı beşâret-i ‘uzmâ

25. Sipîhr kânde bulurdı bu deñlü dâ’ireyi

Derinden itmese deryûze-i nevâl ü ‘aṭâ

Olursa zerre-i nâ-çîz luṭfuna mazhar

Eşer-dehende ola hemçü encüm-i zehrâ

‘Aceb degildür eger nîrû-yı celâlinden

Bulursa kuvvet-i âhen-rübâyı kâh-rübâ

‘Aceb mi semm-i muvaḳḳat disem ‘adâvetine

Çeker belâsını elbette ḥaşm rûz-i cezâ

Gidüp ṭılâsı nüḥâsı görünmese yer yer

Olurdı taşt-ı kamer ḥvân-ı himmetine sezâ

30. Şehâda pençe-i ḥurşiddür kef-i desti

Mişâl-i berf virürse ‘aceb mi sîme fenâ

Sevâd-ı mâh-ı münevver zer üzre ‘anberdür

Sipih-r-i micmere gerdān-ı bezmidür gūyā

Mesīh-menkıbetā Fā'izīye raḥm eyle

O mürde-i ğamı 'Āzer-mişāl kıl ihyā

[53b] Bu kālbüd virüp elbette ḥükm-i bātılnı

Ṭabī'at oldı baña muḳtezā-yı nef-s-i hevā

Mezāḳum ańlamaz oldı ḥalāvet-i fikri

Mizācum eyledi muḥtel hevā-yı hırş u şeqā

35. Nühüfte derdlerüñ senden ey bilür o ṭabīb

Uzatma kışşañı ey bī-mecāl ğam-fersā

Niteki penbede yāḳūt u la'l-i nābe döne

Miyān-ı berfde yaḥ-beste cür'a-i şahbā

Revāne ravzana şad-kārbān-ı medḥ ü dürüd

Ki ola bārları gevher-i rıza-yı Ḥudā

103

**Mef'ülü/mefā'ülü/mefā'ülü/fe'ülün**

***Der Şüret-i Merşiye vü Menkıbet Ḥazret-i İmām Hüseyin Raḍiyallahu 'anh***

1. Biz şemle-i ḥasret be-ser-i āl-i 'abāyuz



Biz mātemi-i mātēm-i şāh-ı şühedāyuz

Biz ağladuruz ğüş ideni olsa da Cemşīd  
Pür zemzeme-i merşiyeyüz nağme-serāyuz

Nādānlara nā-ehllere söylemezüz biz  
Şāhib-naẓare nüshā-i esrār-ı Hudāyuz

Hār-ı sitemüz gözlerine hāriciyānuñ  
Gülzār-ı maḥabbetde velī mihr-i giyāyuz

5. Şemşīrini hep bizde deñer ehl-i ‘adāvet  
Biz çarḥacı-yı ‘asker-i erbāb-ı vefāyuz

Zeyn oldı beden şerḥa vü hūn ile ser-ā-pā  
Ya‘nī ki o şehzāde için naḥl-i ğazāyuz

Ḳanın ḳomazuz ceddimizüñ ḥaşm-ı ‘anīde  
Biz kim velī-yi vāriş-i bī-reyb ü herāyuz

Bilsün nic’olur ḥaşm derūn tīrede ḥaşmı  
Şemşīr-i celī şa‘şa‘a-i mihr-i ziyāyuz

Görsün nic’olur rāh-ı mezzelletde keşākeş

Da' vāsı için muntazır-ı rüz-i cezāyuz

10. Da' vī nice da' vā ki alup dāmen-i şūmı<sup>397</sup>  
Her zerre-i ğabrā diye biz de huşamāyuz

Biz de taleb īşār iderüz ol şeh için kim  
Ser-geştegi-i ye' si ile bī-ser ü pāyuz

Maḥdūm-ı felek-rütbe Hüseyn ibn-i 'Alī kim  
Gerdün dir eşigüñde kemer gibi dütāyuz

- [54a] Şehzāde-i a'zam ki şehān faḥr-ile dirler  
Hurşīd gibi dergehine nāşiye-sāyuz

Mazlūm-ı muḥakkaḳ ki felek ğadrin idüp dir  
Ḥaḳḳında anuñ biz hele pür cürm ü ḥaṭāyuz

15. Gerdüne ki pertev şala envār-ı cemāli  
Hurşīd-ile meh dir biz o meydānda sehāyuz

Dünyāya ki āteş vire<sup>398</sup> nīrān-ı celāli  
Gerdün dise cā' iz 'adem-i maḥz u hebāyuz

---

<sup>397</sup> şūmı : şūmın, K.F.D., s.100.

<sup>398</sup> vīre : şala, K.F.D., s. 101.

Besdür bu kadar **Fā'iziyā** nevha-güzārı  
Çün tābi' -i fermān-ı cihāngīr-i **każāyuz**

Bir hikmeti vardur bu **każānuñ** da ne şüphe  
Her emrde müstenbaţ-ı esrār-ı **Ĥudāyuz**

Var bunda da bir sırr-ı **kaṽī-māye** nihāyet  
Fehm idemezüz hikmetini biz **zu'afāyuz**

20. **Ĥıfz** itmege **kaḁir** mi degül **kaḁir-i** muţlak  
**Fıkr** idelüm el-minnetü-li'llah 'ukalāyuz

Bu bahşde taḁkīkimüz ancak bu kadardur  
Kim nükte-i lā-mısl-ile ser-nağme-serāyuz

Ammā yine bu<sup>399</sup> mertebe olmaz bize māni'  
**Ĥaşmuñ** yine herḁâlde başına belāyuz

Yok kudret-i cüz'ıyyesini şarfa cevābı  
**Ĥaḁḁā** ki bu bahşde biz **gūy-rübāyuz**<sup>400</sup>

---

<sup>399</sup> bu : bir, K.F.D., s. 101.

<sup>400</sup> Mısrada vezin kusurludur.

İnşâf-la bahş eyler iseñ müdde'aya gel  
Müşküllerini ħall idelüm 'uqde-güşâyuz

25. Olmaz bize destür-ı 'amel şol kişi kim dir  
Qatline rızâ virdüğine şübhe-nümâyuz

Yetmez mi buña 'ayn'ur-rızâ qatli o şahuñ  
Dirseñ yine bu 'akl-la belki fuçalâyuz

Haq-güylıguñ lâzım ide bunı dimek kim  
Biz mu'tezir-i la'neti-i herd ü serâyuz

Mel'ündür o da aña tarafdar olan da  
Bu mes'elede şanma bizi ehl-i hevâyuz

Muħlişlerinün 'avn-i Hudâ yâr u naşiri  
Ol tã'ifeye haq bu ki ħäk-i kef-i pâyuz

30. Bed-ħ'âhlaruñ cãnına şad la'net ü nefrin  
Bu maddede biz hele bî-şerm ü hayâyuz

#### 104

[54b] Mefâ'ilün/fe'ilätün/mefâ'ilün/fe'ilün

1. Açıldı gonca zühür itdi sebze-zârda gül

Büyütdi dā'iresin devlet-i bahārda gül

Zamān-ı devlet-i Cemşiddür ki her kişinüñ  
Elinde cām-şifat şimdi her kenārda gül

Mü'eşşir olmaya mı nār-ı gayret-i bülbül  
Çalır gider mi ki böyle miyān-ı hārda gül

Zamāne örseler elbette anı da bir gün  
Hemīşe şanma çalır böyle i'tibārda gül

5. Yine bize çalacak hārıdur bu gülzāruñ  
Bir iki günlük imiş çünki rüzgārda gül

Cihānda umma gönül dost-kānī-i<sup>401</sup> ümmīd  
Ne deñlü hāşıl ola böyle şüre-zārda [gül]<sup>402</sup>

Olup muķārin-i hüsn-i kabül halk-ı cihān  
Mişāl-i halk-ı hüdāvend iştiyhārda gül

Cenāb-ı Hāzret-i Yaḥyā Efendi kim oldur  
Şafā-yı meşreb-i tab'ından i'tizārda gül

---

<sup>401</sup> dost-kānī-i : dust-gānī-i, K.F.D., s.124.

<sup>402</sup> Bu kelime mecmū'ada yazılmamıştır.

O mekrümât-ı muşavver ki mişlin itmedi resm

Yazan bu tāk-ı zer-endūd-ı zer-nigārda gül

10. Terāzūya gireli çārsū-yı ‘ālemde<sup>403</sup>

Bu bāğa gelmedi haqqā ki ol ‘ayārda gül

Hilāfı pāy-ı huşūmet-neverd-i haşmda hār

Rızāsı fark-ı ehibbā-yı haq-güzārda gül

Ṭutardı kendüyi mihr-i felekle hem-pāye

Ḳonılsa şīşeye ol bezm-i kân yesārda gül

Tükenmeyeydi zer-i surḥ-kīse-i gonce

‘Adīl olurdu kef-i cūdına nişārda gül

Nüvīd-i peyk-i şabādan gülüp açılmaz idi

Ayağı tozına olmasa intizārda gül

15. Ṭağıttı kendüyi ümmīd-i pāy-būsı ile

Şabā ile dökülür şanma mürğ-zārda gül

Seḥāb-menḳıbetā sen o bāğ-ı himmetsin

---

<sup>403</sup> Mısrada vezin kusurludur.

Virür nihâl-i nevâlûñ dey ü bahârda gül

Çapuñda olsa varur mıydı varı yağmaya

İşâbet itmedi gülzâr-ı ihtiyârda gül

[55a] Sen ol bahâr-ı kerem<sup>404</sup> ki feyz-i medhûñle

Bitürdi gülbün-i tab‘um bu şûre-zârda gül

Benüm ki ma‘ni-i reñgîn-i hâs ile tab‘um

Hayâl eylediler cām-ı hoş-güvârda gül

20. İrişdi her yaña evrāk-ı şî‘r-i rengînüm

Tağıldı bād-ı güyâ ki sebze-zârda gül

Tirâşe-i kalemüm hâr-ı pây-ı gülşen<sup>405</sup> iden

Nikâtüm eyledi destâr-ı i‘tibârda gül

Yürütmez oldı dili hâr-ı ta‘ne-i erzâl

Egerçi cevher-i tab‘umla iftilhârda gül

Esirge Fâ‘izî-i bî-kesi Hudâvendâ

Odur zamâne-i<sup>406</sup> haqqâ miyân-ı hârda gül

---

<sup>404</sup> kerem : keremsin, K.F.D., s.125.

<sup>405</sup> gülşen : düşmen, K.F.D., s.125.

[55b – 72b] Farsça şiirler mevcuttur.

105

[73a] Mefülü/mefā'ülü/mefā'ülü/fe'ülün

I

1. Şanmañ bizi kim şîre-i engür ile mestüz

Biz ehl-i ħarābātdanuz mest-i elestüz

Ter-dāmen olanlar bizi ālūde şanur lîk

Biz mā'il-i būs-ı leb-i cām u kef-i destüz

Şadrın gözedüp n'eyleyelüm bezm-i cihānuñ

Pāy-ı ħum-ı meydür yerimüz bāde-perestüz

Biz<sup>407</sup> 'ālem-i fānīde ne mīriz ne gedāyuz<sup>408</sup>

A'lālara a'lālanuruz pest-ile pestüz

5. Mā'il degilüz kimsenüñ āzārına ammā

Ĥātır-şiken-i zāhid-i peymāne-şikestüz

Erbāb-ı ġaraż bizden ırāġ oldığı yegdür

---

<sup>406</sup> zamāne-i : zemānede, K.F.D., s.125.

<sup>407</sup> Biz : bu, B.R.D., s.187.

<sup>408</sup> ne mīriz ne gedāyuz : ne mīr ü ne gedāyuz, B.R.D., s.187.



Düşmez yire zīrā oğumuz şāhib-i şaştuz

Hem-kāse-i erbāb-ı dilüz ‘arbedemüz yok  
Meyhānedeyüz gerçi velī ‘aşk-ile mestüz

Biz mest-i mey-i meygede-i ‘ālem-i cānuz  
Ser-ğalka-i cem‘iyyet-i peymāne-keşānuz

## II

Sākī getir ol bāde<sup>409</sup> kim dāfi‘-i ğamdur  
Şaykal ur o mir’āta ki pür-jeng-i keder<sup>410</sup>

10. Dil-bestelerüz bizden ırāğ eyleme bir dem  
Ol bāde-i<sup>411</sup> kim nūr-ı dil ü dīde-i Cemdür

Ey h̄vāce fenā ehline zinhār ululanma  
Dervīşi bu mülküñse bā-ğayl ü haşemdür

Hāk ol ki Hudā mertebēni eyleye ‘ālī  
Tāc-ı ser-i ‘ālemdür o kim hāk-i kademdür

Gel doğrılalum<sup>412</sup> meygedeye rağmına anuñ

<sup>409</sup> bāde : badeyi, B.R.D., s.187.

<sup>410</sup> pür-jeng-i keder : pür-jeng ü elemdür, B.R.D., s.187.

<sup>411</sup> bāde-i : badeyi, B.R.D., s.187.

Kim bār-ı riyādan ad-i ber-geştesi amdur

Mey şun bize sākī bizüz ol avm ki dirler

Rindān-ı řabūhī-zede-i bezm-i ıdemdür

15. Bu nazmı Beyānīden işit āle münāsib

Kim zübde-i yārān-ı sūhandān-ı ‘Acemdür

Mā rind řabūhī-zede-i bezm-i elestim

Pīř ez-heme derdi-keş ü pīř ez-heme mestüm

### III

oř kūře-i zevķ idi řafā ehline ‘ālem

Bir āl-ile sūrseydi eger ‘ömrini ādem

şıhat řoñı derd olmasa vuşlat demi hicrān

Nūř āhıri nīř olmasa sūr āhıri matem

Bu ‘ālem-i fānīde safāyı ol ider kim

Yeksān ola yanında eger zevķ u eger ğam

20. Dā’im ola hem-řořbet-i rindān-ı adeh-nūř

---

<sup>412</sup> doğrılalum : şoğrılalum, B.R.D., s.187.

Dilden<sup>413</sup> kıoya meydāna eger bīş u eger kem<sup>414</sup>

Şūfi ki şafāda geçinür Mālik-i Dīnār

Bir dirhemini alsañ olur hāṭırı derhem

Zāhir bu ki āhır yeri hāk olsa gerekdür

Ger dirheme muhtāc ola ger mālīk-i dirhem

Mey şūn bize sākī içelüm rağmına anuñ

Kim cehli ile bilmedügi yerden urur dem

Her münkir-i keyfiyyet-i erbāb-ı harābāt

Öz ‘aklı ile Hāḫkı diler kim bula<sup>415</sup> heyhāt

#### IV

25. Gör zāhidi kim şāhib-i irşād olayım<sup>416</sup> dir

Dün mektebe vardı bugün üstād olayım<sup>417</sup> [dir]<sup>418</sup>

Meyhānede ister yıkılup olmaya vīrān

Bī-çāre harābātda ābād olayım<sup>419</sup> dir

---

<sup>413</sup> Dilden : varın, B.R.D., s.188.

<sup>414</sup> eger bīş u eger kem : eger zevk u eger ğam, B.R.D., s.188.

<sup>415</sup> kim bula : bulmağa, B.R.D., s.188.

<sup>416</sup> olayım : olayın, B.R.D., s.188.

<sup>417</sup> olayım : olayın, B.R.D., s.188.

<sup>418</sup> Mecmū‘ada olmadığı için mevcut çalışmadan aktarılmıştır.

Elden omasun gl gibi cm-ı meyi bir dem  
Her kim ki bu mey-hnede<sup>420</sup> dil-d olayım<sup>421</sup> dir

Bir serv-adn bende-i efgendesı olsun  
‘lemede o kim uşadan zd olayım<sup>422</sup> dir

‘mrın geirp kh-ı belda dil-i eyd  
Ber-hemzen-i<sup>423</sup> hengme-i Ferhd olayım<sup>424</sup> dir

30. Val istemeyp hicr-ile h gedği bu kim  
Miskn am-ı cnneye mu‘td olayım<sup>425</sup> dir

Gezdi yridi bulmadı bir eglenicek yir  
Min-ba‘d yine ‘zim-i Bağdd olayım<sup>426</sup> dir

Bağdd adefdr gheri drr-i Necefdr  
Yanında anu drr  gher seng-i hzefdr

---

<sup>419</sup> olayım : olayın, B.R.D., s.188.

<sup>420</sup> mey-hnede : am-hnede, B.R.D., s.189. [bu beyit bir sonraki sayfadaki beyitler ierisinde yer almaktadır.]

<sup>421</sup> olayım : olayın, B.R.D., s.189. [bu beyit bir sonraki sayfadaki beyitler ierisinde yer almaktadır.]

<sup>422</sup> olayım : olayın, B.R.D., s.188.

<sup>423</sup> Ber-hemzen-i : ber-hezmen-i, B.R.D., s.188.

<sup>424</sup> olayım : olayın, B.R.D., s.188.

<sup>425</sup> olayım : olayın, B.R.D., s.189.

<sup>426</sup> olayım : olayın, B.R.D., s.189.

106

[73b] Fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilün

*Riyāzī Efendi*

1. Cām-ı Cem bulduk Һarıf-i meşreb-i Cem bulmaduk  
Bāde gibi renkde bir yār-i mahrem bulmaduk

Meşreb-i cām-ı şafā olmaz mezāk-ı ‘aşkda  
Bāde-i cām-ı ğamuñ keyfiyyetin kem bulmaduk

N’eylesün bi-çāre ‘āşık hem-zebān-ı hāl yok  
Rāz-ı ‘aşkı açmağa bir yār-ı hem-dem bulmaduk

İtdi müstağni ğınā-yı Һalb-i dünyādan bizi  
Yoksa biz gencīne-i Keyhüsrev ü Cem bulmaduk

5. Ey **Riyāzī** deyr-i reftār olsa da ‘ayb itmezüz  
Kilk-i çālākūñ gibi esb-i mu‘allem bulmaduk

107

Fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilün

*Nazīre-i Hāfız*

1. Meclis-i ‘aşk içre ey dil yār-ı hem-dem bulmaduk  
Köhne dāğ-ı sīneye bir tāze merhem bulmaduk

Neşve-i la'1 kebkür mest-i evkâr eyleyen  
Yoksa bir keyfiyyet-i Keyhüsrev ü Cem bulmaduk

Sür-gāh-ı 'ālemi kılduk temāşā sū-be-sū  
Bir neşāt engīz ferd-i bī-ġam bulmaduk

Cāndan şağlar gönül hār-ı ġamuñ esrārını  
Hāne-i dilde hayālūñ gibi mahrem bulmaduk

5. 'Aşk mīzānında **Hāfız** tartılıp Mecnūn-ile  
Hağ budur ki vādisinde anı da kem bulmaduk

### 108

[74a] Mef'ūlü/mefā'īlü/mefā'īlü/fe'ūlün

*Yahyā*

1. Mādem ola ol zūlf-i siyehkār müşevveş  
Eksik mi olur şāne ile dilde keş-ā-keş

Artar mı idi sūz-ı derūnum nefesinden

Nāyuñ da derūnunda eger olmasa āteş

Eydir bu kadar kalmış anuñ nağş u nigāri

Çok seng-i melāmet yidi bu deyr-i münakkaş

Yok ya kaşı cevrin çekenün hadd ü hisābı  
Güyā ki açıldı yeni dükkān-ı kemān-keş

5. **Yahyā** haberin mey-gede-i ‘aşkda aldum  
Her yirde bulunmaz didiler bāde-i bī-ğış

**109**

**Mef‘ülü/fā‘ilātü/mefā‘ilü/fā‘ilün**

1. Ümmīd-i h<sup>v</sup>āb ‘āşıka olmaz hayāl imiş  
Bī-çāre yāri düşde de görmek muhāl imiş

Zülfı ucundan eyler idüm āh ü nāleyi  
Ol dahı bir benüm gibi āşüfte-hāl imiş

Göstermedi ruḥun bize ol gonce bir zamān  
Şonra açıldı vechini bildük ki āl imiş

Ağlarsa dīde vechi var efgān-ı dıl nedür  
Ol ḥod hemīşe maḥrem-i bezm-i vişāl imiş

5. Dermān olursa senden olur ey ṭabīb-i cān  
**Yahyā**-yı ḥaste ḥāl ‘aceb bī-mecāl imiş

**110**

**Mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün**

1. Boyınca serv-i nāzum zülf-i müşgīnin dirāz itmiş  
Meger pā-būsına müştāk olan diller niyāz itmiş

Açılmış bir nihāl üstünde iki ğonce-i ra' nā  
İki yār-i muvāfık birbirine keşf-i rāz itmiş

Cefālar cevrleri kim eylemişdi Kaysa Leylāsı  
Benüm yār-i cefa-kārum işitse dirdi az itmiş

Göñül naqdini almış bī-tekellūf bir teveccühle  
O şūh-ı pür-cefā<sup>427</sup> cān tuhfesin almağda nāz itmiş

5. Te'eşşür gördüm ey **Yahyā** gice şem'-i şeb-ārāda  
Yanarken var ise pervāne āh-ı cān-güdāz itmiş

**111**

**[74b] Mefā 'ilün/mefā 'ilün/fe' ulün**

1. Güzellik olduğuna saña muhtaş  
Şehā ebrün ile çeşmüñ yeter naş

Mişāl-i devr-i hātem oldı meclis  
Zümürürd cāmı sākīnünñ aña faş

<sup>427</sup> pür-cefā : bī-vefā, Ş.Y.D., s.185.



Hezārān naqd-i cāniyle alurlar  
Hemān meclisde sākī ayaguñ baş

Ne bilsün meclis-i rindānı zāhid  
O bezme her kişi olmaz muraħħaş

5. Hemān dünyāda bī-nām u niřān ol  
Budur ‘ālemde **Yahyā** saña maħlaş

## 112

### **Fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilün**

1. Hācınıñ maqşūdı Ka‘be baña kūyiñdir ğaraż  
Fikri cennet zāhidüñ ‘uřşāka rüyuñdur ğaraż
- Mülk-i Çīni itseler temlīk maqbulüm degül  
Baña ancağ çīn-i zülfi müřg-büyundur ğaraż
- Dā’imā deşt-i beyābān-ı talebde gezmeden  
Ey ğazāli turfa çık kim cüst ü cüyundur ğaraż
- Bir yire cem‘ olmadan her ğüşede erbāb-ı dil  
Baħs-i evřāf-ı cemālüñ ğüft u ğüyüñdur ğaraż

5. Ğonceyi vař eylese **Yahyā** dehānuñda murād  
Sünbül-i hoş-büy-1 medh eylese müyuñdur ğaraž

113

**Fā' ilātün/fā' ilātün/fā' ilātün/fā' ilün**

1. Rüy-1 dil-ber āl kāğaz 'anberīn mü anda haṭ  
Sāyesi müjgānınuñ i' rāb beñlerdür nuḫaṭ  
  
'Aşıka Bağdād ırāğ olmaz vücūduñ fülkini  
Cüy-1 eşküñ kūy-1 yāre irgürür mānend-i şaṭ  
  
Bāğ-1 hüsnuñ ğoncesin tütī-i güyā gösterür  
Nice sāhir-pīşe olmuş ol cevān-1 sebz-haṭ  
  
Mā' il olmaz dil zen-i dünyāya bir hūb añlayup  
Bāde-i ğafletle medhūş olmayan itmez ğalaṭ

5. Yazılırdı hāṭır-1 mecrūh-1 **Yahyā** dostum  
Kātib-i vařfuñ ideydi üstülh<sup>v</sup>ānından mıḫaṭ

114

**[75a] Fā' ilātün/fā' ilātün/fā' ilātün/fā' ilün**

1. Yār nerm olduğça geldi sīne-i efgāra haž  
Merhem olduğça mülāyim andan eyler yāra haž

Nüş-ı dārū-yı lebüñdür haste-i ‘aşka devā

Şerbet-i vaşluñdan olur ‘āşık-ı bīmāra haz

‘Ayşdan bī-behreyüz zevk u şafādan bī-naşīb

Çünkü geldük ‘āleme itsek ne var bir pāre haz

Bed-nihād ehl-i dili āzāra lāzım mı sebep

Bülbül-i şeydāya zaḥm urmağda var mı ḥāra haz

5. Miḥnet-i derd ü belā hep hazz-ı rūḥānī olur

Çekdigüm ālāmdan **Yahyā** gelürse yāra haz

## 115

**Fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilün**

1. Bağrınıñ yağın eritdi şubḥa dek aqıtdı dem‘

Yār öñünde çok tenezzül eyledi dün gice şem‘

Bād taḥrīk ideli zülfüñ perīşāndur gönül

Ol perīşānı ele al pādişāhum eyle Cem‘

Na‘l-kes dir yār nice diñlemez ādem sözin

Kāşki olsa vücūdum başdan ayāğa sem<sup>428</sup>

Feyze isti' dād lāzım olmasa mānend-i bedr  
Himmet-i mihr ile her kevkeb virürdi nūr u lem'

5. Cāna sultān-ı maḥabbet eyledi **Yahyā** hücūm  
Ḳal'a-i ārām u ḥışn-ı şabrı itdi ḳal' u ḳam'

## 116

**Fā'ilātün/fā'ilātün/fā'ilātün/fā'ilün**

1. Halka ḥalka zülfi dām u iki ḥālī iki zāğ  
Murğ-ı dil şayd itmege beñ gösterüp ḳurmuş dūzağ

Eşḳ-i dīde cūy güller dāğ gülbünler elif  
'Āşık olmışdur benüm gibi meger bir sebze bāğ

Luṭf idüp çekdüñ elifler sīne-i bī-kīneme  
Oldı ammā kim ḥasūduñ cānına her biri dāğ

Lāleyi ḥaylī perişān-ḥāl gördüm bāğda  
Eylemiş sevdā-yı ḥālūñ anı muḥtellü'd-dimāğ

5. Meclis olmaz kim o şāh için yanup yaḳılmaya

---

<sup>428</sup> Mısrada vezin kusurludur.

İltifāt idüp n'ola **Yahyā**yı eylerse çerāg

117

[75b] **Fā'ilatün/fā'ilatün/fā'ilatün/fā'ilün**

1. 'Ārız-ı zībāña virmiş hıtt-ı müşgīnün şeref  
'Āşık-ı miskīnün ārāmı olupdur ber-țaraf

Olmadı peydā melāhat baħr-i mevvāc olalı  
Dürr-i dendānuñ gibi bir lü'lü'-i la'lin şadef

Bulmadı bir fül-i aħmerce yanuñda i'tibār  
Naqd-i hūn-ı eşk-i çeşmüm yok yire itdüm telef

Sille-i āh-ı dilümden ey raķīb eyle hāzer  
Dā'ireñ bil gögsüñi germe iñen mānend-i def

5. Güş-vār itmezse dürr-i nazmuñı **Yahyā** o şāh  
Kadr ü kıymet bulmaya 'ālemde māmend-i hāzef

118

**Fā'ilatün/fā'ilatün/fā'ilatün/fā'ilün**

1. Sen qarīn-i şem'-i meclis ben hābībümden ırāk  
Bir midür pervāne-sāz-ı vaşl ile sūz-ı firāk

Ka 'betü'l-'uşşāk kūyına irişdürse Hudā  
Döne döne eylesem ol şāha 'arz-ı iştiyāk

Dest-i ihsānuñla zulmānī hicābı ref' kıl  
Tā kim ol dergāha varam alnum açık yüzüm ak

Her makāmuñ bir maķālī var Hicāzı añ baña  
Eylemez kūyın koyup 'uşşāk-ı āheñg-i 'ırāk

5. Kılmasun **Yahyā** ten-i fersüdede yoldaşdan  
Kūy-ı yāre gitmege cān ü dil itmiş ittifāk

## 119

**Mef'ülü/fa'ilatü/mefā'ilü/fa'ilün**

1. Bir dil-rübāya düşdi gönül mübtelāsı çok  
'Āşkuñ şafāsı yok degil ammā belāsı çok

Şehr-i cemāl o gamze vü ebrü vü hāl ile  
Hakķā ne cāy-ı dil-keş olur dil-rübāsı çok

Biñ cāna virmese n'ola bir būsesini yār  
Az olıcaķ metā' olur anuñ bahāsı çok

Hiç bir belā mı var ki gönül anı bilmeye

Seyyāh-ı bī-ķarāruñ olur āşınāsı ķok

5. Zūlf-i siyāh-ı yārda var şad-hezār-ı ķin  
El ķek ķolaşmadan aña **Yahya** ĥaķāsı ķok

120

[76a] Fā'ilatün/fā'ilatün/fā'ilatün/fā'ilün

1. Es-şalā dest-i irādetle açıldı bāb-ı 'aşķ  
Eylesün cānān ile cān şoĥbetin erbāb-ı 'aşķ

Żayi' olmaz yolda olsun tek hemān ĥāşāk-ı dil

Bir gün uğrar anı baĥre irgürür seyl-āb-ı 'aşķ

Gevher-i maķşūdı deryā-dil olanlardur bulan

Degme bir baĥr iķre bulunmaz dürr-i nā-yāb-ı 'aşķ

Meclis-i devre girenler itmez ümmīd-i ĥalāş

Ķangı keştidür ki nā-būd itmedi gird-āb-ı 'aşķ

5. Var mı **Yahya** zerrede ol tāb kim ārām ide  
'Āleme pertev şalınca mihr-i 'ālem-tāb-ı 'aşķ

121

Fe'ilatün[fā'ilatün]/fe'ilatün/fe'ilatün/fe'ilün

1. Ber-murād olmamak olmaz olıcağ himmet-i ‘aşk  
Ber-devām ola hemān himmet idüñ devlet-i ‘aşk

‘Aşka keyfiyyet-i bī-keyf dimiş ehl-i mezāk  
Bāde-i telh ile hiç bir mi olur şerbet-i ‘aşk

Hüblar yolda selāmuña tıururmuş tıutalum  
Bağmağa şağa şola kıor mı seni ğayret-i ‘aşk

‘Āşıkıñ rüyını zerd ü işin altün eyler  
Böyledir ey dil-i sevdā-zede<sup>429</sup> hāşiyet-i [‘aşk]<sup>430</sup>

5. Bir ğün esrār-ı mağabbet ide **Yahyā** te’şīr  
Gözüne ‘ālemi göstermez ola ğayret-i ‘aşk

## 122

**Fā’ ilātün/fā’ ilātün/fā’ ilātün/fā’ ilün**

1. Ğüy-ı ğerdūna urulmadan dağı çevğān-ı ‘aşk  
Dil ğam-ı ğīsūñ ile olmışdı ser-ğerdān-ı ‘aşk

Dilde deryā-yı mağabbet mevc-ğīz olup yine  
Oldı peydā kıatre-i nā-çīzden ‘ummān-ı ‘aşk

<sup>429</sup> sevdā-zede : mihnet-zede, Ş.Y.D., s.201.

<sup>430</sup> Mecmū’ada olmadığı için mevcut çalışmadan aktarılmıştır.




Hâtırım ol dem yapar dil-ber ki yıkmak kaşd ider  
Kim haqîkatde dilâ ma'mûrdur virân-ı aşk

Hâk-i Mecnûndur döner şahrâda şanmañ gird-bâd  
İstemez bî-çâre hâlî kalduğın meydân-ı aşk

5. Dilde ol tākāt mı var **Yahyā** musahhar olmaya  
Hükmini icrāya āgāz idicek sultān-ı aşk

### 123

**[76b] Müfte ilün/fā ilün/müfte ilün/fā ilün**

1. Āh-ı şerer-nāk ider bādiye-pūyān-ı aşk  
Hep şerer-i  <sup>431</sup> rīg-i beyābān-ı aşk


Mümkün olur mı <sup>432</sup> dilâ keştî-i cāna hālāş

Āteş-i sūzān ile olmasa tūfān-ı aşk

Āteş-i dilden yine itdi 'alevler zuhūr

Mevclerin gösterür var ise 'ummān-ı aşk <sup>433</sup>

---

<sup>431</sup>  : āhdur, Ş.Y.D., s.203.

<sup>432</sup> olur mı : olurdu, Ş.Y.D., s.203.

<sup>433</sup> Mecmū'ada olmadığı için mevcut çalışmadan aktarılmıştır.

Havfim odur kim okuñ per yağa pervâne-veş  
Şevküñ ile oldı dil şem‘-i fūrūzān-ı ‘aşk<sup>434</sup>

5. Gerçi ki yanmakta dil aḥker-i sūzān gibi<sup>435</sup>  
Līk-i süveydādatur āteş-i pinhān-ı ‘aşk

Dāğ-ı maḥabbet yağar sīnede erbāb-ı dil<sup>436</sup>  
Meyl-i çerāğān ider her gice sultān-ı ‘aşk

Dökmez idi eşk-i germ itmez idi āh-ı serd  
Sīne-i **Yahyā** eger olmasa sūzān-ı ‘aşk

## 124

**Mefā‘ilün/fe‘ilātün/mefā‘ilün/fe‘ilün**

1. Penāh olursa n’ola mihr ü māha sāye-i ‘aşk  
Bülend mertebdür mihrüñ ile māye-i ‘aşk<sup>437</sup>

Hezār şīri bu deştüñ zebūn-ı pençesidür  
Ne şīr virdi ‘aceb tıfl-ı cāna dāye-i ‘aşk

Revāc ḳomadı bāzār-ı germ-i ḥurşīde

---

<sup>434</sup> Mecmū‘ada olmadığı için mevcut çalışmadan aktarılmıştır.

<sup>435</sup> gibi : ile, Ş.Y.D., s.203.

<sup>436</sup> erbāb-ı dil : erbāb-ı ‘aşk, Ş.Y.D., s.203.

<sup>437</sup> māye-i ‘aşk : pāye-i ‘aşk, Ş.Y.D., s.207.

Derūn-ı dilde ki ondı amīr-i māye-i ‘ak

Egeri mihrūn ile oldı zerre zerre vūcūd

Henūz alınmadı ey āh-ı ūsn vāye-i ‘ak

5. Hemān o āhdan eksūkligūn dile **Yahyā**

Temām ider seni de derd-i bī-nihāye-i ‘ak

## 125

**Mūfte ‘ilūn/mefā ‘ilūn/mūfte ‘ilūn/mefā ‘ilūn**

1. Tā ki oındı<sup>438</sup> gūıma ayyā ‘ale’l-felāh-ı<sup>439</sup> ‘ak

Cām-ı abūhı eyledūm rātibe-i abāh-ı ‘ak

Dūr u dırāz-ı rāhdur degme amāma varamaz

Ola meger ki nāme-ber mur-ı sebūk-cenāh-ı ‘ak

İtme ‘azīmet ey gōnūl kūyına tī-ı āhsız

orulu yoldur urama olmayıca silāh-ı ‘ak

[77a] Rind hemīe pūr-arāb olsa ta ‘accūb eylemeñ

Kīse tehī olsa ne am kāsesi olı rāh-ı ‘ak

<sup>438</sup> oındı : alındı, .Y.D., s.204.

<sup>439</sup>“haydı kurtulua!” manasında ezanın bir bōlümü. <https://www.filozof.net/Turkce/nedir-ne-demek/12502-hayyalel-felah-ne-demek-anlami-ezanin-turkcesi.html> (14.11.2021)

5. Çün ola meyle pür kadeh bil anı māye-i ferah  
Nüş ide gör hemīşe **Yahyā** bu imiş şalāh-ı ‘aşk

126

**Mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün**

1. Özüñ ey dil yukardan tutma çün bir mäh-päreñ yok  
Tatalum çarh-ı atlas kendü olmışsun sitäreñ yok<sup>440</sup>

Seni ‘arifler ilzām itmesün ey sākī-i kahve  
Ko bahş-i cām u fincānı bilürsin hod idäreñ yok

Hele emvāc-ı deryā-yı gam-ı dünyāyı bilmezsin  
Senüñ dervīş eginüñde egerçi şof u hāren yok

Dehānum hoşkasındandur devāsı derdiñüñ dirsın  
Tabībüm ben de bildüm haste-i hicrāna çäreñ yok

5. Belürmez zaḥm-ı tīg-i gamzesiyse dilde ey **Yahyā**  
Ne bilsün yār hālüñ zāhirā sīneñde yäreñ yok

127

**Fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün**

1. ‘Aşka kâbil dil mi yok şehr içre ya dil-ber mi yok

<sup>440</sup> “[yok]” redifleri mecmū‘ada olmadığı için mevcut çalışmadan aktarılmıştır.

Mest yok meclisde bilmem mey mi yok sāgar mı yok

Ėonce-i dil açılıp hâtır n'îçün şād olmaya

Bağda güller mi yok gülşende bülbüller mi yok

Görmeziz bir dil ki tūtî gibi güftâr eyleye

Söyledür mi yok cihānda bilmezsin söyler mi yok

Sengden dil kem mi ya seng-i siyāhı la'l iden

Āfitāb-ı feyz-bahşā-yı bülend-ahter mi yok

5. N'îçün ebkār-ı ma'ānî beslemez erbāb-ı nazm

Yoğsa **Yahyā** gibi üstād-ı sūhan-perver mi yok

128

**Fā' ilātün/fā' ilātün/fā' ilātün/fā' ilün**

1. Rüstem-i 'aşkuñ zebūnı olmaduğ bir ferd yok

Hāşılı anuñla gönlümce tutuşmuş merd yok

Ḳays çekmiş derd-i 'aşkı aña da irişmedüm

Kime takrîr ideyin hāl-i dili hem-derd yok

[77b] Cūybār-ı 'aşqdan feyz alımazsun şofiyā

Sende nilüfer gibi mādām rüy-ı zerd yok

Germ ü serdin çekmeyenler ʿālemüñ ādem midür

Vāʿizā hiç sende eşk-i germ ü āh-1 serd yok

5. Gözyaşın **Yahyā** düketdi āha tākāt kalmadı

Serv-i nāzum çık şalın kūyuñda gil yok gerd yok

## 129

**Mefā ʿilün/mefā ʿilün/mefā ʿilün/mefā ʿilün**

1. Gönüllerden şafā cāmiyle gam dūr olduğın görsek

Harābātuñ yine bir dağı maʿmūr olduğın görsek<sup>441</sup>

Ziyāsı düşse cāna āfitāb-1 cām-1 şahbānuñ

Yine ol hāne-i tārīk pür-nūr olduğın görsek

Getürsek meclise cām-1 zümürüd fāmı ey sākī

Hasūd-1 mār-ṭabʿuñ gözleri kör olduğın görsek

Dizilse yanına tāze civānlar<sup>442</sup> tāze ʿāşıklar

Yine pīr-i muğānuñ şād u mesrūr olduğın görsek

5. Pür olsa naʿra-i mestān ile meyḥāneler **Yahyā**

<sup>441</sup> “[görsek]” redifleri mecmūʿada olmadığı için mevcut çalışmadan aktarılmıştır.

<sup>442</sup> civānlar : güzeller, Ş.Y.D., s.214.

Şarāb-ı şevk ile her gūşe pür-şūr olduĖın gōrsek

### 130

**Mef'ulü/fa'ilatü/mefā'ilü/fa'ilün**

1. Gül sāĖarını pür itdi gelüñ pür-ĥurūş oluñ  
Ya'ni irişdi vaĥt-i ęarab bāde-nūş oluñ<sup>443</sup>

İtdi nesīm-i müjde seĥer nergis ü güle  
İrdi zamān-ı nefĥa-i ĥaĥ ęeşm ü gūş oluñ

Bülbüllerüñ figānı bu kim mest-i şevk iken  
Dirler ki ĥ'āba vardı şeh-i gül ĥāmūş oluñ

Zühhāda diñ ki<sup>444</sup> niceye dek ĥod-fürüşlük  
Pīr-i muĖāna ĥizmet idüñ mey-fürüş oluñ

5. **Yaĥyā** bu demde alsa ele ęolı cām-ı mey  
Evrāĥ-ı gülle örtüñ anı 'ayb-pūş oluñ

### 131

**Müstef'ilün/fe'ülün/müstef'ilün/fe'ülün<sup>445</sup>**

1. Pervāneyi egeręi yandurdı nāzı şem'ün

<sup>443</sup> “[olun]” redifleri mecmū'ada olmadığı için mevcut ęalıřmadan aktarılmıştır.

<sup>444</sup> diñ ki : din, Ş.Y.D., s.217.

<sup>445</sup> Ş.Y.D. adlı ęalıřmada bu kalıp “Müstef'ülün Fa'ülün Müstef'ülün Fa'ülün” olarak yazılmıştır.

Şimdi ziyāde andan sūz u güdāzı şem‘ün

[78a] Aḥvāli yana yana ‘arz itdügüm budur kim  
Dil-dāra hoş gelürmiş sūz u güdāzı şem‘ün

Eksük degül başından her bār-ı<sup>446</sup> tīğ-i miḥnet  
Gīsūña öykünelden zülf-i dırāzı şem‘ün

Sūz-ı derün cānı<sup>447</sup> geldi zebāna bir bir  
Meclisde rüşen oldı yārāna rāzı şem‘ün

5. Maḥv-ı vücūd idince ‘aşıq yanup yaqılsın  
**Yahyā** anuñla oldı bu imtiyāzı şem‘ün

## 132

**Fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilün**

1. Eglenür seyr-i ruḥuñ fikriyle dil bayrama dek  
Yoḥsa eylerdi sefer zülfüñ gamıyla Şāma dek

Şubḥa dek kūyuñ tolanduḵ gün yüzüñ göstermedüñ  
Çıkmaduñ ey mäh-ı tábān bekledük aḥşāma dek

---

<sup>446</sup> bār-ı : bār, Ş.Y.D., s.216.

<sup>447</sup> cānı : hāli, Ş.Y.D., s.216.



El vireydi ni‘ met-i vaşluñ eger bayrāmda  
Ėam yimezdi şā‘ im-i hicrānuñ ol eyyāma dek

Māl içün nā-dān olur pā-beste-i şedd-i<sup>448</sup> belā  
Hırş-ı dāne murġ-ı idrākini<sup>449</sup> iltür dāma dek

5. Mācerāmuz ħāk-i pāy-i yāre taķrīr itmege  
Gitsün ey **Yahyā** yaşum ol serv-i sīm-endāma dek

### 133

**Fe‘ ilātün[fā‘ ilātün]/fe‘ ilātün/fe‘ ilātün/fe‘ ilün**

1. ‘Ayn-ı zillet mi degül devlet-i dünyā didigüñ  
Ėatı alçaķ görünür oldu eñ a‘lā didigüñ

Kūy-ı cānānı koyup anda turur mı ādem  
Zāhidā bilmemiyüz cennet-i me‘vā didigüñ

Müntehā-yı emel ü maṭlab-ı a‘lā mı olur  
Serv-ķadler var iken sidre vü tūbā didigüñ

Hūbdur eyledügüñ naġmede söz yok ammā  
Girse gūş-ı güle ey bülbül-i şeydā didigüñ

---

<sup>448</sup> Şedd-i : dām-ı, Ş.Y.D., s. 215.

<sup>449</sup> idrakini : bī-idrāki, Ş.Y.D., s. 215.

5. Hazer it seng-i cefāsından o şūhuñ dir idüñ  
‘Āķıbet geldi benüm başuma **Yahyā** didigüñ

134

[78b] **Mef‘ülü/fā‘ilātü/mefā‘ilü/fā‘ilün**

1. Olmış şarāb-ı nāz ile mestāne gözlerüñ  
Uymış yine o ğamze-i fettāna gözlerüñ

Başlar hemān süzülmege mānend-i şāh-bāz

Kaşd eyledükçe şayd-ı dil ü cāna gözlerüñ

Ādem ne deñlü şīr-i dil<sup>450</sup> olsa şikār olur

İtse kaçan nigāh-ı ğazālāna gözlerüñ

Görseñ kitāb-ı mihr ü vefāyı sebaķ sebaķ

Ben söyledükçe baķmasa yābāna gözlerüñ

5. **Yahyā** gibi olur nice bī-çāre dil-figār  
Ruḥşat virince ğamze vü müjgāna gözlerüñ

135

**Mefā‘ilün/mefā‘ilün/mefā‘ilün/mefā‘ilün**

---

<sup>450</sup> şīr-i dil : şīr-dil, Ş.Y.D., s.224.

1. Şalundı<sup>451</sup> ‘ıyd irişdi yine hūbānı Sitanbuluñ

Yine ārāste olsun qarāmānı Sitanbuluñ<sup>452</sup>

Şafālar kesb idüp ‘uşşāk olunsun merħabā yer yer

Vefā meydānına gelsün civānānı Sitanbuluñ

Döner hūrşīd-i ālem-tābına gerdün-ı gerdānuñ

Binüp dulāba her bir māh-ı tābānı Sitanbuluñ

Semend-i nāzla yügrük cevānlar seyre çıksunlar

Pür olsun hūblarla Āt Meydānı Sitanbuluñ

5. Bu şi‘rūñ haq budur **Yahyā** ki gāyet bī-nazīr oldı

Pesend eylerse lāyık ehl-i ‘irfānı Sitanbuluñ

### 136

**Mefā‘ilün/fe‘ilātün/mefā‘ilün/fe‘ilün**

1. Reh-i taleb tūtalum kūy-ı dīl-rübā diyerek

Şafā vü miħnete yā hū vü merħabā diyerek

Getürdüñ ey dil-i āvāre sīneye bir bir

Ne deñlü guşsa vü gam varsa āşinā diyerek

<sup>451</sup> Şalundı : salınsun, Ş.Y.D., s.220.

<sup>452</sup> Mısrada vezin kusurludur.

Şikenc-i tırra-i müşgînine esîr oldu  
Belāya uğradı dil zülfine belā diyerek

Ḥudā kerîmdür elbette eylemez maḥrûm  
Murādına irişür her kişi Ḥudā diyerek

5. Açılmaz ise gönül künc-i hücrede **Yahyā**  
Kenār-ı gülşene çık şî'r-i dil-küşā diyerek

### 137

[79a] **Mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün**

1. Sürersin dā'im ey dil pāy-ı yāre çehre-i zerdüñ  
Dimez mi ol tabîb-i cān ü dil saña nedür derdüñ

Perîşān-ı ḥazān olmaz gül-i ra'naları şolmaz  
Ne bāguñ naḥlidür āyā nihāl-i tāze-perverdüñ

Nişān-ı tîr-i ḥışm-ı yār olursun ey kamer bir gün  
Felekde ḥüsnüñe mağrūr olup gögsüñ 'aceb gerdüñ

Vefā şüretlerin gördüm vişālüñ arzu itdüm<sup>453</sup>

Ruḥuñ pinhān idüp āḥir cefā şeklini gösterdüñ

<sup>453</sup> Mısrada vezin kusurludur.

5. Felek döne döne şimdi cefâlar itsün ey **Yahyâ**  
Ne tozlar kôpara bir dem ola âh-ı cihân-gerdüñ

138

**Fâ‘ilâtün/fâ‘ilâtün/fâ‘ilâtün/fâ‘ilün**

1. Dikdiler her yâre kim s̄nemde açdı hançerüñ  
Seyrine gel bâğ-ı miḥnetde dikilmüş güllerüñ

Vâ‘iz-i şehre nice ‘âkil disün p̄r-i muğân

Adına ümm’ül-ḥabâ’ is̄ dir dü-sâle duḥterüñ

Hançerüñ âyînesinde görünür şekl-i celâl<sup>454</sup>

Vay rûy-ı luḥf<sup>455</sup> göstermezse rûy-ı<sup>456</sup> enverüñ

İhtirâz eyle meded göz degmesün mecrûḥ olur

Ḥaylice nâzikedür ey ḡonce-dehen la‘l-i terüñ

5. İltifât it ḥas-revâ dünyâya virme ḥâtırın  
Kıymetin bil çünki **Yahyâ** gibi var bir çâkerüñ

139

---

<sup>454</sup> celâl : hilâl, Ş.Y.D., s.221.

<sup>455</sup> luḥf : mihr, Ş.Y.D., s.221.

<sup>456</sup> rûy-ı : re‘y-i, Ş.Y.D., s.221.

**Fā' ilātün/fā' ilātün/fā' ilātün/fā' ilün**

1. Şīve vü reftāruñı serv-i çemende görmedük  
Bu ser-āmed kāmety bir nārvende görmedük  
  
Cāme-i yektā şıkar dirler o cism-i nāzüki  
Böyle terlik bir gül-i nāzük-bedende görmedük  
  
Başına çıkmak diler bir iki zerle ādemün  
Nergis-i şehlā gibi var ise kande görmedük  
  
Dürr-i dendān-ı şafā-baḥşuñ görenler didiler  
Böyle pāk u muntaẓam lü'lü' Adende görmedük
5. Şerḥ iderse ders-i 'aşkı yine **Yahyā** şerḥ ider  
Bir maḥall kalmış mıdur zīrā bu fende görmedük

**140**

**[79b] Mef' ulü/fā' ilātü/mefā' ilü/fā' ilün**

1. Ādem sayılmaz oldu kapuñda gedālaruñ  
Yok mı ḥisābı pādişehüm mübtelālaruñ  
  
Dil gitdi gerçi yirine geldi<sup>457</sup> hezār ğam  
Biri gider iki<sup>458</sup> gelür oldu belālaruñ

---

<sup>457</sup> geldi : kōndı, Ş.Y.D., s.229.

Dil pür-heves nesīm-i şabā ise hoş- nefes  
Çık bāğa kim güzelliği vardur hevālaruñ

Cān naqdini alup unudurlar revā mıdur  
Resm-i vefāyı bilmedügi dil-rübālaruñ

5. **Yahyādan özge kimseye tek eyleme vefā**  
Kā'ıldür ol ne deñlü olursa cefālaruñ

**141**

**Mef'ülü/mefā'ülü/mefā'ülü/fe'ülün**

1. Açılmaduñ incitdi seni zārı hezāruñ  
Ey gonce-i ter gönli misün bülbül-i zāruñ

Bülbüller öter güller açık şād gönül yok  
Hiç böyleliğin görmemişüz faşl-ı hazānuñ

Āğāzı güzel eyledüñ ey bülbül-i şeydā  
Hoş gelmedi ammā dil-i pür-şevke qarāruñ

Hālūñ ideli gamze-i hūn-h'āra taqarrüb  
Hūn itdi dilin nāfice-i misk-i tatāruñ

---

<sup>458</sup> iki : biri, Ş.Y.D., s.229.

5. **Yahyā** ҡo dili pārelesün lāle-şıfat yār  
Gülzār-ı ғamuñ revnāķıdur ҡalb-i figāruñ

142

**Mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün**

1. Umulmaz mı o tıfl-ı şūħdan şeftālüler virmek  
Cihānda şimdi mi oldı nihāl-i tāze ber virmek

Ĥayāt-ı tāze virmek deñlü vardur mürde-i ‘aşķa  
Cevānı luş ile yād itdüğinden bir ĥaber virmek

Leb-i şirīnüñi şuñ aғzuma cāna sözüñ diñle  
Olur tūtīye ғüftār itmege bā‘is şeker virmek<sup>459</sup>

Çekilmiş meclis-i ‘aşķa gelür diyü dil-i zārı  
‘Āceb mi luş-ı tab‘-ı Ƙaysdan yārāna yer virmek

5. Hümā-yı ‘aşķ besdür āşiyān-sāz-ı ser-i **Yahyā**  
Ne lāzım kendüsine Ƙays-āsā derd-i ser virmek

143

**[80a] Fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün**

<sup>459</sup> “[virmek]” redifleri mecmū‘ada olmadığı için mevcut çalışmadan aktarılmıştır.



1. Sākī-i bezmüñ alınmadı elinden cām-ı mül  
Kıopmadı şāh-ı gül-i ümmīdden bir dāne gül
- Bād-ı gayretle çıkup ben saña göz açdırmazam  
Gel yakup ey kevkebe-bahtum vücūdum itme kül
- Ben gözüm üzre yaşum şeb-nem gibi itmek nişār  
Tek hemān güller gibi sen şād olup ey gonce gül
- ‘Ārız-ı rengīnünüñ hergiz mişālin görmedüm  
Şuları gözden geçirdüm gerçi kim mānend-i pül

5. Şām-ı vaşluñ isterüm **Yahyā** dırāz olduğumı  
Zülf-i yāri oḡşayup dā’im dirüm yā leyl-i tūl

144

**Fā’ilatün/fā’ilatün/fā’ilatün/fā’ilün**

1. Kāmet-i mevzūnuñ mānendi yokdur bir nihāl  
Naḥl-i gül kūtāh serv-i bāğ ise bī-i’tidāl
- ‘Ār ider çignetmeden bāri muḥallā eyleñüz  
Na’l-i esbin eyleye tā kim mişāl-i rüy-māl

Gülşen-i 'işretde atmer kırmızı gül şanurın<sup>460</sup>

Bāde-i gül-gūna 'aks itdükçe ol ruhsār-ı āl

145

Mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün

1. Vücūdudur sa 'ādet  mihr-i dıraşşānı<sup>461</sup>

Yüzüñdendir cihāna feyz-i nūr-ı luf-ı yezdānı

İdüp himmet cihāndan zulmet-i ilhādi mav eyle

Ele al nūrlandır Pertev-i şemşīr-i bürrānı

Budur söz kim zafer Sultān Murād-ı dīn-penāhuñdur

udādan her ne isterse udā āsān ider anı

Mu 'inüñdür cemī ' -i evliyā bī-şek ider himmet

İmām-ı A 'zam u şey-i mu 'azzam ub-ı Geylānī

5. Şehā Bağdādı al ecdāduñuñ ervāını şād [it]<sup>462</sup>

uşuşān rū-ı pāk-i Hazret-i Sultān Süleymānı

Varup ser-add-i İslāma 'adūnuñ addini bildir

<sup>460</sup> şanurın : şanuruz, Ş.Y.D., s.239.

<sup>461</sup> mihr-i dıraşşānı : burcunun hurşīd-i rahşānı, Ş.Y.D., s.24.

<sup>462</sup> Mecmū 'ada olmadığı için mevcut alışmadan aktarılmıştır.

Budur resm-i kadīm-i hānedān-ı āl-i ‘Osmānī

Delīlūñ Hızr olup cünd-i melā’ik sağ u soluñda  
Kafādāruñ ola her kande iseñ hıfz-ı [Rabbānī]<sup>463</sup>

Muqayyetmiş meger bir sā‘at-i sa‘d-i mübārekle  
Sefer vaqtini ta‘yīn eyledi nev-rūz-ı sulṭānī

[80b] Görüp eşcār-ı şahrāda kurulmuş haymeler şandum  
Güzel mevsimde naşb oldu otāğ u tūğ-ı hākānī

10. Görenler rāyet-i mansūrını hırşīde peyveste  
Şanurlar ser-‘alem ol rāyete mihr-i dıraḥşānı

Açup rāyāt-ı fetḥi rezm-gāhı lālezār eyle  
Yine ihyā vü ābād it maḳām-ı pāk-i dāma Nu‘mānī<sup>464</sup>

Güşāde gonceyi fetḥe mübārek-fāl ‘add itmiş  
Varanlar gülşene mesrūr görmüş verd-i hāndānı

Nesīm-i nev-bahār öyküñdi hūlḳ-ı şāh-ı devrāna  
Güşād olsa ‘aceb mi goncelerden çīn-i pīşānī

<sup>463</sup> Mecmū‘ada olmadığı için mevcut çalışmadan aktarılmıştır.

<sup>464</sup> dāma : - , Ş.Y.D., s.25. Bu kelimenin eklenmesiyle iki tane hece fazlalığı oluşmaktadır. Bundan dolayı mısra da vezin kusurludur.

Bahār eyyāmıdır şimdi şafā şahrā vü deştüñdür

Yeter çekdük derün-ı hānede cevri zemistānı

15. Varup Bağdād fetħin görelüm şimdi bi-fazli'llāh

Sitanbuluñ bizümdür yine gülzār u gülistānı

Ġazālar eyleyüp Sulţān Ġāzī memleket [alsun]<sup>465</sup>

Zahīr olup aña tevfiĠ-i ĠaĠ te'yīd-i sübhānī

Gelüp yine serīr-i devlete<sup>466</sup> iĠbāl ü devletle

Cenāb-ı ĠaĠĠa **Yahyā** eylerüz şükr-i firāvānı

## 146

**Mefā'ılün/mefā'ılün/fe'ülün**

1. Siyeh zülf ol ruĠ-ı zībāya düşmiş

Güneş üzre 'acebdür sāye düşmiş

Vişālūñ fikrine talmış dil-i zār

Bulunmaz Ġa'ri bir deryāya düşmiş

Dil-i āvāre vādīsin begenmiş

---

<sup>465</sup> Mecmū'ada olmadığı için mevcut çalışmadan aktarılmıştır.

<sup>466</sup> devlete : 'izzete, Ş.Y.D., s.25.

Yolı Kays olduğı şahrāya düşmiş

İder erbāb-ı ‘aşkuñ sūzın efzūn

Ol āteş kim derūn-ı nāya düşmiş

5. Başa çıkmak umarmış kāküliyle  
Gönül **Yaḥyā** ‘aceb sevdāya düşmiş

### 147

[81a] **Fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün**

1. Şoḥbet-i gül ḥurrem eyler bir iki gün bülbüli  
Meclis-ārālklar eyler eglenür egler güli

Oldı gülşen bir cevān-ı kāmran kim giydügi

Gāh gül-gün ḳabā gāhī libās-ı sünbüli

Şüphe yokdur kim çıkar bī-çāre diller başdan<sup>467</sup>

Ol şehūñ taraf-ı külāhından çıkarsa kāküli

Sāḡar-ı gülden nice *mest oldı bülbül sāḳiyā*<sup>468</sup>

Vaḳtidür bizden dirīḡ itme meded cām-ı müli

<sup>467</sup> Mısrada vezin kusurludur.

<sup>468</sup> “gölde” yazmakta iken üstü çizilerek “*mest oldı bülbül sāḳiyā*” şeklinde devam ettirilmiştir.

5. Himmet-i sākī olursa ğamla söyleşmek nedür  
Eksik olmasun hemān **Yahyā** şurāhī kılķulı

148

**Mef‘ülü/fā‘ilātü/mefā‘ilü/fā‘ilün**

1. İfşā-yı sırr-ı yār-ı günāh-ı ‘azīmdür  
Menşürı ol günāh ile ber-dār itdiler

149

**Mef‘ülü/fā‘ilātü/mefā‘ilü/fā‘ilün**

1. Aldandı ‘ayş u ‘ışret için hāne bekleyen  
‘Ālemde toydı gūşe-i meyḥāne bekleyen

Mey ḥāletin bilür yine ḳallāş-ı meykede  
Zevḳ eylemez bu lezzeti kāşāne bekleyen

Her bir muḳīm-i meykede nūş itdi şanma cām

Hep gence vāşıl oldı mı vīrāne bekleyen

Geçdük ḥicāb-ı deyr ü salībūñ verāsına

Bulmaz bu deñlü dā’ire büthāne bekleyen

5. Peymāne-i maḥabbeti nūş itdi **Nev‘iyā**  
Bu bezm içinde yirini merdāne bekleyen

[81b] Farsça şiirler mevcuttur.

150

[82a] Mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün

1. Zihī ser-çeşme-i fazl u ma 'anī kim ider cārī  
Dil-i dānāsı āb-ı hikmeti mülk-i beyān üzre

Ne mülke kevkeb-i 'adli nighbān olsa deşinde  
Olur gālib gāzāl-i bādiye şīr-i jiyān üzre<sup>469</sup>

Ne bezmūñ şem ' -i kāfūrīsi bulsa tābis-i qahrın  
Niyām-ı sīmden hañçer çeküp<sup>470</sup> bād-ı vezān üzre

Ger irse hāk-i dergāh-ile bād-ı şubh-dem baħre  
İder emvācını 'anber-feşān kevn ü mekān üzre

5. Ser-ā-pā dāğ-ı āteş-nāk olur nīlūferi anuñ  
Güzār itse semūm-ı qahrı bir āb-ı revān üzre

Cihānda fitne üzre fitne olmaz devr-i 'adlūnde  
Meger düşmiş ola zūlf-i siyeh haṭṭ-ı bütān üzre

<sup>469</sup> bādiye şīr-i jiyān [üzre] : māh şīrān-ı jiyān üzre, S.D., s.253.

Üzre redifinin şiir boyunca mecmū'ada çokça yazılmadığı görülmüş incelenen eserden aktarılmıştır.

<sup>470</sup> çeküp : çeker, S.D., s.253.

Eger kim gamze-i yār itmeseydi dilleri gāret<sup>471</sup>

Zamānında dinürdi reh-zen itmez kārban üzre

Yasāğ itse şarāb-ı nāza şāh-ı qahrı qalmazdı

Daği maħmūrluq āşarı çeşm-i dil-berān üzre

Cihān şarsılmaydı tünd-i bād-ı hışm u qahrından

Qalurdi gerd-i fitne dāmen-i āhır zamān üzre

10. Cihān-ārā hudāvendā ahālī-perverā şadrā

Şehāb-ı luṭf u cūduñ sāye şalmış ins ü cān üzre

Sen ol memdūh-ı ‘ālemsin ki Üstād-ı ezel vaşfuñ

İderken ḥall ile imlā bu levḥ-i zer-nişān üzre

Bir iki kaṭre altun ṭamlamışdı kilik-i şun ‘ından

Degüldür zāhir olan māh u hūrşīd āsmān üzre

Felek bir zer-şem ‘dān-ı nişāndur<sup>472</sup> bezm-i hāşuñda

Güneş şem ‘-i münīr-i bī-duḥāndur şem ‘dān üzre

---

<sup>471</sup> dilleri gāret : dillere gāhī, S.D., s.254.

<sup>472</sup> zer-şem ‘dān-ı nişāndur : şem ‘dān-ı zer-nişāndur, S.D., s.255.



Şanurlar kilk-i zer-kāruñ görenler dest-i cūduñda  
Şu‘ā-ı mihr-i enverdür yem-i gevher-feşān üzre

15. Kaçan vaşf-ı haṭ-ı taḥrīr-i bŷy-ı ḥulḳuñı yazsam  
Duḥān-ı ‘anber olur sāye-i kilkŷm benān üzre

Kaçan çābŷk-sŷvār-ı<sup>473</sup> raḥş-ı fikrŷm gelse cevlāna  
İder menzilgehin vādī-i mŷlk-i lā-mekān üzre

Kaşīdem bir gŷlistān-ı neşāṭ-engīz ŷ dil-keşdŷr  
Bu cān-perver ğazel āb-ı revāndur gŷlsitān üzre

Ḥayāl-i la‘li cāy idince çeşm-i ḥŷn-feşān üzre  
Biri birine dŷşdi kirpigŷm ḳan oldı ḳan üzre

Dŷm-i ṭāvus gibi zŷlfini yir yir gŷsterŷr mir‘āt  
Dŷşince ḥalkā ḥalkā ol ruḥ-ı āyīnesān üzre

20. Ḥabāb-ı bādedŷr gŷyā ki nā-bŷd oldı sāğarda  
Şu ‘aşıḳlar ki ser virdi o la‘l-i dilsitān üzre

[82b] Gelen ta‘ne taşı başında cāy itmişdi Mecnŷnuñ  
Görenler beyza-i mŷrgān şanurđı āşiyān<sup>474</sup> üzre

<sup>473</sup> çābŷk-sŷvār-ı : çāpŷk-sŷvār-ı, S.D., s.255.

Geçer cān u cihāndan geçmez ey rūḥ-ı revān senden

Seni terciḥ ider erbāb-ı dil cān u cihān üzre

Sürūr-ı sāğar-ı la ‘lūñle cān virse eger Şabrī

Yuyup şahbā ile defn it anı kūy-ı muğān üzre

Siper idüp n’ola cām-ı meyi devrāndan ağılsam

Hemīşe tīg-i ğam çekmekdedür ben nā-tüvān<sup>475</sup> üzre

25. Başar cünd-i şerār-ı āhum encüm leşkerin her şeb

N’ola eflākde şimdi kıran olsa kıran üzre

Sipihre serfürü kılmam zamānuñda bi-ḥamdı’ llāh<sup>476</sup>

İrişdüm rif’ata sürdüm yüzüm ol āsitān<sup>477</sup> üzre

Görindi tāb-ı feyzüñle süḥan kilik-i zebānumdan<sup>478</sup>

Cilā ile cevāhir gibi şemşir ü sinān üzre

Benem şāhib-kırān-ı ‘arşa-i ma ‘nā n’ola şimdi

Belāgat tīgini çeksem ‘adū-yı bed-zebān üzre

---

<sup>474</sup> āşiyān : āşyān, S.D., s.256.

<sup>475</sup> nā-tüvān : nā-tevān, S.D., s.256.

<sup>476</sup> bi-ḥamdı’ llāh : Allah’a şükürler olsun.”

<sup>477</sup> āsitān : āstān, S.D., s.256.

<sup>478</sup> zebānumdan : benānumdan, S.D., s.256.

Gerekdür rişte-i hüsn-i kabülün̄ yoḥsa sultānum

Dizilmez gevher-i eş‘ār-ı pāküm rīsmān üzre

30. Sezādur sāye şalsa şāḥ-ı bālā naḥl-i iḳbālün̄<sup>479</sup>

Du‘ānı ezber iden şā‘ir-i sāḥir-beyān üzre

Ola pīrāye şāḥn-ı gülşene tā nergis ü şeb-nem

Zer ü gevher gibi rüy-ı ‘arūs-ı dilsitān üzre

‘Adū-yı zerd-rüyı eylesün Ḥaḳ zīr-i destün̄de

Bahāruñ luṭfi böyle ğālib olduḳça ḥazān üzre

## 151

**Mefā‘ilün/mefā‘ilün/mefā‘ilün/mefā‘ilün**

1. Gidüp meclisden ol rūḥ-ı revān ḳaldı beden bāḳī

Mey-i nābı içildi ḳaldı gūyā dürdden bāḳī

Vişālün̄ bezmüne bir kez ümīdüm maḥrem olmaḳdur

Mey-i nāb-ı hayātumdan bedende var iken bāḳī

Görüp aḡyār ile ol Yūsuf-ı hüsn-i melül olmañ

Ne şādī ḳaldı ihvāna ne Ya‘kūba ḥazen bāḳī

---

<sup>479</sup> iḳbālün̄ : iḥsānuñ, S.D., s.257.

**[83a] Semā'ī**

1. Gidem gibi bu cihāndan  
 Du'ādan unutmañ bizi  
 urtulam gibi zindāndan  
 Du'ādan unutmañ bizi

Ne 'ilmüm var ne 'amelüm  
 Lakin çok tül-i emelüm  
 İrişge gibi ecelüm  
 Du'ādan unutmañ bizi

Görmez oldu iki gözüm  
 Hiç añlanmaz oldu sözüm  
 Ğā'ib ola gibi özüm  
 Du'ādan unutmañ bizi

Seyr iderken rüy-ı yāri  
 Araya odum ağıyāri  
 Bırağam gibi bu dāri  
 Du'ādan unutmañ bizi

5. **Fenāyī Ğalvetī 'āşī**

İŖi gŭcŭ hep me'asŭ  
Gŕmeyem gibi nāsŭ  
Du'ādan unutmañ bizi

**153**

**Semā' ŭ**

1. Ŗām seher budur ricāmuz  
Medīnede al cānumuz  
Ol cānibe adım adım  
Medīnede al cānumuz

Gŭzeldŭr 'Arab illeri  
Biter kırmızı gŭlleri  
Ŗter dŭn gŭn bŭlbŭlleri  
Medīnede al cānumuz

Ravzaya varup yŭz sŭrem  
Ŗebŭnde kā'im tŭram  
Ḥabībŭñŭñ nŭrun gŕrem  
Medīnede al cānumuz

Anda vardur nice esrār  
Anı arar tŭrma aḥyār  
Aradan dŭr ola aḡyār

Medīnede al cānumuz

5. **Fenāyī Ḥalvetī cānı**

Anda virmek ister anı

Gider dilden nām u şānı

Medīnede al cānumuz

**154**

**[83b] Fe‘ilātün[fā‘ilātün]/fe‘ilātün/fe‘ilātün/fe‘ilün**

1. Müjde-i feth-ile şād oldu gönüller ḥālā

Buldular tāze ḥayātı dil-i ‘ālem gūyā

Bang-i el-feth ü zafer çıkdı yine āfākā

Şıyt-ı maḥşer ile tıldı yine gūş-ı a‘lā

Ḳana ğarḳ oldu dili gūş iden ehl-i kevñ

Girid aḫasına döndi yine ḳalb-i a‘dā

Nice donanmaya ‘ālem nice şād olmayalum

Böyle bir fethi müyesser ide Ḥaḳ celle ‘alā

5. Dā‘imā naşr u zafer-yāb ola ḥayl-i İslām

Düşmen-i dīni de maḳhūr ide her dem Mevlā

İşidüp yine bu fetḫi didi **Hāfız** tārīḫ  
Aldı ḫışnın Giridüñ ceng-ile Yūsuf Paşa

sene 1056

155

**Fā' ilātün/fā' ilātün/fā' ilātün/fā' ilün**

*Tārīḫ-i Haṭṭ-ı Maḫdūm İsmā'ıl Efendi*

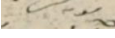
1. Ola ey maḫdūm-ı 'ālī rütbe vü vālā-nijād  
Her günüñ nev-rüz leylüñ ḫadr ide perverdigār

Haṭṭ-ı ruḫsāruñ görüp **Hāfız** didi tārīḫini  
Rüz u şeb oldı müsāvī geldi gūyā nev-bahār

sene 1056

156

**Mefā' ilün/mefā' ilün/fe' ülün**

1. Büyüdi ḫ<sup>v</sup>āce  çevirtme  
Belertme gözleri ādem delürtme

Civān nāz uyḫusu olursa zāhir  
Uyurken kendi uyanmaya dürtme

Yetişmez āsmāna ṭāḫ-ı kisrā

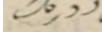
Gök urma üsti bir yer altı örtme


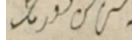
Geçen alayda dilber bir selām vir

Bizi gördükde at üzre şalurtma

5. Gelür hâtırdā ebyāt var **Zuhūri**<sup>480</sup>

Yoluyla geldi bu iki sürtme

Sev hemān dünyāda zahrı üzre bir zerre 

 ma‘rifet şanma <sup>481</sup>

## 157

[84a] Mef‘ülü/mefā‘ilü/mefā‘ilü/fe‘ülün

1. Dünyāyı<sup>482</sup> helāk eyler ise ol nigh-i mest

Şahrā-yı kıyāmet hep olur h‘āb-geh-i mest

Bir dil mi kōdı yıkmaya mestāne nighle

‘Uşşākı harāb itdi o çeşm-i siyeh-i mest

Ser-germ olup alduqça ele şevkle cāmı<sup>483</sup>

<sup>480</sup> Mecmuada bu kelimenin üzerine “huşūşī” kelimesi de yazılmıştır fakat kalıp gereği şiire ait olmadığı tahmin edilmektedir.

<sup>481</sup> Beyit tamamen okunamadığı için aruz kalıbı da tespit edilememiştir.

<sup>482</sup> Dünyāyı : düryāyı, C.D., s.186.

<sup>483</sup> şevkle cāmı : cām-ı şafāyı, C.D., s.186.



Hürşīde düşer sāye-i perr-i küleh-i mest

Şūfī göremez şüret-i ma' nā-yı kemāhī

Kühl olmaz ise dīdesine hāk-i reh-i mest<sup>484</sup>

5. Mestāne gehī sūbha alursañ ele **Cevrī**

Ġam çekme şayılmaz bu maķūle güneh-i mest

## 158

**Fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilün**

1. Dil ki gāhī ğamzesinden rāz-ı 'aşkı gūş ider

Neşve-i hayret zebān-ı nālesin hāmūş ider

N'ola şür-efzā-yı 'aşk olsa dil-i şūrīdemüz

Çeşm-i mest-ile şarābı bir kadehden nūş ider

Dillere açduķça rāz-ı nāfe-i hālin nesīm

Neşr-i bŷy-ı zŷlf-i mŷşk-efşānımı rū-pŷş ider

Serv-i ķaddiyle ber-ā-ber şalınursa kākŷli

Sāyesin fitne nihāl-i sidreye hem-dŷş ider

---

<sup>484</sup> hāk-i reh-i mest : hāk-i siyeh-i mest, C.D., s.186.

5. Tab‘-ı Cevrî hem-zebân olsa leb-i cânân ile  
Güş-i i‘cāza dürr-i güftārını mengüş ider

**159**

**Fe‘ilātün[fā‘ilātün]/fe‘ilātün/fe‘ilātün/fe‘ilün**

1. Yārdan dil nice ketm-i sühan-ı nāz eyler  
İstese ğamzesi rāz-ı dili ğammāz eyler

**160**

**Fe‘ilātün[fā‘ilātün]/fe‘ilātün/fe‘ilātün/fe‘ilün**

1. Kıo kafes nālesini naĝme-i pey-der-peye gel  
Rāygān diñleyelüm bülbüli İstinyeye gel

**161**

**Semā‘î**

1. Ene‘l-Hakkuñ<sup>485</sup> esrārını  
Bilen dimez diyen bilmez  
Bulanlar özge kārını  
Bilen dimez diyen bilmez

Bu bir sırdur halka dinmez

Gizleyenler nāre yanmaz

---

<sup>485</sup> “Ene‘l-Hakk : Ben Hakkım!”, Hallâc-ı Mansur’un vecd hâlinde söylediği ve dâra çekilmesine sebep olan meşhur söz olup edebiyâtımızda vahdet görüşünün ve taşkın cezbenin ifâdesi olarak çok kullanılmıştır. <http://lugatim.com/s/enelhak> (e.t. : 15.11.2021)

Bu şarābdan içen kıanmaz

Bilen dimez diyen bilmez

Geçer ‘āşık başdan cāndan

Dürler çıkarur ‘ummāndan

Derde irişür dermāndan

Bilen dimez diyen bilmez

Gel ey ‘āşık sırrı gizle

Edep birle hayā gözle

Bu yalnız olmaz sözle

Bilen dimez diyen bilmez

5. **Fenāyī Ḥalvetī** mestdür

Ol haķ didi saña ostdur

Sözleri ‘ākile pestdür

Bilen dimez diyen bilmez

**162**

[84b] **Mef‘ūlü/mefā‘īlü/mefā‘īlü/fe‘ūlün**

1. Leşker-şiken-i hışn-ı kesel güy-ı raḥīķ

Reşk-āver-i her gülşen-i cān kūy-ı raḥīķ

Şaḥş-ı ğamuñ eylerdi dütā kıaddini görse

Ser-pençe-i zūr-efgen-i bāzū-yı raḥīk

Her ṭab‘-ı dili eyler idi kef ile mevzūn

Vezn eylese bir kerre terāzū-yı raḥīk

Şanmañ Ramażān gelmiş ola yine kapatdı

Her kūy-ı ḥarābatı görüñ sū-yı raḥīk

5. Ser-ḥayl-i ğamı tīg ile eyledi küşte

Dal tīg olup yörüdi ārzū-yı raḥīk

**Bābā Nışıfuñ** olsa mu‘aṭṭar n’ola cānı

Geldi çü dimāğına seḥer būy-ı raḥīk

### 163

**Mefā‘ilün/mefā‘ilün/mefā‘ilün/mefā‘ilün**

1. Nice germ olmasın dildār ile bāzār-ı istiğnā

Ṭoḳunmuş ğamzesi şemşīr-i āteş-bār-ı istiğnā

Niyāz ehli durdı nice ğuş eyler o ḥūnı kim

Nigāhı mest nāz u ğamzesi bīmār-ı istiğnā

Döker gülberg-i nāz u şīve bezme bād-ı āhımda

O şuḥ olmuş ser-ā-pā gülbün-i gülzār-ı istiğnā

Egerçi sāye-i lütfunda ‘ālem yok değil ammā  
Nihāl-i kıddine revnaķ-fezādur bār-ı istignā

5. Ya ‘ankā ya hümā-yı evc-i istignā gerek yoħsa  
Dilā her siflenüñ degüldür kār-ı istignā

Kerem kıl bir nigāh-ı iltifātuñla helāk eyle  
Ne lāzım **Ṭālib**-i bī-çāreye āzār-ı istignā

#### 164

[85a] **Mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün**  
*Matla’*

1. Nigāhın ser-girān itmiş mi pür-zür-ı mağrūrı  
Şarāb-ı nāzdan baş kıldırur mı çeşm-i maħmūrı

#### 165

**Semā ‘ī**

1. Kılbimüñ perdesin kıldur  
Luṭf it meded yā Allāhım  
Nūr-ı cemālüñle ṭoldur  
Luṭf it meded yā Allāhım

Şām u seħer işim feryād

Āh iderüm hem-çü Ferhād  
K̄albm özi ile ābād  
Luṭf it meded yā Allāhım

İstemem hūrī ğılmānı  
İstemem derde dermānı  
Ta‘līm it özge ‘irfānı  
Luṭf it meded yā Allāhım

Göster bana dīdāruñı  
Görmem dār u diyāruñı  
İşitdür özge k̄āl’üñi  
Luṭf it meded yā Allāhım

5. **Fenāyī Ḥalveti** her gāh  
Seherlerde dir yā Allāh  
Münşeriḥ it şadırın ey şāh  
Luṭf it meded yā Allāhım

[85b – 86a]

Bazı önemli şahsiyetlerin ölüm tarihleri mevcuttur.

166

[86b] **Mefā‘ilün/mefā‘ilün/fe‘ülün**

1. Ciger büryān olupdur ‘aşk elinden

Gözler giryān olupdur ‘aşk elinden

Cihānı hiçe şatdı bāzār-ı ‘aşk

Bu ten ‘uryān olupdur ‘aşk elinden

Devāsız derde dūş oldum nice dem

İşim efgān olupdur ‘aşk elinden

Seherde nāle ile ider feryād

Göñül ‘ummān olupdur ‘aşk elinden

5. **Fenāyī Halvetiye** geldi çü ‘aşk

Haḡḡa ḡurbān olupdur ‘aşk elinden

## 167

[87a] **Fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilün**

1. Dār-ı dünyā ‘āşıḡa zindān olur

ḡurtulunca dil baḡr-i ‘ummān olur

‘Āşḡa derdine ölmekdür ancak ‘ilāc

Ölüm aña bir özge dermān olur

Yā ilāhī faḡluñ ile it naḡar

‘Āşıḡa feyzüñ gelüp mihmān olur

Baħr-i ‘ařka dūřmeyen bilmez ledūn

Āh u vāhı ‘āřıķa bir hān olur

5. Ey **Fenāyī Ĥalvetī** dilber yüzün

Kim görür seni gibi ‘uryān olur

**168**

**Semā ‘ī**

1. Cenābuñdan uma geldik

Kerem-i luşf ‘ařā iħsān

Ancak senden olur bildik

Kerem-i luşf ‘ařā iħsān

Senūñ raħmetūñ deryāsı

Siler gōñüllerden pası

Umar senden cümle ‘āřī

Kerem-i luşf ‘ařā iħsān

Me‘ārif baħrını aķıt

Cān gözün cemāle baķıt

Bizi de eyle her dem sābit

Kerem-i luşf ‘ařā iħsān



Cüdā kıılma cinānuñdan

Dağı ħūr u ğılmānuñdan

[87b] Tecellī eyle zātuñdan

Kerem-i luşf ‘atā iħsān

5. **Fenāyī Ĥalvetī** cānı

Ėodı hem ħūr u ğılmānı

İster senden o her ānı

Kerem-i luşf ‘atā iħsān

169

**Semā ‘ī**

1. Āteř-i ‘aşķ-ı ilāhī

Ṭu[r]mayup cāndan ıķar

Ėayzle ‘alem-i Rabbānī

Kāmil insāndan ıķar

Ṭıfl-ı ma ‘nī gelüben

Dā’im ħaber dir ‘āřıķa

Cümle mecāz-ı ħaķīķat

Lafz-ı Ėur’āndan ıķar

Yanagör tennür-ı ‘aşķa

Tā ki pür-nür ola dil

Cevher-i dürr-i le'ālī

Ulu 'ummāndan çıkar

Hazer 'aqlı başıña dir

Görene esrār-ı 'aşkı

Seyr idersün haq cemālin

'Arş-ı Raḥmāndan çıkar

5. Bu **Fenāyī Ḥalvetinün**

Derdine yoqdur 'aded

Ger eger şabritmez ise

Tiz bu dünyādan çıkar

170

[88a] **Fā'ilātün/fā'ilātün/fā'ilātün/fā'ilün**

1. Sırr-ı *mūtū en-temūtū*<sup>486</sup> haberdār ola gör

Feyz-i Ḥaq ide saña sırdan haberdār ola gör

Giçe bu varlık perdesi göstere dost yüzünü

Dār-ı firqat içre dil senden haberdār ola gör

Seyr iderseñ yār cemālin dime ağıyāre şaқın

Māsivā'llāh<sup>487</sup> kıyına haqdan haberdār ola gör

<sup>486</sup> “*Mūtū kable en-temūtū*” : Ölmeden evvel ölünüz.

Baħr-i ‘ummān gibi coşup dürr çıkar şatma anı  
Gizli tursun ey gönül kıandan haberdār ola gör

5. Ey **Fenāyī Ḥalvetī** gel künc-i miḥnet-ḥāne kııl  
Tā ki pür-nūr ola cānuñ kıanda haberdār ola gör<sup>488</sup>

171

**Semā’ī**

1. Gele ey dil eyle inşāf  
Niçe bir idersün günāh  
Hep suçlarıñ ola mu‘āf  
Niçe bir idersün günāh  
  
Ol ḥakkuñı añmaz mısın  
Allāhdan utanmaz mısın  
Nāra girüp yanmaz mısın  
Niçe bir idersün günāh  
  
Gel senüñle hū diyelüm  
Māsivāyı yu diyelüm  
Maṭlab ancaḳ bu diyelüm

---

<sup>487</sup> Māsivā’llāh : “Allah’tan başka her şey.”

<sup>488</sup> Mısrada vezin kusurludur.

Niçe bir idersün günāh

Bu nice gündür itdüñ ‘işret

‘İbādet yok geçdi şıhhat

Rücū‘ it vireler cennet

Niçe bir idersün günāh

5. Gele **Fenāyī Ḥalvetī**

Alğıl olandan ‘izzeti

Aña oldur ḥasreti

Niçe bir idersün günah

172

[88b] **Semā’ī**

1. Yanmağdan uşanmazum

Pervāne miyim bilmem

Hiç soñunu sanmazum

Dīvāne miyim bilmem

Düni gün ağlar gözüm

İşimüz budur bizüm

Añlanmaz oldı sözüm

Mestāne miyim bilmem

Gicelerde āhum var  
Gündüzlerde vāhum var  
Derūnda ocağum var  
Hep yana mıyım bilmem

Firāḳ-ile pür-zārum  
Vaşl-ı dildār umarum  
‘Ummān içre ararum  
Dür-dāne miyim bilmem

5. ‘Aşkla bütün yanarum  
Yanup gül-ḫāne döndüm  
‘Aşḳ şarābına ḳandum  
Peymāne miyim bilmem

**173**

**Semā’ī**

1. İrmek isterseñ zāta  
Tevḫīd ide gör tevḫīd  
Aldanma kā’ināta  
Tevḫīd ide gör tevḫīd

Geçüben ḳāl ü ḳīlden  
Ola tecellī andan

Ögüt isterseñ benden  
Tevhîd ide gör tevhîd

Zikir özge sermāye  
İrişdürür Mevlāya  
İşiñ koma ferdāya  
Tevhîd ide gör tevhîd

Sır içinde sır bulan  
Olmazdan evvel olan  
Fānîdür geri kalan  
Tevhîd ide gör tevhîd

5. **Fenāyî Halvetî** yan  
Kande bakısan haqqı şan  
Gayre bakmağdan uşan  
Tevhîd ide gör tevhîd

## 174

### [89a] Semā'î

1. Firāk odına yanmış  
Pervānelerüz cāna  
'Aşq şarābına kanmış  
Peymānelerüz cāna

Mecnūn u Kaysa döndük  
Baħr-i ‘aşkuña talduk  
Biz ħalka Mecnūn döndük  
Dīvānelerüz cāna

Şām u seħerde zāruz  
Māsivādan bīzāruz  
Dūzaħ gibi pür-nāruz  
Hep yanelerüz cāna

Ezelde iħerüñ şarāb  
Cigeri itdi kebāb  
Her taraf oldı ħarāb  
Vīrānelerüz cāna

5. **Fenāyī Ħalvetī** cāndan  
Ol geħdi nām u şāndan  
Gelir mi ulu ‘ummāndan  
Dür-dānelerüz cāna

175

[89b] **Semā’ī**

1. İstemem cenneti hūri<sup>489</sup>

Baña seni gerek seni

Gözümde cemālūñ nūrı

Baña seni gerek seni

Cennet hicāb oldı baña

Ben giderem senden yaña

Luţfuñ ile beni aña

Baña seni gerek seni

Cennet bir oddur hūriyle

Yārsuz olur deyyār ile

Yanmaz berāber nār ile

Baña seni gerek seni

Cennet girilmez haq gerek

Ol kādīr-i mutlaq gerek

Haqqı bātıldan fark gerek

Baña seni gerek seni

5. **Fenāyī Halvetī** cennet

Olur haqsız dā'ir firqat

Ben isterim özge cennet

---

<sup>489</sup> “cennet” yazarken üstü çizilerek “cenneti” olarak değiştirilmiştir.



Baňa seni gerek seni

[90a – 92a] Farsça Şiirler mevcuttur.

176

[92b] Mef‘ülü/mefā‘ilü/mefā‘ilü/fe‘ülün

1. Ey gonce açıl her hās u hārāya açılma  
‘Uşşāka açıl merdüm-i bed-zāya açılma

Gördüñ mi hele gonceyi pejmürde perīşān

Biñ kerre didim ol ruḥ-ı zībāya açılma

Zār-ı seherüñ şāyed ide zengine te’şir

Ey bülbül-i dil gel gül-i ra’ nāya açılma

Sevdā-yı ruḥ-ı ḥālüñ ile taḡlara düşdi

Gör seyri didük lāle-yi ḥamrāya açılma

5. Faşl-ı gül ile nağmesine gonce alınmış  
Çāk böyle neden bülbül-i şeydāya açılma

Setr eyle rehi ḥāki ile cismüñi **Ḥafız**


Eyler güzer ol kāmēt-i bālāya açılma

177

**Mefā' ilün/mefā' ilün/mefā' ilün/mefā' ilün**

*Müfred*

1. Tārāvet baḥş-ı ruḥsār-ı cihān kim sünbül-i terdür

Anı gīsūlaruñla  berāberdür

178

**Mef' ulü/fā' ilātü/mefā' ilü/fā' ilün**

*Müfred*

1. Tek bir nazar yanuñdan ayırma şehā beni  
Biñ cevır iderseñ<sup>490</sup> eyle hemān görelüm seni

179

**Fā' ilātün/fā' ilātün/fā' ilātün/fā' ilün**

*Ḥaylī Beg Raḥimehu 'llāh*

1. 'İbret-i mezheb derūna şöyle te'şir itdi kim  
Gözlerümden kaçre kaçre hün-ı dil rızān olur

Kañlu yaş döksem firāk-ile İmām-ı A'zamuñ

Yaşımuñ her kaçresi bir lāle-i nu'mān olur

180

---

<sup>490</sup> iderseñ : itsen, H.A.Ç., s.30.

**Fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilün**

*Velehü*

1. Ey soran Bağdād deşinde bizim aḥvālīmüz  
'Askerī nār-ı semūm üftān ü ḥīzān eyledi



Pārelendi cāmeler yandurdu cismi nār-ı ğam

Ḥāşılı devrān bizi 'uryān u büryān eyledi

**181**

**Mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün**

*Velehü*

1. Bu  ḥāke rīzān eylemekden toḥm-ı ümmīdūñ  
Gel ey tūşe  ḥāsılıñ ğamdur

Meger cāy-ı şafā mı zan idersin Kerbelā deştin

Bu biñ yıldan berü dār-ı muşībet şaḥn-ı mātemdür

[93a - 93b]

Boş sayfalar mevcuttur.

## SONUÇ

Çalışmamızda temel teşkil eden Mecmua-i Eş'âr'a Ankara Milli Kütüphanede bulunmaktadır. İnternet üzerinden erişim yoluyla adı geçen kütüphanede kapsamlı araştırma sonucunda bu mecmua üzerine çalışılmadığı görülmüştür.

Mecmuada 181 adet şiir tespit ettik. Bu şiirlerde en fazla kullanılan nazım şekli 119 adetle gazel olmuştur. Toplamda 9 tane dîvân edebiyatı nazım şekli 1 tane halk şiiri nazım şekli örneği tespit ettik. Bu şiirler içerisinde aruz ölçüsüyle yazılanları olduğu gibi az da olsa hece ölçüsü de kullanılmıştır. 7 ve 8'li hece kalıbıyla yazılan tür Semâ'î olmuştur. Bunun yanında aruz ölçüsünün de 15 kalıbının kullanıldığını gördük. Aruz ölçüsünde sıklıkla kullanılan kalıplarından "Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün" 43 defa, "Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün" 37 defa kullanılmıştır.

Mecmuada 24 şairin şiirlerinden gerek tamamının gerek bir bölümünün yer aldığını gözlemledik. Bunlardan en fazla şiire sahip olan isim 51 tane şiirle Şeyhülislam Yahyâ Efendi'dir. Bunun yanında şairini tespit edemediğimiz, mahlas veya başlık gibi işaret veren bilgilerin olmayışı gibi problemlerden ötürü kime ait olduğunu bilmediğimiz, mevcut dîvânlardan arayıp bulamadığımız "Müfred" olarak belirttiğimiz 32 adet şiirle karşılaştık.

Milli Kütüphane'de yer alan söz konusu mecmuada Osmanlı Devleti'nin sıkıntılı döneminde padişahlığı devralan IV. Murat dönemi şairlerinin şiirleri vardır. Mecmuayı incelediğimizde karşılaştığımız şairlerden ve şiirlerde işlenen konulardan da bu dönem olduğu anlaşılmaktadır. Zaten mecmua içerisinde her şiirde yer alan mahlaslar belirgin olması maksadıyla kırmızı kalemle altı veya üstü çizilmiştir. Bu bilgiler ışığında çalışmamızda yer alan 24 şairden 2 şairin 16. yüzyıl şairi geri kalanlarının ise 17. yüzyılda yaşamış şairler olduğunu gördük. Bunun yanında ilk defa ortaya çıkan fakat hangi yüzyıla ait olduğunu bulamadığımız isimler de mevcuttur. Yine mecmuada az sayıda da olsa nazire yapılmış şiirlere rastladık. Bu bilgiler daha detaylı olarak çalışmamız içerisinde tablolatırılmış ve kullanıma sunulmuştur.

Klasik Türk edebiyatı çalışmalarının kırk ambarı niteliğinde olan mecmualar edebiyat tarihinin aydınlatılması bakımından son derece önemli kaynaklardır. 17. yüzyıldan günümüze

kadar daha önce ismine rastlamadığımız veya ismi bilinen fakat diğer kaynaklarda şiirlerine sınırlı oranda rastladığımız yeni isimler ve şiirler ortaya koyduk. Bu vesileyle o dönemi yansıtan, farklı bir bakış açısı veya yaklaşım gördük. Bundan dolayı ilim dünyasına tespit edilen şair ve şiirler tanıtılacaktır. Bunlardan bir tanesi Fenâyi Halvetî mahlasıyla okuduğumuz bir isimdir. Yaptığımız araştırmalarda bu mahlaslı birden fazla şairin olduğunu gördük. Bu çalışmada söz konusu şair “Fenâyi Halvetî” mahlasını kullanmaktadır. Daha önceki çalışmalarla ortaya çıkan şairlerin şiirlerinde “Fenâyi” mahlasını kullanmış olmalarından bu çalışmadaki “Fenâyi”nin farklı bir şair olduğu fikri daha da kuvvetlenmektedir. Bizim çalışmamızda gazel örneği vermiş olsa da Halvetîlik tarikatına mensubiyetten olacak ki daha çok dini içerikli semâ’î türü şiirlerine rastlamaktayız.

Bugüne kadar üzerine çalışma yapılmamış olan ve Mecmua-i Eş’âr başlığıyla raflardan indirilip kapağını açtığımız bu çalışma içindeki her biri sanat değeri taşıyan şiirleri ilim cami’asının kullanımına sunduk. Her çalışmada olduğu gibi bizim de bu çalışmayı gerçekleştirmekteki amacımız asırlar boyunca süregelen Dîvân Şiiri’imizdeki zenginliğe bir nebze de olsa yeni katkılar sunmak, karanlıkta kalmış noktalarına ışık tutmak olmuştur. Metin bölümünün sonuna orijinal metni eklemek suretiyle çalışmamızı sonlandırdık. Bu çalışma aracılığıyla verdiğimiz tüm bilgilerin ve emeğin Eski Türk Edebiyatı alanında yapılmış ve yapılmakta olan çalışmalara katkıda bulunmasını temenni ediyoruz. Metin’in sonuna da eserin orijinalinden birkaç sayfa ekleyerek çalışmamızı sonlandırdık.

## KAYNAKÇA

- Ak, C. (2001). *Bağdatlı Rûhî Dîvânı (Karşılaştırmalı Metin)*. Bursa: Uludağ Üniversitesi Yayın No: 11-016-0337. I. Cilt. (ISBN 975-6958-41-3 Tk no. / 975-6958-42-1 I.cilt no.)
- Altunel, İ. (1988). *Hâletî-i Gülşenî (Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Dîvânının Tenkidli Metni)*, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Arıkoğlu, İ. (1999). *Âlî (Edirneli Hüseyin Efendi) Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Dîvânının Tenkitli Metni*, Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Atlansoy, K. (1998). *Bursa Şairleri (Bursa Vefeyatnamelerindeki Şairlerin Biyografileri)*. Bursa: Asa Kitabevi.
- Ayan, H. (1981). *Cevrî (Hayâtı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Dîvânının Tenkidli Metni)*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Basımevi.
- Aydemir, Y. (2007). Metin Neşrinde Mecmuanın Rolü ve Karşılaşılan Problemler. *Tuskish Studies/Türkoloji Araştırmaları*, Volume 2/3, Summer 2007.
- Behar, Cem. (2006). *Aşk olmayınca Meşk Olmaz*, İstanbul:Yapı Kredi Yayınları.
- Çeçen, M.K. (2010). *Sabrî Mehmed Şerîf ( Hayatı, Sanatı, Dîvânı'nın Tenkitli Metni ve Tahlili)*. Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı. Doktora Tezi.
- Ekinci, R. (2020). Bursalı Haylî Ahmed Çelebi ve Şiirleri, *Journal of Turkish Language and Literature*, Volume:6, Issue:3.Summer 2020, s. 356-390.

- Gıynaş, K. A. (2011). “*Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası*”, Konya: Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi.
- Gürbüz, M. (2012). “*Şiir Mecmuaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi*”, İstanbul: Turkuaz Yayınları, *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*.
- Karaköse, S. (2017). *Nev’î-zâde Atâyî Dîvânı*. (ISBN 978-975-17-3967-4). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Elektronik Yay.
- Kavruk, H. (E-kitap/tarihsiz). *Şeyhülislam Yahyâ Dîvânı*. (ISBN 978-975-17-3354-2). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Elektronik Yay. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10655,seyhulislamyahyadivanihasankavrukpdf.pdf?0>
- Kaya, B.A. (2000). *Azmî-zâde Hâletî'nin Sâkî-nâmesi*. TUBA 24/II. 2000: 59-106.
- Kaya, B.A. (2017). *Azmî-zâde Hâletî Dîvânı*. (ISBN 978-975-17-3962-9). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Elektronik Yay.
- Kaya, B. (1991). *XVII. Yüzyıl Dîvân Şairi Mantıkî Ahmet Efendi ve Dîvânçesi*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Kılıç, A. (2012) “*Mecmua Tasnifine Dair*”, *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*. İstanbul: Turkuaz Yayınları.
- Köksal, M. F. (2012). “*Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)*”. *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı.*, haz. Hatice Aynur, Müjgân Çakır vd. İstanbul: Turkuaz Yay.
- Kurnaz, C. (2003). “*Osmanlı Şair Okulu*”, *Journal of Turkish Studies TUBA* , 27/II, Harvard.

- Kut, G. (1986). “*Mecmu'a*”, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (Devirler, İsimler, Eserler, Terimler), C.6, İstanbul: Dergâh Yay.
- Levend, A. S. (1973). *Türk Edebiyatı Tarihi Giriş*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yay., s. 166-167.
- Mermer, A., Koç Keskin, N. (2011). *Eski Türk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2. Baskı.
- Okatan, H.İ. (1995). *Kafzâde Fâ'izî (Hayatı Eserleri Sanatı – Tenkitli Dîvân Metni)*. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı Anabilimdalı. Doktora Tezi.
- Özdingiş, V. (1991). *Tıflî Ahmed Çelebi (Hayatı, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkîdli Metni)*. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.
- Parlatır, İ. (2009). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Parmaksız, M. N. (2016). “XVI. Yüzyıla Ait Bir Güfte Mecmuası İncelemesi: Oxford Üniversitesi Bodleian Kütüphanesi No: 127-128”, *İdil*, C 5, S. 25, Volume 5, Issue 25.
- Solmaz, S. (2015). “Nev'î ve Ehl-i Beyt Hakkında Yazdığı Terkib-i Bend”. Denizli: Pamukkale Üniversitesi, *Alevîlik ve Bektaşîlik Araştırmaları Dergisi*, S.11.
- Toska, Z. (1985). *Veysî Divânı (hayatı, eserleri ve edebî kişiliği)*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eski Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yüksek Lisans Tezi.
- Tulum, M., Tanyeri, A. (1977). *Nevî Divân(Tenkîdli Basım)*. İstanbul:İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No.2160.



- Uludağ, E. (1992). *Şeyhülislâm Bahayî Divânı (İnceleme – Karşılaştırmalı Metin)*.  
Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve  
Edebiyatı Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.
- Ütücü, R. (2015). *17. Yüzyıl Divânlarına Göre IV. Murad'ın Edebî Biyografisi*, Gazi  
Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Wright, O. (1992). *Words Without Songs*, London:SOAS.
- Yetkin, Y. (2016). *Bolulu Şeyh Himmet ve Dîvânçesi (çeviriyazı-şerh-sözlük)*, Bozok  
Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Yılmaz, M. C. (2010). *Sabrî-i Şâkir Dîvânı*. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal  
Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı. Yüksek Lisans  
Tezi.

## İNTERNET KAYNAKLARI

<https://islamansiklopedisi.org.tr/mecmua> (e.t. : 11.01.2021)

<https://islamansiklopedisi.org.tr/mecmua> (e.t. : 11.01.2021)

<https://islamansiklopedisi.org.tr/gufte> (e.t. : 16.01.2021)

<https://www.filozof.net/Turkce/nedir-ne-demek/12502-hayyalel-felah-ne-demek-anlami-ezanin-turkcesi.html> (e.t. : 14.11.2021)

<http://lugatim.com/s/men> (e.t. : 14.11.2021)

<http://lugatim.com/s/enelhak> (e.t. : 15.11.2021)

<https://osmanlica.ihya.org/edamallah-nedir-ne-demek.html> (e.t. : 18.11.2021)

## EKLER

**Ek-1:** Ankara Milli Kütüphanede 06 Mil Yz A 949 Numara İle Kayıtlı Mecmū'a-i Eş'arın MESTAP'a Göre Tasnifi

		Yer No.: Ankara Milli Kütüphanede 06 Mil Yz A 949 Numara İle Kayıtlı Mecmū'a-i Eş'ar					
Vrk. nu.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
1a	Himmetî	İlâhî zûlmet-i cürm ile töldüm Nedâmet eyledim estâğfirullâh Uyup şeytâna nefsimi kul oldum Nedâmet eyledim estâğfirullâh	Günehden her ne kim yâ Rab kıldım Peşimân oluben cürmimi bildim Âh diyerek <b>Himmetî</b> kapuña geldim Nedâmet eyledim estâğfirullâh	Murabba' / 4 bent		Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün	Murabba'-ı mütekerrir
1b	Bahâyî	Dil-i mecrûhuma rahm eyle kalsun dâm-ı zülfünde Şikeste-bâl olan murğı idüp âzâd n'eylersin	<b>Bahâyî</b> -veş degilsin kâbil-i feyz-i şafâ sen de Tekellûf ber-ţaraf ey hâtır-ı nâ-şâd n'eylersin	Gazel / 7 beyit		Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün	
1b	'Aţâyî	Çıkar eflâke nâleñ ey dil-i nâ-şâd n'eylersin Nevâ-yı perde-birün itdük ey feryâd n'eylersin	Cilâ-yı bahta muhtâc oldı dil ey şafha-i ümmîd Kalem-gîr olmayınca levh-i isti'dâd n'eylersin	Gazel / 5 beyit		Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün	<i>Nev'i-zâde</i> <i>Efendi</i> başlığında anlaşıldığı üzere 'Aţâyî tarafından Bahâyî'ye yazılmış bir

							nazîredir. Divanda tespit edilememesi bu şiirin ilk defa ortaya çıktığını göstermektedir.
<b>2a-4a</b>	<b>‘Aṭāyī</b>	Seher-geh gonca-şıfat kıldı ‘ālemi dil-şād Nesīm-i müşg-dem-i müjde-i mübârek-bād	<b>‘Aṭāyī</b> bende-i dīrīnedür cihân-dārā Kaṭuñ kulu olalı oldı guşşadan āzād	Kaside / 126 beyit	Medhi ye	Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün	Der-sitâyiş-i Sultân Murâd Hân ‘Aleyhi’r- rahme ve’l- gufrân başlığı altında verilmiştir.
<b>4b</b>	<b>Ḥāletī</b>	Saḥa dirlerse eger ‘āşıkı giryân eyle Dostum sözlerini diñleme iḥsân eyle	Kimseye rāzuñı keşf itme şakın <b>Ḥāletiyā</b> Gonce-i lāle gibi dāguñı pinhân eyle	Gazel / 4 beyit		Fe‘ilātün (Fā‘ilātün) Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün	Bu şiirin 2. ve 3. Beyitleri divanda yoktur. Bu farkla birlikte Divanda 5 beyit olan gazel mecmuada 4 beyittir.
<b>4b</b>	<b>Nev‘ī</b>	Ne bār-ı kahr ile gam çek ne luṭfa maḡrūr ol Ne vuşlat eyle taleb yārdan ne mehcūr ol	Çü yok beḡası bu fānī cihānuñ ey <b>Nev‘ī</b> Ne derd-i hecr ile gam çek ne luṭfa maḡrūr ol	Gazel / 5 beyit		Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün	



4b	Fasihi	Dilā mürīd-i der-i pīr-i mey-fürüş olalum Kābāları deġiřip cāme hırka-pūř olalum	Bu dehre nevbet-i feryād ‘andelībūndür <b>Fařihīyā</b> bir iki ġün řo biz ġamūř olalum	Gazel / 5 beyit		Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün	
4b	-	Ger řafā-yı kāl olmasa ġörölmez rüy-ı dil Şarřar-ı ġamla mükedder olmadadır pāy-ı řevķ Reh-ġüzer bend-i nefes olsun řūrāhī-i řarāb Naġmesi olmaz ter olmazsa ġelū-yı nāy-ı řevķ	-	Gazel -? / 2 beyit		Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün	Mecmu’ada 2 beyit olarak verilmiştir. Matla’ - makta’ veya başlık yazmadıġı için kime ait olduġu bilinmiyor.
4b	Haleti	Sākinān-ı ġarem-i kūře-i mey-ġānelerüz Hiç kalem yok bize dīvānelerüz	Başmişuz <b>Haleti</b> seccāde-i taġķīka kadem Farķ ider bātılı ġaġdan biz oġur ferdānelerüz	Gazel / 5 beyit		Fe‘ilātün (Fā‘ilātün) Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün	
5a	Nev’i	Nefs o cāndan ayrı dūřdüm cennet-i kūyından āh Baña da Ādem gibi ġendümden olmiř ġünāh	Yār bir dīdār bir manzūr u nāzır řad-hezār Bir tecellī biñ řuver yüz memleket bir pādīřāh	Gazel / 2 beyit		Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün	Nev’i Divanında yalnızca 2 beyit olarak verilmiştir.
5a	Nev’i	Servi ġülřende çün ġörür kā’im Bir nefes ġonca daġı řāim olur	Şubġ-dem ġül kılup kábāsını çāk Neş’e-i ‘ařķ-ile mülāyim olur	Gazel / 2 beyit		Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün	Nev’i Divanında yalnızca 2 beyit olarak verilmiştir.

5a	Nev'î	Gayr için nâr-ı hasedle tutuşup hiddet iden Ma'nide derdinün ol çäre kıılır	[Şu güneş âteş-i tâbende ki kassâr gibi] Gayrınun şevbin ağardur yüzini çara kıılır	Gazel / 2 beyit		Fe'îlâtün (Fâ'îlâtün) Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün	Nev'î Divanında yalnızca 2 beyit olarak verilmiştir.
5a	Nev'î	Bir kez dahı ölüp dirilüp cennet-i küyuñ Murg-ı dil-i maḥzūnuma me'vâ kıılabilsem	Tıtdı müjemün sūzenini zeng-i ferāgat Ḥākister-i küyunda mücellā kıılabilsem	Gazel / 3 beyit		Mef'ülü Mefā'ülü Mefā'ülü Fe'ülün	Nev'î Divanında yalnızca 2 beyit olarak verilmiştir.
5a	Nev'î	Şanma küyuñda gezer āvāre diller serserî Ol kebüter-bāz için cān oynadur 'āşıqları	Çeşminün ḥalḥāl ider mercān-ı eşkin gūş-vār Nev'î-i zāruñ kebüter-bāz olaldan dilberi	Gazel / 5 beyit		Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün	
5b	-	Şevk-i vaşluñla elinde sāgar-ı gül-fāmı var Çok fesād itmiş rakīb-i kāfirün bir nāmı var	-	Müfred		Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün	
5b	Şabri	Yine ebr-i bahārî sāye şaldı gülsitān üzre Döküldi zülf-i müşkīn şanki ruḥsār-ı bütān üzre	Sürür-ı sāgar-ı la'lüñle cān virse eger Şabri Yuyup şahbā ile defn it anı küy-ı muḡān üzre	Terkib-i Bent / 52 beyit		Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün	Bu şiirin 20 beyti 5b'de, 32 beyti ise 81a-81b'de yer almaktadır.

6a	Yahyā	Mümkin mi ide ‘aşık maḥbûbı ferāmüş Hiç ola mı Yūsuf ide Ya ‘kûbı ferāmüş	Yādımdadır ol ḡonce-femûn sözleri <b>Yahyā</b> Tab ‘ ehli ider mi süḡan-ḡubı ferāmüş	Gazel / 5 beyit		Mef ‘ülü Mefā ‘ilü Mefā ‘ilü Fe ‘ülün	<i>Ḥazret-i Şeyḡ ‘ül-İslām</i> başlıḡı altında verilmiştir.
6a	Cevrī	Yalıñuz cān u dili çeşm-i giriftār idemez Ġanze yār olmasa ol fitneyi der-kār idemez	Ma ‘nīye rûḡ virür feyz-i kelām-ı <b>Cevrī</b> Degme mu ‘ciz-nefes ol kuvveti izḡār idemez	Gazel / 5 beyit		Fe ‘ilātün (Fā ‘ilātün) Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilün	
6b- 7a- 7b- 8a-8b	<b>Bkz. :</b> Mecmuanın Nüşa Tavsifi						
9a	Bahāyī	Degildür girye vü endühdan ‘aşık cüdā bir dem Gerek çün dīde dūr olsun gerek mānend-i dil maḡrem	-	Gazel / 5 beyit		Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün	<i>Şeyḡülislam Bahāyī</i> ’ye ait olan bu şiirin makta’ beyti mecmuada yazılmamıştır
9a	Riyāzī	Nefḡa-i meyle varur dil ḡāne-i ḡammāra dek Bülbüli büy-ı ḡül iltür ḡuşe-i ḡülzāra dek	Ey <b>Riyāzī</b> ḡala şād-āb olmadan naḡl-i murād Feyz-i nevrüzī irişdi gerçi ḡülden ḡāra dek	Gazel / 8 beyit		Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün	

<b>9a</b>	<b>Yahyā</b>	Nizār olmuş tenūñ görmekle Leylā saña rām olmaz Hümā şaydına tār-ı ‘ankebūt ey Qays dām olmaz	Zebān-ı sükkerininden o şūhuñ va‘de-i vaşlın İşidüp didi <b>Yahyā</b> böyle bir şīrīn-zebān olmaz	Gazel / 5 beyit		Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün	
<b>9a</b>	<b>Yahyā</b>	Ḥandeye o dehen-i tengde çün yok imkān Bir tebessüm de mi mümkün degül ey gonce-dehān	Bu gelür ḥāṭıra ol yār ile ḥālūñ <b>Yahyā</b> Bir kitāb eyleyesün nāmı ola pīr ü cevān	Gazel / 5 beyit		Fe‘ilātün (Fā‘ilātün) Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün	
<b>9a</b>	-	Nigāhı çeşm-i dildaruñ ‘acā’ib rind oğrudur Ḥadeng-i ğamzesi anuñ aña nisbetle toğrudur	-	Müfred		Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün	
<b>9b</b>	<b>Nev‘ī</b>	Māye-i naqd-i ḥayāt olsa eger dīdārı Ölümümdür benüm aġyār ile görmek yarı	Ey tabīb-i dil ü cān қо lebiñ olmasun <b>Nev‘ī</b> Men’ iderler mi şudan hiç ölicecek bīmārı	Gazel / 5 beyit		Fe‘ilātün (Fā‘ilātün) Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün	
<b>9b</b>	<b>Nev‘ī</b>	Tenin şad çāk idüp cān kaşdın itmiş Qays-ı rüsvāyı O vādilerde bulmuş vech-i Leylādan tecellāyı	Dil-i <b>Nev‘ī</b> alınmışdur yine bir vech-i zībāya Kul ḥaṭṭı ehl-i şüret erbāb-ı ma‘nāyı	Gazel / 5 beyit		Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün	
<b>10a- 10b</b>	Farsça şiirler mevcuttur.						



11a	-	Olmış ıtatalım mīve-i ümmīd-i resīde Mürgān-ı belā ıror mı anı itmege ıande	-	Müfred		Mefūlü Mefā'ılı Mefā'ılı Fe'ülün	
11a	Sa'īd	Dil-i pūr-hūn-ı lāle dađdađada hāl-i ruhsāruñ Gül-i pūr-āteş itse vechi yođ mı tāb-ı dīdāruñ	Baıılsa h'āb-ı ğaflet ādeme bir dem göz açdurmaz Nice encüm-şümār olsun Sa'īd  bīdāruñ	Gazel / 5 beyit		Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün	<i>Ebū-Sa'īd</i> başlığı altında verilmiştir. Matla' 4. beyitte verilmiştir.
11a	-	Zāhir olunca ıaıar-ı hār-ı yār Dilde o gün oldu  āşikār	Eyle gönül eyle sīneye nazar Şun'-ı Hūdā gör ki neler itdi var	Gazel - ? /5 beyit		Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	Mecmuada başlık veya makta' beyitlerine dair bilgi olmadığı için şairi tespit edilememiş, nazım şekli de gazel olabileceği düşünülmüştü r.
11a	-	Çāre def'-i telh-i ğuşşaya şahbādan olur Sār-ı şevkı bize ol āb-ı muşaffā gösterür	-	Müfred		Fe'ilātün (Fā'ilātün) Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün	Tek beyittir. Mahlas veya başlık kullanılmamı ştır.

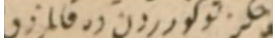
<b>11a</b>	-	'Arızın üzre ger dilber zülf dāmını kırıp Murg-ı dil şayd itmek-içün hālını beñ gösterür	-	Müfred		Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	Tek beyittir. Mahlas veya başlık kullanılmamı ştır.
<b>11a</b>	-	Āyine-i dilde görür oldı o gün		Mısra'		-	Mecmuada tek başına bir mısra olarak yazılmıştır.
<b>11b</b>	<b>Nev'î</b>	Nāz iderseñ yaraşur mümtāz-ı dilbersin hele Öldürürseñ ğam degül sulţān-ı kişversin hele	<b>Nev'iyā</b> aġyār ile şoĥbet yaraşmaz yāre hiç Saña meylitse ne söz merd-i sühanversin hele	Gazel / 5 beyit		Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	
<b>11b</b>	<b>Yahyā</b>	Süveydā-yı dil ol ġisū-yı 'anber-sāya düşmişdür Ĥayāl-i hāl-i müşġinünle bir sevdāya düşmişdür	Hezārān kān-ı gevherden idüpdür ħadrini 'ālī Ĥayāl-i la'l-i nābuñ kim dil-i <b>Yahyā</b> ya düşmişdür	Gazel / 7 beyit		Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün	Mahlas 7. beyitte mevcuttur.
<b>12a</b>	<b>Yahyā</b>	'İyd-ı ehl-i ġülşenün nev-rūzdur kim her nihāl Bir iki cāmeyle eyler ġül gibi arz-ı cemāl	Mihter-i üstādıdur ol 'ıydgāhuñ 'andelīb Rüz u şeb pür-şevġdür <b>Yahyā</b> aña gelmez kelāl	Gazel / 5 beyit		Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	

12a	Yahyā	Bülbüller öter revnâḳ-ı gülzâr yerinde Ammâ ki bulunmaz bu dil-i zâr yerinde	Kûyında bulup yâri raḳîbi bile sürdük Yahyā hele bulundu bize yâr yerinde	Gazel / 5 beyit		Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün	
12a	Fâ'izî	Zerre isek âşinâ-yı mihr-i raḥşânuz hele Ḥâk isek de ḥâk-i râh-ı kûy-ı cânânuz hele	İltifât-ı dilbere neydi ğurûruñ Fâ'izî İtdigüñ evzâ'dan ğâyet perîşânuz hele	Gazel / 5 beyit		Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	
12b- 13a	Nev'î	Seḥâb-ı cûd u faẓluñ bâĝ-ı dehri ideli ḥurrem Nesîm-i bü-yı ḥalkuñla bahâr memleket ḥurrem	Kime 'arz ide senden ğayrı tûl-i kışşasın Nev'î Kime şerḥ ide râz-ı sînesin ol bî-dil ü pür-ĝam	Kaside / 27 beyit	Medhi ye	Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün	Ḳaşıde-i Nev'î başlığı altında verilmiştir. (Berây-ı Hâce-i Sultân Murâd Sa'deddîn Efendi)
13a	Veysî	Gider ḥ'âb-ı teĝâfûl dîdelerden devr olur bir gün Bu meclis böyle ḳalmaz mestler maḥmûr olur bir gün	Gelür bu bezme bir sâḳî alursın dost-kâmı sen Bu mâtem-ḥâne ey Veysî sarây-ı sūr olur bir gün	Gazel / 7 beyit		Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün	Mahlas 6. beyitte mevcuttur.
13a	Tıflî	Söyledükçe leblerüñ hem ğonce hem güldür baña Kâkûl-i ḥamdur ḥamuñ bir saçlı sünböldür baña	Vaşf-ı rûy-ı yâri tahrîr eyledükçe bâĝda Tıfliyâ kil-k-i şarîr-engîz-i bülböldür bana	Gazel / 5 beyit		Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	

13b	Cevrî	Şafâ itmem cihānuñ her günü Nevrüz u 'ıyd olsa Benüm eski derdim tâzeler şevk-i cedîd o[lsa]	Tehî cām-ı hilāl-i 'ıyd görmekten n'olur <b>Cevrî</b> Baña peymāne-i leb-rîz-i şahbā-yı ümîd olsa	Gazel / 5 beyit		Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün	
13b	-	Gözünde mevc-i hūn-ı dil degül tuğyān-ı âteşdür Bu cism-i süznâkim keştî-i tūfān-ı âteşdür	-	Gazel - ? / 3 beyit		Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün	Mecmuada 3 beyit vardır. Başlık veya matla' yoktur.
13b	Cevrî	Çarha baş egmem eger pây-gehüm zillet ise Bahta yalvarmam eger vâsiṭa-i 'izzet ise	İmtinān üzre der-i aḥbāb yine ey <b>Cevrî</b> Ne qadar luṭf u mürüvvetleri bî-minnet ise	Gazel / 5 beyit		Fe'ilâtün (Fâ'ilâtün) Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün	
13b	Cevrî	Büy-ı zülfün kim şabā 'uşşāka dest-āvîz ider Feyz-i te'şiri nesim-i aḥi 'anber-rîz ider	Ṭab '-ı <b>Cevrî</b> gamze vü çeşmüñle itse güft ü gū Nükte-i nuṭṭ u beyānıñ böyle siḥr-āmîz ider	Gazel / 5 beyit		Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	
14a- 14b	Cevrî	Ol ki şad fehm ü ḥired bir sözünüñ mülzemidür Ene efşah ḥaber-i mu'ciz-i nuṭṭ u demidür	Vaşf-ı memdūḥ-ı ilāhî nice mümkün <b>Cevrî</b> Naql-i feyz-i şeref-i medḥin iderseñ demidür	Kaside / 42 beyit	Na't	Fe'ilâtün (Fâ'ilâtün) Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün	<i>Der-na't-i Ḥazret-i Seyyid-i Kâ'inât 'Aleyhi Eḫḫalü's- şalavât</i> başlığı altında verilmiştir.

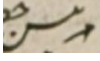

15a	Fā'izī	Yā Rab ya baña kayd-ı cihāndan ferāg vir Ya guşsa-i cihāne döyer bir dimāg vir	Çıksun ko halka halka duhānuñ felekler Şemşir-i āha Fā'iziyā turma zāg vir	Gazel / 5 beyit		Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün	
15b	Farsça şiirler mevcuttur.						
16a	Alī	Bārekallāh zihī dāver-i zībende-maḳām Ki vücüdiyle bulur devlet-i pāyende-kıyām	Eyle şimden girü āheng-i du'ā ey Ālī Ki du'ā vācib olur olsa ḳaşıde itmām	Kaside / 27 beyit	Medhi ye	Fe'ilätün (Fā'ilätün) Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün	“Der-medh-i merhūm Şadrāzam Dilāver Paşa aleyhi'r- rahme” başlığı altında verilmiştir.
16b	Farsça şiirler mevcuttur.						
17a	Yahyā	Bī-rüy u riyā ki ḥāk-i pāyum Yüz sürmege pāyuña sezāyum	Yahyā n'ola vaşf-ı la'lin itsem Bir tūṭi-i sükkerin-edāyum	Gazel / 7 beyit		Mef'ülü Mefā'ilün Fe'ülün	Mahlas 5. beyitte mevcuttur.
17a	Yahyā	'Anber ḥatın ögdüm tama'-ı ḥāma düşürdüm Murğ-ı dili kırtulmayacak dāma düşürdüm	Yahyā dili ol zülf-i girih-gire ki virdim Gird-āb-ı gam u lücce-i ālāma düşürdüm	Gazel / 5 beyit		Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün	

<b>17b</b>	<b>Yahyā</b>	Dem-ā-dem alışubdur nūkhet-i hūbıyla şahbānuñ Meşām-ı bülbül-i şeydāya bŷy-i verd-i ra'nānuñ	Egerçi koynuña girmek naşīb olmadı bizlere Derŷn-ı sīnesinden çıkmaduñ bir kerre <b>Yahyānuñ</b>	Gazel / 5 beyit		Mefā'ılŷn Mefā'ılŷn Mefā'ılŷn Mefā'ılŷn	
<b>18a</b>	-	Tenin şad-çāk idŷp cān kaşdıñ itmiş Kays-ı şeydāyı O vādilerde bulmuş vech-i Leylādan tecellī Verā-yı 'aql mı tŷr-ı maḥabbet yoḥsa ey gāfil (mecmuada beyitin tek mısra'ı yazılmıştır.)	-	Kıt'a		Mefā'ılŷn Mefā'ılŷn Mefā'ılŷn Mefā'ılŷn	Mecmuada 3 mısra olarak yazılmıştır. Başlık veya mahlas yoktur.
<b>18a</b>	<b>Şabri</b>	Meyḥāne benŷm şaḥn-ı gŷlistān senŷñ olsun Sāgar benŷm olsun gŷl-i ḥandān senŷñ olsun	Yıllarla qarār it dil-i <b>Şabri</b> de dilerseñ Ey şāh-ı ğam ol kŷşe-i vīrān senŷñ olsun	Gazel / 7 beyit		Mef'ŷlŷ Mefā'ılŷ Mefā'ılŷ Fe'ŷlŷn	
<b>18a</b>	<b>Şabri</b>	Şīve-i çeşm-i fŷsŷn-sāzına meftŷn oldum Şöyle nāz eyledi kim nāzına meftŷn oldum	Eyler āşŷfte-i zŷlfī benānuñ ey <b>Şabri</b> Ĝamze-i şī'abda perdāzına meftŷn oldum	Gazel / 5 beyit		Fe'ilātŷn (Fā'ilātŷn) Fe'ilātŷn Fe'ilātŷn Fe'ilŷn	
<b>18a</b>	-	Germ olmayıcağ nağmeleri sāz u niyāzuñ Gelmez gözine bādesi peymāne-i nāzuñ	-	Mŷfred		Mef'ŷlŷ Mefā'ılŷ Mefā'ılŷ Fe'ŷlŷn	


18a	-	'Aceb dilber neye viridi metā'-1 kūyın āgyāre Begenmez  kalmaz o bāzāre	-	Müfred		Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün	
18b	Fā'izi	Her şubh gelür bir yire erbāb-1 ħarābāt Güyā ki ider meşveret erkān-1 ħarābāt	Ol şāh-1 cihān Fā'iziyā bezme gelürmiş Cür'ayla şulansun yine meydān-1 ħarābāt	Gazel / 5 beyit		Mef'ülü Mefā'ılı Mefā'ılı Fe'ülün	<i>Ġazel-i Fā'izi</i> başlığı altında verilmiştir.
18b	Fā'izi	Egerçi ħırmen-i 'uşşāka nāz āteşdür Metā'-1 nāzda ammā niyāz āteşdür	Hevā-yı Fā'iziyā 'aşka ide gör mağlūb Ĥaķikāt āb-1 ħayāt ü mecāz āteşdür	Gazel / 5 beyit		Mefā'ılün Fe'ilātün Mefā'ılün Fe'ılün	
19a	Riyāzi	'Āşıkuñ bir eski yār-i mihr-bānıdur gönül Maĥrem-i sırr-1 nihāni yār-i cānıdur gönül	Ey Riyāzi çeşm-i cāna rüşenālık başş ider Küĥl-i rüşendür süveydā sürmedānıdur gönül	Gazel / 7 beyit		Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ılün	
19a	Riyāzi	Mey girse ele içmege peymāne bulunmaz Bulunsa şunar bir gözi mestāne bulunmaz	Nazmuñda bulurlar yine ma'nāyı Riyāzi Her bir şadef içre dürr-i yek-dāne bulunmaz	Gazel / 7 beyit		Mef'ülü Mefā'ılı Mefā'ılı Fe'ülün	

19a	Riyāzī	Bahār iriŝdi yine ebr-i atre-bār gerek 'Arūs-ı gül emene gelmege nisār gerek	Riyāzī şimdi ayak seyrine emenlerde Gözünde neşve-i mey elde dest-i yār gerek	Gazel / 5 beyit		Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün	
19a	-	ağıtmıŝ zülf-i müŝkīnini in in üzre Yine bir leşker-i pür-fitne düşmiş mülk-i in üzre	-	Müfred		Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün	Başlık veya mahlas yoktur.
19a	-	Lebi üstünde hālī ol nigāruñ Beñ olmiŝdur ŝikārı mürĝ-i cāna	İder zülfini mu'anber ol perī-veş 	Kıt'a / Müfred		Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün	Mecmuada devamı verilmediĝi iin nazım şekli belirlenemem iŝtir.
19b	Riyāzī	Ser-be-ser utsa cihānı yine bārān-ı kerem Düşmeye ehl-i dilin iŝsesine bir şebnem	Merkezünden hele ayrılma Riyāzī zinhār Başma pergār-şıfat dā'ireden aŝra adem	Gazel / 5 beyit		Fe' ilātün (Fā' ilātün) Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün	
19b	Fā'izi	Bir arafdan baht urmaz dā'imā yüz döndürür Bir arafdan rast gelsem dil-rübā yüz döndürür	Türk tāz u nāz u 'iŝveñden irişmekle ĝubār şanma senden Fā'izi-i mübtelā yüz döndürür	Gazel / 5 beyit		Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün	



20a	<b>Hâfız</b>	Hengâm-ı vefa cāy-ı dil-i mihnetimizdür Her  cefa-hû  ni' metimizdür	<b>Hâfız</b> bizüz ol mest ki her sāgar-ı hırşîd Peymâne-i ser-halka-i cem'iyetimizdür	Gazel / 7 beyit		Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün	Mahlas 5. beyitte mevcuttur.
20a	<b>Hâfız</b>	Bahre haclet irişür dîde-i giryânımdan Düzağa şerm gelür sîne-i süzânımdan	Benüm ol sâkin-i mey-hâne-i 'ıyşî <b>Hâfız</b> Mürdeler rûh bulur na'ra-i mestânımdan	Gazel / 5 beyit		Fe'ilâtün (Fâ'ilâtün) Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün	
20b	<b>Hâfız</b>	Rişte-i dâm-ı belâ olmasa târ-ı gîsü Murğ-ı diller için eylerdi figâni her sū	Bir nigâh eylemedi <b>Hâfız</b> olmuş pinhân Gösterürmüş tatalum şahid-i maqşûd aña rû	Gazel / 6 beyit		Fe'ilâtün (Fâ'ilâtün) Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün	Mahlas 5. beyitte mevcuttur.
20b	<b>Hâfız</b>	Ol serv-i sehî nâz ile geşt-i çemen eyler Ferşini sabâ berg-i gül ü yâsemen eyler	<b>Hâfız</b> ser-i zülfini dutupdur zekan üzre Diller ki çeh-i ğamdadur aña resen eyler	Gazel / 7 beyit		Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün	
21a	<b>Hâfız</b>	Figân ki gelmedi kâm-ı meşâma büy-ı şarâb Figân ki akmadı bağ-ı dilümde cüy-ı şarâb	Hemişe hûn ile bir kez olur şikest <b>Hâfız</b> Derün-ı 'âşıka taqlîd ider sebû-yı şarâb	Gazel / 6 beyit		Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün	Mahlas 5. beyitte mevcuttur.

21a	<b>Yahyā</b>	Yer yer iriřüp hūb-nefes tāze güzeller Dünyāya řalar hūsn ile āvāze güzeller	Şulda degil ammā yine <b>Yahyā</b> nice benzer Dil murġını şayd itmege şeh-bāza güzeller	Gazel / 5 beyit		Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün	
21b	Boş sayfa mevcuttur.						
22a	<b>Maķāmī</b>	'Uřřāķını öldürmek için tāze güzeller İrhā-i 'inān eylediler tāze güzeller	'Uřřāķa nevā eyleyerek niçe <b>Maķāmī</b> Gülzāra varup başladı şeh-nāze güzeller	Gazel / 5 beyit		Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün	
22a	<b>Cevrī</b>	Āsān o deñlü ġamzesine fenn-i sāhiri Kim bir kemīne şan'atıdur sihr-i Sāmiri	<b>Cevrī</b> müsellemler oldu baña sözde řarz-ı hāř Olsam zamānenüñ n'ola üstād řā'iri	Gazel / 7 beyit		Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün	
22b	<b>Ĥaylī</b>	Bizümle 'azm-i rezm-i feth-i Baġdād eyleyen gelsün Ĝazā ecrin řehādet rütbesin yād eyleyen gelsün	Muĥařřal çār-yār-ı bā-řafā 'aşķına ey <b>Ĥaylī</b> Bu yolda kār u bārın cümle berbād eyleyen gelsün	Gazel / 6 beyit		Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün	
22b	<b>Ĥaylī</b>	Ey bizümle feth-i Baġdāda 'azīmet kılmayan Nādīm ol kim ĥacdan efdāl bir ġazā dırler buña	Bu ġazāyı ġayre teřbīh itme ey <b>Ĥaylī</b> řaķın İntikām-ı çār-yār-ı bā-řafā dırler buna	Gazel / 6 beyit		Fe'ilātün (Fā'ilātün) Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün	<i>Ĥaylī Efendi</i> bařlıġı altında verilmiştir.

23a	Riyāzī	Seng-i cevruñle şikeste cām-ı raḥşānım mıdur Ellere alınmayan ḳalb-i perīşānum mıdur	Ey <b>Riyāzī</b> raġbet-i germ ile yārūñ içdüġi Sāġar-ı şaḥbā mı bilmem bir avuç ḳanum mıdur	Gazel / 5 beyit		Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilūn	<i>Ġazel-i Riyāzī</i> başlıġı altında verilmiştir.
23a	Riyāzī	Sitem-gerim şayılr cevır ile cefā bir olur Ṭarīḳ-ı 'aşḳ u maḥabbetde müdde'ā bir olur	<b>Riyāzī</b> ṭab'-ı baḥşuñıa naẓīr olmaz Ḳadeḫ biñ olsa da cām-ı cihan-nümā bir olur	Gazel / 5 beyit		Mefā'ilūn Fe'ilātūn Mefā'ilūn Fe'ilūn	<i>Velehü</i> başlıġı altında yer almaktadır.
23a	Riyāzī	Nāzenīn 'işveye ser-mest-i nāz olmaḳ düşer 'Āşıḳa üftāde-i ḥāk-i niyāz olmaḳ düşer	Ey <b>Riyāzī</b> herkese bir yüzden olur feyz-i 'aşḳ 'Āşıḳa derd ehl-i yāre çare-sāz olmaḳ düşer	Gazel / 5 beyit		Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilūn	<i>Velehü</i> başlıġı altında yer almaktadır.
23b	Şabri	Ol seng-dile sūz-ı dilümnden ḥaber eyle Ey āh-ı ḥazīnüm eşer eyle eşer eyle	Endiše-i ḳufl-ı der-ümīd ḳo <b>Şabri</b> Miftāḥımı vā-beste-i āh-ı seḫer eyle	Gazel / 8 beyit		Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün	
23b	-	Zāhir olunca ḥatt-ı ruḥsār-ı yār Oldı ġamuñ dilde  o ġün āşıkār Bir nice efsün-ile bend eyleyüp Zülf-i girih-girine ol ġamze-kār	-	Kıt'a / 2 beyit		Müfte'ilūn Müfte'ilūn Fā'ilūn	

24a	<b>Yahyā</b>	Bir āşüb-ı cihān bir fitne-i devrāna dil virdüm Vefā itmezse de böyle sitem-kār olmaya dirdüm	Ġidā-yı rūhdur cānān ile cān şoĥbetin itmek İreydüm ben de <b>Yahyā</b> ni'met-i vaşla ne ğam yirdüm	Gazel / 5 beyit		Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün	
24a	<b>Yahyā</b>	Gerçi bağlandı dil ol turra-i müşg-efşāne Pāre pāre ideyor kendüyi ammā şāna	Nice beñzer bu ĥazef-pāreleri <b>Yahyānuñ</b> Dürr-i pākīze-i nazm-ı şeh-i 'ālī-şāna	Gazel / 6 beyit		Fe'ilātün (Fā'ilātün) Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün	Mahlas 5. beyitte mevcuttur.
24b	<b>Manṭıķī</b>	Şem'-i bezm arturmasın pervānenüñ germiyyetin Rūzgār eyler perīşān qorqaruñ cem'iyyetin	<b>Manṭıķī</b> büy-ı ĥaķīkātten eşer yok kimsede Aldılar güyā ki biḥ-i ādemüñ ĥāşiyetin	Gazel / 7 beyit		Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	
25a	<b>Ĥāfiż</b>	Ta'āla'llāh zihī 'ālem-penāhi Edāma'llāh eyā zıll-ı ilāhī	Temāşasında <b>Ĥāfiż</b> didi tāriḥ Zihī ey naḥl-i zībā pādişāhı	Kaside / 26 beyit	Tarih	Mefā'ilü Mefā'ilün Fe'ülün	<i>Tāriḥ-i Ĥāfiż Berāy-ı Naḥl- i Sūr-ı Pādişāh-ı 'Ālemiyān</i> başlığı altında verilmiştir.
25b- 32b	<b>Ĥāleti</b>	Gel ey sākī kilik olup tiz-kām Tehī-sāz-ı ĥumm-ı devāt ol müdām	-	Sākī-nāme/ 249 beyit	Tevhid	Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ül	<i>İftitāḥ-ı Suḥan be- Tevḥīd-i Bārī 'Azze İsmihü</i> başlığı altında verilmiştir.

33a	Bahāyī	Görürken ābdan pīrāhen içre āteş-i nābı Harābāt ehlini mümkün mi inkār eylemek ādem	-	Gazel / 1 beyit		Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün	Şeyh 'ül-İslam Bahāyī'ye ait olan gazelin mecmuada 1 beyiti yazılmıştır.
33a	-	Koçup ince belin kaçdı içe vaşluñ zülälinden Murādı neydü ki belli raqībün kıyl ü qälinden		Müfred		Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün	
33a	-	Bizümle hañçer-i ser-tizinün kārı 'inād itmek İki yüzli ile mümkün degülmiş ittiḥād itmek		Müfred		Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün	
33a	-	Dime tīr-i müjem zaḥmıyla bīmār oldu mecrūḥum Oḡuñ geçdi bedenden aña mecrūḥum benim rūḥum		Müfred		Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün	
33a	-	Çarşuñda gice ağız añup itdim 'arz-ı hāl Eksik gedik ḡuluñdur efendi sentün hilāl		Müfred		Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün	

33a	-	Māh-ı nevi beñzetdiler ebrūsına anuñ 'Uşşāk dağı bilmedi qadrin Ramazānuñ		Müfred		Mef'ülü Mefā'ülü Mefā'ülü Fe'ülün	
33a	-	Nāye āheng itdi muṭrib devr idüp cām-ı şarāb Mevlevīler gibi girdiler semā'a her ḥabāb		Müfred		Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	
33a	-	Cebīnüm üzre qaşum dāmen-i kūh-sār-ı muhteddür Yeşim ol kūh-u miḥnetden çıkar 'ayn-ı miḥnetdür		Müfred		Mefā'ülü Mefā'ülün Mefā'ülün Mefā'ülün	
33a	-	Qarşuñda aşılmış tırursa ne ola ağıyār Cāna ne belā olsa çeker 'āşık-ı gam-ḥ'ār		Müfred		Mef'ülü Mefā'ülü Mefā'ülü Fe'ülün	
33a	-	Ruh-ı renginüñ ey gül 'arızidür i'tibār olmaz Şaқın mağrūr-ı ḥüsn olma güzellik ber-qarār olmaz		Müfred		Mefā'ülün Mefā'ülün Mefā'ülün Mefā'ülün	

33a	-	Çoyup destârını giydi 'araç-çîn-i lewendâne Hâbâb-1 mey gibi sâkî baş girdi meydâna		Müfred		Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün	
33a	-	Rûy-1 'arûs bâğ olup herze-dâr-1 berç İtdi bize cefâ yüzini âşikâre berç		Müfred		Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün	
33a	-	Nâz iderse yaraşur 'âşıkına nâz-1 seher Şimdi şehrûñ o şanem dilber-i mümtâzı		Müfred		Fe'ilâtün (Fâ'ilâtün) Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün	
33a	Nev'i	Bir cüvâna 'âşık-1 zâr olmaç ister gönlümüz Pîrlük vaqtinde bîmâr olmaç ister gönlümüz		Müfred		Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	
33a	-	Kenâr seyri ne hoşdur dem-i bahâr olıcaç Yanuñca bir şalınur serv-i gül- 'izâr olıcaç		Müfred		Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün	

33a	Nev'î	Her taraftan şu'le-sâz oldu nihâl-i erguvân Bâga âteş düşdi şandı eyledi bülbül figân		Müfred		Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	
33a	-	İderse 'âbid-i meşid hevâ-yı hür u kuşur Esîr-i mey-gedeyüz biz kuşurumuz ma'zûr		Müfred		Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün	
33a	-	Mukavves kâmetüm cebr-i fenânuñ eyleyüp 'İsâ Bi-ğamdi'llâh ki gördük 'İsâ ile Qâb-ı Qavseyñ		Müfred		Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün	
33b- 51a	Farsça şiirler mevcuttur.						
51b- 52a	Fâ'izî	Ey Fâ'izî nedür bu kadar şiddet ü şegâf Eyler misûñ vücûduñı dünyâ için telef	Çün Fâ'izîyi silsileñe eyledüñ kabûl Ümmîd odur ki olmaya ferzend-i nâ-ğalef	Kaside / 32 beyit	Münac aat - Dua	Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün	Fâ'izî başlığı yer almaktadır.
52b- 53a- 53b	Fâ'izî	Pür itdi berf-le ebrü-yı hevâ-yı ebr-i şitâ Göründi gerd-i sipâh-ı sipeh-büd-i sermâ	Mesîh-menkıbetâ Fâ'izîye rahm eyle O mürde-i gamı 'Âzer-mişâl kıl ihyâ	Kaside / 37 beyit	Şitaiye	Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün	Mahlas 32. beyitte yer almaktadır.



53b-54a	Fā'izī	Biz şemle-i hasret be-ser-i āl-i 'abāyuz Biz mātemi-i mātemi-i şāh-ı şühedāyuz	Besdür bu kadar Fā'iziyā nevha-güzārı Çün tābi'-i fermān-ı cihāngir-i kaçāyuz	Kaside / 30 beyit		Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün	<i>Der Şüret-i Merşiye vü Menkıbet Hāzret-i İmām Hüseyn Rağiallahü'ah nh</i> başlığı altında verilmiştir.
54b-55a	Fā'izī	Açıldı gönca zühür itdi sebze-zārda gül Büyütdi dā'iresin devlet-i bahārda gül	Esirge Fā'izī-i bī-kesi Hūdāvendā Odur zamāne-i hākkā miyān-ı hārda gül	Kaside / 23 beyit	Bahari ye (rebfiy ye)	Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün	
55b-72b	Farsça şiirler mevcuttur.						
73a	Bağdatlı Rūhī	Şanmañ bizi kim şire-i engür ile mestüz Biz ehl-i harābātđanuz mest-i elestüz Ter-dāmen olanlar bizi ālūde şanur līk Biz mā'il-i būs-ı leb-i cām u kef-i destüz Şadrın gözedüp n'eyleyelüm bezm-i cihānuñ Pāy-ı hum-ı meydür yerimüz bāde-perestüz Biz 'ālem-i fānīde ne mīriz ne gedāyuz A'lālara a'lālanuruz pest-ile pestüz Mā'il degilüz kimsenūñ āzārına ammā Hātır-şiken-i zāhid-i peymāne-şikestüz Erbāb-ı garaż bizden ırāğ oldığı yegdür Düşmez yire zīrā okumuz şāhib-i şaştu Hem-kāse-i erbāb-ı dilüz 'arbedemüz yok Meyhānedeyüz gerçi velī 'aşk-ile mestüz Biz mest-i mey-i meygede-i 'ālem-i cānu Ser-halka-i cem'iyet-i peymāne-keşānu	-	Terkib-i Bend / 4 bend		Mefülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün	Bağdatlı Rūhī'nin en bilinen ve 17 bendden oluşan Terkib-i Bend'inin yalnızca 4 bendi mecmuaya alınmıştır.

73b	<b>Riyāzī</b>	Cām-ı Cem bulduk ḥarīf-i meşreb-i Cem bulmaduk Bāde gibi renkte bir yār-i mahrem bulmaduk	Ey <b>Riyāzī</b> deyr-i reftār olsa da ‘ayb itmezüz Kilk-i çālākūn gibi esb-i mu‘allem bulmaduk	Gazel / 5 beyit		Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn	<i>Riyāzī Efendi</i> başlığı altında verilmiştir.
73b	<b>Ḥāfız</b>	Meclis-i ‘aşk içre ey dil yār-ı hem-dem bulmaduk Köhne dāğ-ı sīneye bir taze merhem bulmaduk	‘Aşk mizānında <b>Ḥāfız</b> tartılıp Mecnūn-ile Ḥaḫ budur ki vādisinde anı da kem bulmaduk	Gazel / 5 beyit		Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn	<i>Naẓīre-i</i> <i>Ḥāfız</i> başlığı altında verilmiştir.
74a	<b>Yahyā</b>	Mādem ola ol zūlf-i siyehkār müşevveş Eksik mi olur şāne ile dilde keş-ā-keş	<b>Yahyā</b> haberin mey-gede-i ‘aşkda aldum Her yirde bulunmaz didiler bāde-i bī-ğış	Gazel / 5 beyit		Mef‘ūlü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ulün	<i>Yahyā</i> başlığı altında verilmiştir.
74a	<b>Yahyā</b>	Ümmīd-i ḥ‘āb ‘āşika olmaz ḥayāl imiş Bī-çāre yāri düşde de görmek muḥāl imiş	Dermān olursa senden olur ey ṭabīb-i cān <b>Yahyā</b> -yı ḥaste ḥāl ‘aceb bī-mecāl imiş	Gazel / 5 beyit		Mefūlü Fā‘ilātū Mefā‘ilü Fā‘ilūn	
74a	<b>Yahyā</b>	Boyınca serv-i nāzum zūlf-i müşgīnin dırāz itmiş Meger pā-būsına müştāk olan diller niyāz itmiş	Te‘eşşür gördüm ey <b>Yahyā</b> gice şem‘-i şeb- ārāda Yanarken var ise pervāne āh-ı cān-güdāz itmiş	Gazel / 5 beyit		Mefā‘ilūn Mefā‘ilūn Mefā‘ilūn Mefā‘ilūn	

74b	Yahyā	Güzellik olduğuna saña muhtaşş Şehā ebrün ile çeşmün yeter naş	Hemān dünyāda bī-nām u nişān ol Budur ‛ālemde <b>Yahyā</b> saña maḥlaş	Gazel / 5 beyit		Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿülün	
74b	Yahyā	Hācınun maqşudı Kaʿbe baña küyündür ğaraż Fikri cennet zāhidün ‛uşşāqa rüyuñdur ğaraż	Ġonceyi vaşf eylese <b>Yahyā</b> dehānuñda murād Sünbül-i hoş-büy-ı medḥ eyleyse müyuñdur ğaraż	Gazel / 5 beyit		Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	
74b	Yahyā	Rüy-ı dil-ber āl kāğaz ‛anberin mü anda ḥaṭ Sāyesi müjgānuñ i ‛rāb beñlerdür nuḫaṭ	Yazılırdı ḥāṭır-ı mecrūḥ-ı <b>Yahyā</b> dostum Kātib-i vaşfuñ ideydi üstüḥʿanından mıḫaṭ	Gazel / 5 beyit		Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	
75a	Yahyā	Yār nerm olduğça geldi sīne-i efgāra ḥaḫ Merhem olduğça mülāyim andan eyler yāra ḥaḫ	Miḥnet-i derd ü belā hep ḥaḫz-ı rüḥānī olur Çekdigüm ālāmdan <b>Yahyā</b> gelürse yāra ḥaḫ	Gazel / 5 beyit		Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	
75a	Yahyā	Bağrınun yağın eritdi şubḫa dek aḫıtdı demʿ Yār öñünde çok tenezzül eyledi dün gice şemʿ	Cāna sultān-ı maḥabbet eyledi <b>Yahyā</b> hücum Ḳalʿa-i ārām u ḫışn-ı şabri itdi ḫalʿ u ḫamʿ	Gazel / 5 beyit		Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	

75a	Yahyā	Halka halka zülfi dām u iki hāli iki zāğ Murg-1 dil şayd itmege beñ gösterüp kırmış düzağ	Meclis olmaz kim o şāh için yanup yağılmaya İltifāt idüp n'ola <b>Yahyā</b> yı eyleirse çerāğ	Gazel / 5 beyit		Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	
75b	Yahyā	'Ārız-1 zībāña virmiş hatt-1 müşgīnūñ şeref 'Āşık-1 miskīnūñ ārāmı olubdur ber-țaraf	Güş-vār itmezse dürr-i nazmuñı <b>Yahyā</b> o şāh Kadr ü kıymet bulmaya 'ālemde māmend-i hazef	Gazel / 5 beyit		Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	
75b	Yahyā	Sen karīn-i şem'-i meclis ben habībūmden ırāk Bir midür pervāne-sāz-1 vaşl ile sūz-1 firāk	Kalmasun <b>Yahyā</b> ten-i fersüdede yoldaşdan Kūy-1 yāre gitmege cān ü dil itmiş ittifāk	Gazel / 5 beyit		Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	
75b	Yahyā	Bir dil-rübāya düşdi gönül mübtelāsı çok 'Āşkuñ şafāsı yok degil ammā belāsı çok	Zülf-i siyāh-1 yārda var şad-hezār-1 çīn El çek tolaşmadan aña <b>Yahyā</b> hatāsı çok	Gazel / 5 beyit		Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün	
76a	Yahyā	Es-şalā dest-i irādetle açıldı bāb-1 'aşk Eylesün cānān ile cān şöhetin erbāb-1 'aşk	Var mı <b>Yahyā</b> zerrede ol tāb kim ārām ide 'Āleme pertev şalınca mihr-i 'ālem-tāb-1 'aşk	Gazel / 5 beyit		Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	


76a	Yahyā	Ber-murād olmamak olmaz olıcağ himmet-i 'aşk Ber-devām ola hemān himmet idüñ devlet-i 'aşk	Bir gün esrār-ı maḥabbet ide <b>Yahyā</b> te'şīr Gözüñe 'ālemi göstermez ola ḥayret-i 'aşk	Gazel / 5 beyit		Fe' ilātün (Fā' ilātün) Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün	
76a	Yahyā	Gūy-ı gerdūna urulmadan daḥı çevgān-ı 'aşk Dil ḥam-ı gīsūñ ile olmışdı ser-gerdān-ı 'aşk	Dilde ol ṭāqat mı var <b>Yahyā</b> musaḥḥar olmaya Ḥükmini icrāya āgāz idicek sultān-ı 'aşk	Gazel / 5 beyit		Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün	
76b	Yahyā	Āh-ı şerer-nāk ider bādiye-püyān-ı 'aşk Hep şerer-i 16 rīg-i beyābān-ı 'aşk	Dökmez idi eşk-i germ itmez idi āh-ı serd Sīne-i <b>Yahyā</b> eger olmasa sūzān-ı 'aşk	Gazel / 7 beyit		Müfte' ilün Fā' ilün Müfte' ilün Fā' ilün	
76b	Yahyā	Penāh olursa n'ola mihr ü māha sāye-i 'aşk Bülend mertebedür mihrūñ ile māye-i 'aşk	Hemān o şāhdan eksükligüñ dile <b>Yahyā</b> Temām ider seni de derd-i bī-nihāye-i 'aşk	Gazel / 5 beyit		Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün	
76b- 77a	Yahyā	Tā ki ṭoḳındı gūşıma ḥayyā'ale'l-felāḥ-ı 'aşk Cām-ı şabūḥı eyledüm rātibe-i şabāḥ-ı 'aşk	Çün ola meyle pür ḳadeḥ bil anı māye-i feraḥ Nūş ide gör hemişe <b>Yahyā</b> bu imiş şalāḥ-ı 'aşk	Gazel / 5 beyit		Müfte' ilün Mefā' ilün Müfte' ilün Mefā' ilün	

77a	<b>Yahya</b>	Özün ey dil yukardan tutma çün bir mäh-päreñ yok Tutalum çarh-ı atlas kendü olmışsun sitäreñ yok	Belürmez zaħm-ı tığ-i ğamzesiyse dilde ey <b>Yahya</b> Ne bilsün yār ħālūñ zāhirā sīneñde yäreñ yok	Gazel / 5 beyit		Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün	
77a	<b>Yahya</b>	'Aşka kâbil dil mi yok şehir içre ya dil-ber mi yok Mest yok meclisde bilmem mey mi yok sāgar mı yok	N'ičün ebkār-ı ma'ānī beslemez erbāb-ı nazm Yohsa <b>Yahya</b> gibi üstād-ı süħan-perver mi yok	Gazel / 5 beyit		Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	
77a- 77b	<b>Yahya</b>	Rüstem-i 'aşkuñ zebunı olmaduk bir ferd yok Ĥāşılı anuñla göñlümce tutuşmış merd yok	Gözyaşın <b>Yahya</b> düketdi āha tākāt kalmadı Serv-i nāzum çık şalın küyuñda gil yok gerd yok	Gazel / 5 beyit		Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	
77b	<b>Yahya</b>	Göñüllerden şafā cāmiyle ğam dūr olduĝın görsek Ĥarābātuñ yine bir daħı ma'mūr olduĝın görsek	Pür olsa na'ra-i mestān ile meyħāneler <b>Yahya</b> Şarāb-ı şevk ile her güşe pür-şür olduĝın görsek	Gazel / 5 beyit		Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün	
77b	<b>Yahya</b>	Gül sāgarımı pür itdi gelün pür-ħurüş oluñ Ya'ni irişdi vaqt-i tarab bāde-nüş oluñ	<b>Yahya</b> bu demde alsa ele tolı cām-ı mey Evrāk-ı gülle örtüñ anı 'ayb-püş oluñ	Gazel / 5 beyit		Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün	

77b-78a	<b>Yahyā</b>	Pervāneyi egerçi yandurdu nāzı şem'ün Şimdi ziyāde andan sūz u güdāzı şem'ün	Maḥv-ı vücūd idince 'āşık yanup yaqılsın <b>Yahyā</b> anuñla oldı bu imtiyāzı şem'ün	Gazel / 5 beyit		Müstef'ılün Fe'ülün Müstef'ılün Fe'ülün	
78a	<b>Yahyā</b>	Eglenür seyr-i ruḥuñ fikriyle dil bayrama dek Yoḥsa eylerdi sefer zülfün ğamıyla Şāma dek	Mācerāmuz ḥāk-i pāy-i yāre taqrīr itmege Gitsün ey <b>Yahyā</b> yaşum ol serv-i sīm-endāma dek	Gazel / 5 beyit		Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	
78a	<b>Yahyā</b>	'Ayn-ı zillet mi degül devlet-i dünyā didigün Ḳatı alçaq görünür oldı eñ a'lā didigün	Hazer it seng-i cefāsından o şūḥuñ dir idün 'Āḳıbet geldi benüm başuma <b>Yahyā</b> didigün	Gazel / 5 beyit		Fe'ilātün (Fā'ilātün) Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün	
78b	<b>Yahyā</b>	Olmış şarāb-ı nāz ile mestāne gözlerün Uymış yine o ğamze-i fettāna gözlerün	<b>Yahyā</b> gibi olur nice bī-çāre dil-figār Ruḥşat virince ğamze vü müjgāna gözlerün	Gazel / 5 beyit		Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün	
78b	<b>Yahyā</b>	Şalundı 'ıyd irişdi yine ḥübānı Sitanbuluñ Yine ārāste olsun ḳarāmānı Sitanbuluñ	Bu şi'rün ḥāk budur <b>Yahyā</b> ki ğāyet bī-naẓīr oldı Pesend eylerse lāyık ehl-i 'ırfānı Sitanbuluñ	Gazel / 5 beyit		Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün	

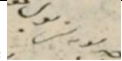
<b>78b</b>	<b>Yahya</b>	Reh-i taleb tatalum k̄y-ı dil-rübā diyerek Şafā vü miḥnete yā hū vü merḥabā diyerek	Açılmaz ise gönül künc-i hücrede <b>Yahya</b> Kenār-ı gülşene çık şî 'r-i dil-küşā diyerek	Gazel / 5 beyit		Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün	
<b>79a</b>	<b>Yahya</b>	Sürersin dā' im ey dil pāy-ı yāre çehre-i zerdūñ Dimez mi ol ṭabīb-i cān ü dil saña nedür derdūñ	Felek döne döne şimdi cefālar itsün ey <b>Yahya</b> Ne tozlar ḳopara bir dem ola āh-ı cihān-gerdūñ	Gazel / 5 beyit		Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün	
<b>79a</b>	<b>Yahya</b>	Dikdiler her yāre kim sīnemde açdı ḥançerūñ Seyrine gel bāğ-ı miḥnetde dikilmüş güllerūñ	İltifāt it ḥas-revā dünyāya virme ḥatırın Ḳıymetin bil çünki <b>Yahya</b> gibi var bir çākerūñ	Gazel / 5 beyit		Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün	
<b>79a</b>	<b>Yahya</b>	Şīve vü refṭaruñı serv-i çemende görmedük Bu ser-āmed kām̄eti bir nārvende görmedük	Şerḥ iderse ders-i 'aşkı yine <b>Yahya</b> şerḥ ider Bir maḥall ḳalmış midur zirā bu fende görmedük	Gazel / 5 beyit		Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün	
<b>79b</b>	<b>Yahya</b>	Ādem şayılmaz oldu ḳapuñda gedālaruñ Yoḳ mı ḥisābı pādīşehūm mübtelālaruñ	<b>Yahya</b> dan özge kimseye tek eyleme vefā Kā' ildür ol ne deñlü olursa cefālaruñ	Gazel / 5 beyit		Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün	



79b	Yahyā	Açılmadıñ incitdi seni zārı hezāruñ Ey gonce-i ter gönli misün bülbül-i zāruñ	Yahyā ço dili pāresün lāle-şıfat yār Gülzār-ı gamuñ revnākıdur ıalb-i figāruñ	Gazel / 5 beyit		Mef'ülü Mef'ülü Mef'ülü Fe'ülün	
79b	Yahyā	Umulmaz mı o tıfl-ı şūhdan şeftālüler virmek Cihānda şimdi mi oldı nihāl-i tāze ber virmek	Hümā-yı 'aşk besdür āşiyān-sāz-ı ser-i Yahyā Ne lāzım kendüsine Qays-āsā derd-i ser virmek	Gazel / 5 beyit		Mef'ülün Mef'ülün Mef'ülün Mef'ülün	
80a	Yahyā	Sākī-i bezmün alınmadı elinden cām-ı mül Qopmadı şāh-ı gül-i ümmīdden bir dāne gül	Şām-ı vaşluñ isterüm Yahyā dırāz olduğımı Zülf-i yāri oşşayup dā'im dirüm yā leyl-i tül	Gazel / 5 beyit		Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün	
80a	Yahyā	Qāmet-i mevzūnuñ mānendi yoğdur bir nihāl Nağl-i gül kütāh serv-i bāğ ise bī-i tidāl		Gazel / 3 beyit		Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	Yahyā Divanında tespit edilen bu gazel yalnızca 3 beyiti mecmuada yazılmıştır.
80a- 80b	Yahyā	Vücūdudur sa'adet  mihr-i dirāşşānı Yüzüñdendir cihāna feyz-i nūr-ı luğf-ı yezdānı	Gelüp yine serir-i devlete iqbāl ü devlele Cenāb-ı Hāğka Yahyā eylerüz şükr-i firāvānı	Gazel / 17 beyit	Gazel-i Mutav vel	Mef'ülün Mef'ülün Mef'ülün Mef'ülün	

<b>80b</b>	<b>Yahya</b>	Siyeh zülf ol ruḥ-ı zībāya düşmiş Güneş üzre ‘acebdür sāye düşmiş	Başa çıkmak umarmış kāküliyle Gönül <b>Yahya</b> ‘aceb sevdāya düşmiş	Gazel / 5 beyit		Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün	
<b>81a</b>	<b>Yahya</b>	Şoḥbet-i gül ḥurrem eyler bir iki gün bülbüli Meclis-ārālıklar eyler eglenür egler güli	Himmet-i sāķī olursa ğamla söyleşmek nedür Eksik olmasun hemān <b>Yahya</b> şurāḥī ḳulḳulı	Gazel / 5 beyit		Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün	
<b>81a</b>	-	İfşā-yı sırr-ı yār-ı günāh-ı ‘azīmdür Menşürı ol günāh ile ber-dār itdiler	-	Müfred		Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün	
<b>81a</b>	<b>Nev‘ī</b>	Aldandı ‘ayş u ‘işret için hāne bekleyen ‘Älemde ṭoydı güşe-i meyḥāne bekleyen	Peymāne-i maḥabbeti nüş itdi <b>Nev‘iyā</b> Bu bezm içinde yirini merdāne bekleyen	Gazel / 5 beyit		Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün	
<b>81b</b>	Farsça şiirler mevcuttur.						
<b>82a- 82b</b>	<b>Şabri</b>	Yine ebr-i bahārī sāye şaldı gülsitān üzre Döküldi zülf-i müşķin şanki ruḥsār-ı bütān üzre	Sürür-ı sāġar-ı la‘lünle cān virse eger <b>Şabri</b> Yuyup şahbā ile defn it anı küy-ı muġān üzre	Kaside / 52 beyit		Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün	Bu şiirin 20 beyti 5b’de, 32 beyti ise 81a-81b’de yer almaktadır.

82b	-	Gidüp meclisden ol rûh-ı revân aldı beden baki Mey-i nabi icildi aldı gya durreden baki		Gazel ? / 3 beyit		Mefa'ilun Mefa'ilun Mefa'ilun Mefa'ilun	3 beyiti verilen baqligi veya mahlas beyiti yoktur.
83a	Fenayi Halveti	Gidem gibi bu cihandan Du'adan unutmañ bizi urtulam gibi zindandan Du'adan unutmañ bizi	Fenayi Halveti 'asi Iñi gucu hep me'asi Gormeyem gibi nasi Du'adan unutmañ bizi	Sema'i / 5 kit'a		8'li hece olcusu	
83a	Fenayi Halveti	am seher budur ricamuz Medinede al canumuz Ol canibe adim adim Medinede al canumuz	Fenayi Halveti canı Anda virmek ister anı Gider dilden nam u anı Medinede al canumuz	Sema'i / 5 kit'a		8'li hece olcusu	
83b	Hafiz	Mujde-i fetih-le ad oldı gonuller hala Buldular taze hayati dil-i alem gya	Iñidup yine bu fetih didi Hafiz tarih Aldi hısnın Giridin ceng-ile Yusuf Paa	Gazel / 6 beyit	Tarih Dusme	Fe'ilatun (Fa'ilatun) Fe'ilatun Fe'ilatun Fe'ilun	iirin sonuna "sene 1056" sekinde tarih dusulmüstur.
83b	Hafiz	-	Hatt-ı ruhsaruñ gorup Hafiz didi tarihinini Ruz u eb oldı musavi geldi gya nev-bahar	Gazel / 2 beyit	Tarih Dusme	Fa'ilatun Fa'ilatun Fa'ilatun Fa'ilun	Tarih-i Hatt-ı Mahdum Isma'il Efendi baqligi altında verilmistur. 2 beyiti verilmistur.

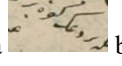
83b	Zuhūrī	Büyüdi h'āce  çevirtme Belertme gözleri ādem delürtme	Gelür hātırda ebyāt var Zuhūrī Yoluyla geldi bu iki sürtme	Gazel / 5 beyit		Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün	
84a	Cevrī	Dünyāyı helāk eyler ise ol nıgeh-i mest Şahrā-yı kıyāmet hep olur h'āb-geh-i mest	Mestāne gehī sūbha alursañ ele Cevrī Ġam çekme şayılmaz bu maķūle güneh-i mest	Gazel / 5 beyit		Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün	
84a	Cevrī	Dil ki gāhī ğamzesinden rāz-ı 'aşkı gūş ider Neşve-i hayret zebān-ı nālesin hāmūş ider	Tab'-ı Cevrī hem-zebān olsa leb-i cānān ile Gūş-i i'cāza dürr-i güftārını mengūş ider	Gazel / 5 beyit		Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	
84a	-	Yārdan dil nice ketm-i saĥn-ı nāz eyler İstese ğamzesi rāz-ı dili ğammāz eyler	-	Müfred		Fe'ilātün (Fā'ilātün) Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün	
84a	-	Ķo kafes nālesini naĝme-i pey-der-peye gel Rāygān diñleyelüm bülbüli İstinyeye gel	-	Müfred		Fe'ilātün (Fā'ilātün) Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün	

84a	<b>Fenāyī Ḥalvetī</b>	Ene'l-Ḥaḫkuñ esrārını Bilen dimez diyen bilmez Bulanlar özge kārını Bilen dimez diyen bilmez	<b>Fenāyī Ḥalvetī</b> mestdür Ol ḫaḫ didi saña ostdur Sözleri 'āḫile pestdür Bilen dimez diyen bilmez	Semā'ī / 5 kıt'a		8'li hece ölçüsü	
84b	<b>Baba Nısfī</b>	Leşker-şiken-i ḫışn-ı kesel güy-ı raḫīḫ Reşk-āver her gülşen-i cān küy-ı raḫīḫ	<b>Babā Nısfī</b> ñ olsa mu'atṭar n'ola cānı Geldi çü dimāğına seḫer büy-ı raḫīḫ	Gazel / 6 beyit		Mef'ülü Mefā'ülü Mefā'ülü Fe'ülün	
84b	<b>Tālib</b>	Nice germ olmasın dildār ile bāzār-ı istiğnā Ṭoḫunmuş ğamzesi şemşīr-i āteş-bār-ı istiğnā	Kerem kıl bir nigāh-ı iltifātuñla helāk eyle Ne lāzım <b>Tālib</b> -i bī-çāreye āzār-ı istiğnā	Gazel / 6 beyit		Mef'ülü Mefā'ülü Mefā'ülü Fe'ülün	
85a	-	Nigāhın ser-girān itmiş mi pür-zür-ı mağrūrı Şarāb-ı nāzdan baş ḫaldırır mı çeşm-i maḫmūrı		Matla'		Mefā'ülün Mefā'ülün Mefā'ülün Mefā'ülün	<i>Matla'</i> başlığı altında verilmiştir.
85a	<b>Fenāyī Ḥalvetī</b>	Ḳalbimüñ perdesin ḫaldur Luṭf it meded yā Allāhım Nūr-ı cemālūñle ṭoldur Luṭf it meded yā Allāhım	<b>Fenāyī Ḥalvetī</b> her gāh Seḫerlerde dir yā Allāh Münşerih it şadrın ey şāh Luṭf it meded yā Allāhım	Semā'ī / 5 kıt'a		8'li hece ölçüsü	
85b- 86a	Ebced hesabıyla yazılmış tarihler mevcuttur.						

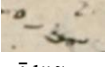

86b	<b>Fenāyī Ḥalvetī</b>	Ciger büryān olubdur ‘aşq elinden Gözler giryān olubdur ‘aşq elinden	<b>Fenāyī Ḥalvetī</b> ye geldi çü ‘aşq Ḥaḳqa ḳurbān olubdur ‘aşq elinden	Gazel / 5 beyit		Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün	
86a	<b>Fenāyī Ḥalvetī</b>	Dār-ı dünyā ‘āşıḳa zindān olur Ḳurtulunca dil baḫr-i ‘ummān olur	Ey <b>Fenāyī Ḥalvetī</b> dilber yüzün Kim görür seni gibi ‘uryān olur	Gazel / 5 beyit		Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün	
87a- 87b	<b>Fenāyī Ḥalvetī</b>	Cenābuñdan uma geldik Kerem-i luṭf ‘atā iḥsān Ancaḳ senden olur bildik Kerem-i luṭf ‘atā iḥsān	<b>Fenāyī Ḥalvetī</b> cānı Ḳodı hem ḫūr u ḡılmānı İster senden o her ānı Kerem-i luṭf ‘atā iḥsān	Semā‘ī / 5 kıt’a		8’li hece ölçüsü	
87b	<b>Fenāyī Ḥalvetī</b>	Āteş-i ‘aşq-ı ilāhī Ṭomayup cāndan çıkar Ġayzle ‘alem-i Rabbānī Kāmil insāndan çıkar	Bu <b>Fenāyī Ḥalvetī</b> nün Derdine yoḳdur ‘aded Ger eger şabretmez ise Tiz bu dünyādan çıkar	Semā‘ī / 5 kıt’a		8’li hece ölçüsü	
88a	<b>Fenāyī Ḥalvetī</b>	Sırr-ı <i>mütü en-temütü</i> dan <sup>491</sup> ḫaberdār ola gör Feyz-i Ḥaḳ ide saña sırdan ḫaberdār ola gör	Ey <b>Fenāyī Ḥalvetī</b> gel künc-i miḫnet-ḫāne kııl Tā ki pür-nūr ola cānuñ ḳanda ḫaberdār ola gör	Gazel / 5 beyit		Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün	

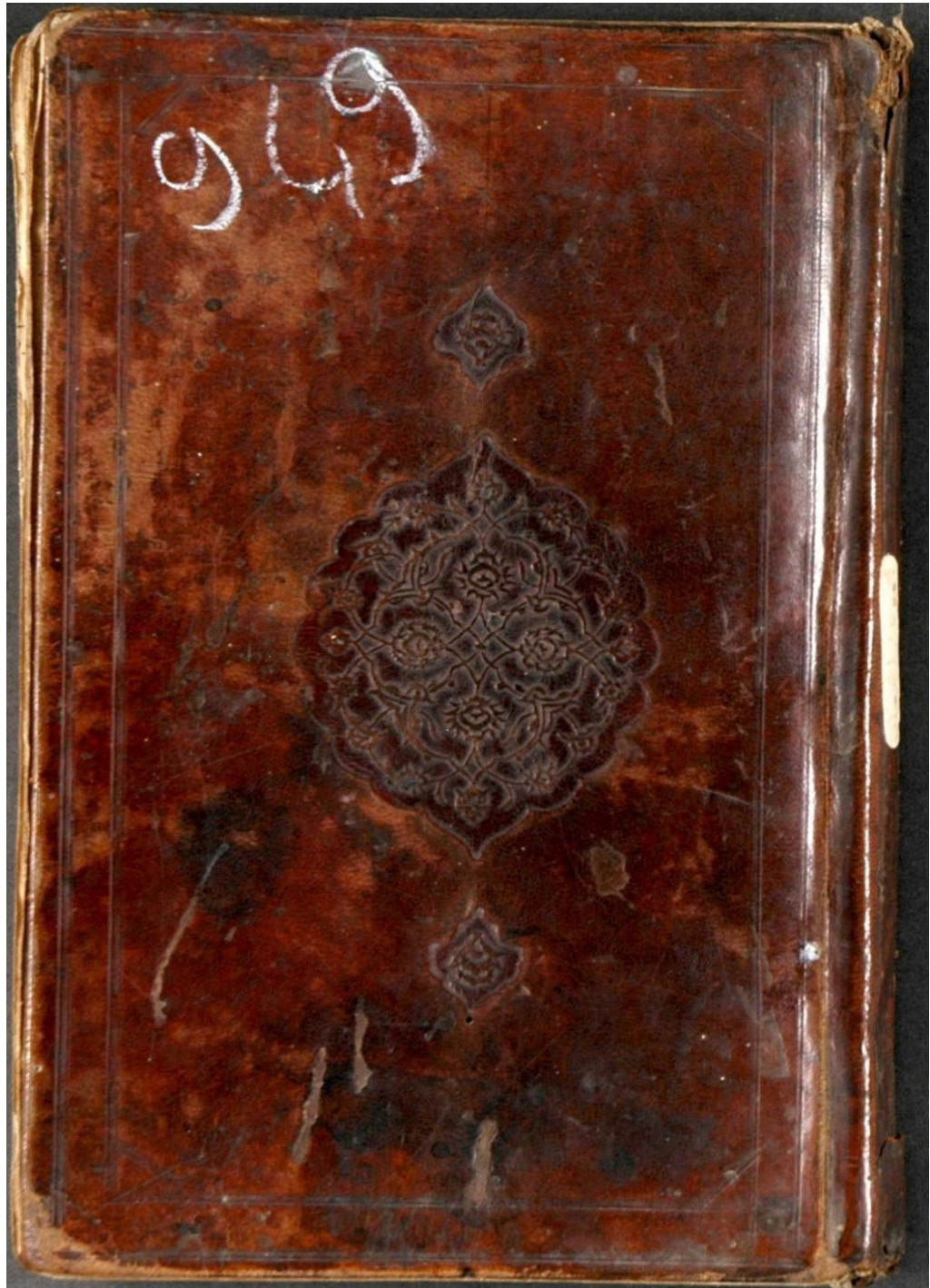
<sup>491</sup> “*Mütü kable en-temütü*” : Ölmeden evvel ölünüz.

88a	<b>Fenāyī Ḥalvetī</b>	Güle ey dil eyle inşāf Niçe bir idersün günāh Hep suçlarıñ ola mu ‘āf Niçe bir idersün günāh	Gele <b>Fenāyī Ḥalvetī</b> Alğıl olandan ‘izzeti Aña oldur ḥasreti Niçe bir idersün günāh	Semā‘ī / 5 kıt’a		8’li hece ölçüsü	
88b	-	Yanmağdan uşanmazum Pervāne miyim bilmem Hiç soñunu sanmazum Dīvāne miyim bilmem		Semā‘ī / 5 kıt’a		8’li hece ölçüsü	Mahlas yazılmayan şiiirde şair tespit şair edilememiştir . Benzer şiiirler gibi bunun da <b>Fenāyī Ḥalvetī</b> ’ye ait olduğu düşünülmekte dir.
88b	<b>Fenāyī Ḥalvetī</b>	İrmek isterseñ zāta Tevḥīd ide gör tevḥīd Aldanma kā’ ināta Tevḥīd ide gör tevḥīd	<b>Fenāyī Ḥalvetī</b> yan Kānde bakşan ḥaqqı şan Ġayre bakmağdan uşan Tevḥīd ide gör tevḥīd	Semā‘ī / 5 kıt’a		8’li hece ölçüsü	
89a	<b>Fenāyī Ḥalvetī</b>	Firāk odına yanmış Pervānelerüz cāna ‘Aşğ şarābına kıanmış Peymānelerüz cāna	<b>Fenāyī Ḥalvetī</b> cāndan Ol geçdi nām u şāndan Gelir mi ulu ‘ummāndan Dür-dānelerüz cāna	Semā‘ī / 5 kıt’a		8’li hece ölçüsü	

89b	<b>Fenāyī Halvetī</b>	İstemem cenneti hūri Baña seni gerek seni Gözümde cemālūñ nūri Baña seni gerek seni	<b>Fenāyī Halvetī</b> cennet Olur haksız dā'ir firqat Ben isterim özge cennet Baña seni gerek seni	Semā'ī / 5 kıt'a		8'li hece ölçüsü	
90a- 92a	Farsça şiirler mevcuttur.						
92b	<b>Hafız</b>	Ey gonce açıl her hās u hārāya açılma 'Uşşāka açıl merdüm-i bed-zāya açılma	Setr eyle rehi hāki ile cismūni <b>Hafız</b> Eyler güzere ol kāmēt-i bālāya açılma	Gazel / 6 beyit		Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün	
92b	-	Ṭarāvet baḥş-ı ruḥsār-ı cihān kim sünbül-i terdür Anı gīsūlaruñla  berāberdür	-	Müfred		Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün	<i>Müfred</i> başlığı altında verilmiştir.
92b	-	Tek bir nazar yanuñdan ayırma şehā beni Biñ cevri iderseñ eyle hemān görelüm seni	-	Müfred		Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün	<i>Müfred</i> başlığı altında verilmiştir.
92b	<b>Haylī</b>	'İbret-i mezheb derūna şöyle te'sir itdi kim Gözlerümden kaçre kaçre hūn-ı dil rīzān olur Kanlu yaş döksem firāk-ile İmām-ı A'zamuñ Yaşımıñ her kaçresi bir lāle-i nu'mān olur		Kıt'a / 2 beyit		Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün	<i>Haylī Beg</i> <i>Ḥimmetu'llāh</i> Başlığı altında verilmiştir. Yalnızca 2 beyit



							yazılmıştır.
92b	Haylî	Ey soran Bağdād deşinde bizim ahvâlimüz ‘Askerî nâr-ı semûm üftân ü hîzân eyledi Pârelendi cämeler yandurdu cismi nâr-ı ğam Hâşılı devrân bizi ‘uryân u büryân eyledi		Kıt’a / 2 beyit		Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün	<i>Velehü</i> başlığı altında verilmiştir. Yalnızca 2 beyit yazılmıştır.
92b	Haylî	Bu  hâke rîzân eylemekden tohm-ı ümmîdüñ Gel ey tüşe  hâsiluñ ğamdur Meger cā-yı şafâ mı zan idersin Kerbelâ deştin Bu biñ yıldan berü dâr-ı muşîbet şahn-ı mâtemdür		Kıt’a / 2 beyit		Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün	<i>Velehü</i> başlığı altında verilmiştir. Yalnızca 2 beyit yazılmıştır.
93a- 93b	Boş sayfalar mevcuttur.						



17

صيا

الحق خلق جبرئيله طوله ندامت اللهم استغفر الله  
ابن شبطان غيبه قول اللهم ندامت اللهم استغفر الله

اگر چه اسبه باری جاره بود که او کور می بود به بار  
فولک قوی قوی قوی واره  
ایضا

عصیانک بایانی بود به سلوم هم از نسی با عود به  
عصا نه باب غفرانک ابو قدس ایضا

کنهون عزیزیم باری قلام بشمان اولون جبرئیل  
اهد برك همی تو که کلام ندامت اللهم استغفر الله



نوره



335/1573

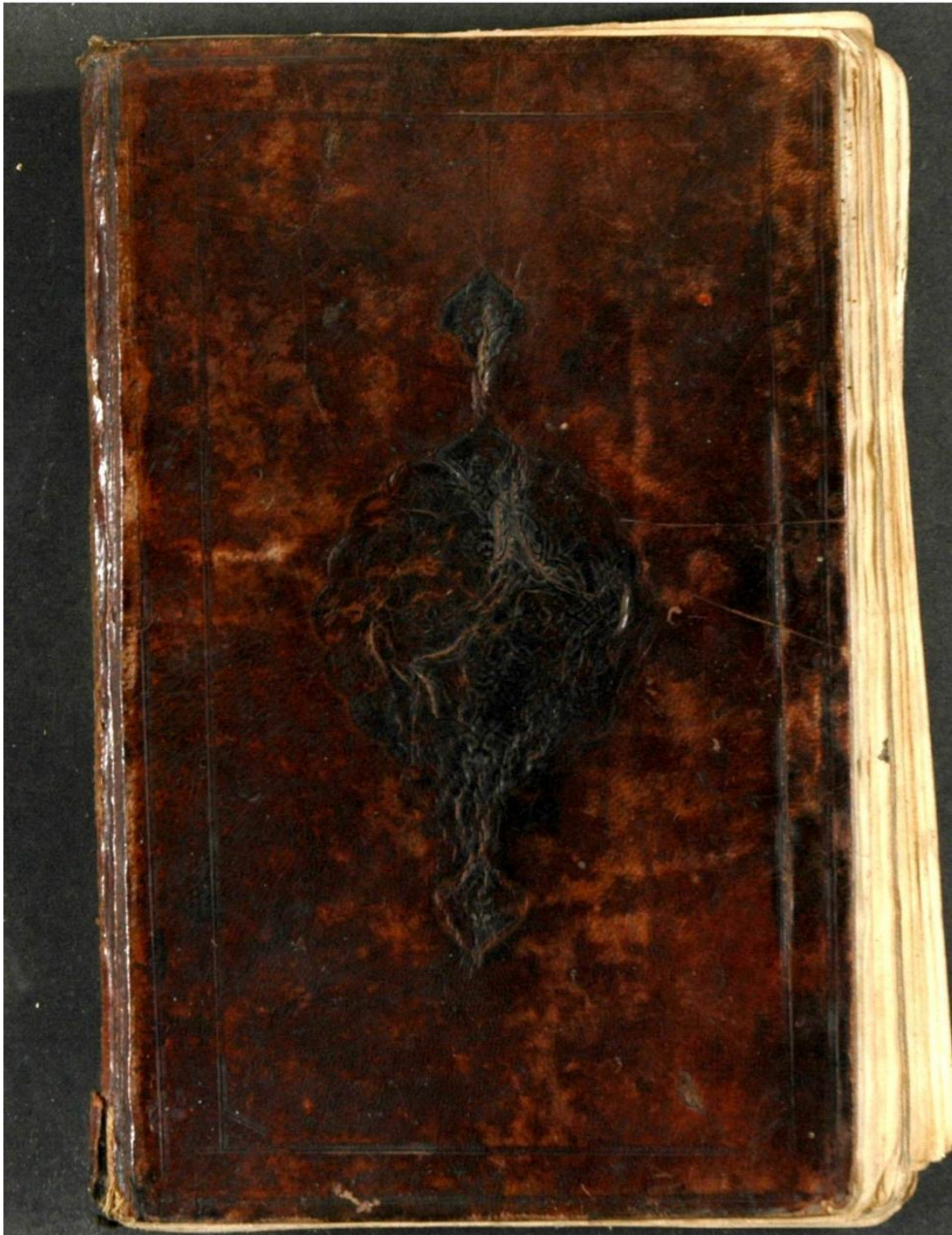
11



Y2-A-949







## **ÖZGEÇMİŞ**

1992 yılında Gümüşhane ili Torul ilçesinde doğdum. İlkokulu köy okulunda, ortaokul ve lise öğrenimimi Gümüşhane’de tamamladım. 2010 yılında Kars Kafkas Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde lisans eğitimime başladım. 2014 yılında bu bölümden mezun oldum. Bir süre ara verdikten sonra 2019 yılında Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalında yüksek lisans öğrenimime başladım. Halen bu bölümde öğrenimime devam etmekteyim.